

SID Banka

POROČILO

**o izvrševanju javnih
pooblastil,**

danih

**SID - Slovenski izvozni in
razvojni banki, d.d., Ljubljana
za leto 2020**

Ljubljana, maj 2021

KAZALO

POVZETEK	5
I. SID BANKA	11
I.1. OSEBNA IZKAZNICA.....	11
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE.....	12
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI	16
I.4. VLOGA SID BANKE.....	18
I.5. OBLIKE DELOVANJA	20
I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA	22
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE.....	24
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	24
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE.....	30
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE.....	40
II.4. PODROČJA DELOVANJA	45
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA.....	49
II.5.1. SID banka	50
II.5.2. Skupina SID banka	52
II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE	58
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI.....	61
III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE.....	61
III.2. STRATEŠKI DIAGRAM RAZVOJA SID BANKE 2021–2023	62
III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA	66
III.4. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA	73
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2020.....	78
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	78
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2020	80
IV.3. FINANCIRANJE.....	83
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA.....	85
V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2020.....	105
V.1. OBSEG AKTIVNOSTI SID BANKE	112
V.2. POSLOVANJE OSTALIH DRUŽB V SKUPINI SID BANKA	115
V.1.2. Skupina Prvi faktor.....	115
V.2.4. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR).....	116
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	118
VI.1. ZSIRB	118
VI.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV	122
VI.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2020.....	123
VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP.....	129

VII.1 ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV	131
VII.1.1. Uvod	131
VII.1.2. Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu	135
VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA	144
VII.2.1. Splošno	144
VII.2.2. Zavarovanje poslov	155
VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ	168
VII.3.1. Mednarodno okolje in ocena slovenskega izvoza v letu 2020	168
VII.3.2. Trend gibanja zavarovanj	169
VIII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE SLOVENSКИH PODJETIJ	174
IX. VZPOSTAVITEV IN IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IZ SREDSTEV ESIF IN SKLAD SKLADOV COVID-19	178
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS	183
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO	185
XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP	187
XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE	192
XIV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C	197
XV. UČINKI FINANČNIH STORITEV	199
XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2020	199
XV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST	207
XVI. DRUŽBENA ODGOVORNOST	212
XVI.1. ODGOVORNOST DO STRANK	214
XVI.1.1. Odgovorno posojanje in izposojanje	214
XVI.1.2. Dostopnost storitev	214
XVI.1.3. Dodana vrednost storitev	215
XVI.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA	217
XVI.2.1. Spodbujanje krožnega in zelenega gospodarstva	217
XVI.2.2. Medinstitucionalno sodelovanje	222
XVI.2.3. Poudarek na trajnostnem razvoju	224
XVI.2.4. Komuniciranje z javnostmi	226
XVI.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH	227
XVI.3.1. Notranje komuniciranje	227
XVI.3.2. Skrb za zaposlene	227
XVI.3.3. Razvoj kadrov	228
XVI.3.4. Zaposlovanje	229
XVI.3.5. Notranje komuniciranje	230
ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ	231

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

ALM	Asset Liability Management
BDP	Bruto družbeni proizvod
BS	Banka Slovenije
BU	Bernska Unija
CEB	Razvojna banka Sveta Evrope
CEE	Central and Eastern Europe
CMSR	Center za mednarodno sodelovanje in razvoj
DPRS	Državno pravobranilstvo Republike Slovenije
EAPB	European Association of Public Banks
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ECB	Evropska centralna banka
ECGD	Export Credits Guarantee Department
EFSI	Evropski sklad za strateške naložbe
EIB	Evropska investicijska banka
EIF	Evropski investicijski sklad
EK	Evropska komisija
Eko Sklad	Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad
EKP	Evropska kohezijska politika
ELTI	Evropsko združenje dolgoročnih investitorjev
ESCO	Energy service company
ESIF	Evropski strukturni in investicijski skladi
EU	Evropska unija
EUA	European Emission Allowances
GBER	General block exemption Regulation
IfG	Institution for Growth in Greece
IKA	Izvozno-kreditna agencija
IMF	Mednarodni denarni sklad
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KPMM	Komisija za pospeševanje mednarodne menjave
MF	Ministrstvo za finance
MFF	Multiannual financial framework
MGR	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MSP	Mala in srednje velika podjetja
NEFI	Network of European Financial Institutions for SMEs
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
PS	Posojilni sklad
RRF	Sklad za okrevanje in odpornost
RRI	Raziskave, razvoj in inovacije
RS	Republika Slovenija
SBRA	Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje
SDI	Single Development Institute (Litva)
SEE	Southeast Europe or Southeastern Europe
SEGIP	Slovenian equity growth investment program
SID-PKZ	SID - Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana
SID banka	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
SJSS	Slovenski javno-spodbujevalni sistem
SPS	Slovenski podjetniški sklad
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
SRP	Spodbujevalno razvojna platforma
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UMAR	Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
VAX	Ratio of value added to gross exports
WTO	Svetovna trgovinska organizacija
ZDLGPE	Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19
ZIUZEOP	Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljanke in gospodarstvo
ZJF-D	Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah
ZJShem	Zakon o jamstveni shemi RS
ZJShemFO	Zakon o jamstveni shemi RS za fizične osebe
ZMRS	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju
ZPFIGD	Zakon o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb
ZSInv	Zakon o spodbujanju investicij
ZSIRB	Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki
ZVO	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja
ZZFMGP	Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov

POVZETEK

V letu 2020 je bila SID - Slovenska izvozna in razvojna banka – postavljena pred izjemne izzive, ki jih je gospodarstvu in celotni družbi prinesla pandemija koronavirusa. Glede na pričakovano upočasnjevanje gospodarskega cikla je SID banka že konec februarja 2020 pripravila možni okvir interventnih ukrepov, pri čemer je tesno sodelovala z MGRT in MF, po izbruhu epidemije pa je z rebalansom svojih aktivnosti predvidela močno povečanje financiranja in zavarovanja gospodarstva. Poleg tega sta bili sodelovanju z MF in ZBS vzpostavljeni še dve novi poroštvni shemi v skupni višini 2,2 mrd EUR. Skozi vse leto je krepila svoje proticiklično delovanje in skušala programe in produkte za blažitev posledic covidne krize ter finančne instrumente za ponoven gospodarski zagon ciljno usmeriti na segmente z največjim učinkom na gospodarsko aktivnost.

Ob izbruhu pandemije COVID-19 je SID banka že marca 2020 pripravila prilagoditve obstoječih programov financiranja in zavarovanja. Prilagojeni so bili pogoji za namenske oziroma razvojne vire SID banke za banke posrednice, da so jih te lažje uporabile za financiranje odprave posledic COVID-19 pri podjetjih. Nadalje so bili razširjeni pogoji za programe za s COVID-19 najbolj prizadete dejavnosti (širitev programa Turizem tudi na gostinsko dejavnost, dejavnost turističnih agencij in organizatorjev prireditev). Prilagojeni so bili nekateri programi za naslavljanje likvidnostnih potreb oziroma obratnih sredstev tako podjetij v lesno-predelovalni dejavnosti ter turizmu in gostinstvu, ter splošni programi za mala in srednja podjetja. Glede na naravo krize so bile vzpostavljene tudi posebne finančne linije za financiranje nabave zaščitne opreme in financiranje zdravstvenih ustanov. Julija 2020 je SID banka priglasila shemo državnih pomoči po začasnem okvirju EK za odziv na krizne razmere. S tem je bilo mogoče podjetjem odobriti višje stopnje intenzivnosti državnih pomoči, kar pomeni še ugodnejše pogoje financiranja za najbolj prizadeta podjetja.

Tako je opazno povečala svoj obseg poslovanja in delež v slovenskem bančnem sistemu in s tem v večji meri nadomestila izpad kreditiranja drugih bank. Skupna vrednost finančnih storitev SID banke je v letu 2020 tako znašala 3,6 mrd EUR, kar po metodi makroekonomskih multiplikatorjev aktivnosti pomeni spodbude za 2,9 mrd EUR prodaje, 1,1 mrd EUR BDP, 1,3 mrd EUR izvoza in ohranitev ali nastanek okoli 7.000 delovnih mest. Brez visoke rasti posojil podjetjem s strani SID banke, ta so narasla za več kot tretjino, bi posojila podjetjem celotnega bančnega sistema upadla za približno 4 %, namesto zabeleženega upada 1,4 %. Kot razvojna banka, ki razvija in izvaja finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve, je SID banka tako ponovno dokazala svoje zmožnosti hitrega odzivanja na zaostrene makrofinančne okoliščine in pomen za slovensko gospodarstvo.

Kljub osredotočenju na proti-krizno delovanje je SID banka ohranila svojo usmeritev v trajnostno rast slovenskega gospodarstva. Poleg priprave specifičnega programa za spodbujanje krožnega gospodarstva je na tem področju začela tudi z nadgradnjo nefinančnega vrednotenja podjetij s pomočjo novega koncepta dejavnikov ESG (Environmental, Social, Governance; okoljski, družbeni in upravljavski dejavniki).

Bilančna vsota SID banke je konec leta 2020 znašala 2,9 mrd EUR, kar glede na konec predhodnega leta pomeni 20,8-odstotno povečanje, kreditni portfelj je dosegel skoraj 1,8 mrd EUR, prav tako je vrednost vseh sklenjenih zavarovanj znašala približno 1,8 mrd EUR. Zaradi povečanega obsega kreditiranja je banka na mednarodnih trgih uspešno izdala obveznico COVID-19 z ročnostjo petih let v višini 350 mio EUR. Čisti dobiček banke je znašal 8,5 mio EUR, varnostne rezerve iz zavarovalne dejavnosti so se povečale za 5,7 mio EUR. Vsem izzivom navkljub je dolgoročna bonitetna ocena SID banke ostala dobra (AA-) in stabilna.

* * * * *

SID banka s svojim poslanstvom oz. delovanjem prispeva k ciljem trajnostnega gospodarskega razvoja Slovenije, kar opravlja s ponudbo finančnih storitev, ki dopolnjujejo ponudbo komercialnih finančnih ustanov. Njeno delovanje je torej omejeno na tržne vrzeli, tako razvojne in trajnostne, kot ciklične, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo ali pa ne delujejo v zadostni meri. V letu 2020 je bilo delovanje SID banke izrazito pogojeno s kriznimi razmerami v makro-finančnem okolju razmere. V lanskem letu je bil zabeležen najobsežnejši padec globalnega BPD po drugi svetovni vojni in sicer v višini -3,3 %, v Sloveniji pa padec v višini -5,5 % (-6,1 % desezionirano).

Padec povpraševanja, del gospodarstva začasno nedelujoč, delno prekinjene dobavne verige v prvem delu leta in negotovi obeti so se v Sloveniji odrazili v izjemnem padcu izvoza v višini -8,7 % ter še večji padec uvoza, -10,2 %. Po drugi strani je padec bruto investicij v osnovna sredstva z -4,1 % znašal manj kot je kazala prva polovica leta. V obeh valih epidemije so bile predvsem zaradi zaježitvenih ukrepov močno prizadete storitvene dejavnosti. V turizmu je bilo tako kar 42 % manj nočitev kot v letu prej, prihodov tujih turistov pa je bilo kar za 74 % manj kot v letu 2019. Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je kljub pandemiji nadaljevala tudi v letu 2020, prav tako pa tudi obsežno - 23-odstotno - povečanje varčevanja.

Banke so v tokratno krizo vstopile s precej višjo likvidnostjo in kapitalsko ustreznostjo kot v finančno krizo leta 2008. Kljub temu je bila lani zabeležena komaj opazna rast posojil nebančnemu sektorju, 0,2 %, posojila podjetjem pa so upadla za že omenjenih 1,4 %. To je nasprotno od dinamike v povprečju

evroobmočja, kjer so posojila gospodarstvu lani beležila rast. Predvsem v drugi polovici leta je bilo pri nas zaznati, da banke počasi zaostrejujejo kreditne standarde, kar je verjetno odraz njihove percepcije o povečanih tveganjih in znižanja njihove naklonjenosti do prevzemanja tveganj.

Ustrezno oblikovanje programov financiranja razvojnih bank izhaja iz ocenjenih tržnih nepravilnosti oziroma tržnih vrzeli. SID banka že od leta 2014 za ocenjevanje tržnih neučinkovitosti izdeluje lastne tržne analize po metodologiji Evropske komisije in ECB, od leta 2016 pa za te potrebe izvaja tudi obsežnejšo anketo v sodelovanju z Banko Slovenije. Lanska anketa, ki je bila izvedena v novembru, je pokazala močno prizadetost slovenskega gospodarstva; tako pri kratkoročnih kot dolgoročnih bančnih posojilih so ocenjeni intervali bančne vrzeli za leto 2020 skoraj še enkrat večji kot leta 2019. Tržna vrzel pri financiranju se je na delu spektra opazno povečala, posebej pri mikro in malih podjetjih, ki največkrat nimajo velike likvidnostne rezerve. V tem segmentu se ocenjuje, da tržna vrzel presega obseg, kakršen se je pojavil v finančni krizi po letu 2008.

* * * * *

Obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka v letu 2020 financirala ali zavarovala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo in razvoj, je znašal 3,6 mrd EUR in se je glede na leto 2019 občutno povečal. Skupaj s produkti zavarovanj je SID banka v letu 2020 financirala ali zavarovala preko 2.000 končnih koristnikov, pri čemer je s svojimi izvozno usmerjenimi finančnimi instrumenti podpirala slovenske izvoznike v 104 državah. Obseg aktivnosti, usmerjen v spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva, je dosegel 8,7 % vrednosti celotnega izvoza.

Na iniciativo MF je vzpostavila tudi dve novi shemi zavarovanj za posojila podjetjem. Republika Slovenija je SID banko pooblastila, da v njenem imenu in za njen račun, v okviru poroštvene sheme ZDLGPE opravlja vse posle v zvezi z izvajanjem in unovčevanjem poroštev Republike Slovenije ter podobno za shemo ZIUZEOP, na podlagi katere lahko banke in hranilnice prejmejo državno poroštvo za odobritev odlogov plačil kreditov po ZIUOPOK. Potencialni obseg obeh shem skupaj znaša 2,2 mrd EUR.

Ob tem je banka uvedla še nabor novih namenskih programov. Gre za posojilni sklad RRI3 (100 mio EUR za financiranje investicij v raziskave, razvoj, inovacije in širitev na financiranje obratnih sredstev na COVID-19 namene financiranja), portfeljske garancije za MSP iz kohezijskega sklada skladov (v obsegu 100 mio EUR posojil), vzpostavitev novega sklada skladov COVID-19 (v obsegu 65 mio EUR sredstev, ki z vzvodom omogoča odobritev 87,6 mio EUR mikroposojil mikro, malim

in srednjim podjetjem), ter odobritev 7,5 mio EUR posojil za raziskave, razvoj, inovacije za COVID-19 namene.

V letu 2020 je bilo tako aktivnih 19 programov, od tega osem razvojnih ter enajst razvojno-spodbujevalnih programov. Od tega je bilo deset razvojno-spodbujevalnih programov aktivnih v okviru štirih ukrepov finančnega inženiringa. Poseben poudarek je bil dan tudi razvoju programov in produktov ter projektne financiranju in infrastrukturi zlasti za zagotavljanje financiranja krožnega, zelenega in digitalnega prehoda, kar je usmeritev celotne EU.

* * * * *

S pojavom covidne krize so se razmere na področju poslov zavarovanja, ki jih SID banka izvaja v imenu in za račun države, bistveno spremenile. Za zavarovanje terjatev, kreditov in investicij je bilo v letu odobrenih 3979 kratkoročnih in srednjeročnih pozavarovalnih limitov v skupni vrednosti 1,8 mrd EUR, kar je 41,2-odstotno povečanje v primerjavi z letom prej in do sedaj največji doseženi obseg. Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je bila konec leta 2020 v primerjavi s stanjem konec leta 2019 višja za 21,3 %. Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2020 pozitiven; zavarovalno-tehnični rezultat za leto 2020 je znašal 5,1 mio EUR (leto 2019: 5,2 mio EUR), presežek prihodkov nad odhodki je znašal 5,7 mio EUR (v 2019: 6,3 mio EUR).

* * * * *

Zaradi obsežnega proti-kriznega interveniranja je bilančna vsota SID banke konec leta 2020 znašala 2,9 mrd EUR, kar glede na konec predhodnega leta pomeni 20,8-odstotno povečanje. Prvič je stanje neposrednih posojil podjetjem preseglo 1 mrd EUR, kar pomeni povečanje za 33,7 % glede na 2019, skupni kreditni portfelj pa je dosegel 1,8 mrd EUR.

Finančno poslovanje banke je kljub zaostrenim razmerah ostalo solidno in SID banka je v letu 2020 ustvarila dobiček pred davki v višini 10,5 mio EUR, čisti dobiček pa je znašal 8,5 mio EUR. Kapital banke se je v letu 2020 povečal za 12,2 mio EUR, oziroma za 2,6 %, in je konec leta znašal 476,1 mio EUR, kapitalna ustreznost pa 29,1 %. Čiste obresti so v letu 2020 znašale 23,2 mio EUR, kar je za 3,1 % manj kot v letu 2019, obrestni prihodki banke so dosegli 28,6 mio EUR, obrestni odhodki pa so znašali 5,4 mio EUR. Čisti neobrestni prihodki so v letu 2020

znašali 35,7 mio EUR, kar je 6 mio EUR manj, kot v letu 2019. Marža finančnega posredništva banke je v letu 2020 znašala 2,2 %.

Za zagotovitev zadostnih virov za izvajanje omenjenega interventnega financiranja gospodarstva in zaradi negotovih razmer je banka povečala likvidna sredstva za 31,7 %, saj je na mednarodnem kapitalskem trgu izdala obveznico COVID-19 v višini 350 mio EUR. Pri tej izdaji je povpraševanje po obveznicah preseгло pričakovanja in je znašalo skupaj več kot 700 mio EUR, kar je SID banki omogočilo, da je dosegla zelo ugoden donos do dospelja obveznic z ročnostjo 5-ih let v višini 0,14 %. Ob tem je banka v letu 2020 uporabila tudi ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja ECB in namenske vire Evropske investicijske banke, Razvojne banke Sveta Evrope in banke Kreditanstalt für Wiederaufbauer ter vire že prej izdane zelene obveznice.

V letu 2020 se nadaljevala prenova in optimizacija internih procesov banke, predvsem posodobitev informacijskega sistema banke. Zaradi intenzivnega interventnega delovanja banke se je ta sicer začasno upočasnila po izbruhu epidemije, a je SID banka nato prenovila IT strategijo, oblikovala nove projekte in nadaljevala implementacijo podpore procesu financiranja, novega ožjega jedrnega sistema in nadgrajenega podatkovnega skladišča. Tako je SID banka v drugi polovici leta pospešila prenavo informacijskega sistema tudi v skladu z usmeritvami nadzornega sveta banke, ki je tej tematiki posvečal posebno pozornost. Banka je za potrebe izboljševanja informacijske varnosti in naraščanja kibernetških napadov izvedla nekaj posebnih pregledov informacijske varnosti ter veliko pozornost namenila izobraževanju in ozaveščanju na tem področju, vključno z varovanjem osebnih podatkov, ter digitalizaciji oziroma internetnemu delovanju v času dela od doma.

* * * * *

Skupina SID banke po prodaji družbe SID-PKZ ter nadaljevanju likvidacije Skupine Prvi faktor deluje v ožji obliki. V skupini Prvi faktor smo v preteklem letu nadaljevali nadzorovano likvidacijo ob znižanju stroškov in optimizaciji ter unovčevanju portfelja, saj je skupina ponovno zaključila leto z izgubo zaradi visokih stroškov likvidacije in nizkih unovčevanj terjatev, predvsem zaradi Covid krize. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj je zaradi neskljenjene pogodbe o financiranju projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja z državo ter posledic Covid krize, ki so te projekte zaustavile, posloval slabše kot v preteklosti in zabeležil manjšo izgubo (19 tisoč EUR). V skladu s temi dogodki se oba ustanovitelja dogovarjata o nadaljnjih usmeritvah za delovanje centra.

* * * * *

V nadaljevanju poročilo sestavlja šestnajst poglavij in zaključek. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in strateške usmeritve SID banke. V poglavju IV so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ki so pomembno vplivale na aktivnosti SID banke v letu 2020, osnovni rezultati poslovanja pa so predstavljeni v V. poglavju. Poglavja od VI do XIV so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v XV. poglavju, izvajanje načel družbene odgovornosti pa povzeto v XVI. poglavju. Poročilo se zaključuje s pogledom na možnosti nadaljnjega razvoja slovenskega javno-spodbujevalnega sistema.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	http://www.sid.si
Status	Pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje kakovostnih novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Učinki v 2020	2,9 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij, 1,1 mrd EUR BDP, 1,3 mrd EUR izvoza, 7.000 novih delovnih mest.
Vrednote	Odgovornost, strokovnost, zavzetost, sodelovanje in ustvarjalnost
Bilančna vsota	2.907.358.000 EUR
Kapital	476.107.000 EUR
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	29,1 %
Število zaposlenih	223
Mednarodna bonitetna ocena (31. 12. 2020)	AA- (Standard & Poor's)

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992 kot Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana. Tako je postala posebna finančna institucija zasebnega prava za zavarovanje in financiranje izvoza Republike Slovenije, kot instrument ekonomske politike RS spodbujanja in pospeševanja ekonomskih odnosov s tujino. Delovanje SID je urejal Zakon o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije.

V februarju 2004 je začel veljati Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov kot instrumentov trgovinske politike Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v luči pristopanja k Evropski uniji uskladi dejavnosti v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih SID izvaja v svojem imenu in za svoj račun s predpisi, ki urejajo delovanje zavarovalnic, najkasneje do konca leta 2004. Svoje poslovanje, ki ni zavarovalniško in ni predmet urejanja ZZFMGP, pa se uskladi s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, najkasneje do konca leta 2006.

Na navedeni zakonski osnovi je SID **ustanovila zavarovalnico in nanjo prenesla portfelj tržnih (marketabilnih) zavarovanj**, ki jih je do konca leta 2004 izvajala v svojem imenu in za svoj račun. SID-Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana **(SID-PKZ) je tako začela s svojim delovanjem 1. 1. 2005**, a danes ni več v lasti SID banke, saj je bila v letu 2018 uspešno prodana francoski skupini Coface, potem ko je bilo ocenjeno, da tovrstne storitve že lahko na ustrezni ravni zagotavljajo komercialne finančne institucije same.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (skrajšana firma SID banka, d.d., Ljubljana). S 1. 1. 2007 je začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21. 6. 2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), uporabljati pa se je začel z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18. 9. 2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščen specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščen institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročstvo Republike Slovenije.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen, saj je zakon izrecno določil, da je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9. 3. 2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izvetih iz področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med drugim z zagotavljanjem finančnih storitev, ter izvaja svetovanja in izobraževanja na področjih, kot so mednarodna trgovina in mednarodno sodelovanje, gospodarske spodbude za mala in srednje velika podjetja, raziskave in razvoj, regionalni razvoj ter komercialna in javna infrastruktura. Kljub temu, da je Evropska komisija s pismom z dne 11. 12. 2009 načeloma potrdila pravilnost poslovnega modela SID banke, je bil na pobudo slovenske strani odprt formalen postopek za izdajo posebne določbe, ki bi to eksplicitno potrdila.

V letih krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v slovenskem bančnem sistemu se je močno povečala, saj je SID banka v slovenskem bančnem sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto

po velikosti. V oktobru 2011 je Banka Slovenije SID banki pripoznala status banke, pomembne za bančni sistem Republike Slovenije (**sistemska banka**).

V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa, kjer lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

Zaradi pomembne vloge v slovenskem bančnem sistemu je bila SID banka, skupaj z NLB in NKBM **v novembru 2013 vključena v posebni pregled poslovanja, ki ga je Evropska centralna banka začela izvajati v območju evra**. Pregledali so 130 bank v 18 članicah. Pregled poslovanja (Comprehensive Assessment) je bil sestavljen iz pregleda kvalitete sredstev (Assets Quality Review) in stresnih testov (Stress Tests). ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC. SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj morebitni kapitalski primanjkljaj ni bil ugotovljen.

To je ponovno pokazalo, da se je poslovni model SID banke v povezavi z upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za odpornega tudi v primeru neugodnih gibanj v okolju. Kot prikazujemo v nadaljevanju Poročila, poslovni model temelji na uveljavljanju odgovornega posojanja in izposojanja v praksi in razvoju naprednih sistemov za obvladovanje tveganj na tveganih razvojnih segmentih, ki jih razvojna banka mora naslavljeti. Ustrezno upravljanje s tveganji zagotavlja, da iz naslova morebitne realizacije tveganj ne bodo potrebne dokapitalizacije s strani lastnika.

V letu 2015 je Banka Slovenije na podlagi ZBan-2 izdala odločbo o določitvi SID banke kot druge sistemske pomembne banke. Po točkovanju Banke Slovenije je SID banka na drugem mestu po sistemske pomembnosti v slovenskem bančnem sistemu.

Takoj po vzpostavitvi Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo, najavljenega v novembru 2014, je SID banka pristopila k vzpostavitvi izvedbenih projektov za slovenski gospodarski prostor. Z Evropsko investicijsko banko je SID banka podpisala sporazum, po katerem je postala **nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru Junckerjevega sklada**. S tem je SID banka prevzela vlogo vstopne točke in spodbujevalno-svetovalno vlogo za vse slovenske projekte, ki kandidirajo za sredstva Junckerjevega sklada.

SID banka je v letu 2017 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila možnosti intenzivnejšega vključevanja v **izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014–2020**. Skladno s trendom prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja na ravni EU je tudi Republika Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov ter konec leta s SID banko podpisala ustrezen sporazum, s katerim jo je imenovala za **upravljavca Sklada skladov v višini 253 mio EUR**.

Novembra 2017 je SID banka z Evropskim investicijskim skladom (EIF) vzpostavila investicijski program v obsegu 100 mio EUR, imenovan **Slovenski naložbeni program kapitalne rasti**, v katerega bosta oba strateška partnerja vložila po 50 mio EUR. Gre za enega izmed prvih programov lastniškega financiranja, ki jih je na podlagi t. i. EIF-NPI Equity Platforme, katere soustanovitelja sta SID banka in EIF, in naložbenega načrta za Evropo vzpostavil EIF v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami v Evropski uniji. Program bo na podlagi 15-letnega mandata, podeljenega s strani SID banke, upravljal in izvajal EIF, ki je največji upravljavec skladov v EU.

Banka Slovenije je v okviru nadzora bančnega poslovanja v letu 2017 v banki izvedla dva pregleda in sicer pregled primernosti zastavljenih bančnih posojil ter pregled kreditnega tveganja v okviru dveh produktov financiranja malih in srednjih podjetij, to sta financiranje naložb z namenom kapitalne utrditve in financiranje tekočega poslovanja z namenom kapitalne utrditve (t.i. potrpežljivo posojilo). Oba pregleda sta bila zaključena brez izrečenih ukrepov nadzora ali sankcij zaradi prekrška.

SID banka je bila poleg tega v 2017 aktivno vključena v kreiranje **Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021** in novo sprejeti **Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, po katerem je SID banka pooblaščenca za dodeljevanje finančnih spodbud.

SID banka je na podlagi sporazuma z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, sklenjenim konec leta 2017, v letu 2018 pristopila k izvajanju aktivnosti v okviru Sklada skladov. Razviti so bili prvi finančni instrumenti za naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami ter mikroposojila.

Oktober 2020 je SID banka v sodelovanju z MGRT oblikovala nov **Sklad skladov COVID-19 v višini 65 mio EUR**, ki je namenjen financiranju investicij, raziskav, razvoja in inovacij ter obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti in lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi epidemije COVID-19.

SID banka je v 2020 vstopila v **Investicijski sklad Pobude treh morij** z namenom možnosti financiranja ključnih infrastrukturnih projektov v t. i. regiji treh morij, ki obsega 12 držav članic Evropske unije med Baltikom, Črnim morjem in Jadranom.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23. 5. 2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2020.

Podobno določilo vsebujeta tudi Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) iz leta 2004² in Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah (ZJF-D³; 106.k člen). V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega Zakona o javnih financah SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka tudi izpolnjuje svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

SID banka je v okviru kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)⁵ in Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO).⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročstva se ne dodeljujejo več), zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poročamo tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil.

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ "Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 %, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo."

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po Zakonu o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD).⁷

V letu 2010 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)** s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Konec leta 2017 sta MGRT in SID banka, po oddaji naročila RS v skladu z 28.čl.ZJN, podpisala sporazum o financiranju, s katerim je Republika Slovenije pooblastila SID banko, da v svojem imenu in za račun RS **upravlja Sklad skladov** v programskem obdobju 2014-2020.

V letu 2018 je bil **sprejet tudi Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, ki SID banko pooblašča za dodeljevanje kreditov, garancij ter subvencioniranih obrestnih mer prejemnikom spodbude po tem zakonu.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično-operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje se izvaja ločeno, v skladu z **Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS)**.⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

SID banka je v letu 2020 na podlagi dveh interventnih zakonov, in sicer 65. člena **Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)**⁹ in **Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)**¹⁰ prejela pooblastila, da v imenu Republike Slovenije in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštEV, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po plačilu poroštva preveri izpolnjevanje pogojev, na podlagi katerih je odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe po **Zakonu o interventnem ukrepu**

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

⁹ Objavljen v Ur.l. RS, št. 49/2020.

¹⁰ Objavljen v Ur.l. RS, št. 90/2020.

odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK) v povezavi s 65. členom ZIUZEOP oziroma kredit s poroštvom po ZDLGPE.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem poglavje o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu, ali pa sploh ne, ali pa s pretirano neugodnimi pogoji za odobravanje posojil. Svojo aktivnost mora SID banka osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako SID banka prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije.

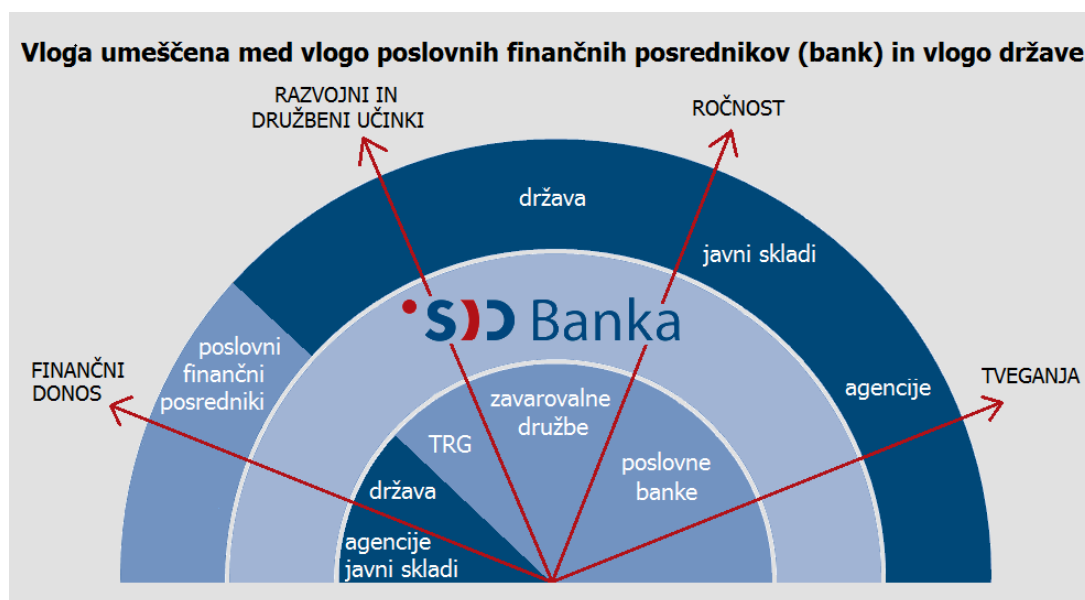
SID banka igra tudi pomembno proticiklično vlogo. Makroekonomske razmere, v katerih gospodarstvo deluje pod ravnijo polnega potenciala in zaposlenosti, se lahko obravnavajo kot svojevrstna tržna vrzel. Po spremembi zakona ZSIRB v lanskem letu je ta ciklična komponenta tudi eksplicitno navedena, saj je bilo v 11. člen med ugotovljene tržne vrzeli dodano besedilo »med katere sodijo tudi ciklične vrzeli«. Proticiklično delovanje SID banke omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre odzivnosti, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države.

SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. Vloga SID banke ni posredovanje na vseh tržnih vrzelih, ampak le na zakonsko določenih področjih, kjer lahko s takim posredovanjem ustvarja znatne družbene koristi. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in uvaja **koncept odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, ki največkrat pomenijo dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev.

Ena izmed ključnih nalog SID banke s tega vidika je **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema**, zasledovanje komplementarnosti finančnih instrumentov, zagotavljanje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialnih sinergijskih učinkov.

Slika 1: Položaj SID banke na trgu

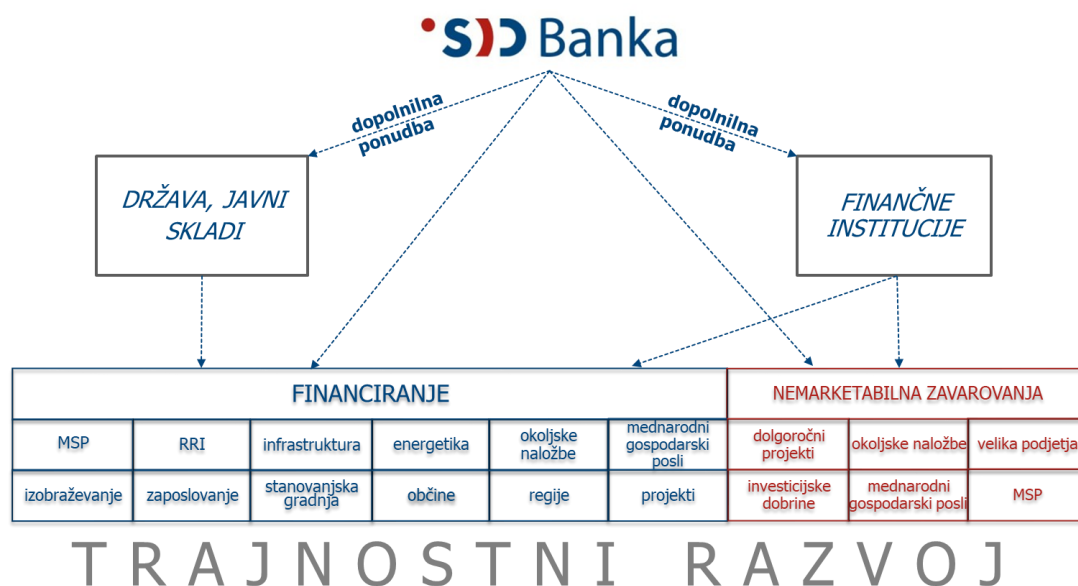
Vir: SID banka

Za uspešen trajnostni razvoj RS je SID banka postavila temelje za **oblikovanje akumulacije povratnih razvojnih sredstev na osnovi finančnega inženiringa**. SID banka s tem prispeva k nujnemu preoblikovanju slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov na podlagi povratnih sredstev, ustrežnejši alternativni programom na osnovi subvencij. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja. SID banka želi na osnovi svojih kompetenc in izkušenj v sodelovanju z ministrstvi in mednarodnimi razvojnimi institucijami **še naprej prispevati tudi k učinkovitem črpanju sredstev strukturnih in kohezijskega sklada EU v okviru obstoječe in nove finančne perspektive**.

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko deluje preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov. ZSIRB, v skladu z dobro mednarodno prakso razvojno-spodbujevalnih institucij, omogoča prednostno posredno obliko delovanja SID banke preko drugih bank, finančnih ali drugih institucij ali skupaj z njimi. SID banka na ta način uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja, tako da zagotavlja za banke atraktivne finančne instrumente in z njimi povezane storitve. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi. V preteklem letu je zaradi svoje interventne in proticiklične vloge SID banka močno okrepila neposredno financiranje končnih koristnikov.

Slika 2: Oblike delovanja SID banke

Vir: SID banka

Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo (obrestno maržo) za svoje stroške posredovanja, bremenitev njihovega kapitala, prevzemanje tveganj – to nadomestilo pa mora ustrezati tržnim razmeram in ne sme

vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči. SID banka svoje programe nadgrajuje še z različnimi oblikami soprevzemanja tveganj, da bi lahko v največji meri spodbudila dostopnost in ustreznost pogojev financiranja za podjetja, kjer nastopajo neupravičene tržne vrzeli.

Tudi ko banka dostopa neposredno do končnih koristnikov se, v skladu s svojo podrejeno vlogo, lahko poslužuje koncepta delitve tveganj z drugimi bankami. SID banka tako prevzema praviloma največ 50 % posameznega projekta, oziroma kolikor je v skladu z uveljavljenimi pravili v posameznih segmentih delovanja. **S tem SID banka ne izriva zasebnega trga, temveč ga dopolnjuje in povečuje njegove kapacitete** (*capacity building*), **z osnovanjem posebnih finančnih produktov za katalizo financiranja** tudi drugih finančnih posrednikov. Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja RS in s takim finančnim vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

Kadar delovanje preko bank ali skupaj z bankami ni mogoče, to je na področjih kjer so tržne vrzeli najbolj izrazite, mora SID banka nastopati sama in s tem zagotoviti doseganje ciljev svojega poslanstva. Tudi ko SID banka nastopa sama, lahko deluje **le v okviru priglašениh shem dovoljenih državnih pomoči ali po principu tržnega udeleženca**. Pri neposrednem financiranju lahko SID banka v polni meri izkorišča vzvodje, ki ga ima na voljo za doseganje čim večjih učinkov na ciljnih segmentih svoje aktivnosti. Tu velja izpostaviti ponudbo zelo dolgih ročnosti, mešanje (*t.i. blending*) ugodnih virov, ustrezno prilagojene zahteve po zavarovanju posojil in uporabo različnih oblik finančnega inženiringa, tako na osnovi sredstev države kot evropske kohezijske politike.

SID banka bo svoje aktivnosti širila tudi na storitvenem delu. Na področju ekonomske in razvojne politike to pomeni postopno **nadgradnjo kompetenc v smeri treh »centrov odličnosti«**, kjer bi imela vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni: prvi »center odličnosti«, vzpostavitev potenciala za ocenjevanje investicijskih projektov, je namenjen svetovanju in ocenjevanju ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti investicijskih projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov. Drugi »center odličnosti« je namenjen znanjem in kompetencam v zvezi z vzpostavitvijo, upravljanjem in izvajanjem EU finančnih instrumentov. Tretji »center odličnosti« predstavlja zalogovnik znanj in izkušenj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ter merjenja učinkov spodbujevalnih aktivnosti razvojnih ustanov. Te ocene so nujne za usmerjanje aktivnosti SID banke k doseganju ciljev trajnostnega razvoja in zelene preobrazbe gospodarstva.

I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka poleg tega izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Slika 3: Poslanstvo SID banke

Vir: SID banka

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki:

- 1. Odgovornost** – Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem tudi k etičnemu delovanju.
- 2. Strokovnost** – Delo opravljam s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Aktivno si prizadevam za obvladanje svojega področja dela in osvajam nova znanja in veščine. Pripravljen sem svoje znanje deliti s sodelavci in se sam od njih učiti.

- 3. Zavzetost** – V svoje delo vlagam vso energijo in se iskreno zavzemam za dobro opravljeno delo. Ponosen sem, da s trdim in kakovostnim delom ter potrebno odločnostjo prispevam k uspehu in ugledu banke.
- 4. Sodelovanje** – Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in tovarištvo. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobro delo sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.
- 5. Ustvarjalnost** – Motiviran sem za izboljšave in spremembe razumem kot priložnost. Pripravljen sem deliti informacije in prispevati k idejam drugih. Cenim prilagodljivost in ustvarjalno ukrepanje pri odpravljanju ovir na vseh področjih dela banke.

Vizija strateškega uspeha SID banke do leta 2025 je zajeta v štirih vidikih. Z vidika pričakovanih ključnih deležnikov bo SID banka v okviru svojih mandatov povečevala obseg storitev ob zagotavljanju nadaljnje finančne vzdržnosti poslovanja. Proaktivno bo sodelovala pri oblikovanju in izvajanju dolgoročnih razvojnih strategij Slovenije ter delovala kot osrednji kanal posredovanja sredstev države in EU v gospodarstvo.

Z vidika zunanjih razmerij bo SID banka imela pomembno povezovalno vlogo v okviru slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. Poleg tega bo v domačem okolju aktivno sodelovala z razvojnimi inkubatorji, zbornicami in izobraževalnimi ustanovami. Prav tako bo krepila sodelovanje z mednarodnimi razvojnimi finančnimi institucijami in združenji, poslovanje pa bo še naprej primarno temeljilo na sodelovanju s poslovnimi bankami. Podjetjem z razvojnim potencialom bo SID banka nudila dolžniško in lastniško financiranje v vseh fazah razvoja, prednostno na podlagi finančnega inženiringa. Velik del aktivnosti bo usmerjen k izvajanju projektne in izvoznega financiranja ter financiranja trajnostne infrastrukture.

Vidika notranjih procesov in sposobnosti SID banke usmerjata k zagotavljanju visoke tehnološke podprtosti svojih poslovnih procesov, ki so hitro prilagodljivi tržnim in notranjim potrebam ter pomenijo kakovostno podporo strankam v vseh njihovih razvojnih fazah. Poseben pomen bo banka namenila spremljanju finančnih in razvojnih učinkov posameznih poslov, ki bodo vključeni v cenovno politiko banke.

Z vidika organizacijske strukture, kulture in resursov si bo SID banka prizadevala za procesno vodenje in organiziranost, visoko fleksibilnost delovnih mest z visoko usposobljenimi kadri, avtomatizacijo postopkov ter hitro in učinkovito sprejemanje odločitev ob zagotovljeni visoki notranji in zunanji transparentnosti poslovanja.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke so finančne institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne instrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav ali strank (Bruck, 2005). Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

TRŽNE VRZELI

Tržne vrzeli v financiranju se pojavijo tam, kjer obstaja razkorak med finančnimi sredstvi, po katerih povprašujejo kupci in sredstvi, ki jo zagotavljajo ponudniki, na primer bančni sektor. Kot vrzel se ne opredeljuje zgolj popolna odsotnost ponudbe, pač pa gre lahko tudi za premajhen obseg ponudbe ali pa dovolj obsežno ponudbo, a pod pretirano neugodnimi pogoji.

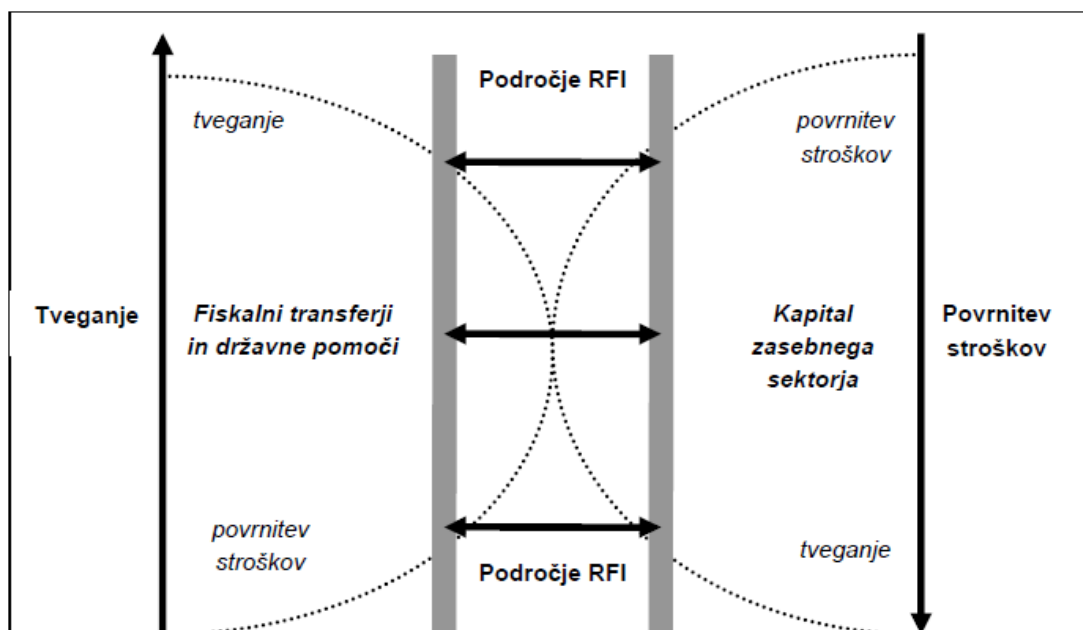
Tržne vrzeli se lahko pojavijo tudi na zelo likvidnih trgih, ki pa določenih segmentov ne servisirajo v zadostni meri. Običajno se pojavijo, ker se zasebne finančne institucije osredotočajo izključno na kratkoročno maksimizacijo dobička, pri čemer lahko ostanejo nepodprte dejavnosti z dolgoročnimi družbenimi koristmi.

Hkrati pa vsako nezadovoljeno povpraševanje ne kaže na obstoj tržne vrzeli v financiranju – subjekti, ki jim je dostop do financiranja upravičeno zavrnen zaradi prevelikega tveganja ali premajhne rentabilnosti, ne predstavljajo tržne vrzeli.

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne institucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije sicer ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom

relevantnih regulatorjev. Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 4: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij (RFI)

Vir: Musasike, 2004, str. 3

O »tržnih vrzelih« ne govorimo na ravni posameznega projekta ampak govorimo o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so ti potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji oziroma spodbujevalci gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP. Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše instrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Od izbruha globalne finančne krize po letu 2007 razvojne banke, oziroma različne razvojne finančne institucije (RFI), doživljajo pravo renesanso; hitro delovanje v oteženih gospodarskih razmerah in učinkovito spodbujanje gospodarstva je izkristaliziralo njihovo novo vlogo proticikličnega blažilca in vedno bolj tudi usmerjevalca državnih politik ter kakovostnega zbiralca in obdelovalca informacij s

široke gospodarske krajine. Danes v svetu deluje več kot **500 razvojnih bank**, zamira pa miselnost, da so potrebne predvsem v državah v razvoju. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Slednji so močno odvisni od specifičnih namenov vsake organizacije posebej. Večinoma so te institucije organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (angl. *national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (angl. *development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvozne-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.¹¹ Iz organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvozne-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati določenih mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **instrumente državne razvojne politike, ki so tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami** in dolgoročnimi razvojnimi politikami posamezne države v skladu z njihovimi danostmi ter omejitvami. Ne glede na specifičnosti so glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh

¹¹ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so računale na kratko naravo t.i. izvozne-kreditnih agencij. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

državah: zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

1. **Spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.
2. **Spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
3. **Spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi **upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta**. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnila komercialne banke, ker so ti projekti nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot je določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK I

Razvojne banke kot protikrizno orodje

Po izbruhu globalne finančne krize in dolžniške krize evroobmočja so postale omejitve in nevarnosti izključno zasebnega finančnega sektorja še bolj očitne, razvojne banke pa so se izkazale kot izrazito učinkovit instrument ekonomske politike. To še posebno velja za države, kjer so se banke zasebnega sektorja pospešeno umikale s finančnega trga, še posebej drastičen pa je bil njihov umik na določenih segmentih, kar je povzročilo naglo naraščanje tržnih vrzeli.

V takšnih okoliščinah je še posebej prišla do **izraza komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja**, kjer se od razvojnih bank pričakuje prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika. Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja sicer ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti na segmente z največjim učinkom pomagajo zavirati negativne posledice na gospodarsko aktivnost. Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, **morajo razvojne banke neprestano vzdrževati ustrežno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti tudi v času konjunktore**, ko so njihove aktivnosti na trgu manj potrebne; vzdrževati morajo tako mišice (infrastruktura, portfelj, dostop do zunanjega

financiranja ...) kot možgane (kadri, znanje, analitična orodja ...). Kajti hitra in pravilna reakcija na spremenjene razmere na trgu je ključno orodje za preprečevanje poglobljanja krize. V času krize po letu 2008 se je v Sloveniji pokazalo, da so banke v tuji lasti izrazito hitro umikale sredstva iz slovenskega bančnega sistema. Od leta 2015 je vedno večji del slovenskega bančnega sistema v večinski tuji lasti – v domači lasti je manj kot tretjina bančnega kapitala.

Vedno bolj prihajajo do izraza tudi nadzorniške zahteve in podvrženost proceduram in kriterijem za dodeljevanje državne pomoči. **Razvojne banke, ki so bile kot SID banka usmerjene tudi k finančni podpori izvoznikom (internacionalizacije), so sedaj na tem področju podvržene omejitvam**, ki omogočajo prednost poslovnim bankam, da delujejo na tem segmentu trga.

V krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi z **vzpostavljanjem novih razvojnih bank**. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI), Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG) ter na Malti Malta Development Bank.

Enako se je izkazalo tudi v lanskem letu v izjemni globalni pandemiji koronavirusa; razvojne banke so povečale svoj obseg poslovanja in pomagale zagotavljati likvidnost gospodarstvu. SID banka je s svojim interventnim in proticikličnim delovanjem v letu 2020 to svojo vlogo povsem upravičila.

Izpolnjevanje prej omenjenih načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih, zadnje čase pa tudi okoljskih vidikov preučevanih projektov, ki jim poslovne banke razen z vidika tveganja ugleda in etike lastnega poslovanja niso podvržene, je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi dosti večja. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK II

Pametne razvojne banke

E. Fernández-Arias, R. Hausmann in U. Panizza v svojem lanskem poročilu ugotavljajo, da vedno bolj postaja jasno, da **razvojne banke** niso le orodje za zapolnjevanje dolgo znanih in po možnosti od regulatorja opredeljenih vrzelih, pač pa **vse bolj postajajo analitično orodje**, ki s svojim zelo širokim stikom s stanjem in spremembami v gospodarskem okolju

določene države ali regije identificirajo ključne zaviralce razvoja in vrzeli, ki onemogočajo doseganje optimalnega dolgoročnega družbenega napredka.

V razvitem svetu, kjer je potreba po delovanju tovrstnih institucij vedno bolj očitna, se **razvojne banke vedno bolj pomikajo od preprostega transmisijskega mehanizma za vnaprej opredeljeno razporejanje finančnih virov k intelektualno močnemu instrumentu**, ki zajema vedno širši nabor podatkov, ga analizira in s pomočjo svojih primerjalnih prednosti pred zasebnimi finančnimi institucijami predeluje v predloge, ki so lahko v pomoč ali pa osnova državnim politikam razvoja in ukrepanja na področju spodbujanja gospodarstva in reševanja vedno daljšega seznama lokalnih in globalnih izzivov. Pri tem **s svojo kredibilnostjo in strokovnostjo gradijo tudi lastno neodvisnost, ki je pogoj za uspešno dolgoročno učinkovitost na trgu**. Za razliko od zasebnih finančnih institucij svoje analitične sposobnosti ne usmerjajo zgolj na informacije, relevantne za dobičkonosnost, pač pa na širše družbene koristi v celoti.

Podobno ugotavljata tudi ugledna akademika M. Mazzucato in C. C. R. Penna, ki kot **eno ključnih vlog razvojnih bank v sodobnem svetu vidita pri financiranju inovacij**. Inovacije namreč terjajo čas, ter s tem tudi dolgoročno, potrpežljivo financiranje. Že v preteklosti je bil velik del prebojnih inovacij vsaj v prvih fazah močno podprt z javnimi sredstvi. Razvojne banke tako lahko ne le podpirajo, pač pa tudi usmerjajo inoviranje na področjih, kjer zasebni kapital potrebuje spodbudo, da se pridruži v dovolj veliki meri, pa naj bo to na področju okoljske zaščite, zdravstva, energetike ali pa spremenjenih družbenih razmer, ki nas čakajo zaradi očitnih demografskih sprememb.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnavajo svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna finančna vzdržnost poslovanja, kar pomeni oplajanje lastnega kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej pa ne tistih brez finančne vzdržnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolje v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času po globalni finančni krizi po letu 2007 so razvojne banke torej dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proticiklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo velik pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

V letu 2020 spremenjene okoliščine, povzročene z izbruhom pandemije COVID-19, so v ospredje postavile interventno in proticiklično vlogo razvojnih bank. Velike in hitre spremembe v okolju terjajo izvajanje interventne vloge ob hkratni krepitvi razvojno-spodbujevalne vloge pri ponovnem zagonu gospodarstva. Proticiklično delovanje bank se izkazuje v bistveno večjem obsegu finančnih storitev glede na obseg finančnih storitev v ravnovesnih pogojih gospodarskega cikla. Ob tem je treba poudariti, da namen razvojnih bank ni samo doseganje navedenih ekonomskih učinkov, temveč tudi drugih, socialnih in okoljskih učinkov.

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA SID BANKE

Institucionalni in regulatorni okvir

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), ki regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi s pooblastilom po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države. Ti posli se računovodsko evidentirajo ločeno, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU za »specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge, jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročna posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet ter energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za

podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU prisiljeni, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹² Te namreč, kot že rečeno, delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom, obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo. Zaradi tega morajo te ustanove **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovitvenih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba) tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU, in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere.

Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo primarno preko poslovnih bank ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Problem vpliva na konkurenco med končnimi prejemniki sredstev v realnem sektorju je urejen z zahtevo, da lahko specialne kreditne institucije ponujajo svoje produkte le na vnaprej točno določenih področjih oziroma v skladu s prej omenjenimi horizontalnimi cilji EU.

¹² V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v 2012 dodaten moment s temelji evropske bančne unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči, da **sama intervenira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

ZAHTEVE/OMEJITVE EVROPSKE KOMISIJE

- Nekonkuriranje komercialnim bankam in, kjer in ko to omogoča struktura finančnega sistema, osnovno delovanje preko poslovnih bank.
- Priglasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih programov financiranja z elementi državnih pomoči v okvirih GBER (»splošne skupinske izjeme«), de minimis ali posebnih dokazanih tržnih vrzeli.
- Zagotavljanje dolgoročne finančne vzdržnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.
- Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.
- Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.

Za vsakega od svojih programov mora razvojna banka, ki deluje v EU, na ustrezen način opredeliti tržno vrzel, ki jo s tem programom naslavlja. EK ponuja možnosti za oblikovanje programov **po načelu de minimis ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah**. Načelo *de minimis* predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim obrestnim meram, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z ustrezno analizo trga** EK dokaže tržno vrzel ter pri EK priglasiti ustrezne programe financiranja, s katerimi bo naslovila to vrzel. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Slika 5: Nadzor nad poslovanjem SID banke temelji na treh nadzornih stebrih

Korporativno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada RS • Skupščina delničarjev • Nadzorni svet • Slovenski državni holding
Regulatorno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Banka Slovenije • Evropska centralna banka • Agencija za trg vrednostnih papirjev
Nadzor nad izvajanjem pooblastil	<ul style="list-style-type: none"> • Državni zbor • Vlada RS • Komisija za pospeševanje mednarodne menjave • Računsko sodišče RS • Evropsko računsko sodišče • Evropska komisija • Urad RS za nadzor proračuna

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka, je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko sodišče. SID banka za nadzorne ustanove **pripravlja letno skupaj več kot 150 rednih poročil**.

V 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po takratnem ZJN-2, zato so bili v banki tudi vzpostavljeni **postopki javnega naročanja**.

Korporativno upravljanje – usmerjeno v skrbno obvladovanje tveganj

Glede internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet. Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno

z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹³ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo, komisijo za tveganja ter komisijo za imenovanja in prejemke kot posvetovalna telesa. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija** obravnava predvsem letne in medletne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol, upravljanje tveganj in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost.

Komisija za tveganja, v okviru svojih pristojnosti, predvsem glede splošne nagnjenosti banke k prevzemanju tveganj in glede strategije upravljanja tveganj ter nadzira izvajanje strategij, pregleduje stresne in druge scenarije in vpliv na profil tveganja, pomaga pri izvajanju nadzora nad višjim vodstvom glede strategije upravljanja tveganj, preverja, ali so v spodbudah v okviru sistema prejemkov upoštevana tveganja ter ali so cene produktov banke združljive s poslovnim modelom in strategijo upravljanja tveganj.

Komisija za imenovanja in prejemke je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog, povezanih

¹³ Na dan 31. 12. 2020 so bili člani nadzornega sveta mag. Marjan Divjak kot predsednik, Janez Tomšič kot namestnik predsednika, mag. Leo Knez, Zlatko Vili Hohnjec, dr. Igor Masten, dr. Sašo Polanec in Marko Tišma kot člani.

z imenovanjem članov uprave in nadzornega sveta ter s sistemom prejemkov. Njene naloge so predvsem opredelitev in priporočilo kandidatov za člane uprave nadzornemu svetu z opredelitvijo nalog in pogojev za imenovanje, ocenjevanje sestave in uspešnosti delovanja uprave, znanj, veščin in izkušenj posameznih članov uprave in nadzornega sveta oziroma obeh organov kot celote ter ocenjevanje ustreznosti politik in praks prejemkov in priprava predlogov odločitev upravljalnega organa v zvezi s prejemki, vključno s tistimi, ki vplivajo na tveganja in upravljanje tveganj banke.

Pri imenovanjih članov uprave in nadzornega sveta je komisiji v pomoč tudi **Komisija za ocenjevanje primernosti**, sestavljena iz treh članov, ki jih je imenovala uprava po predhodnem soglasju nadzornega sveta. Pri delu je komisija samostojna in neodvisna od uprave in nadzornega sveta. Komisija deluje z dvema zunanjima sodelavcema z znanji in izkušnjami s področja opravljanja bančnih oziroma finančnih storitev ter s področja kadrovanja, psihologije in sorodnih ved, tretja članica je zaposlena, in sicer direktorica oddelka za skladnost, ki ji uprava zagotavlja ustrezno zaščito pred morebitnimi povračilnimi ukrepi.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**.

Komisija odloča o predlogih banke za sklepanje zavarovalnih poslov, ki presegajo 5 mio EUR, oziroma kadar je v poslu udeležena SID banka. Odločilne pristojnosti ima tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;
- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod;
- drugim poslom v zvezi z zavarovanjem po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, kar vključuje obravnave poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance Republike Slovenije pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP.

V letu 2020 je komisija na svojih sejah največkrat obravnavala posle za (po)zavarovanje. Največ je bilo predlogov za pozavarovanje kratkoročnih terjatev, ki so se številčno bistveno povečali. Razlog povečanja so spremenjene pozavarovalne pogodbe, sklenjene s Coface PKZ in Zavarovalnico Triglav, kot posledica ukrepov zoper pandemijo COVID-19.

Na sejah komisije so se obravnavali tudi posli srednjeročnega zavarovanja financiranja projektov na Hrvaškem, v Ukrajini, Belorusiji in Afriki. Komisija je odločala tudi o drugih poslih, ki so bili povezani z internacionalizacijo slovenskih izvoznikov, in sicer o projektih na področju JV Evrope, Rusije, Belorusije in v drugih državah Vzhodne Evrope. V povezavi z dolgoročnimi izvoznimi posli slovenskih podjetij na trgih EU je komisija odločala tudi o zavarovanju garancij, ki so jih zahtevali naročniki. Poleg poslov je komisija obravnavala tudi prenovo politike slovenske komponente in jo bistveno spremenila v smislu znižanja pogojev, ki jih pri presoji sprejemljivosti zavarovanca za zavarovanje zahtevajo kvantitativni elementi in večje pomembnosti kvalitativnih elementov. S tem je postala politika bistveno privlačnejša za izvoznike in primerljiva drugim izvoznim agencijam. Na takšen način je komisija izkazala svojo fleksibilnost pri iskanju rešitev, ki v razmerah globalizacije prispevajo k pospeševanju slovenskega izvoza. Za doseganje globalne konkurenčnosti morajo imeti slovenska podjetja primerljive pogoje poslovanja kot njihova tuja konkurenca.

Na svojih sejah je komisija obravnavala in sprejela tudi prenovljene pogoje zavarovanja in nove produktne programe, namenjene slovenskim izvoznikom, ki so v razmerah COVID-19 utrpeli izgube v poslu. Ti so se na področju zavarovanja srednjeročnih izvoznih poslov nanašali na zavarovanje garancij in kreditov za pripravo na izvoz, na področju zavarovanja kratkoročnih poslov pa na prevzem zavarovalnega portfelja domačih terjatev na trgu zasebnih zavarovateljev. V tem kontekstu je obravnavala in se strinjala s sklenitvijo dodatkov k pozavarovalnim pogodbam za pozavarovanje kratkoročnih terjatev med SID banko in komercialnimi zavarovalnicami.

Komisija deluje s šestimi člani¹⁴, in sicer sestoji iz enega predstavnika Ministrstva za finance, ki ima odločilno vlogo (pravico veta), dva člana sta iz Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, eden je iz Ministrstva za zunanje zadeve, eden je predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije in ena članica je predstavnica Združenja bank Slovenije.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti vzpostavljene **različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota. V okviru banke je kot del sistema notranjih kontrol vzpostavljena tudi funkcija varovanja zakonitosti poslovanja, katere nosilec je posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od preostalih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Primarna naloga oddelka je ugotavljanje tveganj skladnosti poslovanja banke, ki jim je ali bi jim lahko bila banka izpostavljena pri svojem poslovanju iz naslova kršitev veljavnih predpisov, sklenjenih pogodb, predpisanih oziroma dobrih praks in etičnih standardov na eni strani ter krepitev korporativne etike in integritete na drugi strani. V okviru oddelka za skladnost deluje tudi specialist za informacijsko varnost.

Oddelek deluje skladno z letnim programom dela, ki poleg rednih pregledov skladnosti vključuje še izvajanje svetovalne funkcije, zlasti na področju uvajanja novih produktov banke, preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, upravljanja s tveganji prevar, presoje zakonitosti in etičnosti delovanja deležnikov banke, sodelovanje v kazenskih in civilnih postopkih banke ter izvajanje izobraževanj zaposlenih in upravljalnega organa banke. V letu 2020 se je oddelek srečeval z izzivi poslovanja v spremenjenih razmerah. Ker oddelek pokriva tudi izvajanje funkcije pooblaščenca za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, je v sodelovanju z ostalimi oddelki banke, s ciljem zagotavljanja nemotenega poteka kreditnega procesa, uvedel

¹⁴ Na dan 31. 12. 2020 je komisija delovala v sestavi Franc Stanonik kot predsednik, Matej Čepeljnik kot namestnik predsednika ter mag. Iztok Pustatičnik, Iztok Grmek, mag. Stanislava Zadravec Capriolo in Jernej Salecl kot člani. Iztok Pustatičnik in Jernej Salecl sta v letu 2020 nadomestila Jožeta Renarja in Jerneja Tovšaka.

digitalno podpisovanje in elektronsko identifikacijo komitentov, kar je v epidemiji omogočilo in tudi pohitrilo postopke sklepanja naložbenih poslov s komitenti banke.

Tudi sicer je oddelek veliko pozornost namenil možnosti uporabe umetne inteligence v organizaciji dela. Na področju spremljanja in implementacije zakonodaje poteka intenziven proces implementacije orodja za detekcijo sprememb zakonodaje. Navedeno orodje vključuje tudi modul za upravljanje operativnih tveganj v banki, kot tudi modul za interne akte, oddelku za skladnost pa bo omogočal aplikativno podprt nadzor pravočasnega sprejemanja in prenosa sprememb zakonodaje in dobrih praks v interne akte SID banke. Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je uprava banke primarno odgovorna za upravljanje tveganja skladnosti in zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti. Njihova pravica in dolžnost je, da se izobražujejo tudi s področja obvladovanja tveganja skladnosti.

Uprava SID banke je ob soglasju nadzornega sveta sprejela Kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov, ki ureja načela in pravila, po katerih se ravna SID banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svoje dejavnosti in svojih nalog v odnosu do strank (komitentov), do drugih bank, do gospodarskega okolja in znotraj SID banke.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek za notranjo revizijo deluje skladno z Zakonom o bančništvu, Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in Kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo ureja listina o delovanju notranje revizije, podrobneje pa so postopki izvajanja notranjerevizijske dejavnosti opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v priročniku notranjega revidiranja. Oddelek za notranjo revizijo poroča o svojem delovanju, ugotovitvah in poteku realizacije priporočil letno in četrletno upravi banke, revizijski komisiji in nadzornemu svetu banke. Uprava banke obravnava tudi vsa poročila o posameznih izvedenih notranjih revizijah.

Namen delovanja oddelka za notranjo revizijo je podajati neodvisne in nepristranske ocene o učinkovitosti in kakovosti upravljanja tveganj, notranjih kontrol in ureditvi notranjega upravljanja in s tem prispevati k izboljšanju delovanja in doseganju ciljev banke. Svoje poslanstvo oddelek za notranjo revizijo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja,

ki jih določi v okviru načrtovanja dela oddelka. Letni in strateški načrt temeljita na podlagi profila tveganosti banke in zahtev regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke, s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij delovanja banke in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oz. še ne pregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke.

V letnem načrtu dela za leto 2020 je bilo predvidenih enajst večinoma obsežnih in kompleksnih revizijskih pregledov, od katerih jih je bilo skupaj z dvema izrednima pregledoma zaključenih deset v letu 2020 oziroma v začetku leta 2021, en revizijski pregled je v zaključevanju, dva revizijska pregleda pa sta bila prenesena v letni načrt dela za poslovno leto 2021.

Pomembno pozornost je oddelek za notranjo revizijo posvečal tudi poteku realizacije priporočil. Poleg rednih revizijskih pregledov in spremljave realizacije priporočil je oddelek v letu 2020 opravljal tudi svetovalno dejavnost na področju razvoja bančnih produktov v okviru Sklada skladov in finančnega inženiringa, neformalnega svetovanja širokega spektra vsebin ter koordinacije z zunanjimi institucijami. V prvem kvartalu 2020 je potekala tudi zunanja presoja kakovosti delovanja oddelka za notranjo revizijo. V okviru presoje je bilo potrjeno, da oddelek deluje skladno z mednarodnimi standardi ravnanja pri notranjem revidiranju in drugimi predpisi.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarnih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevnem poslovanju, so tako predvsem:

a) usmerjenost v uravnoteženi in trajnostni razvoj Slovenije

SID banka mora slediti načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upoštevati celovit, dolgoročno naravnani pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti mora upoštevati tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

b) finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel podvržen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva koncept t.i. »presoje 5 bilanc« (intelektualna, surovinska, okoljska, energetska, inovacijska). Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

c) nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle le subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

ZELENI DOGOVOR

Evropa želi do leta 2050 postati **prva podnebno nevtralna celina na svetu**. Za uresničitev tega ambicioznega načrta je Evropska komisija sprejela evropski zeleni dogovor, ki naj bi omogočil preobrazbo gospodarstva in družbe EU v trajnostno strukturo, prijazno do okolja in zdravja prebivalcev. **V letu 2020 je Evropski svet potrdil nov zavezujoč cilj EU, da se do leta 2030 neto domače emisije toplogrednih plinov zmanjšajo za vsaj 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990**, kar je povečanje v primerjavi s ciljem zmanjšanja emisij za vsaj 40 % do leta 2030, ki je bil dogovorjen leta 2014. Za njegovo uresničitev je ključno financiranje učinkovitega prehoda industrije, gradbeništva ter energetike na nove poslovne modele. **V slovenskem prostoru to ključno vlogo igra SID banka** z namenskimi programi za olajšanje prehoda, investicije v čistejšo in učinkovitejšo tehnologije ter močnejšo vključitev agilnih malih in srednjih podjetij v mreže globalnega gospodarstva.

Za to je potreben tako primeren model vrednotenja različnih možnosti, za kar v SID banki uporabljamo tako sistem petih bilanc kot inovativne sheme financiranja, ki jih v sklopu finančnega inženiringa agilno oblikujemo za spodbujanje zelenih ekonomskih aktivnosti gospodarskih subjektov. Za spopad s podnebnimi, tehnološkimi in demografskimi spremembami bodo potrebne velike naložbe, kar bo prineslo dodatne potrebe po financiranju projektov. Poslanstvo SID banke je prav sodelovanje pri tovrstnih dolgoročnih razvojnih projektih, ki prinašajo napredek ter širše družbene koristi.

d) vrednost finančnih storitev za končne koristnike

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznovrstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja prek poslovnih bank mora biti zagotovljen prenos finančne vrednosti na končne koristnike.

ODGOVORNO POSOJANJE – KAKO SID BANKA PRESOJA PROJEKTE V OKVIRU SVOJEGA KREDITNEGA PROCESA?

Če bančništvo lahko delimo na komercialno, investicijsko in razvojno, potem razvojne banke ločimo od ostalih bank po njihovih specifičnih načelih poslovanja: komplementarnost, subsidiarnost, nediskriminatornost, preglednost in načelo družbene odgovornosti. S tem razvojne banke zagotavljajo svojo dopolnilno vlogo drugim bankam v okviru delovanja finančnih trgov. SID banka v svojem kreditnem procesu **uporablja celovit pogled, ki**

pomeni presojo petih bilanc potencialnega posojiljemalca; intelektualno, surovinsko, okoljsko, energetska in inovacijsko.

Gre za koncept odgovornega posojanja, ki združuje tako strokovne kot tudi etične standarde. SID banka si zato prizadeva za prehod na krožno gospodarstvo in k temu spodbuja tudi svoje partnerje.

Podjetja, ki gradijo poslovni model zasnovan na načelih krožnega gospodarstva, zmanjšujejo izkoriščanje in obremenitve okolja in se usmerjajo v njegovo varovanje in ponovno uporabo, popravilo ali recikliranje obstoječih materialov. S tem ustvarjajo trajnejšo gospodarsko rast, ki zagotavlja čisto okolje našim zanamcem in ugodne razmere za zdravo in polno življenje družbe v prihodnosti.

SID banka je zato v sodelovanju z zunanjimi partnerji razvila model, po katerem ob ekonomsko-finančnem položaju presoja tudi trajnostno naravnost potencialnih posojiljemalcev. Natančen vprašalnik s pomočjo kvantificiranih in ponderiranih odgovorov na vprašanja v petih kategorijah poda točkovno oceno. Ta meri elemente dolgoročne vzdržnosti poslovnega modela podjetja in njegove skladnosti z nameni, ki jih mora v okviru svojih mandatov podpirati SID banka. Osredotoča se na t.i. pet bilanc vsake družbe – intelektualno, surovinsko, okoljsko, energetska in inovacijsko; te ocenjujejo poslovno odpornost podjetja na dolgi rok, njegovo snovno učinkovitost, skrb za naravno okolje in družbeno odgovornost, energetska učinkovitost ter tehnološko prebojnost.

Model SID banki omogoča, da ponudbo in ceno svojih storitev prilagodi glede na oceno podjetja po modelu, kar predstavlja dodatno spodbudo podjetjem za transformacijo v bolj krožno naravnane poslovne modele, SID banki pa tudi spremljanje napredka posameznega podjetja skozi čas.

Ob izbruhu epidemije COVID-19 je SID banka pričela izvajanjem prilagojenih programov za pomoč podjetjem. S ciljem pospešitve procesa financiranja se je v okviru interventnih ukrepov sistematično merjenje 5 bilanc začasno prekinilo.

e) nediskriminatornost

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

f) Preglednost poslovanja

SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in pod nadzorom.

SID BANKA – RAZVOJNA BANKA, PODVRŽENA BANČNI REGULATIVI

Kljub drugačnemu mandatu in specifični usmerjenosti je prvenstveno potrebno poudariti, da je SID banka – banka ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljene prevzeti. To pomeni, da so **de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave**, tako z vidika donosa (manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (naslavljanje podjetij slabših bonitetnih razredov in manjše zahteve po zavarovanju, financiranje na osnovi ovrednotene perspektivnosti poslovnega modela). To pomeni, da SID banka ne zasleduje načela kratkoročne maksimizacije dobičkonosnosti, pač pa dolgoročne družbene koristi.

Kljub temu mora ob spoštovanju vse bančne regulative in splošnih načel mikroprudentnega poslovanja delovati po načelu samovzdržnosti. Izjemno racionalno poslovanje je zato bistvenega pomena – brez pozitivnega poslovanja tudi poslovanje ne bi moglo biti dolgoročno vzdržno.

Dodatno je treba opozoriti, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami **vsa sredstva SID banke strogo namenska** in da **jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen**, kar lahko povzroča določena razočaranja posameznih podjetij.

g) poslovanje odvisnih družb po tržnih principih

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

Slika 6: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

IZVEDBA SAMOOCENE SISTEMA KAKOVOSTI PO VPRAŠALNIKU EFQM ZA LETO 2019

Kaj je EFQM?

Preizkušen evropski model odličnosti EFQM Evropske fundacije za upravljanje kakovosti iz Bruslja je okvir za upravljanje, ki vodi k stalnemu izboljševanju. Gre za orodje, ki združuje različne elemente upravljanja družbe, kar omogoča pregled trenutnih prednosti in priložnosti za rast.

EFQM model odličnosti je okvir za ocenjevanje učinkovitosti poslovanja, identifikacijo ključnih prednosti in izboljšave le-teh, integracijo in uskladitev obstoječih orodij, postopkov in procesov ter odpravo podvajanj, uvedbo načina razmišljanja, ki spodbuja refleksijo in stimulira stalno izboljševanje, ugotovitev, kateri ukrepi zares prispevajo k doseganju rezultatov, katera področja potrebujejo več pozornosti in kateri pristopi morajo biti opuščeni.

Samocena za leto 2019

SID banka v skladu z dobro prakso na področju sprejete Politike upravljanja upošteva priporočila Slovenskega državnega holdinga, pri čemer organi vodenja ali nadzora ta splošna priporočila in njihovo implementacijo presojujejo z vidika skladnosti z zakonskimi in drugimi

okviri poslovanja SID banke. SID banka sicer tudi sama uvaja orodja za samoocenjevanje, ki pomagajo pri izboljševanju učinkovitosti in organizacijske kulture.

Na tej podlagi je bila izvedena samoocena po vprašalniku EFQM za leto 2019. Skupna ocena EFQM vprašalnika za leto 2019 znaša 84,8. Za namen zvišanja poslovne odličnosti v smeri doseganja zastavljenih ciljnih vrednosti ocen posameznih sklopov do leta 2021 je bilo sprejetih 11 ukrepov, s katerimi se je seznanil nadzorni svet.

Naslednja samoocena po prenovljenem EFQM modelu je načrtovana v letu 2021.

II.4. PODROČJA DELOVANJA

Kot specializirana kreditna institucija oziroma izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **Rast in razvoj MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v kasnejših fazah življenjskega cikla (za rast in razvoj), vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proticiklično delovanje.
- **Konkurenčnost**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnosti z namenom spodbujanja oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **Raziskave, razvoj in inovacije**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.
- **Inovativno podjetništvo**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.
- **Izobraževanje**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.
- **Zaposlovanje**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **Varovanje okolja**, zlasti z vidika dolgoročne ohranitve
- **Snovna in energetska učinkovitost**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja kreditov oziroma naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **Gospodarska in javna infrastruktura**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvajanje jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenovo mest itd.
- **Regionalni razvoj**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne

in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.

- **Stanovanjsko področje**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.
- **Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev** za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:
 - namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
 - namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
 - namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
 - namen D: Izobraževanje;
 - namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
 - namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme, potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
 - namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
 - namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;
 - namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje

onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;

- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;
- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;
- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen G: Regionalni razvoj;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energetske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen I: Gospodarske in javne infrastrukture;
- namen J: Mednarodno razvojno sodelovanje;
- namen U: Telekomunikacijska, transportna in prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

Na spodnji sliki so predstavljene vse ključne osnovne storitve SID banke in hčerinske družbe CMSR, ki sta jih v 2020 zagotavljali slovenskemu gospodarstvu v skladu s pokrivanjem velike večino potreb podjetij po podpornih finančnih storitvah.

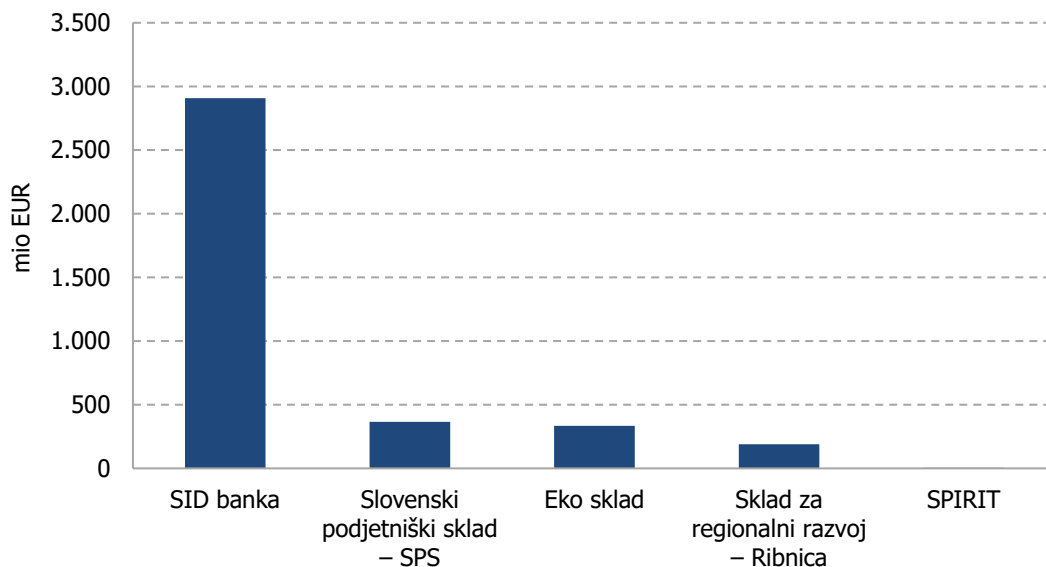
Slika 7: Osnovne storitve SID banke v letu 2020

<ul style="list-style-type: none">• Spodbujevalno, razvojno in izvozno financiranje• Zavarovanje izvoznih kreditov in investicij (pred netržnimi tveganji)• Državne jamstvene sheme (posojila podjetjem, fizične osebe, financiranje investicij podjetjem, poroštvo bankam in hranilnicam)• Izvajanje funkcije Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19• Lastniško financiranje podjetij – SEGIP	
<ul style="list-style-type: none">• Raziskave in analize, svetovanje, informacijske dejavnosti; dvostranska URP, kombinirani posli (soft loans, mixed credits)	

Vir: SID banka

SID banka si v okviru Skupine SID banka prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka je bila v letu 2020 največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji kot prikazuje slika 8, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika njihovih finančnih ter kadrovskih zmožnosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj.**

Slika 8: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po bilančni vsoti (2020)

Vir: lastna analiza; letna poročila razvojno-spodbujevalnih institucij za leto 2020

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banki, saj se te od nje pomembno razlikujejo. Poleg dejstva, da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru programov finančnega inženiringa.

II.5.1. SID banka

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2020 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,
- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,
- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji in

- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- upravljanje Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19,
- posle po pooblastilu v okviru ZVO-1 in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZIUZEOP, ZDLGPE.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banka zagotovila RS v obliki **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s sredstvi varnostnih rezerv. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska IKA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme za financiranje investicij gospodarskih družb, določene podobne

aktivnosti pa so predvidene tudi z ZVO (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

SID banka v letu 2020 skladno s prejetim pooblastilom RS po **ZIUZEOP** v imenu in za račun države v letu 2020 pričela opravljati vse posle v zvezi s spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev. Prav tako je SID banka skladno s prejetim pooblastilom RS po **ZDLGPE** v imenu in za račun države v letu 2020 pričela opravljati vse posle v zvezi s formalnim pregledom dokumentacije vloge bank za podelitev poroštev RS, spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev.

MGRT je SID banko v novembru 2017 imenovalo za upravljavca **Sklada skladov** za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike, v katerega bo do leta 2023 vplačanih 253 mio EUR iz evropskih kohezijskih sredstev, ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014–2020. Namen tako oblikovanega sklada je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih, kjer so bile ugotovljene tržne vrzeli: raziskave, razvoj in inovacije; mala in srednje velika podjetja; energetska učinkovitost in urbani razvoj. V letu 2020 je SID banka v sodelovanju z MGRT vzpostavila nov **Sklad skladov COVID-19** v višini 65 mio EUR evropske kohezijske politike, ki je namenjen financiranju obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti in lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi epidemije COVID-19 ter investicij, raziskav, razvoja in inovacij.

II.5.2. Skupina SID banka

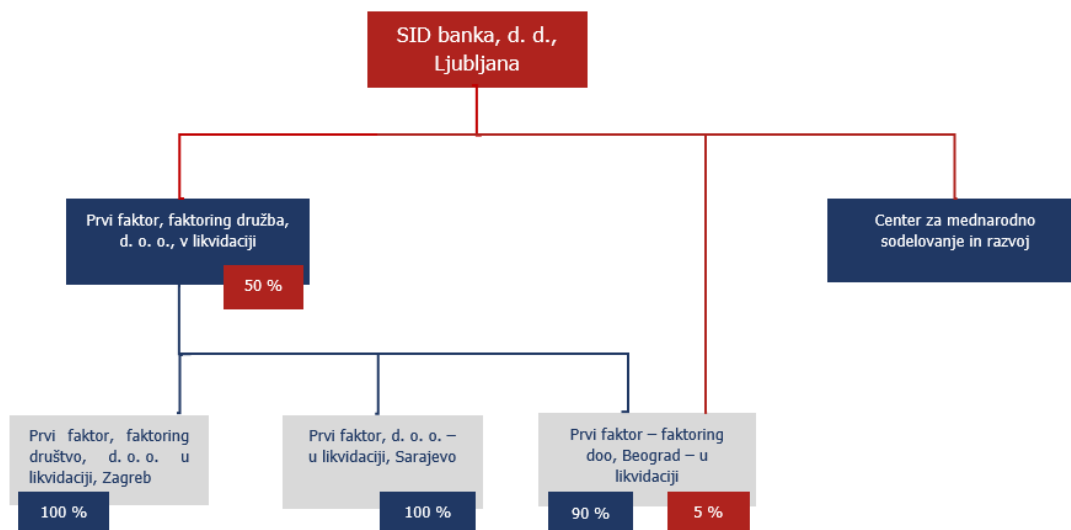
Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov je imela SID banka v preteklih letih **pokrit del finančnih storitev v odvisnih družbah**, s katerimi je komplementirala svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij.

Na dan 31. 12. 2020 sta Skupino SID banka poleg SID banke tvorili še:

- Skupina Prvi faktor, ki jo na podlagi pogodbenega dogovora SID banka skupno obvladuje;

- Center za mednarodno sodelovanje in razvoj – zavod s pravico javnosti, v katerem je SID banka soustanoviteljica, nima finančne naložbe, ima pa 33 % glasovalnih pravic.

Slika 9: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31. 12. 2020

Vir: SID banka

II.5.2.1. PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., v likvidaciji

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je opravljanje storitev faktoringa. V tem okviru je družba opravljala predvsem naslednje posle:

- odplačni prevzem oziroma odkup terjatev iz naslova prodaje blaga in storitev s prevzemom rizika plačila in brez njega;
- financiranje prevzetih terjatev;
- administrativno vodenje prevzetih terjatev;
- unovčevanje in izterjava prevzetih terjatev;
- trgovanje s prevzetimi terjatvami;
- posredovanje in zastopanje pri faktoring poslih v državi in tujini.

SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Drugi družbenik je Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2020 znaša 1,6 mio EUR.

Dne 28. 12. 2016 je skupščina sprejela odločitev o začetku postopka prostovoljne likvidacije in imenovala dosedanji poslovodji za likvidacijska upravitelja. V letu 2020 je bil likvidacijski upravitelj družbe Klemen Hauko. SID banko sta v letu 2020 na skupščini zastopala pooblaščenca Saša Keleman in Branko Jerak. Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in:

- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring društvo, d. o. o., Zagreb, Hrvaška, z dejavnostjo faktoring, ki je bila ustanovljena 17. 12. 2003. Osnovni kapital družbe znaša 2,6 mio EUR. Z dnem 31. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor d. o. o., finanjski inženiring, Sarajevo, Bosna in Hercegovina, z dejavnostjo drugega finančnega posredovanja, ki je bila ustanovljena 27. 2. 2006. Osnovni kapital družbe znaša 1,5 mio EUR. Z dnem 29. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- 90-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring d. o. o., Beograd, Srbija, z dejavnostjo faktoring, ki je bila ustanovljena 24. 2. 2005. Osnovni kapital

družbe znaša 2,5 mio EUR. Z dnem 3. 8. 2017 je družba v likvidacijskem postopku.

V skupini Prvi faktor je SID banka v 2020 nadaljevala nadzorovano likvidacijo ob znižanju stroškov in optimizaciji ter unovčevanju portfelja, saj je skupina ponovno zaključila leto z izgubo zaradi visokih stroškov likvidacije in nizkih unovčevanj terjatev, zaradi COVID krize.

II.5.2.2. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

SID banka je poleg Republike Slovenije na podlagi podpisa drugega Dodatka k Pogodbi o preoblikovanju CMSR **v letu 2006 prevzela soustanoviteljstvo** v Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj (skupaj z RS), s katerim je že do tedaj tesno sodelovala. Glavne dejavnosti zavoda so makroekonomske, politične in druge analize držav, ocene tveganosti držav ter publicistična dejavnost. V zadnjih letih je na podlagi Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije postal **osrednja slovenska ustanova za izvajanje tehnično operativnih del na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja** ter izvajanje s tem povezanih kombiniranih poslov (*soft loans, mixed credits*).

IZVAJANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR) izvaja del bilateralnega mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije.

Izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja CMSR temelji na Zakonu o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, ki opredeljuje načine izvajanja uradne razvojne pomoči v skladu z mednarodno usklajenimi standardi in pravili OECD. Dodatno pravno podlago za izvajanje uradne razvojne pomoči predstavlja tudi Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, ki določa geografske in tematske prioritete razvojnega sodelovanja.

CMSR že več kot 50 let prispeva k spodbujanju sodelovanja slovenskega gospodarstva s tujino in ima uveljavljeno blagovno znamko v deželah v razvoju. Hkrati razpolaga z desetletnimi izkušnjami operativno tehničnega izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. V CMSR imata Vlada RS in SID Banka – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana vsaka polovico upravljaljskih pravic. S povezovanjem CMSR in Skupine SID Banka je CMSR glede na ustanoviteljsko razmerje še vedno pod ustreznim

nadzorom Vlade RS. Tako so ustvarjeni sinergijski učinki, ki omogočajo, da bilateralno razvojno pomoč Republike Slovenije, ki jo tehnično-operativno izvaja CMSR, s svojimi finančnimi instrumenti podpira tudi slovenska razvojna banka. Posredno se s tem povečuje konkurenčna sposobnost slovenskih podjetij, ki izvajajo projekte v deželah v razvoju, in izenačuje njihov položaj v primerjavi s konkurenti, ki že imajo to podporo matičnih držav.

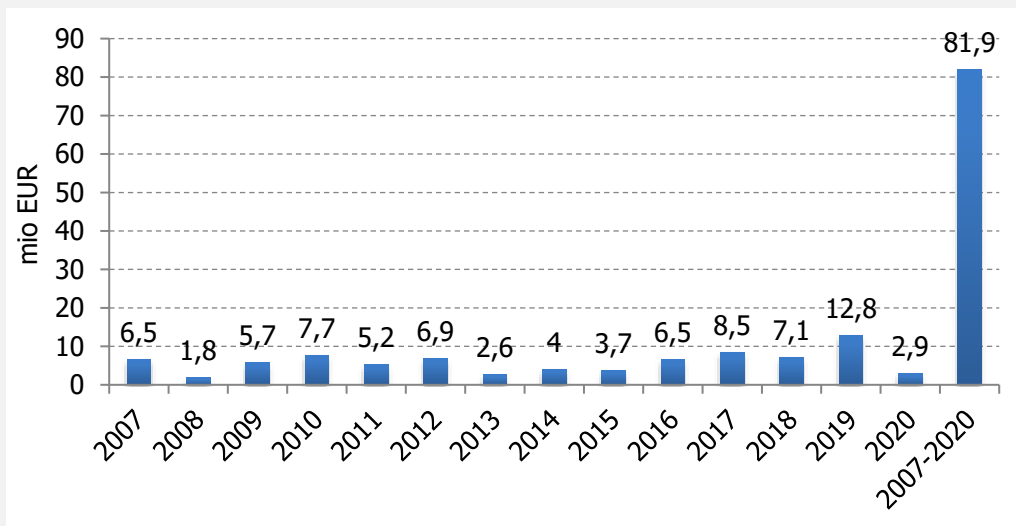
CMSR je usposobljen za implementacijo vseh oblik izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Republika Slovenija prek CMSR na podlagi sklenjenih pogodb o sofinanciranju programa CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja med CMSR in ministrstvi (pristojnimi za finance, okolje in gospodarstvo) subvencionira infrastrukturne in druge razvojne projekte v partnerskih državah. CMSR zagotavlja vključevanje slovenskega gospodarstva v razvojno sodelovanje, kar je pomemben element bilateralnega razvojnega sodelovanja. Republika Slovenija kot razvita država donatorka s sofinanciranjem izbranih razvojnih projektov preko CMSR izpolnjuje dane mednarodne zaveze, hkrati pa pridobiva mednarodni ugled in zunanjepolitični kapital.

Delovanje CMSR in SID banke predstavlja nujno potreben sistem storitev, ki omogočajo, da lahko Slovenija v okvirih razvojne pomoči pomaga partnerskim državam pri financiranju razvojnih projektov in neposredno prispeva k napredku partnerske države, hkrati pa omogoči nastop slovenskega gospodarstva na teh trgih. **Vlada Slovenije prek CMSR sofinancira razvojne projekte v obliki donacije ali subvencije obrestne mere.** CMSR razvojni projekt vključi v vsakoletni Program CMSR izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja na podlagi predloga za donacijo, ki ga prejemnik donacije (javni subjekt v partnerski državi uradne razvojne pomoči – URP) naslovi na CMSR.

Center skladno s svojimi bogatimi izkušnjami delovanja v mednarodnem razvojnem sodelovanju pripravlja **strokovna in profesionalna poročila o projektih, letna poročila in monitoring (spremljanje in nadzor) projektov.** CMSR informacije, ki so potrebne za študijo izvedljivosti in realnosti, zahteva že v projektni dokumentaciji. Na podlagi prejetih informacij CMSR z lastnimi kadri ali s pomočjo zunanjih sodelavcev opravi potrebne analize izvedljivosti, ki so predpogoj za odobritev projekta.

CMSR predlagane projekte uradne razvojne pomoči za sofinanciranje s strani Republike Slovenije ocenjuje z vidika kakovosti vsebinske zasnove projekta, skladnosti z načeli trajnostnega razvoja in izdelane finančne konstrukcije.

Slika 10: Realizacija MRS v mio EUR

Vir: CMSR

V letu 2020 je CMSR z razpoložljivimi donacijskimi sredstvi podprl izvedbo za 2,9 mio EUR projektov. V obdobju 2007–2020 je CMSR z izvajanjem uradne razvojne pomoči omogočil izvedbo projektov v višini 81,9 mio EUR.

Poleg tega CMSR opravlja temeljne in aplikativne raziskovalne, svetovalne, informativne, dokumentacijske, promocijske, izobraževalne, publicistične in posredniške dejavnosti na področjih, pomembnih za mednarodno razvojno sodelovanje. Na področju publicitete CMSR med drugim redno pripravlja priročnik Doing Business in Slovenia, v katerem so zbrane vse potrebne informacije o poslovanju v Sloveniji. Priročnik, ki ga CMSR kot neprofitni projekt pripravlja v sodelovanju s Svetovno banko, je uradno promocijsko gradivo gospodarske diplomacije, saj je namenjen spodbujanju slovenskega gospodarstva, tujih naložb in poslovanja s tujino, pri čemer gre za edino publikacijo v Sloveniji, ki daje na enem mestu sistematičen pregled vseh postopkov poslovanja v državi. Na posebnem spletnem portalu www.poslovniportal.si je poleg tega priročnika dosegljiva tudi aplikacija Virtual Fair, v kateri lahko slovenska podjetja predstavijo svojo ponudbo tujim partnerjem. CMSR je tudi v 2020 nadaljeval z izdajo revije Mednarodno poslovno pravo, ki prinaša zanesljive, konkretne ter aktualni situaciji in slovenskemu okolju prilagojene informacije, ki jih mora poznati vsako slovensko podjetje. Spremlja spremembe na področju poslovne zakonodaje in poslovne priložnosti v državah, ki so najpomembnejše slovenske zunanjetrgovinske partnerice, ter na praktičen in razumljiv način razlaga metode in tehnike mednarodnega poslovanja.

II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

SID banka je v letu 2020 kot upravljavka Sklada skladov 2014-2020 ter Sklada skladov COVID-19 preko rednih mesečnih sestankov krepila sodelovanje z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za okolje in prostor. Na mesečnih sestankih SID banka poroča o upravljanju sredstev evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, o s tem povezanih izvedenih in načrtovanih ukrepih, razvoju finančnih instrumentov ter se usklajuje s predstavniki navedenih institucij. SID banka je tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami.

V letu 2018 je SID banka v okviru upravljanja sredstev Evropskih kohezijskih in strukturnih skladov preko Sklada skladov, s Slovenskim podjetniškim skladom, kot izvajalcem nekaterih finančnih instrumentov sklada skladov, podpisala sporazum o financiranju, za izvajanje finančnega instrumenta Mikroposojila za MSP do 31. 12. 2023, sodelovanje pa je v prihodnjih letih še okrepila, saj je v letu 2019 s Slovenskim podjetniškim skladom podpisala sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta Lastniško in kvazi lastniško financiranje mikro in malih podjetij do 31. 12. 2023 in v letu 2020 sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta COVID-19 Mikroposojila.

SID banka je tudi v letu 2020 nadaljevala s krepitvijo sodelovanja s poslovnimi bankami in hranilnicami na področju izvajanja evropske kohezijske politike. Po tem ko je SID banka v letu 2018 podpisala pogodbo s Sberbank za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 30 mio EUR ter s Primorsko hranilnico Vipava za izvajanje mikroposojil za MSP, vse iz kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, je SID banka v letu 2019 podpisala pogodbe z Gorenjsko banko za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 15 mio EUR kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov in leta 2020 razvila produkt Portfeljske garancije za MSP ter sklenila pogodbe z NLB d.d., Primorsko hranilnico Vipava d.d. in Delavsko hranilnico d.d. za izvajanje teh portfeljskih garancij, s Primorsko hranilnico Vipava d.d. pa tudi pogodbo za izvajanje Mikroposojil COVID-19. V letu 2020 je SID

banka zaključila tudi razvoj finančnega instrumenta portfeljske garancije za raziskave razvoj in inovacije za MSP, ki ga je začela tržiti v začetku leta 2021.

V letu 2020 se je nadaljevalo neposredno financiranje podjetij in drugih strank v okviru ukrepov finančnega inženiringa, ki jih SID banka izvaja v sodelovanju z MGRT. Glavnino so predstavljali programi za financiranje poslovanja MSP, naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast slovenskega turizma, naložbe in zaposlovanje, razvoja in inovacij ter financiranje naložb in obratnega kapitala v gozdno-lesno predelovalno verigo. Poleg namenskih linij je pomemben delež neposrednega financiranja predstavljalo sofinanciranje večjih naložbenih in infrastrukturnih projektov ter projektov s področja zelenega gospodarstva. V letu 2020 se je financiranje znotraj obstoječih programov posojilnih skladov širilo na s COVID-19 najbolj prizadete dejavnosti. Me drugimi se je širilo program Turizem tudi na gostinsko dejavnost, dejavnost turističnih agencij in organizatorjev prireditev. Podobno se je financiranja investicij širilo tudi na financiranje likvidnostnih potreb oziroma obratnih sredstev podjetij v lesno-predelovalni panogi (program LES1), podjetij v dejavnosti turizma in gostinstva (program Turizem1), podjetij v drugih dejavnostih (program MSP9 in SDMKV).

Z ukrepi finančnega inženiringa SID banka in MGRT financiranja izboljšujeta dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje zlasti mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom in zadrugam. SID banka je v letu 2020 še okrepila sodelovanje z občinami in sicer s spremembo programa Občine1, ki omogoča širši spekter namenov financiranja za občine, ki je bil podaljšan do 18. 05. 2021.

SID banka svoje aktivnosti usmerja zlasti s sodelovanjem v okviru Združenja bank Slovenije ter tujih bančnih združenj. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) ter Bernske unije in se aktivno udeležuje strokovnih srečanj v okviru delovnih skupin združenj, v okviru česar se izmenjujejo izkušnje, pridobivajo informacije in prenašajo dobre prakse. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje dejavnosti strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Z namenom krepite sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF). V okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, prvenstveno iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). SID banka

je tudi kot ustanovna članica EIF-NPI Equity platforme aktivna v posvetovalnem odboru te platforme.

Medsebojno sodelovanje z drugimi evropskimi razvojnimi bankami in spodbujevalnimi institucijami je SID banka v letu 2020 nadaljevala z izmenjavo najboljših praks. Zaradi pandemije COVID-19 se je mednarodno sodelovanje izvajalo preko spletnih orodij. Izvedene so bile različne delavnice na področju lastniškega financiranja, na področij portfeljskih in individualnih garancij. Razvoje banke so se prav tako povezovale pri izmenjavi najboljših praks na področju produktov za lažje soočanje podjetij s posledicami pandemije COVID-19 in hitrejše okrevanje po njej.

SID banka redno spremlja evropske uredbe in direktive, za aktivno vključitev v naslednjo evropsko finančno perspektivo kot izvajalski partner Evropski komisiji za izvajanje centraliziranih EU finančnih instrumentov v obdobju 2021–2027 ter s tem povezano potrebo po pridobitvi pozitivne stebrne ocene. Navedeno usmeritev je SID banka v letu 2018 zapisala v svojo strategijo. V juliju 2019 je SID banka pri Evropski komisiji (DG EC-FIN) vložila izkaz interesa za izvedbo stebrne ocene za 6 stebrov, vključno s stebrom za finančne instrumente in v oktobru 2019 prejela pozitivno mnenje o predhodni oceni primernosti SID banke za izvedbo postopka stebrne ocene. V letu 2020 se je nadaljevalo s postopki za izvedbo stebrne ocene s strani zunanjih revizorjev in pričakuje se, da bo postopek zaključen v drugi polovici leta 2021.

III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE

Strateško razmišljanje omogoča sposobnost predvidevanja, oziroma razvijanja skupne vizije ter njenega uresničevanja in učenja organizacije. Strateško razmišljanje predstavlja nadgradnjo strateškega načrtovanja. Strateško načrtovanje je bolj analitičen, konvencionalen in formalen proces temelječ na podatkih, gotovosti in strukturi. S strateškim razmišljanjem zagotovimo prispevek prožnosti, kreativnosti in intuicije k strateškemu usmerjanju aktivnosti družbe.

Strateško razmišljanje ni le naloga uprave ali ožjega vodstva, temveč mora prevzemati celotno organizacijo. Osnovno načelo pri nastanku pričujoče strategije je, da ljudje uresničujejo tisto, kar ustvarijo sami. Zato je pri njenem nastanku sodelovalo okoli 40 vodij in strokovnjakov iz celotne družbe. Za izvajanje strategije pa je ključno, da jo preko ustreznega seznanjanja in predvsem preko konkretnega dela, upoštevajoč vrednote družbe in sistem odgovornosti, sprejmejo vsi zaposleni.

Proces strateškega razmišljanja in opredelitve strategije v SID banki je vpet v širši, celovit in zaokrožen proces strateško-operativnega planiranja, ki se izvaja ciklično na letni ravni. Na ta način se zagotavlja ustrezno implementacijo strateških usmeritev na nivo posamezne organizacijske enote in naprej do posameznika. Strateške aktivnosti in kazalniki so oblikovani v skladu z upoštevanjem načel »SMART, PURE and CLEAR«¹⁵

V teku strateškega cikla nastaja nabor povratnih informacij, ki so eno izmed ključnih vodil pri nadzoru nad izvajanjem strategije in pripravi naslednjega letnega strateškega cikla. Banka praviloma četrtno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti in rezultatov za doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje strategijo in sprejema korektivne ukrepe.

¹⁵ SMART: opredeljiv, merljiv, dosegljiv, pomemben, časovno definiran. PURE: jasn, razumljen, ustrezen, etičen. CLEAR: izziven, skladen, družbeno odgovoren, primeren, sledljiv.

III.2. STRATEŠKI DIAGRAM RAZVOJA SID BANKE 2021–2023

V luči realizacije vizije strateškega uspeha SID banke so opredeljene strateške aktivnosti in zanje predvideni pričakovani strateški rezultati. Strategija temelji na metodologiji Balanced Scorecard tretje generacije, ki je ena od vodilnih metodologij v svetu za sodobno razvijanje strategij in njihovo uspešno uresničevanje. Strategijo prikazujemo v obliki strateškega diagrama za obdobje 2021–2023, ki z vzročno posledičnimi povezavami predstavlja logično odvijanje strateških aktivnosti in rezultatov.

Strategija zasleduje dva **temeljna cilja**:

- visoke multiplikativne in trajnostne učinke v gospodarstvu in družbi in
- poslovno uspešnost SID banke, ki zagotavlja dolgoročno finančno vzdržnost poslovanja.

Da bo SID banka ustvarjala **visoke multiplikativne učinke v gospodarstvu in pri tem zagotavljala spodbude trajnostnemu razvoju gospodarstva in družbe**, smo predvideli dva sklopa dodatnih in specifičnih strateških aktivnosti:

1. prvi sklop je vezan na cilj, da bo SID banka **osrednji kanal plasiranja državnih in EU sredstev**. To pomeni, da je edina slovenska finančna inštitucija, preko katere država uresničuje svojo splošno strategijo razvoja, oziroma primarno orodje za podporo državnim razvojnim politikam na področju financiranja. Tu sta predvideni dve strateški aktivnosti: izdelava stebrne ocene in kandidiranje za izvajalskega partnerja EK za pridobivanje jamstev InvestEU in vključitev v naslednjo MFF finančno perspektivo.
2. Drugi sklop sloni na strateški aktivnosti nadgraditi metodologijo za oceno finančnih in razvojnih učinkov na ravni poslov in produktov oziroma na celotnem portfelju SID banke ter novi strateški aktivnosti zelena strategija SID banke. Prva bo vsebovala prenavo metodologije multiplikativnih učinkov in opredelili dejavnike trajnostnega razvoja, ki bodo vključeni tudi v obrestno politiko («5 bilanc»). Nadgrajena metodologija bo omogočala ovrednotenje pričakovanih življenjskih učinkov, življenjskih prihodkov ter življenjskih stroškov posameznih poslov že ob njihovi sklenitvi in omogočila ovrednotenje dometa posameznih produktov že v njihovi fazi razvoja. To bo podlaga za postavitev prilagojene baze podatkov in nato zunanjo strokovno validacijo metodologij. V okviru zelene

strategije je predvidena prilagoditev delovanja SID banke, tako zaradi zakonodajnega paketa Evropske komisije, kot novih smernic EBA s področja trajnostnega financiranja in zahtev vključevanja tveganj, povezanih s podnebjem in okoljem, ter ESG dejavnikov v poslovne procese in delovanje banke. Cilj je ostati vodilna banka na tem področju, zato je integracija zastavljena proaktivno in celostno, z mislijo na možne prihodnje prednosti vodilne vloge na področju zelenih instrumentov in orodij za obvladovanje podnebnih tveganj. Predvideno je vlaganje v tehnologijo, podatke in kadre ter povečevanje kapitala znanja na področju trajnostnega financiranja. Omenjene nadgradnje bodo povečale kakovost in transparentnost poročanja deležnikom o doseganju mandatnih ciljev in skupnih učinkov na gospodarsko aktivnost in trajnostni razvoj Slovenije. S tem pa se bo povečevala tudi prepoznavnost vloge SID banke.

Hkrati mora SID banka tudi v prihodnje **ohranjati dolgoročno finančno vzdržnost**, in to ob **povečanju prepoznavnosti vloge SID banke**, precejšnjem **povečanju obsega aktivnosti** in ustrezno učinkovitem **upravljanju s sredstvi**. Za zadnja dva vzvoda je ključna strateška aktivnost vzpostaviti celovito informacijsko podporo, v okviru katere je predvidena izvedba vseh potrebnih analiz za izbiro najprimernejšega ponudnika za razširjeni jedrni sistem, njegova učinkovita implementacija ter razvoj IT dopolnilne podpore za procese, kjer je ta trenutno pomanjkljiva. V tem sklopu bomo preučili še možnost vzpostavitve RegTech podjetja, ki bi preko sinergijskih učinkov lahko zadovoljil tudi potrebe nekaterih manjših bank partneric.

Uspešna izvedba obeh temeljnih aktivnosti bo vplivala na uspešnost naslednjih sklopov strateških aktivnosti:

1. prvi sklop se navezuje na **poslovne banke in končne uporabnike**. Nova strateška aktivnost na tem področju je aplikativna podpora procesu financiranja. Na področju aplikativne podpore kreditnemu procesu je predvidena izvedba preostalih nalog iz aktivnosti pospešitev kreditnega procesa in vzpostavitve servisa 360° za stranke. Strateška aktivnost vključuje vse optimizacije za potrebo fronta (portal, CRM, kreditni proces). V nadaljevanju bo zagotovljeno skrajšanje časa odobravanja posla, ob prehodu na enkratni vnos vseh podatkov o sklenjenih poslih in, kjer je to mogoče, avtomatiziranju podpore spremljave komitentov (pogodbene zaveze, zavarovanja, poročanje idr.). Rezultat bosta **enostavna in digitalizirana kreditni ter zavarovalni proces**. Druga strateška aktivnost je nadgradnja sodelovanja s finančnimi posredniki na osnovi soprevzemanja tveganj in digitalizacije, ki vključuje ponovno ovrednotenje potreb bank glede produktov in procesov, opredelitev načinov in vsebine prevzemanja administrativnih bremen

bank, vzpostavitev medbančne delovne skupine za razvoj produktov s poslovnimi bankami (tržniki, razvojniki, IT) ter pripravo in posodabljanje produktnega nabora in cenovne politike, ki stimulira banke tudi za aktivnejše trženje produktov SID banke. Tudi pri financiranju ključnih državnih projektov bomo okrepili sodelovanje s poslovnimi bankami. Rezultat bo **odlična storitev za stranke**.

2. Drugi sklop strateških aktivnosti za rast prihodkov je vezan na **razvoj produktov in storitev**. V letu 2020 je bila zaključena strateška aktivnost optimizacije procesa razvoja produktov. Na področju razvoja produktov je predvidena nova aktivnost vključitev v naslednjo MFF finančno perspektivo, v okviru katere je predvidena priprava IT aplikacije za upravljanje sredstev EKP, kandidiranje za sredstva RRF, izvedba stebrne ocene in kandidiranje za izvajalskega partnerja EK za finančne instrumente InvestEU ter priprava akcijskega načrta za vključitev v izvajanje kohezijske politike 2021-2027. Rezultati, na katere bo vplivalo tudi sodelovanje s poslovnimi bankami, bodo **krajši time-to-market, celovitejša ponudba ciljno prilagojenih finančnih in zavarovalnih storitev ter strankam prijazni, visoko koristni in digitalizirani družbi prilagojeni produkti/storitve**.
3. Tretji sklop je vezan na **kadre** – z nadgradnjo orodij sodobne kadrovske politike povečati učinkovitost zaposlenih. Kadrovska politika bo osredotočena na kadrovsko optimizacijo in kadrovsko prestrukturiranje, razvoj kadrov, izobraževanje in usposabljanje, sistem nagrajevanja in plačno politiko, vzpodbujanje kulture idej in izboljšav, digitalizacijo HR, HR Interne akte ter branding SID banke – ugledni delodajalec. Gre za celosten pristop k izvajanju kadrovske funkcije v banki, zato bo izvedba pomembno vplivala na krepitev položaja SID banke pri doseganju mandatnih ciljev, tako z vidika izvajanja nalog, kot z vidika krepitve ugleda banke v kontekstu dobrega delodajalca. Pričakovan rezultat je visoka usposobljenost kadrov za nove produkte in procese.

Pričakujemo, da bodo ti rezultati povratno vplivali na **visoko prepoznavnost vloge SID banke**.

Številne od zgoraj omenjenih strateških aktivnosti bodo povratno vplivale tudi na boljše **upravljanje s sredstvi** – vzpostavitev celovite informacijske podpore in vključitev v naslednjo MFF finančno perspektivo.

Pri razvoju akcijske strategije je upoštevan institucionalni okvir, v katerem deluje SID banka kot specializirana izvozna in razvojna banka. Ta okvir je skladen z dolgoročnimi razvojnimi usmeritvami RS in EU, institucionaliziran v ZSIRB in preko tega v načelih poslovanja, področjih delovanja in v uveljavljenem poslovnem modelu. SID banka kot

razvojna banka, mora svojo strategijo osnovati tudi na izpolnjevanju zahtev regulatornega okolja, predvsem v odnosu do bančne regulative in pravil EU, vezanih na dovoljene državne pomoči podjetjem.

Vsebinsko so na oblikovanje strategije vplivale predvsem **spremenjene okoliščine**, povzročene z izbruhom pandemije COVID-19. Po eni strani je v ospredje postavljena interventna in proticiklična vloga banke, po drugi strani pa na finančne učinke njenega delovanja vplivajo pričakovane poslabšane razmere v gospodarstvu. Poleg osnovnega scenarija makro-finančnih gibanj so bili definirani tudi stresni scenariji, ki bi lahko, če bi se udejanjili, bistveno vplivali na relevantnost tako oblikovane strategije. V tem kontekstu so že vnaprej pripravljene ključne nadaljnje usmeritve, ki bi jih morala v tem primeru uvesti SID banka in bi vplivali tudi na uresničevanje operativnih planov.

III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

SID banka prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije predvsem preko svojih programov financiranja in zavarovanja. Dodana vrednost z vidika prispevka k trajnostnemu razvoju teh programov je osnovana na podpori visoko produktivnih ali hitro rastočih podjetij, perspektivnih podjetij z zahtevnimi finančnimi potrebami, vsa finančna podpora pa je pogojena z delovanjem na segmentih tržnih vrzeli. SID banka torej dopolnjuje potencial, ki ga lahko dosežejo poslovne finančne ustanove, tako z vidika razvojnega kakor z vidika proticikličnega delovanja.

Banka v okviru omejitev institucionalnega okvirja prilagaja poslovni model in ukrepe v smeri pokrivanja potreb gospodarstva in potreb ekonomske ter razvojne politike v skladu s pričakovanji deležnikov. Velike in hitre spremembe v okolju v zadnjih nekaj letih terjajo nadaljevanje hitrega prilagajanja banke.

Glede na prehodno oteženo posredovanje sredstev preko bank, zaradi njihove visoke likvidnosti in kapitaliziranosti, je SID banka v zadnjih letih povečevala svoje aktivnosti na neposrednem financiranju končnih koristnikov. Tu je oblikovala nove programe, večinoma na osnovi finančnega inženiringa z mešanjem lastnih sredstev s sredstvi MGRT, ki so omočili ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša neposredno financiranje. **SID banka si sicer prizadeva ohranjati posredovanje namenskih virov preko bank** kot osnovni kanal poslovnega modela.

Spremenjene okoliščine, povzročene z izbruhom pandemije COVID-19, terjajo dodatno prilagajanje aktivnosti. Po eni strani je v ospredje postavljena interventna in proticiklična vloga banke, po drugi strani pa si SID banka pri vseh programih financiranja prizadeva k doseganju visokih razvojnih učinkov in prispevati k trajnostni transformaciji gospodarstva. Proticiklično delovanje banke se izkazuje v bistveno večjem obsegu novih posojil, hkrati pa so programi prilagojeni novonastalim potrebam gospodarstva, države in ostalih deležnikov. Banka zaradi povečanega obsega novih kreditov zagotavlja tudi nove finančne vire za njihovo financiranje, ob sočasnem pospešenim razvojem prilagojenim programom financiranja in optimizaciji internih procesov.

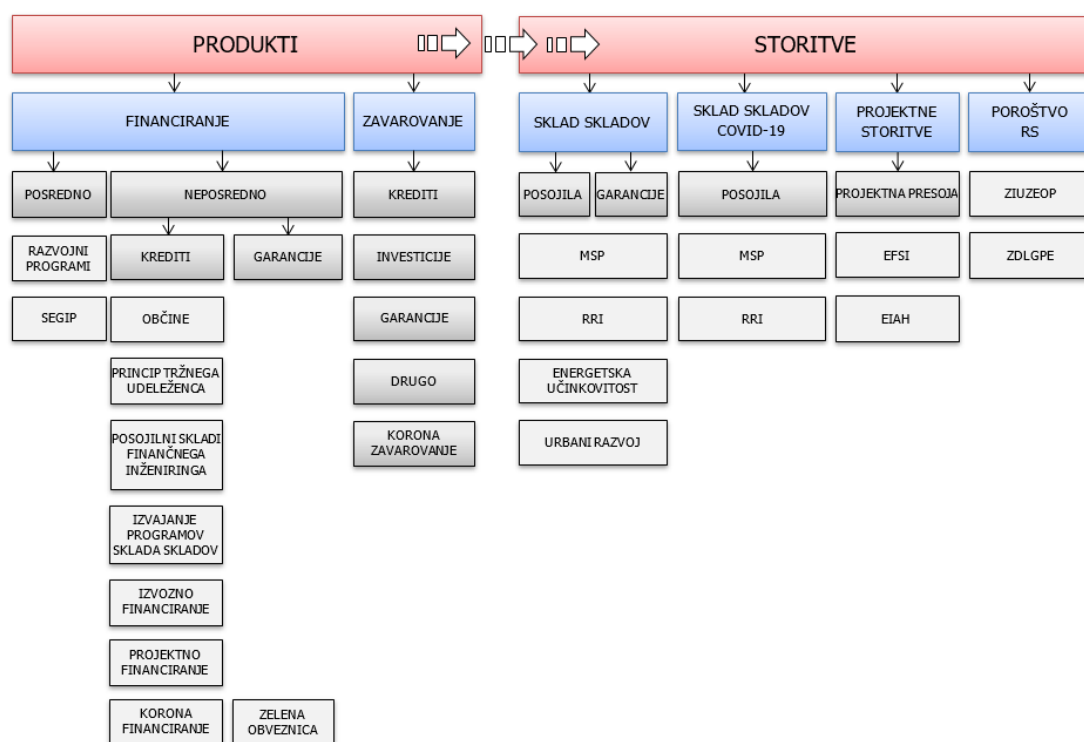
SID banka je za namen blažitve posledic COVID-19 v okviru interventnega delovanja **v letu 2020 prilagodila pogoje in obsege obstoječih programov ter uvedla nove programe neposrednega financiranja tekočega poslovanja, naložb in**

RRI, ki se bodo nadaljevali tudi v letu 2021, kot ukrepi finančnega inženiringa, finančnih instrumentov Skladov skladov FI 2014 - 2020 oz. programov iz splošnih virov. Prav tako se bodo izvajale prilagojene linije posrednega financiranja SID banke, namenjene naslavljanju likvidnostnih potreb podjetij pri blažitvi posledic COVID-19 na slovensko gospodarstvo.

V okviru novega **Skлада skladov COVID-19**, ki ga je vzpostavila in ga upravlja SID banka, v višini 65 mio EUR, se izvajajo finančni instrumenti, ki predstavljajo ukrepe za učinkovit odziv na posledice epidemije COVID-19.

Tudi **na področju izvoznih zavarovanj** SID banka s svojo dopolnjeno programsko paleto **deluje interventno**. V letu 2020 so bili prenovljeni produkti za zavarovanje dobaviteljskega kredita in zavarovanje rizikov pred dobavo.

SID banka je skladno s prejetim pooblastilom RS po 65. členu Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (**ZIUZEOP**) v imenu in za račun države v letu 2020 pričela opravljati vse posle v zvezi s spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev. Prav tako je SID banka skladno s prejetim pooblastilom RS po Zakonu o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (**ZDLGPE**) v imenu in za račun države v letu 2020 pričela opravljati vse posle v zvezi s formalnim pregledom dokumentacije vloge bank za podelitev poroštev RS, spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev.

Vir: SID banka

Poslovni model postaja vedno bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Število novih programov narašča, hkrati pa tudi njihova zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank. To pomeni poleg neugodnih vplivov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovskih potreb – tako po obsegu kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makro-finančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled. Kadrovske resurse, potrebne za uresničenje poslovne politike, SID banka primarno zagotavlja z usposabljanjem in razvojem obstoječih kadrov s prenosom dobrih praks iz drugih institucij/držav v SID banko. Pri potrebah, ki presegajo obstoječe kadrovske zmogljivosti, bo potrebno za opravljanje specifičnih nalog banke dodatno zaposliti in usposobiti nove kadre.

SID BANKA IN KROŽNO GOSPODARSTVO

Linearni gospodarski razvoj po principu vzemi-uporabi-odvrzi je netrajnosten za planet in dolgoročno blaginjo prebivalstva, hkrati pa postaja izpostavljen vedno večjim tveganjem. Usmeritev v krožno gospodarstvo zato postaja nujna realnost za vse države članice EU, ki se soočajo z omejenostjo naravnih virov, nestanovitnostjo cen in degradacijo okolja.

Transakcijski stroški prehoda v krožno gospodarstvo so lahko zelo visoki, povečujejo pa se druga tveganja, za katere se ocenjuje, da bodo na dolgi rok bolj obvladljiva od linearnih, zato so o potrebne spremembe v upravljanju in načinu razmišljanja celotne družbe. Pričakuje se, da bodo podjetja s krožnim poslovnim modelom ustvarila višjo dodano vrednost in bodo konkurenčnejša. Pri prehodu je torej ključna tudi vloga finančnih inštitucij. Z oceno podjetij s pomočjo petih bilanc banka zasleduje naslednje usmeritve:

- Financiranje tehnoloških inovacij ostaja glavni steber spodbud pri prehodu v krožno gospodarstvo.
- Financiranje MSP kot temelj razvojnega financiranja SID banke. Dostopnost financiranja in poudarek na selektivnosti SID banke – usmerjenost v najprodornejši del MSP, zlasti na področja, kot so recikliranje, popravila in inovacije.
- Podpora krožnemu gospodarstvu je posredno integrirana v vse finančne instrumente. Pri oblikovanju finančnih inštrumentov in razvojnih ukrepov se naslavljajo vrzeli predvsem na področju naprednih in nizkoogljičnih tehnologij ter energetske učinkovitosti.
- Prihodnji razvoj produktov gre v smeri standardizacije produktov za financiranje trajnostnih naložb.
- Iskanje poti do institucionalnih vlagateljev, ki iščejo te produkte (npr. izdaja zelene obveznice).

V mednarodnem prostoru SID banka ni osamljena pri zasledovanju tovrstnih ciljev, vse več je bank, ki so že uspešno implementirale lastne inovativne pristope k financiranju krožnega gospodarstva (multilateralne banke: EIB, World Bank, IDB, ADB ..., razvojne banke: KfW, BPIFrance ..., ostale banke: ABN Amro, ING Bank, Rabobank, Intesa Sanpaolo ...).

Kljub temu, da je morala SID banka v lanskem letu večino svoje pozornosti usmeriti v pomoč gospodarstvu v času pandemije, svojih prizadevanj za spodbudo krožnemu gospodarstvu in bolj trajnostnim oblikam poslovnih modelov gospodarskih subjektov ni zmanjšala. Prav nasprotno – močno je okrepila svoja prizadevanja na tem področju in začela z obsežno nadgradnjo vrednotenja nefinančnih vidikov svojih komitentov preko dejavnikov ESG (Environment, Social, Governance; okoljski, družbeni in upravljavski dejavniki). Ti vidiki bodo nadgrajeni in dodatno vgrajeni v različne poslovne procese SID banke; od obravnave komitentov in bonitetnih ocen do obvladovanja tveganj in cenovne politike.

Zaradi vedno večje zahtevnosti poslovnega modela bo SID banka **nadaljevala z optimizacijo poslovnih procesov**. Prodajni oddelki morajo biti v večji meri osredotočeni na neposredno komuniciranje s strankami in sklepanje poslov, hkrati pa tudi na intenzivnejše komuniciranje s finančnimi posredniki v smeri prepoznavanja in naslavljanja njihovih potreb in pričakovanj. Ključnega pomena ostaja tudi nadaljnja **krepitev strateške funkcije in funkcije razvoja produktov**.

Kompleksnejši procesi rezultirajo v povečani potrebi po zagotavljanju ustrezne informacijske podpore in digitalizacije poslovanja, zato bo SID banka nadaljevala z izvajanjem aktivnosti, vezanimi na prenovo jedrnega informacijskega sistema.

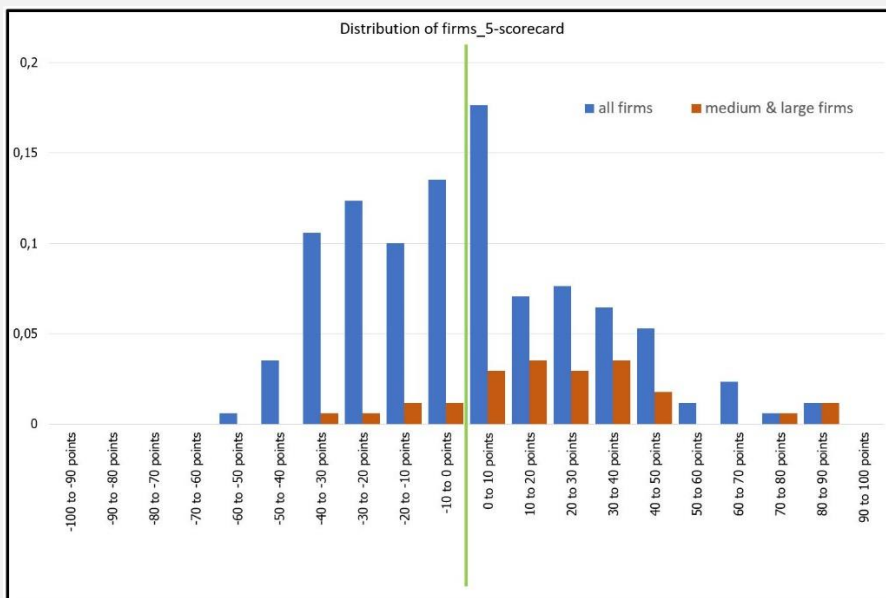
ANALIZA KROŽNOSTI (POTENCIALNIH) KOMITENTOV¹

SID banka podpira prehod slovenskega gospodarstva v bolj trajnostno naravnane poslovne modele, zato z lastnim modelom petih bilanc ugotavlja trajnostno naravnost podjetij. S sistematičnim zbiranjem podatkov o podjetjih, ki so zaprosila za financiranje SID banke, je v obdobju od sredine leta 2018 do februarja 2020 nastal reprezentativen vzorec, z analizo katerega smo dobili prvo grobo sliko o krožnosti slovenskega gospodarstva.

Analiza vzorca

Ocene posameznih subjektov glede odpornosti njihovega poslovnega modela na dolgi rok, snovne učinkovitosti, okoljske odgovornosti, energetske in inovacijske učinkovitosti ležijo na spektru od -100 do 100 točk. Največja zgoštevitev ocen je na intervalu od -10 do 10 točk, razporeditev subjektov po ocenah pa je močno podobna normalni porazdelitvi z rahlim zamikom v levo, kar pomeni, da je nekaj več podjetij na delu spektra z negativno oceno.

Slika 12: Porazdelitev podjetij glede na oceno 5 bilanc

Kot je razvidno iz grafa »Porazdelitev podjetij glede na oceno 5 bilanc«, je v vzorcu opazna razlika med celotno skupino in podskupino srednjih in velikih podjetij – slednja dosegajo opazno višje ocene, kar drži tudi pri pregledu ocen za vsako od petih bilanc posebej.

Krožna naravnost in sposobnost krožne preobrazbe

Znotraj orodja petih bilanc je zasnovana podskupina vprašanj, s pomočjo katerih se ocenjuje krožna naravnost podjetij in njihova sposobnost krožne preobrazbe. Glede na točkovanje odgovorov v tej podskupini so se izoblikovale štiri skupine; krožni prebojniki (so krožno naravnani in imajo tudi zadostno sposobnost preobrazbe), podjetja v krožni preobrazbi (z zadostno ravno krožne naravnosti, a s pomanjkanjem tehnološke in kadrovske zmožnosti za preobrazbo), krožni zamudniki (z nezadostno ravno krožne naravnosti, a z zadostno zmožnostjo za preobrazbo) ter podjetja z linearnim poslovnim modelom (nezadostna raven krožne naravnosti in pomanjkljiva tehnološka in kadrovska zmožnost za preobrazbo).

Analiza je pokazala močno korelacijo med prvo in drugo spremenljivko (Spearmanov koeficient znaša 0,66), zato sta pričakovano skupini krožnih zamudnikov in podjetij v preobrazbi relativno majhni (prva vsebuje 10 % podjetij, druga pa 14 % podjetij iz vzorca). Krožnih prebojnikov je 21 %, pričakovano pa je večina podjetij na nasprotnem koncu – podjetij z linearnim poslovnim modelom je kar 55 %.

Spodnja tabela prikazuje, kako se v našete štiri skupine razvrščajo podjetja glede na njihovo velikost in dejavnost. Opazno večji delež krožnih prebojnikov najdemo med srednjimi in velikimi podjetji, glede na dejavnost pa pozitivno odstopa industrija, ki je eden ključnih sektorjev pri prehodu v bolj trajnostne oblike poslovanja.

Tabela 1: Struktura podjetij, ki so izpolnjevala vprašalnik 5 bilanc

		krožni prebojniki	v krožni preobrazbi	krožni zamudniki	linearni poslovni model	→ od tega: strogo linearni poslovni model
skupaj		21%	10%	15%	54%	21%
velikost	mikro	16%	16%	16%	53%	21%
	mala	16%	11%	12%	62%	25%
	srednja	41%	9%	18%	32%	9%
	velika	40%	0%	40%	20%	10%
dejavnost	Gradbeništvo	13%	13%	13%	63%	25%
	Industrija	24%	15%	21%	40%	14%
	Trgovina	10%	3%	7%	79%	34%
	Storitve	21%	5%	8%	66%	29%
	- Promet & Gostinstvo	20%	7%	7%	67%	33%
	- Ostale storitve	22%	4%	9%	65%	26%

Nadaljnja analiza je pokazala še izrazito močno povezavo med poslovnimi dosežki in krožno naravnostjo, kar je razvidno iz tabele x. Krožni prebojniki dosegajo izrazito višjo dodano vrednost na zaposlenega kot podjetja s strogo linearnim poslovnim modelom in opazno višji EBITDA glede na prihodke od prodaje.

Tabela 2: Rasti izbranih kazalnikov – primerjava povprečij

	povprečne vrednosti					
	krožni prebojniki	podjetja strogo modelom	s lin.	p-vrednost	ostala podjetja z lin. modelom	p-vrednost
DV/zaposlenega	45,717	33,799		0.005	43,688	0.741
kapital/obveznosti	38%	34%		0.198	36%	0.391
stroški dela/zaposlenega	24,614	20,630		0.005	21,760	0.042
PM	6%	3%		0.042	4%	0.123
FD/EBITDA	2.5	3.3		0.047	3.6	0.020
EBITDA/prihodki od prodaje	13%	7%		0.000	10%	0.064
zaposlenost	25	11		0.004	11	0.003

Primerjava sprememb kazalnikov skozi čas pa je pokazala nekoliko drugačno sliko, saj tu med proučevanima skupinama podjetij ni statistično značilnih razlik, povprečne vrednosti rasti so pri vseh kazalnikih celo nekoliko višje pri podjetjih z linearnim poslovnim modelom. Iz analize je torej razvidno, da so krožni prebojniki v povprečju večja in bolj razvita podjetja, z nižjo zadolženostjo, ki pa se ne razvijajo hitreje od manjših, manj razvitih podjetij z linearnim poslovnim modelom. Razlog za slednje je morda v konvergenci manj razvitih k razvitejšim.

Tabela 3: Rasti izbranih kazalnikov – primerjava povprečij

	povprečne vrednosti					
	krožni prebojniki	podjetja strogo modelom	s lin.	p-vrednost	ostala podjetja z lin. modelom	p-vrednost
DV	0.31	0.36		0.620	0.32	0.928
zaposlenost	0.25	0.28		0.663	0.25	0.968
DV/zaposlenega	0.05	0.08		0.643	0.07	0.731
prihodki od prodaje	0.28	0.37		0.342	0.48	0.534
investicije	0.48	0.71		0.173	0.23	0.517
kapital	0.40	0.57		0.193	0.63	0.336

Podatki torej zaenkrat nakazujejo, da krožnost (še) ne vpliva v veliki meri na razvoj in izboljšanje uspešnosti podjetja, kar se v prihodnosti lahko še spremeni. Predvsem bo pomembno, da se bodo krožni poslovni modeli vzpostavili v panogah, kjer je negativen vpliv na okolje največji in bo sprememba poslovnega modela prinesla najbolj obsežno zmanjšanje negativnih eksternalij.

¹ Obširnejši izsledki analize, vključno s ponderirano preslikavo stanja na celotno slovensko gospodarstvo, so bili predstavljeni v mednarodni izdaji Bančnega vestnika novembra 2020 pod naslovom *How Circular is Slovenian Economy?*.

III.4. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA

SID banka s **prenašanjem prednosti, ki izhajajo iz državne garancije** za obveznosti SID banke, zagotavlja **ugodne pogoje financiranja za končne koristnike**. Ugodnost programov financiranja in možnost za prevzemanje tveganj na segmentih financiranja, kjer nastajajo tržne vrzeli, si SID banka prizadeva zagotoviti tudi z ustreznim kombiniranjem lastnih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih ustanov in proračunskih sredstev. Prenos teh prednosti do končnih koristnikov SID banka zagotavlja tudi v primeru delovanja preko posrednikov.

Cenovna politika razvojnih bank je omejena s pravili EU:

- **Programi z elementi dovoljenih državnih pomoči:** SID banka lahko zagotavlja cene pod »tržnimi«, oziroma referenčnimi obrestnimi merami, ki jih objavlja Evropska komisija. V to kategorijo spada tudi posredovanje sredstev v okviru skladov finančnega inženiringa z MGRT in posebnih programov državnih pomoči. Dovoljene **državne pomoči podjetjem** so pri teh programih

opredeljene kot ugodnosti, ki izhajajo iz možnosti koriščenja nižjih obrestnih mer, kot bi jih za isto transakcijo ponujali morebitni poslovni finančni posredniki.

- **Zavarovanje in financiranje izvoznih poslov:** SID banka upošteva veljavna pravila v zvezi z minimalnimi obrestnimi merami in/ali premijskimi stopnjami, kot dogovorjenimi v OECD (Agreement on officially supported export credits) oziroma STO. Upošteva tudi spremembe na tem področju v obliki t.i. Malzkuhn-Drysdale sporazuma, ki ureja tudi komercialni del premije. Kjer pravila niso definirana, SID banka upošteva koncept tržne obrestne mere in njenega ugotavljanja.
- **Programi brez elementov državnih pomoči:** SID banka sledi konceptu t.i. tržne cene, praviloma z upoštevanjem referenčne obrestne mere ali cenovnih pogojev zasebnega partnerja, ko gre za soinvestiranje pod enakimi pogoji (*pari passu*). SID banka tak način uporablja samo v primeru izkazanega pomanjkanja interesa poslovnih bank za financiranje danega posla ali v primeru, da banke iščejo soinvestitorja za izvedbo danega posla.

Pri določanju cen SID banka upošteva prevzeta tveganja pri posameznem poslu (*risk reflective*), vključno s kakovostjo zavarovanj. Ob zavedanju pomanjkljivosti modelov za ocenjevanje tveganj SID banka vseskozi **nadgrajuje svoj pristop k ocenjevanju tveganj** v skladu z dobrimi praksami s tega področja.

POMEN UPRAVLJANJA BILANCE (ALM) V SID BANKI

Upravljanje bilance (ALM) v SID banki zagotavljamo s pomočjo strategij za uravnavanje likvidnostnega, obrestnega in valutnega tveganja, ob hkratnem upoštevanju sprememb makroekonomskega okolja in dogajanja na finančnih trgih. Pomemben vidik upravljanja bilance je tudi zagotavljanje ustreznih virov financiranja, ki omogočajo izvajanje razvojne vloge SID banke.

SID banka ohranja primerno višino, kakovost in strukturo likvidnih sredstev za pokrivanje pričakovanih in nepričakovanih likvidnostnih odlivov banke ter za zagotavljanje nemotenega poslovanja banke v vseh okoliščinah. Glavne izzive pri upravljanju likvidnih sredstev predstavljata nalaganje sredstev v zahtevnih tržnih razmerah oziroma v okolju nizkih tržnih obrestnih mer na finančnih trgih in minimizacija stroškov za potrebe vzdrževanja likvidnosti.

Konec leta 2020 so likvidna sredstva banke skupaj znašala 1.1 mrd EUR, kar je 31,7 % več kot ob koncu leta 2019. Največji delež likvidnih sredstev so konec leta 2020 predstavljale naložbe v dolžniške vrednostne papirje v znesku 876,6 mio EUR (2019: 658 mio EUR), sledijo medbančni

depoziti v znesku 103,8 mio EUR (2019: 104,9 mio EUR) ter denarna sredstva na računu pri centralni banki in vpogledne vloge pri bankah v znesku 120,2 mio EUR (2019: 72,7 mio EUR).

SID banka upravlja naložbe v vrednostnih papirjih z namenom zagotavljanja likvidnosti in upravljanja bilance ter doseganja stabilizacije obrestne marže. Pri nalaganju likvidnih sredstev v vrednostne papirje banka sledi strategiji konservativnosti in preudarnosti, saj večino portfelja predstavljajo tržni in likvidni dolžniški vrednostni papirji s fiksno obrestno mero, ki so primerni za zastavo pri centralni banki, pri čemer se zagotavlja ustrezna razpršenost glede na vrsto in sedež izdajatelja ter bonitetno oceno. Izziv prestavlja dospelost obstoječih naložb v vrednostne papirje z visokimi donosi ter reinvestiranje v okolju nizkih oziroma negativnih donosov in negotovih razmer. Poleg upravljanja naložb v vrednostnih papirjih se obrestno in dohodkovno tveganje, v skladu z interno postavljenimi limiti, upravlja tudi s pomočjo prilagajanja cenovne politike in uporabo izvedenih finančnih instrumentov, v skladu s konservativnim pristopom za prevzemanje tveganj.

SID banka pridobiva vire financiranja s pomočjo garancije Republike Slovenije na domačem in na mednarodnih finančnih trgih zaradi razpršitve virov financiranja, predvsem z vidika tipa vlagateljev, geografske razpršenosti vlagateljev in vrste finančnega instrumenta, kar SID banki zagotavlja stabilen dostop do financiranja. Dodatno pomemben vir financiranja predstavlja zadolževanje z namenskimi viri Evropske investicijske banke, banke KfW, Razvojne banke Sveta Evrope ter MGRT.

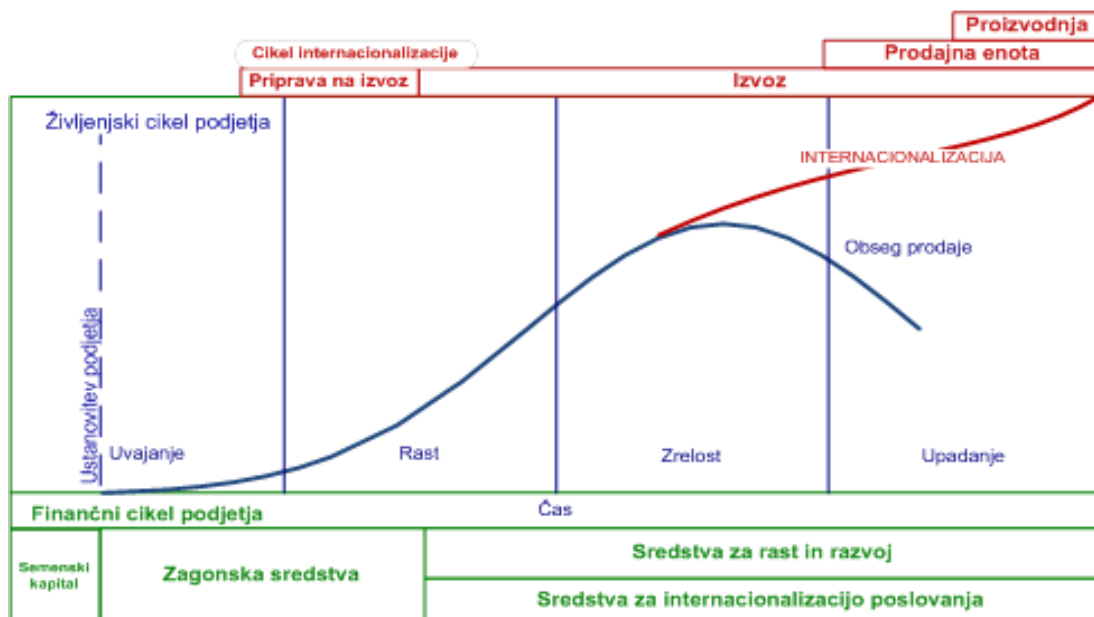
Pri izvajanju razvojne vloge SID banka strankam ponuja dolgoročne kredite, ki so daljši kot njeni viri, kar banko izpostavlja tveganju refinanciranja, v kolikor bi se njen strošek zadolževanja v prihodnje povečal. Tveganje refinanciranja se upravlja s pomočjo internega modela.

SID banka tako pri določanju cen upošteva tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. Metodologijo določanja se nadgrajuje v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

Razvojna naravnost SID banke ter značilnosti tržnih vrzeli, ki so praviloma pogostejše in večje ravno na daljših ročnostih, narekujejo naložbeno politiko v smeri **daljših ročnosti**. Značilnost tipičnih razvojnih projektov je tudi v tem, da se naložba v povprečju povrne v daljšem časovnem obdobju glede na ostale naložbe. Zaradi tega je struktura naložb nagnjena v korist dolgoročnih kreditov.

Poslovni model SID banke zasleduje cilj pokritja treh življenjskih ciklov v celoti: življenjski cikel podjetja, finančni cikel podjetja ter cikel internacionalizacije podjetja.

Slika 13: Življenjski cikel podjetja

Na tak način poskuša SID banka zagotoviti enostavno in lažjo dostopnost do finančnih sredstev za končnega upravičenca v smeri koncepta »vse na enem mestu«, kjer posamezniku ne bi bilo potrebno iskati dopolnilnih virov, ponudba pa bi bila likvidna in trajna. **Če je bil ta koncept že dosežen na izvoznem področju, pa na razvojnem zaradi izrazito razdrobljenega podpornega sistema temu še ni tako**, še posebej v začetnih fazah poslovanja, kjer država namenja vlogo predvsem Slovenskemu podjetniškemu skladu.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. SID banka ima neomejene vire sredstev.

SID banka ima enako kot vse druge banke obseg svoje aktivnosti omejen z obsegom kapitala, ki ga je vložil lastnik banke.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah.

SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi le za kritje nepričakovanih izgub iz naložb.

3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje problemov v gospodarskem sistemu.

Že v osnovi je njen namen ravno obraten od reševanja problematičnih področij v gospodarskem sistemu – podpira usmeritve, ki predstavljajo velik potencial za napredek in razvoj slovenskega gospodarstva.

4. Ker je SID banka državna razvojna banka, je lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«, kaj šele uporabe ustreznih načel poslovanja.

SID banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire« pri poslovanju, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva.

SID banka za sedaj proračunska sredstva lahko uporablja le na osnovi posojil države z lastnim soprevzemanjem tveganj in le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa ali ko neposredno izvaja programe Sklada skladov sredstev EKP.

6. SID banka deli subvencije in nepovratna sredstva.

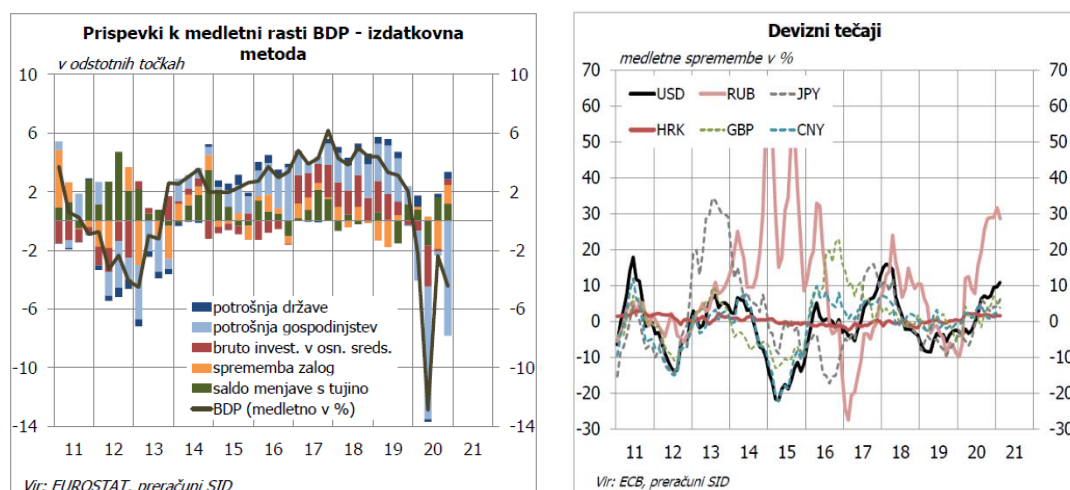
SID banka deluje po načelih bančništva in prvenstveno gospodarstvo podpira s posojili, usmerjenimi v tržne vrzeli. Posluhuje se torej instrumenta povratnih in ne nepovratnih sredstev. Ko se ta sredstva vračajo, se namreč lahko preko novih ugodnih posojil spet plasirajo v gospodarstvo, vsakič znova tja, kjer so predvideni največji dolgoročni učinki.

IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2020

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE

Pandemija COVID-19 je v letu 2020 že prej upočasnjeno globalno gospodarsko rast preobrnila v padec globalnega BDP za $-3,3\%$, kar je najobsežnejši upad po drugi svetovni vojni (oz. po letu 1946). Delež držav, ki so doživele gospodarski padec, je največji v zadnjih 150 letih. Opazno začasno okrevanje med valoma epidemije v letu 2020 nakazuje možnost hitrega gospodarskega odboja po koncu pandemije. Letos je ob uspešnem doseganju precepljenosti v mnogih državah pričakovati globalno gospodarsko okrevanje – zadnja napoved Mednarodnega denarnega sklada kaže na globalno rast v višini $6,0\%$ v letu 2021, pri čemer bo okrevanje bolj neenakomerno, kot je bil padec – na ravni držav in na ravni sektorjev, kar je odvisno tako od posameznih zdravstvenih sistemov kakor od učinkovitosti (in zmožnosti) posamičnih interventnih in podpornih monetarnih in fiskalnih ukrepov ter strukture gospodarstev ob vstopu v krizo.

Slika 14: Raven BDP v evrskem območju in devizni tečajji

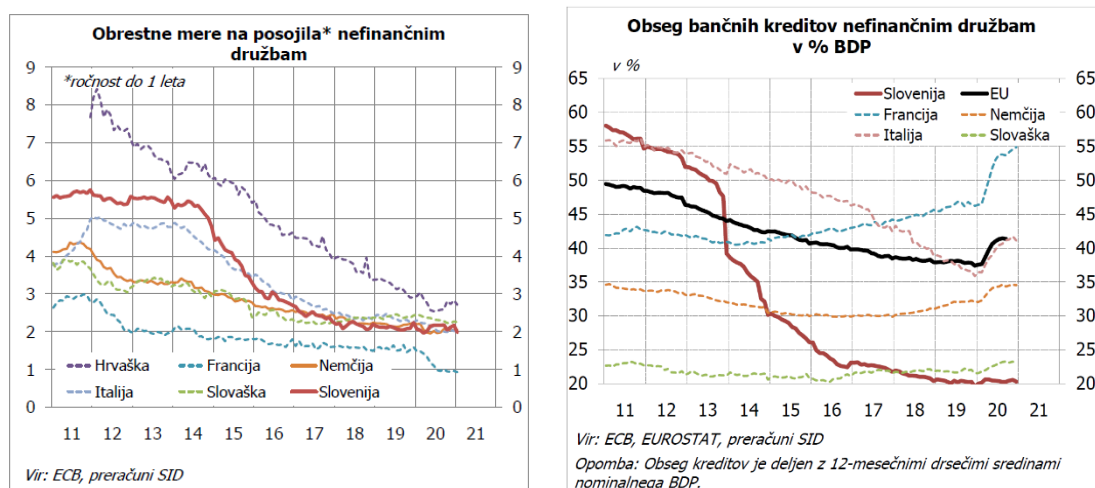

Med državami v razvoju se je že v letu 2020 pokazala velika heterogenost. Kitajski, ki jo je pandemija prvo prizadela, je z učinkovitim omejevanjem širjenja virusa, obsežnimi državnimi investicijskimi prizadevanji in ob močni monetarni podpori centralne banke uspelo gospodarsko rast z $2,3\%$ obdržati v pozitivnem območju.

Letos in v prihodnjem letu je pričakovati opazno divergenco med Kitajsko in drugimi državami v razvoju. Prva naj bi po napovedi MDS že v letu 2021 dosegla rast v višini 8,4 %, preostali del skupine pa naj bi zgolj približno nadomestil lanski padec gospodarske aktivnosti. Pri tem bodo imele še posebej težave tiste države, ki so močno odvisne od turizma in izvoza nafte.

Vrnitev močne gospodarske rasti bo odvisna tudi od okrevanja globalnega povpraševanja in geopolitičnih razmer. Tudi po nastopu novega predsednika ZDA ni pričakovati zmanjševanja geopolitičnih in gospodarskih napetosti med supersilama. Vsa razvita gospodarstva so močno prizadeta zaradi pandemije, gospodarski padec v tej skupini držav v letu 2020 znaša kar 4,7 % (v letu 2019 je bila rast 1,6- odstotna). ZDA so doživele hitrejši in predvsem obsežnejši padec zaposlenosti kot evroobmočje, saj so ukrepe manj usmerjale v ohranjanje delovnih mest, so pa za podporo gospodarstvu in gospodinjstvom namenile kar 3 bilijone USD. Razmere na denarnih trgih v razvitem svetu so v letu 2020 povečevala tveganja za nastanek premoženjskih balonov, predvsem na borznih, pa tudi nepremičninskih in drugih trgih.

Slika 15: Gibanje bančnih obrestnih mer za vloge do 1 leta in obsega kreditov nefinančnim družbam

Tudi evroobmočje je v letu 2020 ob opaznem padcu zasebne potrošnje doživelo podoben padec BDP v višini –6,6 % kljub vrsti ukrepov v podporo gospodarstvu. Že tako ohlapna monetarna politika je v letu 2020 po začetnem skoku zahtevanih donosov na obveznice mnogih držav z obsežno likvidnostno podporo te znižala, da kljub kriznim razmeram ostajajo na zgodovinsko nizkih ravneh. Predvsem pa so se lani monetarnim priključili tudi obsežni fiskalni podporni ukrepi, vključno z dogovorom za začasno dovoljeno odstopanje od maastrichtskih meril o dolgu in primanjkljaju v evroobmočju.

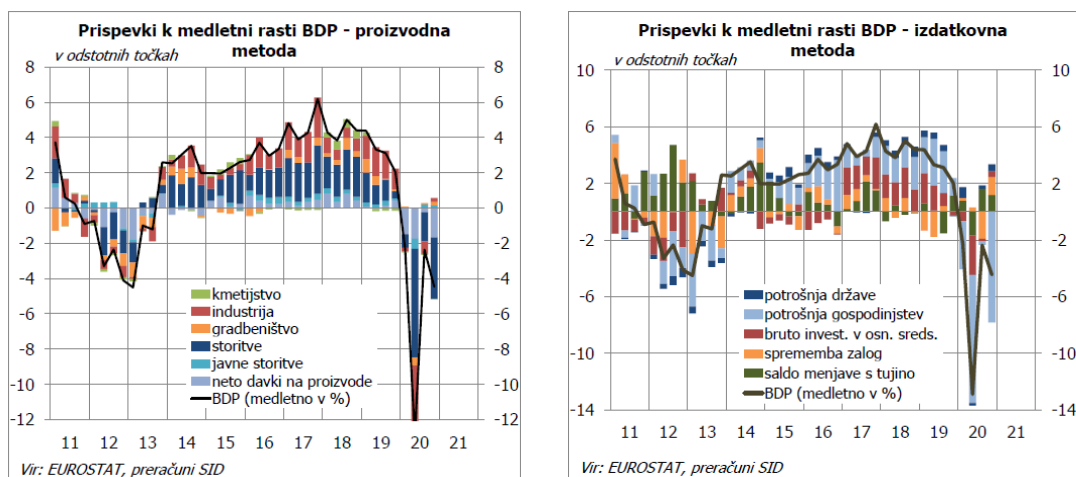
Podaljševanje drugega vala epidemije in omejene kapacitete proizvodnje cepiv popolno okrevanje vse bolj potiskajo v prihodnost. Po napovedi Evropske komisije bo gospodarska rast letos 3,8-odstotna, BDP pa se bo na predpandemsko raven vrnil šele ob koncu leta 2022. V drugem valu podatki kažejo majhno prizadetost proizvodnih dejavnosti in obsežno prizadetost storitvenih dejavnosti, vendar ne izrazitejšo kot v prvem valu. Bruto investicije v osnovna sredstva v evroobmočju so lani strmo upadle (-8,4 %), ponovna rast pa bo postopna, saj na trgih še vedno vlada izrazita negotovost. Inflacija v evroobmočju je bila v letu 2020 izjemno nizka, 0,3-odstotna, letos pa naj bi dosegla 1,5 %. Zaradi obsežnih ukrepov, usmerjenih v ohranjanje zaposlenosti, opaznemu padcu gospodarske aktivnosti ni sledil enako strm padec zaposlenosti, kar pomeni, da v začetku okrevanja ni pričakovati, da bi rasti produktivnosti v enaki meri sledilo izboljšanje na trgu dela.

Evro je v letu 2020 končal dvoletno drsenje v primerjavi z ameriškim dolarjem in je po prvem valu začel pridobivati in leto končal pri 1,22 dolarja za evro, kar je največ po aprilu 2018. Rast evra v primerjavi z dolarjem in košarico drugih valut se je ob koncu leta ustavila. Proračunski saldo evroobmočja je bil tako zaradi padajočih prihodkov, še občutneje pa zaradi odhodkov za ukrepe v podporo gospodarstvu močno negativen, -7,2-odstoten, bruto zadolženost držav pa je narasla za 13 odstotnih točk na skoraj 97 % BDP. Kratko- in srednjeročno ostajajo najbolj poudarjena tveganja, povezana z epidemijo in dostopnostjo ter učinkovitostjo cepiv.

IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO V LETU 2020

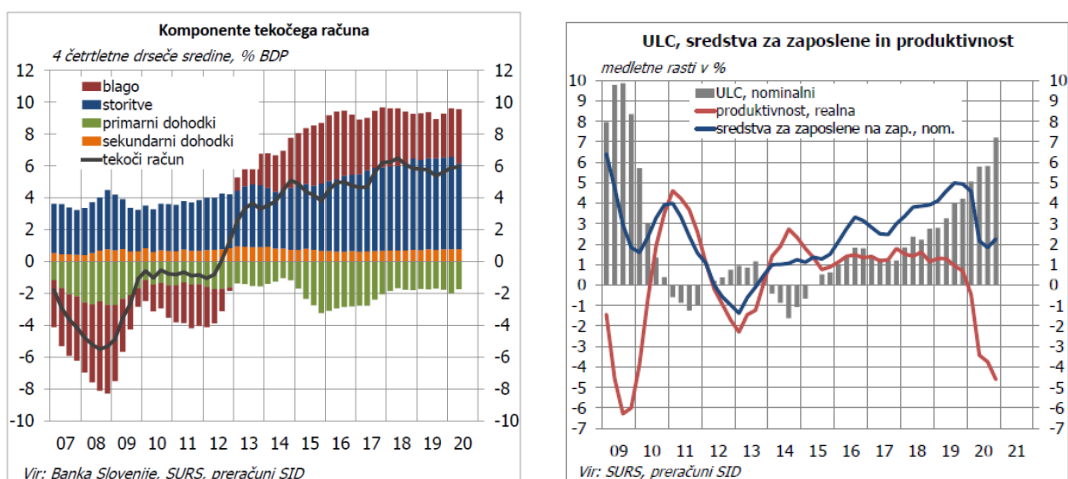
Slovensko gospodarstvo je v letu 2020 doživelo padec v višini -5,5 (-6,1 % desezonirano) BDP, kar je podobno kot povprečje evroobmočja in EU. Pri tem je slovensko gospodarstvo utrpelo še obsežnejši, 9,7-odstotni padec zasebne potrošnje, ki se je zaradi prilagajanja na večjo negotovost in onemogočenega trošenja za nekatere dejavnosti in izdelke delno preusmerila v visoko stopnjo varčevanja pri gospodinjstvih. Pričakovati je, da se bo stopnja varčevanja gospodinjstev letos in v prihodnjih letih postopoma zmanjšala.

Slika 16: Rast BDP po proizvodni in izdatkovni metodi

Na drugi strani je bila rast potrošnje države z 1,8 % višja od povprečja evroobmočja. Vladni ukrepi v podporo trgu dela, pretežno vzpostavljeni na shemah pomoči EU, so vzrok, da je kljub padcu BDP zaposlenost v letu 2020 padla zgolj za 1,0 %, povprečna sredstva na zaposlenega pa so se zvišala za 1 odstotek. Stopnja anketne brezposelnosti je bila ob koncu leta za približno 1,1 odstotne točke višja kot konec leta 2019, ko je bila izmerjena najnižja anketna brezposelnost v dveh desetletjih, odkar se ugotavlja v Sloveniji.

Slika 17: Komponente in stanje tekočega računa ter gibanje stroška dela na enoto proizvoda

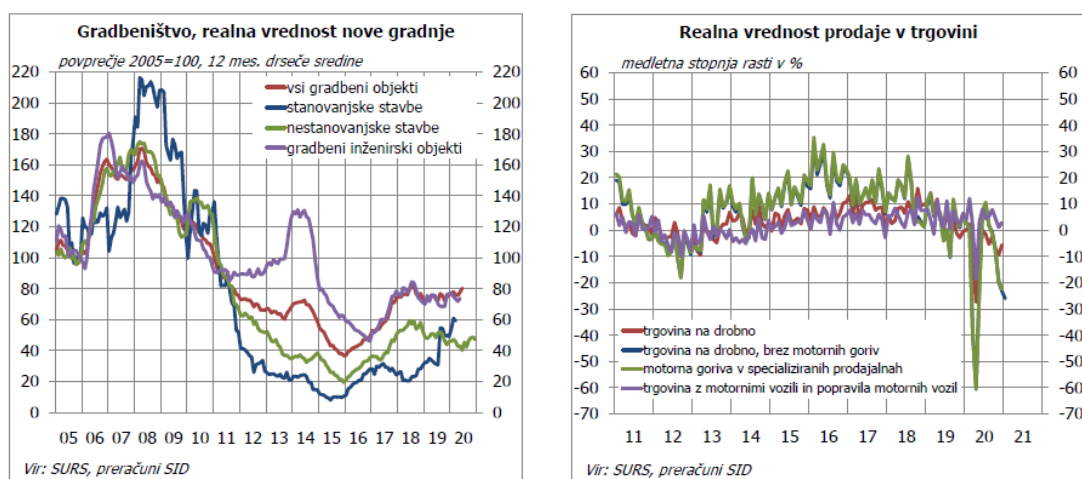

Zaostrene razmere, padec povpraševanja in negotovi obeti so povzročili padec bruto investicij v osnovna sredstva, ki pa je bil z -4,1 % manjši, kot je kazala prva polovica leta. Zaradi zmanjšanja tujega povpraševanja, prekinjenih dobavnih verig in

zajezitvenih ukrepov je bil padec izvoza v letu 2020 izjemen, 8,7-odstoten, še večji pa je bil padec uvoza, in sicer 10,2-odstoten. Pri dinamiki med letom je bila izrazita močna vpetost v mednarodne verige vrednosti. Te v drugi polovici leta niso bile močno prizadete, kar je vplivalo tudi na opazno okrevanje izvoza v drugi polovici leta. Slovenski delež na svetovnem trgu se je tako v letu 2020 znižal za 1,7 %, vendar je bil padec v začetnem delu leta še izrazitejši, nato pa se je začel zmanjševati. Vzrok za zmanjšanje deleža je delno tudi v močni vpetosti slovenskega gospodarstva v avtomobilsko industrijo, ki je bila v minulem letu po vsem svetu močno prizadeta.

V obeh valih epidemije so bile predvsem zaradi zajezitvenih ukrepov močno prizadete storitvene dejavnosti. V turizmu je bilo tako kar 42 % manj nočitev kot v letu prej, prihodov tujih turistov pa je bilo kar za 74 % manj kot v letu 2019. V oteženih razmerah bo slovensko gospodarstvo moralo najti tudi način, da krizo izkoristi za transformacijo v bolj zeleno in trajnostno obliko poslovanja, kar bo ključna usmeritev Sklada za okrevanje in odpornost ter prihodnjega večletnega finančnega okvira EU.

Slika 18: Gradbeništvo in vrednost prodaje v trgovini

Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je kljub pandemiji nadaljevala tudi v letu 2020, vendar z nižjo stopnjo rasti kot v preteklosti. Ob nekoliko manjšem obsegu transakcij so se cene na nepremičninskem trgu zvišale za 5,2 %. Trend upada števila gradbenih dovoljenj se je nadaljeval (že četrto leto zapored), vzrok pa je delno tudi v preusmerjanju v večstanovanjske zgradbe. Kljub 6-odstotnemu upadu števila dovoljenj je bilo načrtovanih za 8 % več stanovanj, kot jih je bilo z gradbenimi dovoljenji, izdanimi v letu 2019.

V letu 2020 je Slovenija ugotovila deflacijo, sprememba ravni cen je znašala -1,1 %, tako zaradi padca cen energentov kot zaradi umiritve rasti drugih cen. Sektor država

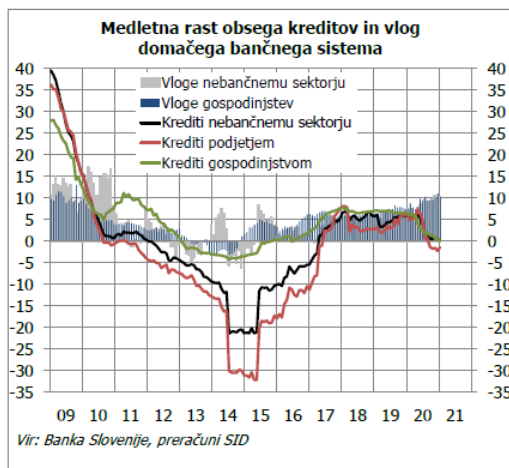
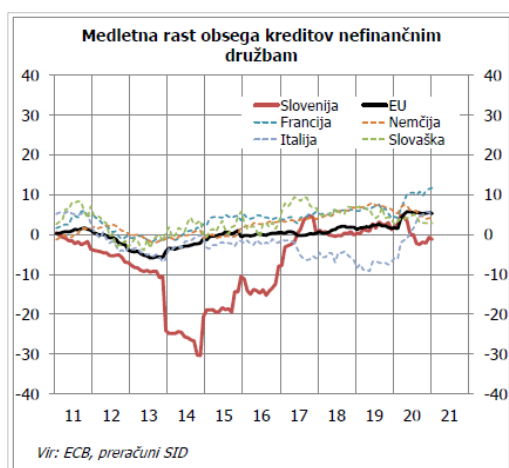
je lani predvsem zaradi obsežnih ukrepov v podporo gospodarstvu in gospodinjstvom ob epidemiji ugotovil primanjkljaj v višini 8,4 %, dolg države pa se je povečal na 80,8 % BDP.

IV.3. FINANCIRANJE

Drugače kakor v evroobmočju so posojila gospodarstvu v letu 2020 v Sloveniji upadla za 1,4 %. Minimalno so porasla sicer posojila gospodinjstvom (za 0,1 %), vendar le med stanovanjskimi posojili; potrošniška so v letu 2020 znatno upadla (-7,8 %). Skupno je rast posojil nebančnemu sektorju v letu 2020 znašala komaj 0,2 %. Bilančna vsota slovenskega bančnega sistema je kljub izjemno nizki rasti posojil nebančnemu sektorju nadaljevala relativno visoko rast. Ta je v letu 2020 znašala 8,3 %.

Evropska centralna banka je z ugodnimi dolgoročnimi kreditnimi operacijami (TLTRO-III) bančnemu sektorju zagotovila ugodne pogoje, kar se odraža tudi v ugodnih pogojih zadolževanja za nebančni sektor. Hkrati je bila v letu 2020 ugotovljena velika rast depozitov. Medletna rast vlog pri gospodinjstvih je znašala 10,2 %, pri podjetjih pa celo 18,8 %, kar je odraz nižje potrošnje in padca poslovnih investicij; tako podjetja kot gospodinjstva povečujejo previdnostne rezerve. Izrazito se je povečala likvidna aktiva bank (predvsem terjatve bank do centralne banke), in sicer za 52,6 %.

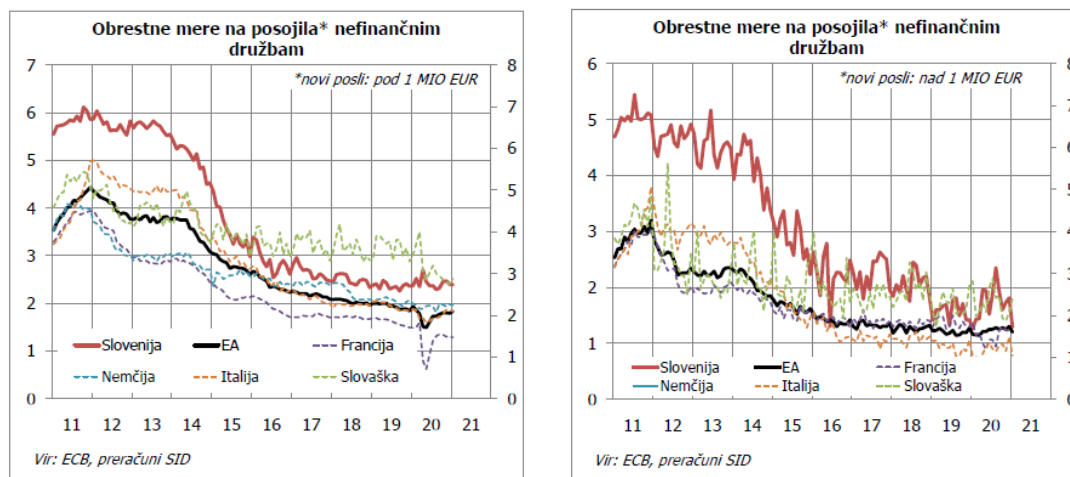
Slika 19: Obseg kreditov nefinančnim družbam in rast obsega kreditov in vlog domačega bančnega sistema

Že marca je bil sprejet ZIUOPOK, ki je sistemsko omogočil prestrukturiranje kreditov subjektom, ki zaradi epidemije ne bi zmogli servisiranja dolgov. Zakon je odlog plačila kreditnih obveznosti omogočil podjetjem, samostojnim podjetnikom, zadrugam, nosilcem kmetijskega gospodarstva in tudi drugim fizičnim osebam. V aprilu je zaradi povečanih tveganj ob izbruhu pandemije Banka Slovenije sprejela makrobonitetni ukrep začasne omejitve izplačila dobičkov bank in hranilnic.

V drugi polovici leta je bilo zaznati, da banke počasi zaostrejujejo kreditne standarde, kar je verjetno odraz njihove percepcije o povečanih tveganjih in znižanja njihove naklonjenosti do prevzemanja tveganj. Kljub omenjenemu upadu povpraševanja po novih posojilih na agregatu, je anketa SAFE pokazala opazno heterogenost med kreditojemalci; tržna vrzel pri financiranju se je na delu spektra kljub temu opazno povečala, posebej pri mikro in malih podjetjih, ki največkrat nimajo velike likvidnostne rezerve. V tem segmentu se ocenjuje, da tržna vrzel presega obseg, kakršen se je pojavil v finančni krizi po letu 2008.

Slika 20: Obrestne mere za posojila podjetjem

Kapitalska ustreznost slovenskih bank je sicer še solidna; tako količnik skupne kapitalske ustreznosti, ki znaša 18,3 %, kot količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (CET1) z 16,7 % ostajata blizu povprečja evroobmočja (19,5 in 15,6 %). Kljub zaostritvi gospodarskih razmer se je večino leta nadaljevalo zmanjševanje obsega nedonosnih izpostavljenosti bank. Nekoliko je začelo naraščati šele oktobra, predvsem zaradi porasta v sektorju turizma in gostinstva, vendar so bile ob koncu leta nedonosne izpostavljenosti nižje kot ob začetku. Skupaj s prej omenjenim začasnim moratorijem na odplačevanje dolgov to kaže na mogoče poslabšanje stanja v prihodnosti. V bančnem sistemu se povečuje dohodkovno tveganje.

Ob izjemno nizkih obrestnih merah je bil opazen padec obrestnih prihodkov v bančnem sistemu za 6,4 %, porasli pa so neobrestni prihodki. Dobiček slovenskega bančnega sistema je v letu 2020 upadel za 20 % v primerjavi s predhodnim letom, padec pa bi bil opazno večji, če ne bi bilo enkratnega učinka združitve NKBM in Abanke, s čimer je od takrat v domači lasti ostala še manj kot četrtnina bančnega kapitala. Tako ROA (1,10 %) kot ROE (9,57 %) sta bila nižja kakor v predhodnih dveh letih.

SID banka je ob koncu leta 2020 predstavljala 6,5 % bilančne vsote celotnega slovenskega bančnega sistema (2019: 5,8 %). Kot razvojna banka z nalogo delovanja v tržnih vrzelih, tudi cikličnih, je tako lani opazno povečala svoj obseg poslovanja, najprej z ukrepi za likvidnost gospodarstva, nato pa z instrumenti za blažitev posledic covidne krize in ukrepi za ponoven gospodarski zagon. SID banka je tako lani povečala svoj obseg neto kreditov za 14,5 %, z izrazitim povečanjem v segmentu neposrednega financiranja, s čimer je pretežno nadomestila izpad kreditiranja drugih bank; padec posojil gospodarstvu je s svojim delovanjem namreč blažila za približno 3 odstotne točke.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

SID banka je z namenom ocenjevanja tržnih vrzeli v letu 2014 pričela z izdelavo lastnih analiz, na način prevzet tudi od Evropske komisije. Leta 2016 je začela sodelovati z Banko Slovenije v okviru Ankete o dostopnosti finančnih virov za podjetja, ki se izvaja od leta 2011. Velikost vzorca se giblje od 1000 do 1200 podjetij v posameznem letu. ECB in Evropska komisija anketo SAFE (Survey on the Access to Finance of Enterprises) izvajata od leta 2009, v zadnjih letih dvakrat letno. V anketi ECB/EK sodeluje tudi manjši vzorec slovenskih podjetij.

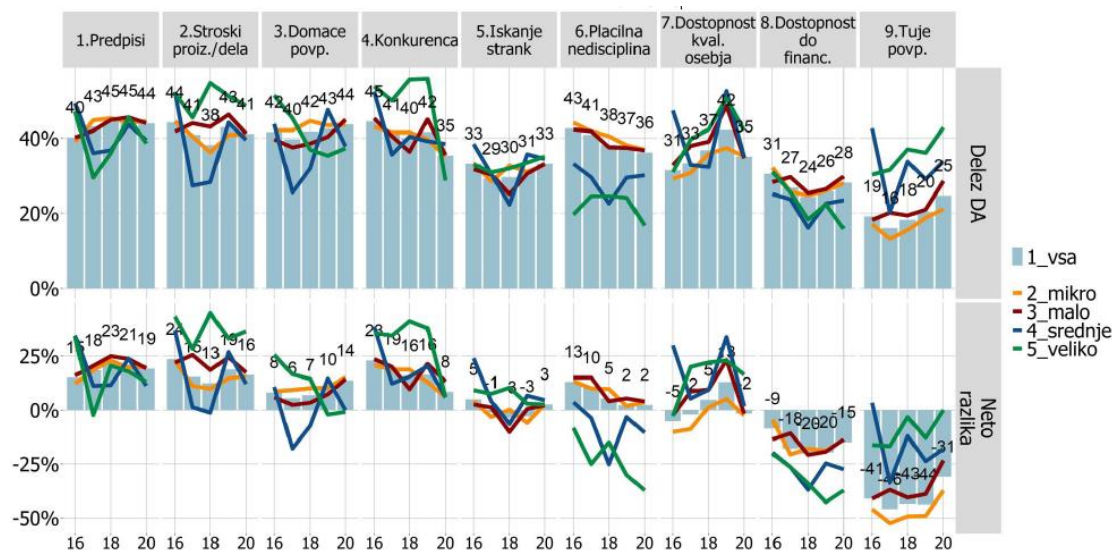
V tem razdelku so prikazane glavne ugotovitve ankete za leto 2020, ki skupaj z drugimi podatki o dogajanju na gospodarskem in kreditnem področju pomagajo k razumevanju dejanskih razmer na področju financiranja. Anketa je bila izvedena novembra 2020, ko je bila negotovost glede dosegljivosti cepiva in tudi množičnega hitrega testiranja še zelo velika, ter s tem tudi negotovost vpliva epidemije na gospodarstvo.

Analiza dejavnikov poslovanja in financiranja

Leta 2020 se je delež podjetij, ki poroča o dostopnosti do financiranja kot omejujočem dejavniku, povečal na dobrih 28 % (višji le leta 2016 z 31 %). Predvsem se je delež povečal med malimi in mikro podjetji, delno tudi srednje velikimi, in sicer izstopajo panoge storitve in delno tudi gradbeništvo. Gradbeništvo je ena od dejavnosti z najnižjim znižanjem dodane vrednosti leta 2020. Podatek lahko kaže na večje potrebe po financiranju podjetij vezanih na večje gradbene projekte in obenem na zaostritev pogojev financiranja. Delež podjetij, ki so leta 2020 uporabila zunanje financiranje, je bil leta 2020 s slabimi 39 % podoben kot preteklo leto.

Poleg dostopnosti do financiranja se je leta 2020 skladno glede na gospodarske razmere povečal tudi delež podjetij, ki je kot omejujoč dejavnik opredelil iskanje strank, domače in pa predvsem tuje povpraševanje. Predvsem pri slednjem izstopajo velika in srednja podjetja. Kljub zaostrenim razmeram leta 2020 zaradi COVID-19, podjetja kot najbolj omejujoč dejavnik še vedno navajajo predpise ter stroške proizvodnje in dela, vendar v nekoliko manjšem deležu kot pretekli dve leti. Zaenkrat pa podjetja do izvedbe Ankete (november-december 2020) še niso poročala o povečanju plačilne nediscipline glede na pretekla leta.

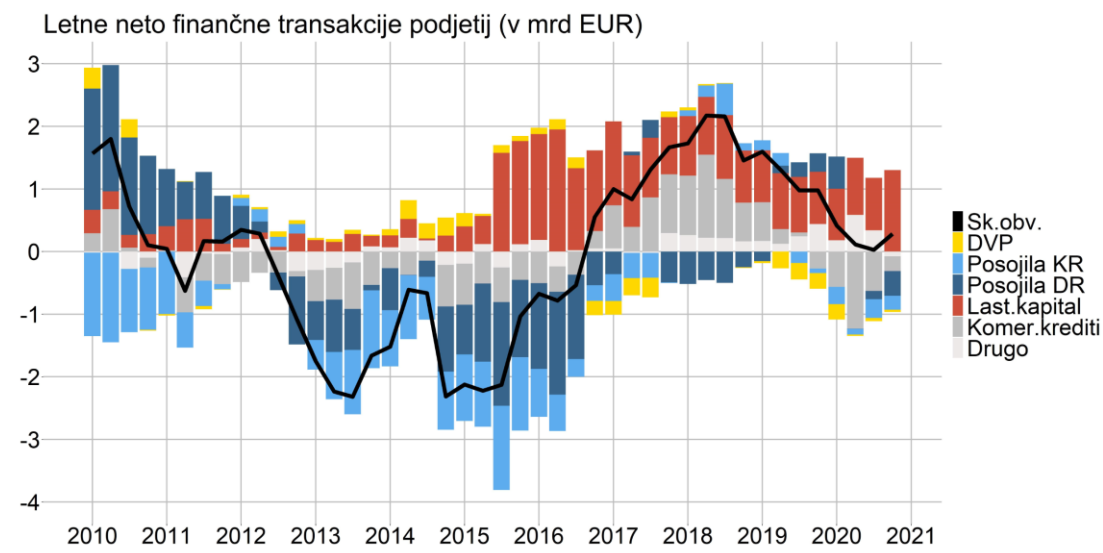
Slika 21: Dejavniki, ki so omejevali poslovanje podjetij - glede na velikost podjetij

Opomba: Delež DA (zgornji del grafikona) prikazuje delež podjetij, pri katerih dejavnik omejuje poslovanje. Neto razlika (spodnji del grafikona) prikazuje razliko med deležem podjetij, pri katerih dejavnik omejuje poslovanje in deležem podjetij, pri katerih dejavnik ne omejuje poslovanja.

Nekaj več kot 30 % podjetij za leto 2020 poroča, da je uporabilo lastne vire za financiranje. Delež med podjetij je po pričakovanjih precej višji za velika in srednja podjetja, kjer presega 50 oz. 40 %. Makroekonomski podatki nacionalnih računov za leto 2020 kažejo na ponovno povečevanje varčevanja podjetij. Letna presežna sredstva podjetij so se povečala na skoraj 2 % BDP do 2020 Q3 (nivo iz začetka leta 2016). Vrh je bil dosežen leta 2014 s 5 % BDP presežnih sredstev podjetij, ko je bila rast bančnih posojil podjetjem najnižja. Glede na rezultate Ankete lahko sklepamo, da so predvsem velika in srednja podjetja tista, ki razpolagajo s presežnimi sredstvi in so jih leta 2020 koristila v nekoliko večjem obsegu kot preteklo leto.

Slika 22: Makroekonomski podatki tokov virov financiranja podjetij – finančni računi

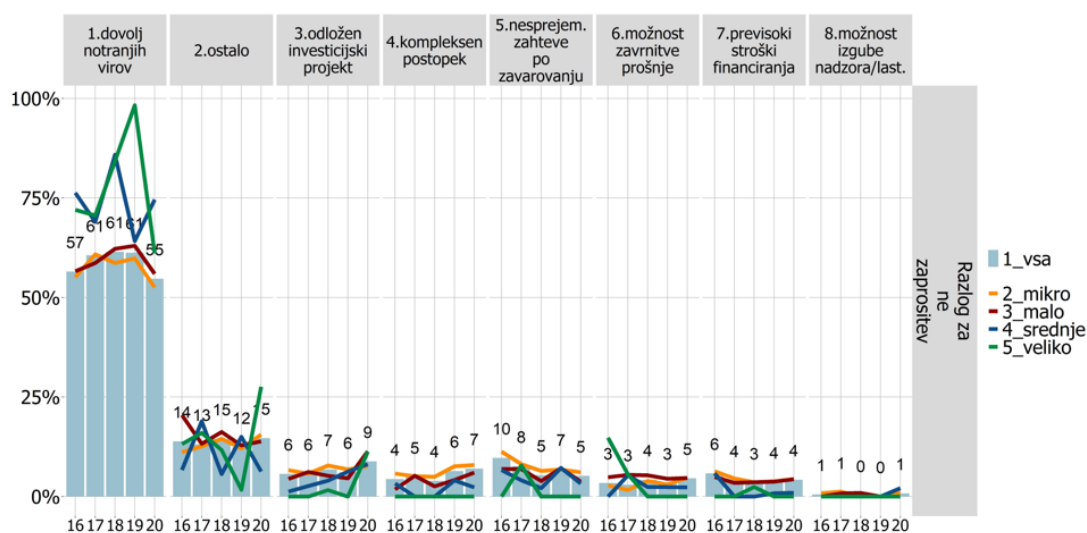
Vir: BS

Zelo pomemben vir financiranja poleg bančnih posojil skupaj s prekoračitvami na tekočem računu so za podjetja tudi nebančne finančne institucije, predvsem lizinska posojila. Sicer se je leta 2020 delež podjetij, ki se financira tudi prek lizinskih podjetij, zmanjšal. Verjeten razlog so večje potrebe po likvidnih sredstvih. Kot kažejo tudi podatki finančnih računov se je med podjetji z zaostrenimi razmerami predvsem povečalo zanimanje za lastniški kapital, kjer imajo pomembno vlogo viri iz tujine, in pa subvencionirana bančna posojila ter likvidna sredstva (prekoračitev na tekočem računu). Zanimivo je, da so subvencionirana bančna posojila bistveno bolj aktualna za velika in srednja podjetja kot pa mikro in mala. Dostop do subvencioniranih sredstev je glede na odgovore podjetij precej zahteven in iz določenih vidikov restriktiven do mikro in malih podjetij. Nekoliko so se leta 2020 povečale tudi druge oblike financiranja, faktoring, medpodjetniško kreditiranje in pa tudi evropska sredstva.¹⁶

¹⁶ Študije kažejo, da podjetja z nižjim kreditnim tveganjem pogosteje pridobivajo sredstva na kapitalskih trgih, podjetja s srednjim kreditnim tveganjem prek komercialnih bank in podjetja z visokim kreditnim tveganjem od drugih ponudnikov finančnih sredstev. Razlog je tudi posledica kapitalskih zahtev bank po finančni krizi leta 2008. Veljalo naj bi tudi, da so podjetja, ki pridobivajo sredstva od komercialnih bank finančno močnejša kot tista, ki sredstva pridobivajo prek drugih finančnih posrednikov (Duffee, G.R., Hoerdahl, P.: Debt specialisation and diversification: International evidence. BIS. Februar, 2021).

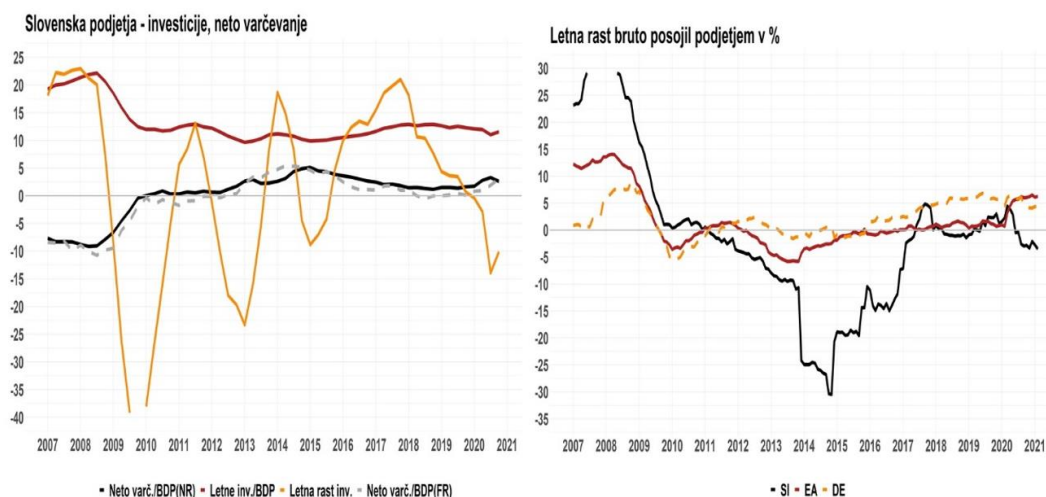
Delež podjetij, ki poroča, da so uporabila zunanje vire financiranja se leta 2020 z dobrimi 38 % skoraj ni spremenil. Povečanje pa je izrazito pri velikih podjetjih in predvsem pri storitvenih dejavnostih, kjer so vse vrednosti od leta 2016 presežene. Verjetno gre za povečano povpraševanje po likvidnostnih sredstvih, ki sovpada z večjim deležem velikih podjetij, ki je leta 2020 uporabil subvencionirana bančna posojila, prekoračitve na tekočem računu in pa tudi podrejena posojila. Med podjetij, ki niso zaprosila za zunanje vire, ostajajo zadostna lastna sredstva kot glavni razlog. Delež podjetij, ki poroča o dovolj lastnih sredstvih, se je sicer znižal na 55 % (za 6 o.t.), predvsem pri velikih podjetjih ter mikro in malih. Med srednje velikimi podjetji se je povečal delež tistih, ki razpolagajo z zadostnimi notranjimi viri.

Slika 23: Poglavitni razlogi, da podjetje ni zaprosilo za zunanje vire financiranja – glede na velikost podjetij

Z močnim znižanjem investicijske aktivnosti podjetij leta 2020 ob nižjem povpraševanju, podjetja pogosteje med razlogi navajajo tudi odložen investicijski projekt. Bruto investicije podjetij so se leta 2020 znižale za 10 %, prav tako se je za skoraj 10 % znižala končna potrošnja gospodinjstev. Povečal se je tudi delež podjetij, ki jim je bil postopek pridobitve zunanjih virov prezapleten. Med razlogi se je nekoliko povečal delež tistih, ki je predpostavljala večjo možnost zavrnitve. Razen gradbeništva se je pri vseh dejavnostih povečal delež podjetij z odloženimi investicijskimi aktivnostmi. Hkrati pa je gradbeništvo dejavnost s povečanim deležem podjetij, ki ni zaprosilo za zunanje vire, zaradi kompleksnih postopkov. Podatek potrjuje statističnim podatkom, da je bilo gradbeništvo relativno manj prizadeto z omejitvenimi ukrepi zaradi COVID-19 kot nekatere druge dejavnosti.

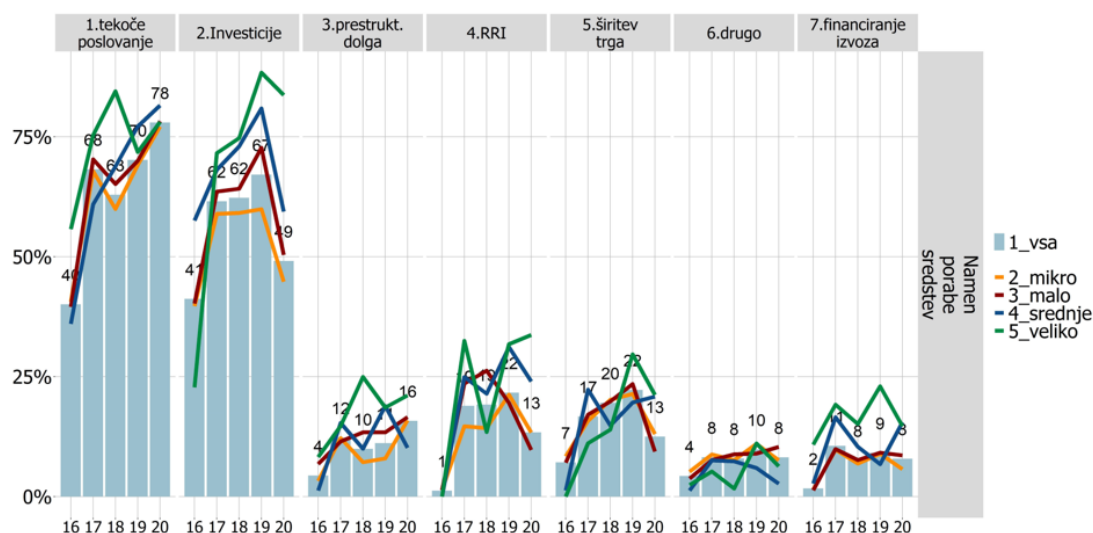
Slika 24: Makroekonomski kazalnik presežnih sredstev podjetij ter rast investicij in posojil

Vir: SURS, BS, ECB

Med podjetij, ki so leta 2020 uporabila zunanje vire, se je znižal delež tistih, ki so sredstva uporabili za: **a)** Investicije (za 18 o.t., na 50 %). Vsi segmenti, predvsem pa mikro, mala in srednja ter dejavnosti trgovina, storitve in tudi industrija. **b)** Raziskave in razvoj (za skoraj 10 o.t., na 13 %). Predvsem mikro in mala, velika so delež povečala, ter iz vseh segmentov dejavnosti. **c)** Ob nižjem povpraševanju pričakovano tudi za širitev trgov. Povečal se je delež tistih podjetij, ki so ob zaostrenih razmerah v gospodarstvu zunanje vire uporabili za: **a)** Prestrukturiranje dolga (za 5 o.t., na 16 %). Vsi segmenti podjetij, razen srednje velikih in pa podjetja iz vseh dejavnosti, največ po pričakovanjih iz panoge storitev. **b)** Tekoče poslovanje (za 8 o.t., na 78 %).

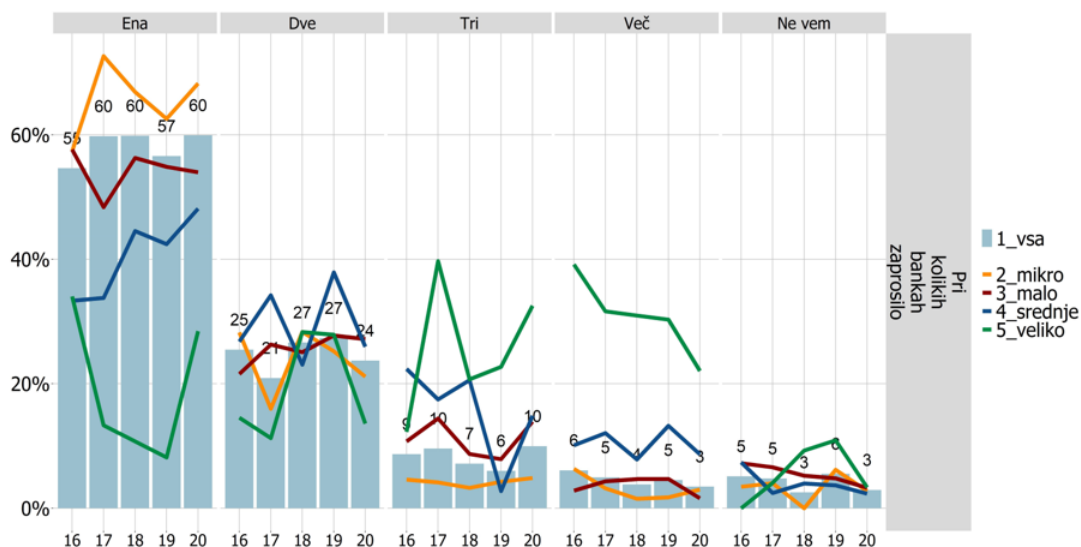
Slika 25: Namen za katerega so bila zunanja sredstva uporabljena – glede na velikost podjetij

Leta 2020 se je pri vprašanju o vrsti institucije pri kateri so pridobili največ zunanjih virov spremenila delitev glede na skupine bank. Delitev glede na velike in majhne banke pretežno v domači lasti ni več aktualno, saj je večina bank v pretežno tuji lasti. Vzpostavljena je bila delitev glede na majhne, srednje in velike banke v Sloveniji. Po pričakovanih, s 47 % največ podjetij pridobi največ bančnih sredstev pri velikih bankah v Sloveniji, z najvišjimi odstotki izstopajo velika in srednje velika podjetja. Pri srednjih bankah pa izstopajo po deležu mikro, mala in srednja podjetja. Leta 2020 se je z 22 % povečal delež podjetij, ki ni pridobil bančnih virov. Povečanje je izrazito pri mikro in malih podjetjih, delno tudi velikih, ter pri dejavnostih storitve.

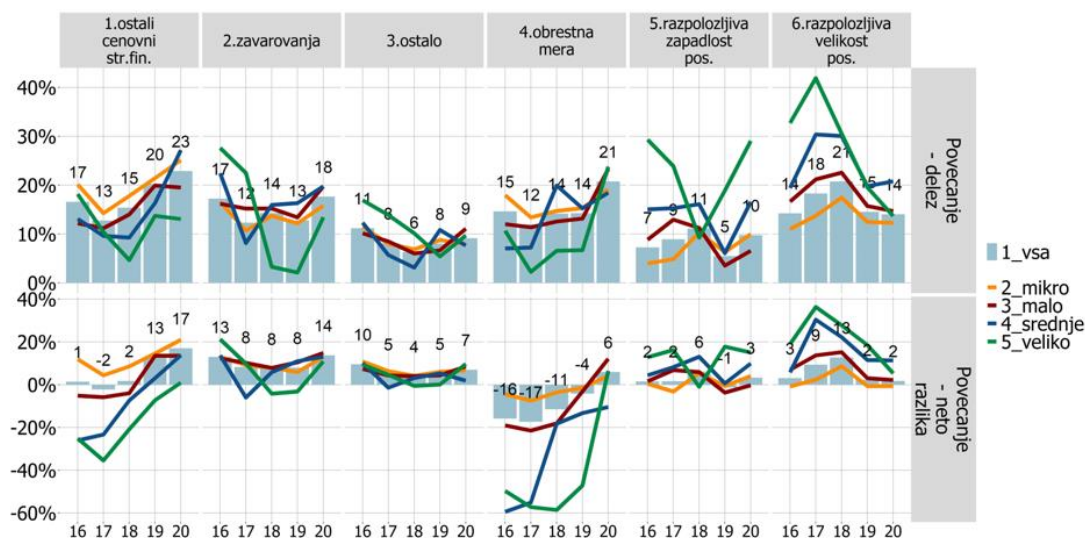
Med mikro podjetji in manjšimi bankami obstaja bolj osebni odnos, ki pogosto v večji meri vključuje pomoč in svetovanje pri zagotavljanju potreb in reševanju težav, manjše banke so tudi bolj vpete v lokalno gospodarstvo in lažje upoštevajo tudi mehke informacije poleg finančnih izkazov podjetja, zaradi manj birokracije so običajno bolj odzivne. To kaže tudi podatek, da večje kot je podjetje, pri več bankah bo zaprosilo za posojilo. Skoraj 70 % mikro podjetij je leta 2020 zaprosilo za posojilo samo pri eni banki, medtem ko pri velikih podjetjih ta delež znaša le slabih 30 %.

Slika 26: Pri koliko bankah ste zaprosili za posojilo – glede na velikost podjetij?

Podjetja so leta 2020 poročala o poslabšanju cenovnih pogojev, tako obrestnih mer (7 o.t. povečanje, na 21 %), kot ostalih. Zanimivo je, da statistični podatki o obrestnih merah za podjetja dejansko ne kažejo na njihovo zviševanje. Predvsem med manjšimi podjetji se je povečal delež tistih, ki ni vložil zahteve za pridobitev sredstev zaradi možnosti zavrnitve. Prav tako se je izrazito povečalo racioniranje bančnih posojil. Povprečne obrestne mere za nova posojila podjetjem so bila leta 2019 in 2020 okoli 1,9 %. Povečan delež podjetij poroča tudi o večjih zahtevah po zavarovanjih in tudi poslabšanju razpoložljivosti zapadlosti posojila.

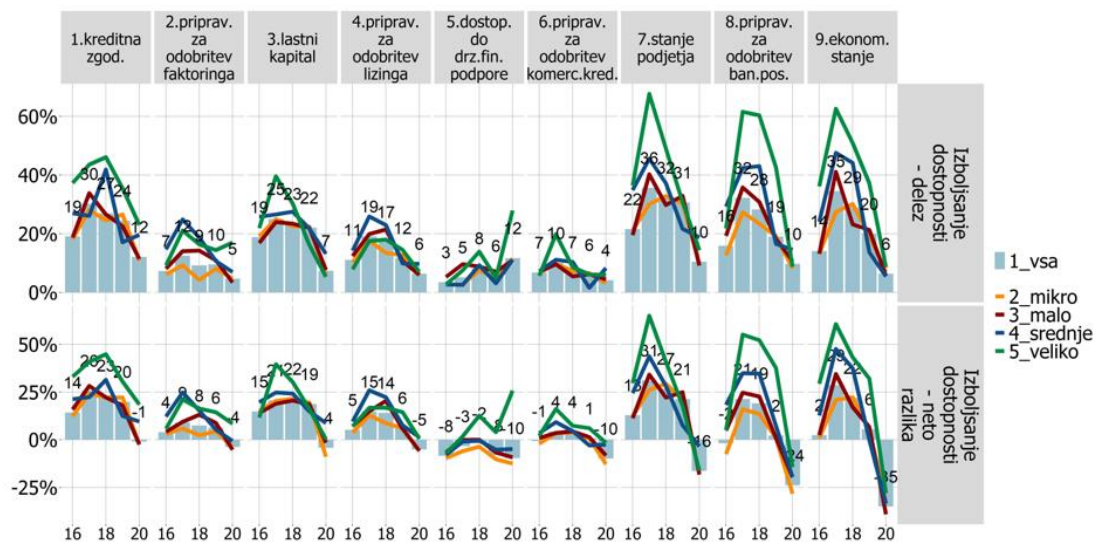
Slika 27: Sprememba bančnih pogojev financiranja

Opomba: Povečanje (zgornja slika) prikazuje delež podjetij, ki so mnenja, da se je pogoj financiranja s strani bank povečal. Razlika (spodnja slika) kaže razliko med deležem podjetij, pri katerih se je pogoj financiranja povečal in deležem podjetij, pri katerih se je pogoj financiranja glede na mnenje podjetij s strani bank zmanjšal.

Glede na razmere v gospodarstvu podjetja ocenjujejo, da bo v prihodnje dostopnost do zunanjega financiranja relativno glede na preteklo leto slabša, zaradi vpliva poslabšanja večine dejavnikov, z izjemo dostopnosti do državnih pomoči. Največ podjetij je ocenilo, da bo dostopnost slabša, zaradi slabšega ekonomskega stanja, nižje pripravljenosti za odobritev bančnega posojila povezanega tudi s sedaj slabšim stanjem podjetja in s tem povezano njegovo kreditno zgodovino. Pesimističnost se znižuje z naraščanjem velikosti podjetja. Tržne vrzeli se v zaostrenih gospodarskih razmerah povečujejo na ranljivejših segmentih, kot so mikro in mala podjetja.

Slika 28: Dejavniki, ki so najbolj vplivali na dostopnost zunanjih virov financiranja

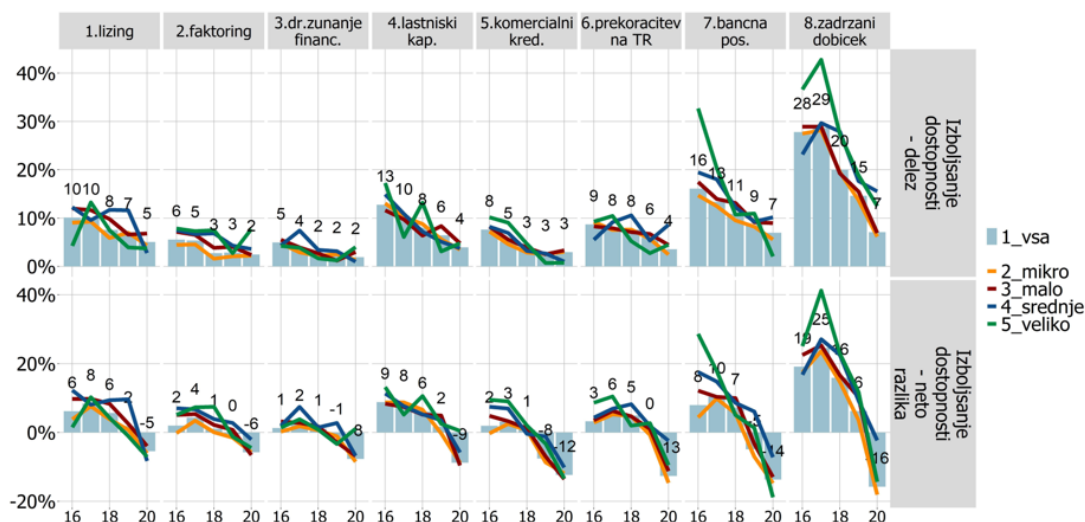

Analiza anketnih vprašanj o prihodnji rasti in razvoju podjetij

Ocenjevanje razmer za prihodnje leto je pod vplivom epidemije in tudi časa, v katerem se je anketa izpolnjevala (okt.-nov. 2020). Razmere so bile bolj negotove tako glede dosegljivosti cepiva kot možnosti množičnega hitrega testiranja glede na trenutno stanje.

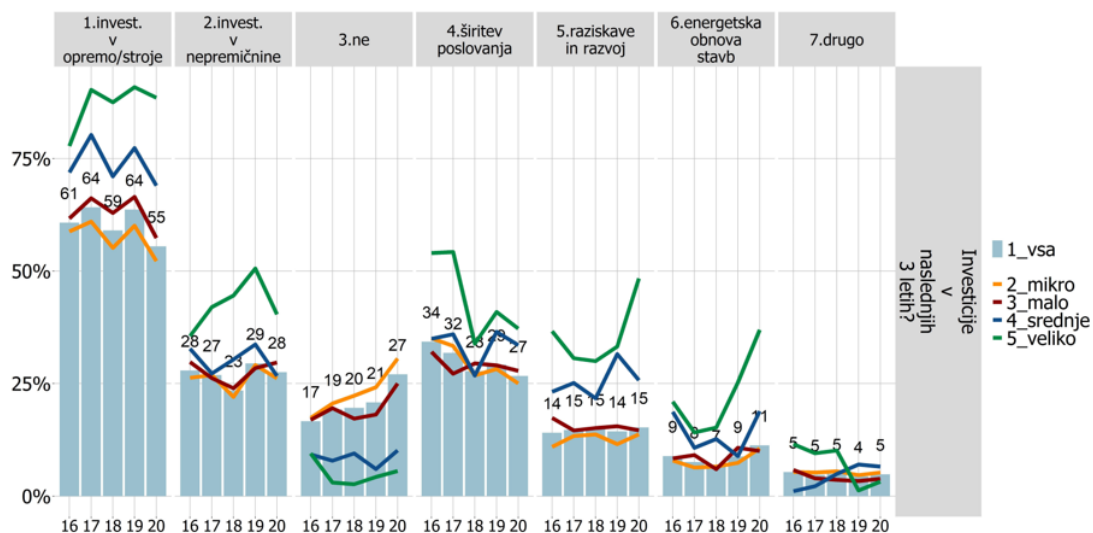
Zanimivo je, da makroekonomski kazalniki kažejo na ponovno obsežna generiranja presežnih sredstev podjetij v času epidemije. Podatki ankete sicer kažejo, da se leta 2020 delež lastnih sredstev med viri financiranja ni bistveno spremenil glede na pretekla leta. Hkrati pa so podjetja poročala, da se bo v prihodnje dostopnost do lastnih sredstev poslabšala. Le 7 % podjetij še poroča o izboljšanju dostopnosti do lastnih virov sredstev. Razlika med podjetij, ki poročajo o izboljšanju in tistimi, ki poročajo o poslabšanju lastnih virov sredstev je bila med vsemi viri precej let najvišja, v zadnji anketi pa je bila ta razlika najnižja. Hkrati podjetja pričakujejo precejšnje poslabšanje dostopnosti do bančnih posojil in tudi prekoračitev na tekočem računu. Pričakovanja o poslabšanju dostopnosti pa so pričakovana tudi za ostale naštetе oblike financiranja, predvsem pa še do komercialnih kreditov in lastniškega kapitala.

Slika 29: Pričakovanja podjetij o spremembi dostopnosti zunanjih virov financiranja v naslednjem letu

Več podjetij kot v preteklosti v naslednjih letih ne namerava investirati v razvojne projekte (povečanje deleža za 6 o.t., na 27 %), kar je bila posledica visoke negotovosti v času izpolnjevanja ankete. Glede na pretekla leta se je povečal delež podjetij, ki namerava investirati v energetska obnova stavb (za 2 o.t., na 11 %) in malenkost več tistih z namenom investiranja v raziskave in razvoj. Izstopajo velika podjetja in pri vlaganjih v energetska obnova tudi srednje velika.

Slika 30: Razvojni projekti v katere nameravajo investirati podjetja v naslednjih treh letih

Podjetja so v času anketiranja tudi za v prihodnje pričakovala manj dosegljivih lastnih virov in zato nižji delež podjetij pričakuje financiranje bodočih projektov prek lastnih sredstev. Sicer delež podjetij z okoli 45 % ostaja relativno visok. Predvsem velika in srednja podjetja pričakujejo nižje financiranje z lastnimi viri in povečanje financiranja prek bančnih posojil. Nasprotno pa mikro in mala podjetja ne pričakujejo večjega financiranja prek bančnega sistema. Na agregatu se je delež podjetij, ki se v prihodnje namerava financirati prek bančnih posojil malenkost zmanjšal, prav tako to velja za lastniške vire. Povečal pa se je delež podjetij, ki se nameravajo financirati prek posojil izven bančnega sistema in drugega. To je lahko povezano s pričakovanim povečanjem poslabšanja dostopnosti do bančnih posojil.

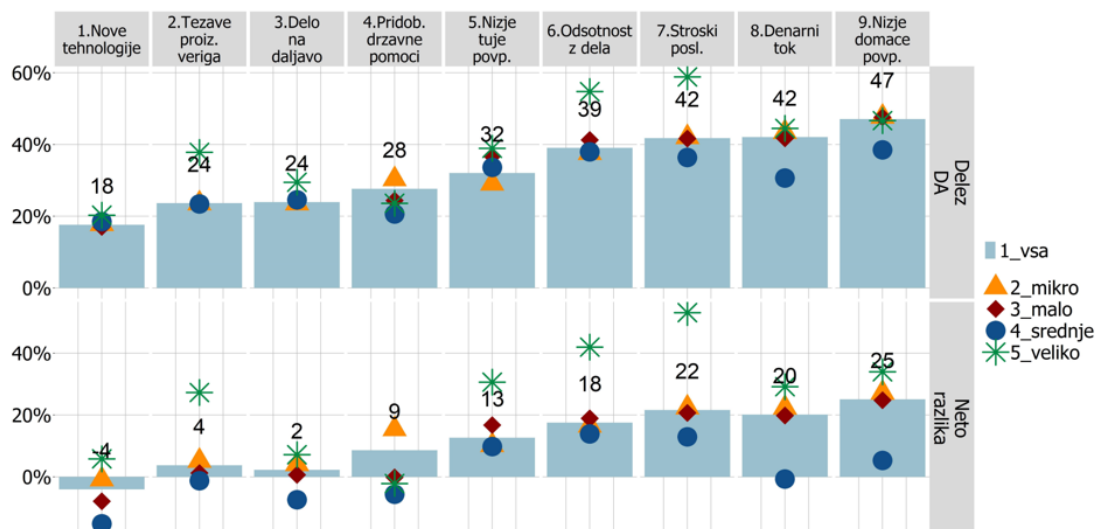
Analiza anketnih vprašanj vezanih na COVID-19

Podjetja ocenjujejo, da je epidemija najbolj negativno vplivala na njihov promet oziroma prihodek in povpraševanje. Velik delež podjetij poroča tudi o negativnem vplivu na stroške poslovanja ter stroške proizvodnje in dela. Med vsemi podjetji je bilo 58 % takih, ki so poročala, da je epidemija negativno vplivala na njihov prihodek, medtem ko je bilo 13 % podjetij, ki je identificirale pozitivne vplive epidemije na njihovo poslovanje. Negativen vpliv na stroške poslovanja je povezan tudi s težavami globalnih verig vrednosti in povezanimi transportnimi stroški. Po deležih izstopajo velika podjetja, ki pa so imela precejšnje težave tudi z izvozom in plačilnimi roki do dobaviteljev in tudi do kupcev. Več kot tretjina podjetij je tudi ocenila, da epidemija negativno vpliva na dostopnost do financiranja. Delež je nekoliko višji v storitvenih dejavnostih.

Skoraj 90 % velikih podjetij je zaprosilo za državne spodbude za premostitev posledic epidemije. Najbolj zadržana so bila mikro podjetja, med katerimi je le polovica zaprosila za spodbude države. Po pričakovanjih je glede na dejavnosti najvišji delež med storitvenimi dejavnostmi z 58 %, sledijo trgovina in industrija. Gradbeništvo s 43 % dosega najnižje deleže, kar potrjuje relativno nižjo prizadetost gradbeništva.

Največji delež anketiranih podjetij, s čez 70 %, je zaprosilo za povračilo nadomestila za čakanje na delo. Prek 50 % anketiranih podjetij je zaprosilo tudi za plačilo prispevkov in krizni dodatek. Med podjetji, ki so zaprosila za državne spodbude in so bila zavrnjena, so bila pogosto prisotna mikro in mala podjetja, predvsem to velja tudi pri državnih poroštvih za likvidnostna posojila (okoli 2 % vseh podjetij) in pa posojilih javnega spodbujevalnega sistema. Med dejavnostmi izstopajo po pričakovanjih storitvene dejavnosti.

Slika 31: Dejavniki, ki so v času epidemije pomenili za podjetje večji problem

Opomba: Delež DA pomeni delež podjetij, ki je opredelil dejavnik kot velik problem in problem in delež NE delež podjetij, ki je dejavnik opredelil kot, da ne predstavlja problema in, da sploh ne predstavlja težav. Neto razlika pomeni razliko med deležem DA in deležem NE.

Podjetja so kot največji problem v času epidemije opredelila nižje domače povpraševanje, sledijo stroški poslovanja in denarni tok, potem odsotnost z dela. Mikro podjetja izstopajo pri opredelitvi pridobitve državne pomoči kot večjega problema s skoraj tretjino podjetij. Največ podjetij, skoraj polovica, bo najprej in najbolj zaradi epidemije prilagodila investicije, sledijo poslovna potovanja, zaposlovanje. Stroške za raziskave in razvoj bo prilagodilo 28 % podjetij.

Ocena tržne vrzeli

Kvalitativna finančna tržna vrzel se ocenjuje glede na opredelitve posameznega podjetja o spremembah potreb (povpraševanja) po posamezni vrsti zunanega financiranja in glede na spremembo dostopnosti (ponudbe) navedenih virov v posameznem letu. Leta 2020 so podjetja, kljub obsežnemu upadu investicij na agregatu poročala o povečanih potrebah po zunanjem financiranju, predvsem bančnih posojilih, prekoračitvah na tekočem računu, drugem zunanjem financiranju, v manjšem obsegu tudi faktoringu, lastniškem kapitalu in komercialnih kreditih. Izjema je lizing, kjer podjetja poročajo o znižanju povpraševanja.

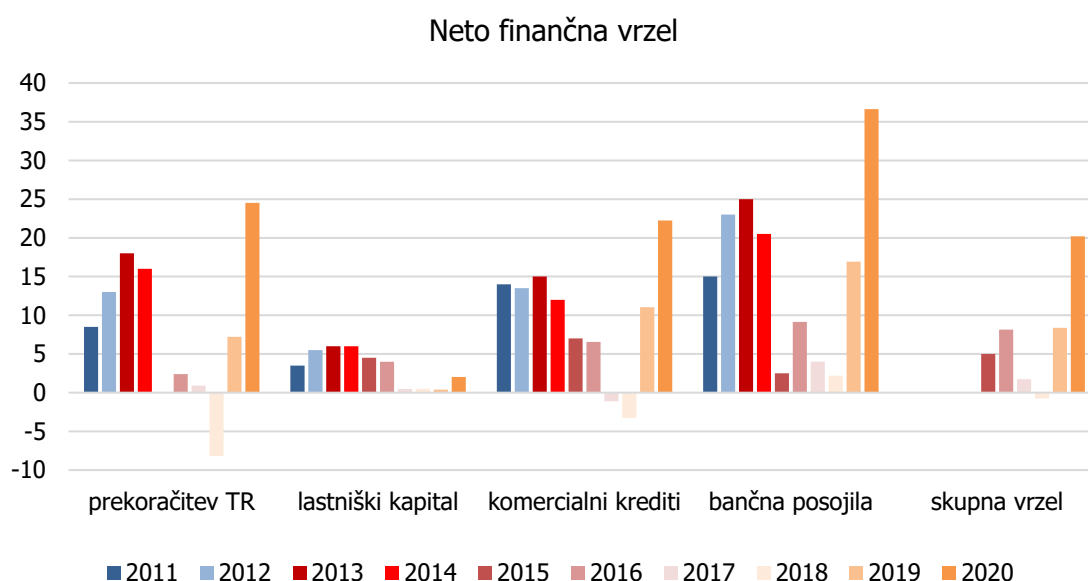
To ne velja toliko za srednja in delno velika podjetja, ki so razpolagala tudi z obsežnejšimi presežnimi lastnimi sredstvi, kot mikro in mala podjetja. Povpraševanje

je bilo visoko tudi po likvidnih sredstvih. Skoraj 10 o.t. več podjetij kot preteklo leto je poročalo o povečanih potrebah po prekoračitvah na tekočem računu. Tudi zaradi ohranjanja zaposlenosti, kljub upadu prihodkov podjetij, so bila predvsem manjša podjetja prisiljena v dodatno zadolževanje za kritje sredstev zaposlenih na čakanju, in sicer v delu, ki ni bil krit prek države.

Hkrati, večji delež podjetij poroča, da se je dostopnost leta 2020 praktično na vseh virih zunanjega financiranja poslabšala glede na preteklo leto. Najbolj izstopajo bančna posojila, kjer je kar 25 % podjetij poročalo o poslabšanju dostopnosti (leta 2019 15 %). Delež, podjetij, ki je poročal o izboljšanju se je znižal pod 10 %. Glede na anketo je veliko poslabšanje opazno tudi pri komercialnih kreditih, ob povečani negotovosti v gospodarstvu in potencialni nevarnosti verižne reakcije zamud pri plačilih znane še iz finančne krize po letu 2008. Znižala se je tudi dostopnost likvidnih posojilih prek prekoračitve tekočega računa in tudi dolgoročnih kapitalskih naložb.

Pričakovano se je s povečanjem povpraševanja podjetij po zunanjih virih in njihovi percepciji o zmanjšanju dostopnosti virov financiranja leta 2020 kvalitativna finančna vrzel izrazito povečala. Kvalitativna finančna vrzel se je za leto 2020 glede na 2019 povečala za 12 o.t., na 20 %. Najbolj se je povečala pri mikro in malih podjetjih ter v dejavnostih storitev in tudi gradbeništva. Med viri se glede na odgovore podjetij ocenjuje, da je najvišja vrzel dosežena pri bančnih posojilih, kjer se je povečala kar za 20 o.t., na 37 %. Zelo izrazito pri mikro in malih podjetjih, povečanje pa je prisotno tudi pri srednjih in velikih podjetjih. Med panogami izstopajo storitve in gradbeništvo. SID banka razpolaga z ocenami od leta 2016; ob upoštevanju, da sta metodologiji SID banke in BS primerljivi, je bila od leta 2011 najvišja vrzel na področju bančnih posojil ocenjena leta 2013, na ravni 25 %. Vendar je pri tem treba upoštevati, da je bila že leta 2012 okoli 23 %. To je bil čas likvidnostnega krča v domačem bančnem sistemu in hkrati tudi gospodarske recesije, zato je bilo tudi povpraševanje po posojilih nižje (-1,8 % gospodarska rast, 9,5 % brezposelnost).

Slika 32: Ocena kvalitativne finančne vrzeli

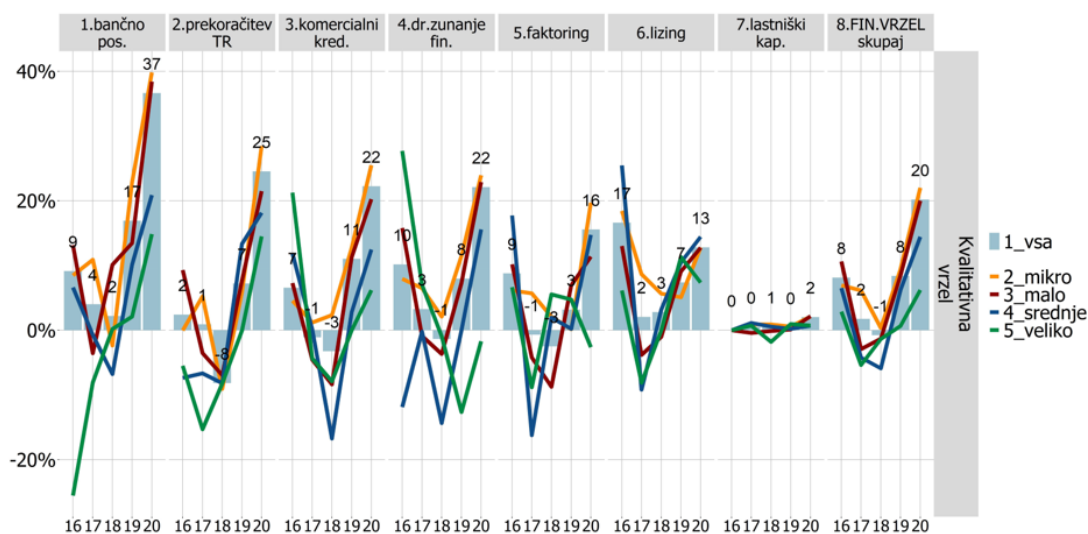
Opomba 1: Podatki so primerljivi od let 2016 dalje. Pred letom 2016 so povzeti iz publikacij Banke Slovenije, kjer je uporabljena nekoliko drugačna metodologija izračuna. Metodologija Banke Slovenije je objavljena na <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb36s.pdf>

Opomba 2: Za izračun definiramo utež 1 (-1) za povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli (obe strani), utež 0,5 (-0,5) za enostransko povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli in 0 za nevtralno spremembo. Obojestranska sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale/zmanjšale potrebe in zmanjšala/povečala dostopnost, enostranska sprememba uteži pa pomeni, da so se potrebe oziroma dostopnost spremenile v taki smeri, da so se pogoji financiranja poslabšali/izboljšali. Pri izračunu se upošteva pogoj, da se dejavnik izračunava samo za podjetja, ki so označila, da je posamezen dejavnik pomemben za njih. Se pravi, sprememba finančne vrzeli (obe strani, utež 1) pomeni, da so pri povečanju finančne vrzeli podjetja odgovorila, da so se potrebe po posameznem dejavniku povečale, dostopnost pa se je zmanjšala. Obratno velja za zmanjšanje finančne vrzeli; povpraševanje se je zmanjšalo, dostopnost izboljšala. Ocenjeni vrednosti vrzeli med -1 in 1 so utežene glede na velikost podjetij in dejavnosti. Skupna finančna vrzel je utežen z deležem uporabe posameznega vira financiranja glede na vprašanje katere vire financiranje je uporabilo posamezno podjetje.

Za skoraj 20 o.t. se je povečala tudi vrzel na viru prekoračitev tekočega računa in hkrati presegla dosegljive zgodovinske vrednosti. Visoke vrednosti dosega tudi pri srednjih in velikih podjetjih. Najvišja vrzel v dolgoletnem obdobju je bila dosežena pri komercialnih kreditih, visoka pa je tudi pri faktoringu in drugem zunanjem financiranju. Vrzel je glede na dolgoletne vrednosti nižja, čeprav še vedno izrazito povečana pri virih lizinga. Minimalno pa se je povečala pri lastniškem financiranju, kar kaže na manjše potrebe po kapitalnem utrjevanju in dolgoročnejših investicijah, kar

je povezano z upadom povpraševanja leta 2020 in prisotno visoko negotovostjo v gospodarstvu.

Slika 33: Ocena kvalitativne finančne vrzeli, glede na velikost podjetij

Ocena kvantitativne tržne vrzeli

Za oceno kvantitativne vrzeli so pomembna predvsem vprašanja vezana na intenzivnost povpraševanja podjetij po zunanjih virih in pa o racioniranju njihovega povpraševanja.

Bančna finančna vrzel se je leta 2020 povečala, kot posledica zaostrovanja kreditnih pogojev bank o katerem so poročala podjetja in na agregatu bistveno ne spremenjenem povpraševanju. Na kratkoročnih bančnih posojilih je vrzel ocenjena med 520 do 590 mio EUR, kar pomeni še enkrat večjo vrzel kot preteklo leto. Najbolj se je povečala pri mikro podjetjih, pri katerih se tudi prek drugih vprašanj iz ankete izraža likvidnostna stiska, ter tudi pri velikih podjetjih. Pri dolgoročnih bančnih posojilih je vrzel ocenjena med 2,5 do 3 mrd EUR, kar prav tako pomeni skoraj še enkrat tolikšno vrzel kot leta 2019. Pri dolgoročnih posojilih je povečanje najbolj izrazito pri malih podjetjih. Pri velikih podjetjih pa se je izrazito povečala tako kratkoročna kot dolgoročna vrzel.

Tabela 4: Ocenjeni intervali kratkoročne in dolgoročne bančne finančne vrzeli slovenskih podjetij

	Kratkoročna bančna posojila		Dolgoročna bančna posojila			Kratkoročna bančna posojila		Dolgoročna bančna posojila	
	min	max	min	max		min	max	min	max
	skupaj					mikro			
2017	818	868	1,128	1,248	2017	159	190	142	332
2018	543	560	728	982	2018	143	167	112	257
2019	253	295	1,047	1,715	2019	20	23	223	511
2020	521	589	2,542	3,080	2020	181	212	223	511
	MSP					mala			
2017	545	631	576	952	2017	244	297	239	401
2018	522	541	502	866	2018	126	163	266	522
2019	253	295	1,020	1,701	2019	175	226	487	956
2020	354	429	1,425	2,510	2020	166	215	907	1,779
	velika					srednja			
2017	237	274	296	574	2017	134	144	171	356
2018	19	20	115	228	2018	209	265	103	124
2019	-	-	13	27	2019	46	58	260	311
2020	160	168	570	1,125	2020	3	4	247	296

Opomba: Ponudba novih posojil je opredeljena na podatkih Banke Slovenije, porazdelitev med velikostne razrede pa na podlagi podatkov iz AJPES finančnih poročil podjetij. Porazdelitev posojil je določena z različnimi metodami, s katerimi dobimo različne ocene vrzeli. V tabeli sta prikazani minimalna in maksimalna ocenjena vrzel po posamezni metodi porazdelitve novih posojilih med velikostne razrede podjetij.

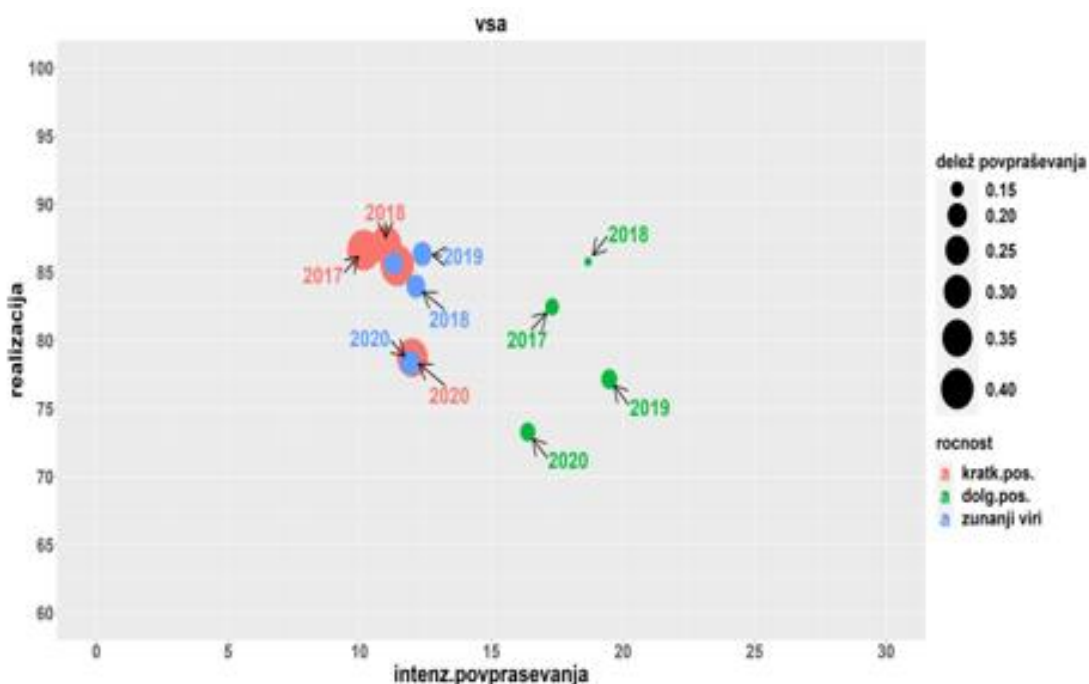
V 40 % deležu se je sicer več podjetij kot pretekla leta (povečanje za 5 o.t.) opredelilo o povečanih potrebah po bančnem financiranju. Povečanje potreb so izrazila mikro in mala podjetja, medtem ko to ne velja za srednja in velika podjetja. Pri slednjih je o povečanih potrebah po bančnih virih poročal celo nižji delež podjetij kot pretekla leta. Razlog je lahko v večjem zanašanju na notranje vire financiranja pri podjetjih, ki imajo presežna sredstva. Leta 2020 se je znižal delež podjetij, ki niso vložila zahteve za pridobitev zunanjih virov, zaradi zadostnih notranjih virov in povečal delež tistih, ki ni vložil zahteve zaradi drugih razlogov. Z izjemo srednjih in velikih podjetij na posameznih segmentih financiranja. Z zaostritvijo gospodarskih razmer leta 2020 so sicer podjetja poročala o pričakovanem zniževanju presežnih sredstev v prihodnje, čeprav so makroekonomski kazalniki leta 2020 kazali na ponoven trend povečevanja presežnih sredstev.

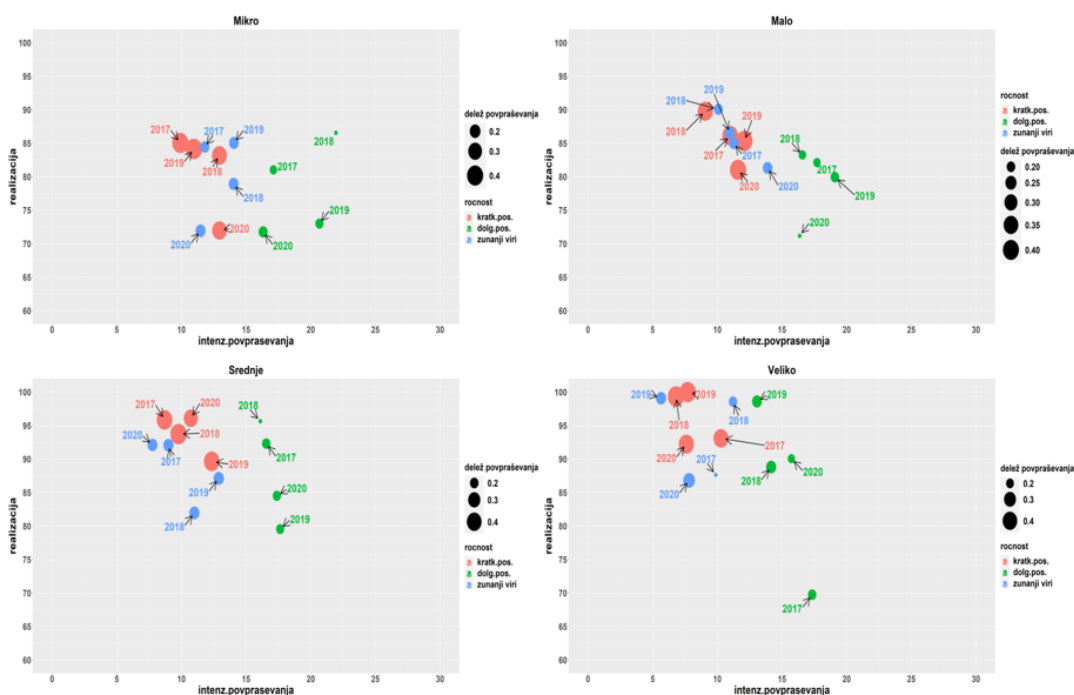
Zanimivo pa je, da se je delež podjetij, ki je konkretno povpraševal po zunanjih virih znižal, kljub omenjenemu višjemu deležu podjetij, ki je opredelil povečane potrebe po bančnem financiranju. Glede na znižanje investicij, zaradi nižje potrošnje, je to v določenem delu pričakovano. Vendar pa je glede na poročane povečane potrebe po financiranju mikro in malih podjetij mogoče sklepati, da se določen del teh podjetij ob povečanih likvidnostnih težavah povezanih z znižanjem in/ali ustavitvijo prihodkov ob

prekinitvi poslovanja, niti ni odločil za povpraševanje ob percepciji zaostrenih kreditnih standardov bank. Delež podjetij, ki povprašuje po kratkoročnih posojilih, se je znižal na okoli 37 % (-5 o.t.), medtem ko je delež podjetij, ki povprašuje po dolgoročnih posojilih ostal praktično nespremenjen, na slabih 20 %.

Predvsem med malimi podjetji se je leta 2020 povečal delež tistih, ki niso vložili vloge zaradi možnosti zavrnitve. Delež podjetij, ki se ni odločil za vložitev vloge za pridobitev sredstev, zaradi možnosti zavrnitve, je glede na dosegljive podatke povečan za leti 2019-20. Za mala podjetja pa je očiten porast leta 2020 pri vseh ročnostih bančnih posojil, predvsem pa na daljših ročnostih, kjer doseže celo desetino podjetij. Pri vseh velikostnih razredih se je povečal delež podjetij, ki ni vložil vloge zaradi možnosti zavrnitve, na segmentu prekoračitve na tekočem računu (s 6 % je bil najvišji pri srednje velikih podjetjih).

Slika 34: Intenziteta povpraševanja (x os) in racioniranje ponudbe (y os) glede na velikost podjetij, po glavnih skupinah zunanjih virov in razpoložljiva leta

Opomba: Velikost kroga predstavlja delež podjetij, ki povprašujejo po produktu.

Intenzivnost povpraševanja tistih podjetij, ki so povpraševala, se na kratkoročnih posojilih ni bistveno spremenila (Slika 6.10). Na dolgoročnih posojilih pa se je zmanjšala na okoli 16 % bilančne vsote (-3 o.t.). Izjema so mala in srednja podjetja, ki so poročala o precej povečani intenzivnosti povpraševanja pri posojilih nad 10 let, vendar se je racioniranje na tem segmentu zmanjšalo glede na leto 2019. Večja intenzivnost povpraševanja pri posojilih nad 10 let pri mikro in malih podjetjih bi lahko kazala na povečane investicije v času zaprtja na določenih segmentih gospodarstva (npr. obnove v storitvenih panogah ...).

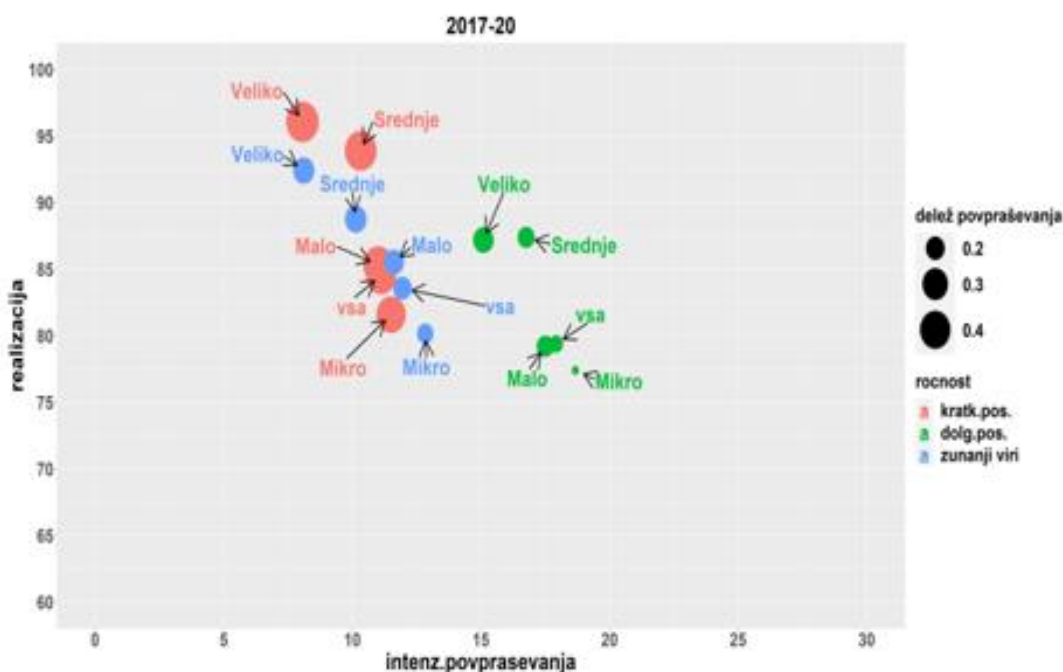
Leta 2020 se je ob zaostrenih razmerah v gospodarstvu povečalo poročano racioniranje s strani bank, in sicer na kratkoročnih in tudi dolgoročnih bančnih posojilih. Na četrtino se je povečal delež podjetij, ki je poročal poslabšanje dostopnosti do bančnih virov (povečanje za 10 o.t.), in sicer pri vseh velikostih podjetij. Na kratkoročnih posojilih se je racioniranje povečalo na čez petino sredstev (povečanje za 8 o.t.), medtem ko na dolgoročnih na čez četrtino (povečanje za slabe 4 o.t.). Izstopa predvsem racioniranje pri posojilih z ročnostjo od 1 do 10 let. Pri drugih vrstah zunanjega financiranja se je leta 2020 racioniranje prav tako povečalo na čez petino sredstev (povečanje za 8 o.t.).

Leta 2020 so mikro podjetja poročala o povečanem racioniranju predvsem na kratkoročnih posojilih, kjer je doseglo skoraj 30 % (povečanje za več kot 10 o.t.). Pri

malih podjetjih je bilo na kratkoročnih posojilih racioniranje leta 2020 sicer bolj prisotno kot preteklo letu, vendar bolj izstop racioniranje na dolgoročnih posojilih (prav tako skoraj 30 %), kjer pa je bilo prisotno relativno nizko povpraševanje. Relativno glede na leto 2019 so bila bolj racionirana tudi velika podjetja, in sicer na kratkoročnem in dolgoročnem segmentu posojil.

V splošnem, vseh obdobjih skupaj, so najbolj racionirana mikro in mala podjetja. Razlika s skupino srednjih in velikih podjetjih je zelo očitna pri dolgoročnih bančnih posojilih, vendar pa tudi na kratkoročnih in drugih oblikah financiranja. Najvišje racioniranje je doseženo na dolgoročnih posojilih, kjer je intenzivnost povpraševanja najvišja. Neposredna posledica pa je višja vrzel na dolgoročnem financiranju, glede na velikost podjetij pa pri mikro in malih podjetjih.

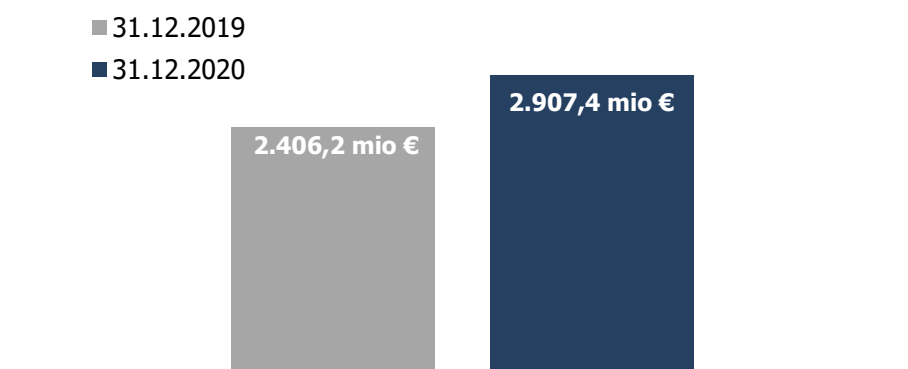
Slika 35: Intenziteta povpraševanja (x os) in racioniranje ponudbe (y os) za obdobje 2007-20 po velikosti in po glavnih skupinah zunanjih virov (ponderirano povprečje glede na velikost povpraševanja)

V. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2020

Konec leta 2020 je **bilančna vsota** SID banke znašala 2.907.358 tisoč EUR, kar glede na konec predhodnega leta pomeni 20,8-odstotno povečanje. Bilančna vsota je glede na leto 2019 višja za 501.194 tisoč EUR.

Slika 36: Bilančna vsota

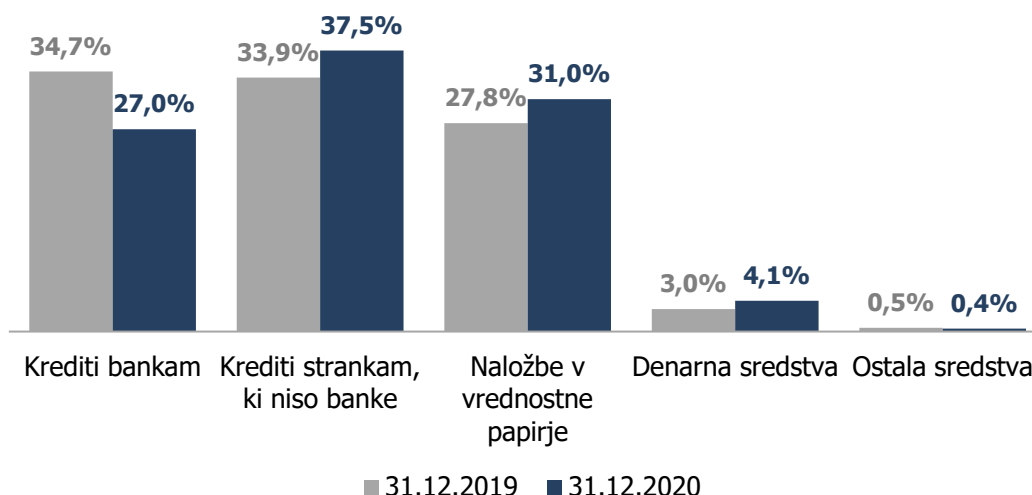
Vir: Lastni izračuni

Delež kreditov bankam v sredstvih banke se je v letu 2020 zmanjšal na 27,0 % (2019: 34,7 %). Krediti bankam, ki vključujejo kredite in vloge, so konec leta dosegli 783.725 tisoč EUR, kar je za 52.045 tisoč EUR oziroma 6,2 % manj kot konec leta 2019. 91 % kreditov bankam (brez vlog) so konec leta predstavljali krediti slovenskim bankam, ki kot finančne posrednice posredujejo razvojna sredstva končnim prejemnikom, 9 % pa krediti tujim bankam za kreditiranje izvoznih poslov slovenskih podjetij.

V letu 2020 so imeli največji, 37,5-odstotni delež med sredstvi banke **kreditni strankam, ki niso banke**, katerih rast je bila 33,7-odstotna. Konec leta 2020 je njihovo stanje znašalo 1.091.560 tisoč EUR (2019: 816.550 tisoč EUR). Največji, 82-odstotni delež imajo krediti slovenskim nefinančnim družbam, sledijo krediti iz sektorja država (predvsem krediti občinam in krediti za infrastrukturo) s 15 odstotnim deležem, ostalo so krediti drugim finančnim organizacijam, tujim nefinančnim družbam in krediti samostojnim podjetnikom.

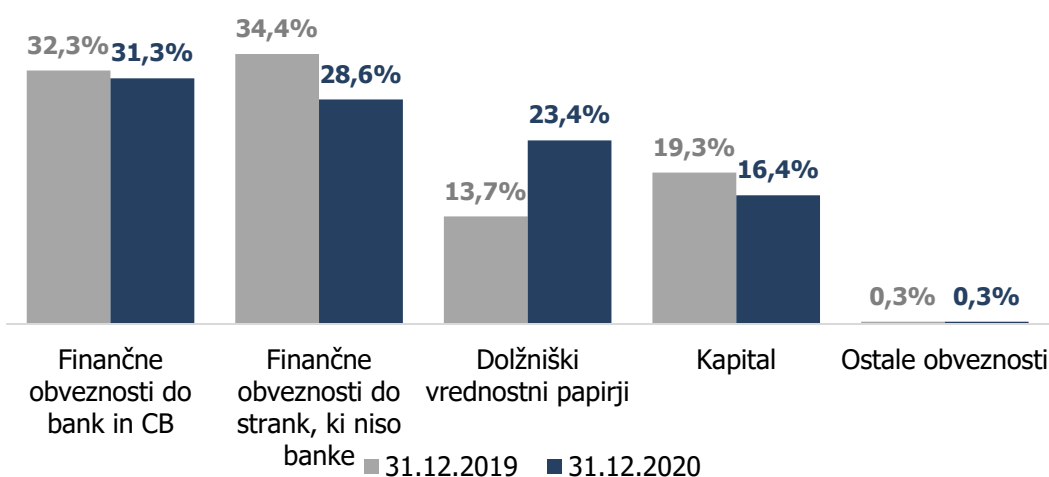
Naložbe v vrednostne papirje so konec leta 2020 znašale 900.538 tisoč EUR (2019: 669.324 tisoč EUR). 97 % naložb se nanaša na dolžniške vrednostne papirje, katerih stanje je konec leta znašalo 876.566 tisoč EUR (2019: 658.019 tisoč EUR).

Slika 37: Struktura bilančne aktive

Bilančno pasivo SID banke so ob koncu leta 2020 sestavljale obveznosti v višini 2.431.251 tisoč EUR in kapital v višini 476.107 tisoč EUR. Obveznosti predstavljajo 83,6 % celotne pasive (2019: 80,7 %), kapital pa 16,4 % (2019: 19,3 %).

Slika 38: Struktura bilančne pasive

Vir: Lastni izračuni

Z 31,3-odstotnim deležem v bilančni pasivi so konec leta 2020 največji delež predstavljale **vloge in krediti bank ter obveznosti do centralne banke**, ki so dosegle 909.970 tisoč EUR, kar pomeni zvišanje glede na konec predhodnega leta za 132.058 tisoč EUR oziroma 17,0 %. Najbolj so se povečale obveznosti do centralne

banke, ki so konec leta znašale 342.846 tisoč EUR (2019: 171.201 tisoč EUR). Večina obveznosti do bank se nanaša na dolgoročne kredite razvojnih bank.

Obveznosti do strank, ki niso banke, so znašale 832.377 tisoč EUR (2019: 827.545 tisoč EUR). Med njimi so krediti razvojnih institucij in sredstva MGRT, ki se nanašajo na obveznosti iz naslova delovanja posojilnih skladov in Sklada skladov.

V letu 2020 so se **izdani vrednostni papirji** zaradi izdaje nove obveznice v juliju zvišali za 349.048 tisoč EUR ali 105,7 %. Banka je izdala obveznico v nominalni višini 350 mio EUR. Posledično se je strukturni delež povečal s 13,7 % v 2019 na 23,4 % v letu 2020. Stanje izdanih vrednostnih papirjev je konec leta znašalo 679.327 tisoč EUR. Poleg že omenjene obveznice so med izdanimi vrednostnimi papirji še v letu 2019 izdana obveznica v nominalni višini 200 mio EUR, v letu 2018 izdana obveznica v nominalni višini 75 mio EUR in registrirane obveznice v nominalni višini 48 mio EUR.

SID BANKA NA MEDNARODNIH KAPITALSKIH TRGIH USPEŠNO IZDALA COVID-19 OBVEZNICE V ZNESKU 350 MIO €

SID banka je na mednarodnih kapitalskih trgih uspešno izdala COVID-19 obveznice v znesku 350 mio EUR. Sredstva iz naslova obveznic bodo namenjena financiranju slovenskega gospodarstva za lajšanje posledic krize epidemije COVID-19.

Povpraševanje po obveznicah je preseglo pričakovanja, in je znašalo skupaj več kot 700 mio EUR, kar je SID banki omogočilo, da je dosegla zelo ugoden donos do dospelja obveznic z ročnostjo 5-ih let v višini 0,14 %.

S temi sredstvi bodo podjetja lažje prebrodila prehodne likvidnostne težave, poleg tega pa bodo hitreje dosegla ustrezno tehnološko in trajnostno preobrazbo, kar bo omogočilo obnovev gospodarske rasti in zagotovitev kakovostnih delovnih mest.

Rezervacije v višini 4.635 tisoč EUR se nanašajo na rezervacije za zunajbilančne obveznosti iz naslova garancij in odobrenih nečrpanih kreditov v višini 3.191 tisoč EUR ter na rezervacije za obveznosti do zaposlencev v višini 1.444 tisoč EUR. Glede na konec predhodnega leta so se rezervacije v letu 2020 zvišale za 2.261 tisoč EUR.

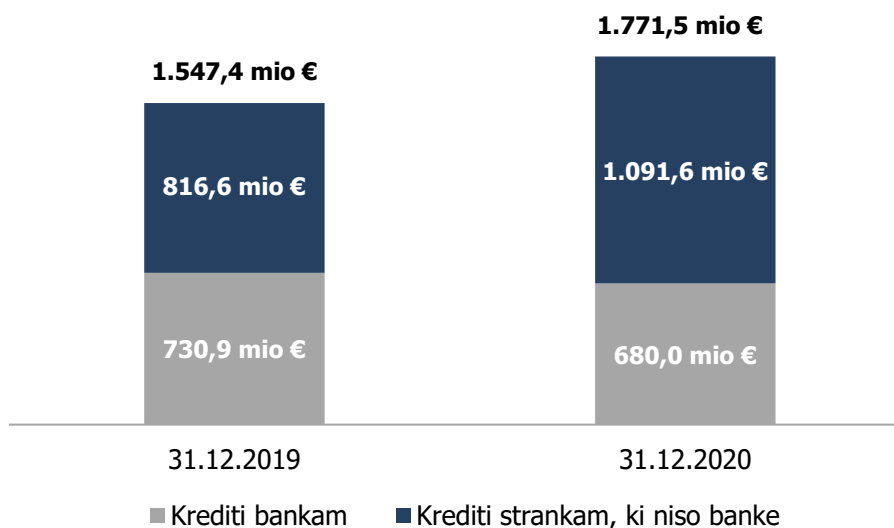
Kapital banke se je v letu 2020 povečal za 12.247 tisoč EUR oziroma 2,6 % in je konec leta znašal 476.107 tisoč EUR. Akumulirani drugi vseobsegajoči donos je višji za 3.757 tisoč EUR, rezerve iz dobička so višje za 21.519 tisoč EUR, zadržani dobiček, vključno s čistim dobičkom poslovnega leta, pa je glede na predhodno leto nižji za 13.029 tisoč EUR.

Konec leta 2020 so **neto krediti** skupaj dosegli 1.771.522 tisoč EUR (2019: 1.547.405 tisoč EUR), kar je 14,5-odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2019.

Konec leta 2020 so imeli **kreditni poslovni bankam in hranilnicam** 38-odstotni delež v kreditnem portfelju SID banke (2019: 47 odstotni delež). Njihovo stanje je znašalo 679.962 tisoč EUR oziroma 7,0 % manj, kot je bilo stanje teh kreditov konec leta 2019, kar je predvsem odraz usmeritve v intenziviranje porabe razpoložljivih sredstev pri bankah in hranilnicah posrednicah, pa tudi razmer na finančnih trgih in vzporednega koriščenja instrumentov v okviru finančnih programov, ki so na voljo v okviru izvajanja Sklada Skladov FI 2014 - 2020 in Sklada skladov COVID-19.

Kreditni strankam, ki niso banke, so ob koncu leta 2020 znašali 1.091.560 tisoč EUR, kar je 33,7 % več kot ob koncu 2019. Njihov delež v kreditnem portfelju se je v letu 2020 povečal za 9 odstotnih točk na 62 %.

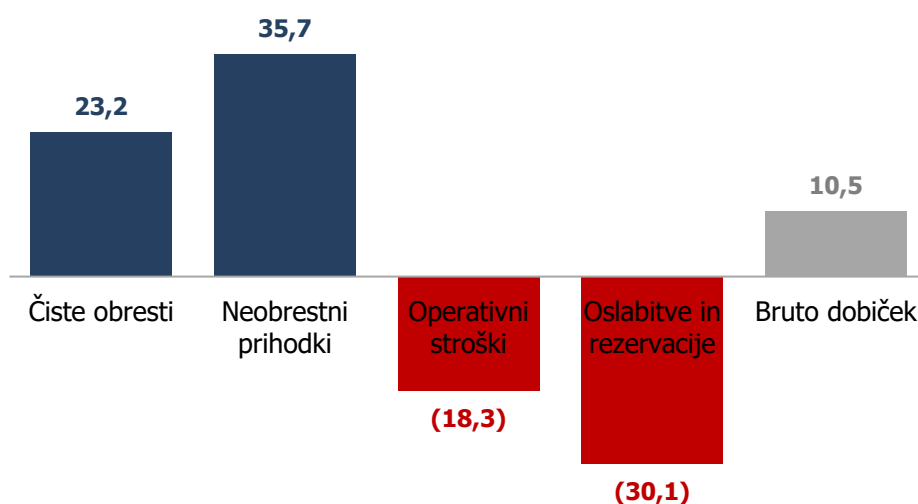
Slika 39: Kreditni portfelj

Vir: Lastni izračuni

V letu 2020 je SID banka ustvarila **dobiček pred davki** v višini 10.462 tisoč EUR, kar se je odrazilo v 2,2 odstotni donosnosti kapitala (2019: 8,3 odstotna). Bruto dobiček je za 26.776 tisoč EUR nižji kot v letu 2019, čisti dobiček poslovnega leta pa je znašal 8.490 tisoč EUR, kar je za 23.550 tisoč EUR manj kot v predhodnem letu. Nižji dobiček glede na preteklo leto je predvsem posledica prihodkov, povezanih s prodajo tedanje odvisne družbe SID-PKZ (sedaj Coface PKZ) v letu 2019 in višjih odhodkov za oslabitve kreditov v letu 2020.

Slika 40: Sestava bruto dobička 2020 (v mio EUR)

Vir: Lastni izračuni

Banka je v letu 2020 realizirala **čiste obresti** v višini 23.193 tisoč EUR, kar je za 3,1 % manj kot v letu 2019 (2019: 23.932 tisoč EUR). Obrestni prihodki banke so dosegli 28.560 tisoč EUR (2019: 30.913 tisoč EUR), obrestni odhodki pa so znašali 5.367 tisoč EUR (2019: 6.981 tisoč EUR).

Čisti neobrestni prihodki so v letu 2020 znašali 35.702 tisoč EUR, kar je 6.091 tisoč EUR manj, kot v letu 2019 (2019: 41.793 tisoč EUR).

Banka je v letu 2020 prejela **dividende** v višini 316 tisoč EUR. **Čiste opravnine** za leto 2020 so znašale 293 tisoč EUR (2019: 200 tisoč EUR).

Marža finančnega posredništva banke je v letu 2020 znašala 2,2 % (2019: 2,8 %).

Stroški poslovanja banke so v letu 2020 znašali 18.312 tisoč EUR, kar je 9,4 % več kot v letu 2019. Na višje stroške so vplivali predvsem stroški dela ter spremenjena obravnava davkov in članarin, ki so po novem del administrativnih stroškov, v letu 2019 pa so bili del neobrestnih odhodkov.

Administrativni stroški so znašali 17.342 tisoč EUR, od tega stroški dela 13.184 tisoč EUR (2019: 11.540 tisoč EUR), stroški storitev, ki so bili v primerjavi s predhodnim letom nižji, so znašali 3.665 tisoč EUR (2019: 3.869 tisoč EUR), stroški materiala pa so znašali 165 tisoč EUR (2019: 153 tisoč EUR). Davki in članarine, ki se v letu 2020 vključujejo med stroške, so znašali 328 tisoč EUR (2019: 269 tisoč EUR). Stroški amortizacije v višini 970 tisoč EUR so bili za 6,1 % višji kot v letu 2019.

V letu 2020 je banka realizirala neto odhodke iz naslova **oslabitev in rezervacij** v višini 30.121 tisoč EUR. Neto odhodki za oslabitve so znašali 27.839 EUR (2019: 10.491 tisoč EUR), od tega odhodki za oslabitve kreditov in drugih finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti 27.252 tisoč EUR, odhodki za oslabitve vrednostnih papirjev pa 587 tisoč EUR. Višji odhodki za oslabitve kreditov so posledica poslabšanih razmer v gospodarstvu in slabših makroekonomskih napovedi. Odhodki za rezervacije so dosegli 2.282 tisoč EUR (2019: 1.251 tisoč EUR).

Tabela 5: Pomembnejši finančni podatki in kazalniki poslovanja SID banke ¹⁷

zneski v tisoč EUR	SID banka		
	2020	2019	2018
Izkaz finančnega položaja			
Bilančna vsota	2.907.358	2.406.164	2.318.834
Skupni znesek vlog nebančnega sektorja, merjenih po odplačni vrednosti	832.377	827.545	548.452
Skupni znesek kreditov nebančnemu sektorju	1.091.560	816.550	706.787
Celotni kapital	476.107	463.860	422.051
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti in rezervacije za kreditne izgube	91.950	66.472	80.917
Obseg zunajbilančnega poslovanja	460.640	274.689	360.760
Izkaz poslovnega izida			
Čiste obresti	23.193	23.932	22.986
Čisti neobrestni prihodki	35.702	41.793	7.969
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(17.342)	(15.831)	(13.270)
Amortizacija	(970)	(914)	(881)
Oslabitev in rezervacije (kreditne izgube)	(29.498)	(11.603)	853
Poslovni izid pred obdavčitvijo iz rednega in ustavljenega poslovanja	10.462	37.238	17.519
Davek iz dohodka pravnih oseb od poslovnega izida iz rednega in ustavljenega poslovanja	(1.972)	(5.198)	(3.205)
Čisti dobiček poslovnega leta	8.490	32.040	14.314
Izkaz drugega vseobsegajočega donosa			
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	4.639	11.829	(12.735)
Davek iz dohodka pravnih oseb od drugega vseobsegajočega donosa	(882)	(2.061)	2.418
Število zaposlenih 31.12.	223	201	185
Delnice			
Število delničarjev	1	1	1
Število delnic	3.121.741	3.121.741	3.121.741
Nominalna vrednost delnice oziroma pripadajoči znesek kosovne delnice v osnovnem kapitalu	96,10	96,10	96,10
Knjigovodska vrednost delnice	153,42	149,47	136,00
Dolgoročna bonitetna ocena 31. 12.			
Standard & Poor's	AA-	AA-	A+

v odstotkih	SID banka			
	2020	2019	2018	
Kapital				
Količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala	29,1	34,0	34,2	
Količnik temeljnega kapitala	29,1	34,0	34,2	
Količnik skupnega kapitala	29,1	34,0	34,2	
Finančni vzvod	14,7	16,5	16,3	
Kvaliteta aktive izkaza finančnega položaja in prevzetih obveznosti				
Nedonosne (bilančne in zunajbilančne) izpostavljenosti / razvrščene bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti	2,2	2,5	3,7	
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva / razvrščeni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri centralni banki in vpoglednih vlog pri bankah)	3,6	4,0	6,1	
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva / razvrščeni krediti in druga finančna sredstva (vključno s stanji na računih pri centralni banki in vpoglednimi vlogami pri bankah)	3,4	3,8	5,6	
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube / nedonosni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri centralni banki in vpoglednih vlog pri bankah)	53,8	60,3	66,5	
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube / nedonosni krediti in druga finančna sredstva (vključno s stanji na računih pri centralni banki in vpoglednimi vlogami pri bankah)	53,8	60,3	66,5	
Prejeta zavarovanja / nedonosni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri centralni banki in vpoglednih vlog pri bankah)	15,5	33,3	28,8	
Profitabilnost				
Obrestna marža	0,9	1,0	1,0	
Marža finančnega posredništva	2,2	2,8	1,3	
Donos na aktivo po obdavčitvi	0,3	1,4	0,6	
Donos na kapital pred obdavčitvijo	2,2	8,3	4,2	
Donos na kapital po obdavčitvi	1,8	7,2	3,4	
Stroški poslovanja				
Operativni stroški/povprečna aktiva	0,7	0,7	0,6	
Operativni stroški/čisti prihodki	31,1	25,2	45,7	
Likvidnost 2020	januar–marec	april–junij	julij–september	oktober–december
Količnik likvidnostnega kritja v %	1502%	1735%	1933%	2706%
Likvidnostni blažilnik v tisoč EUR	260.403	277.670	345.642	396.703
Neto likvidnostni odlivi v tisoč EUR	25.111	19.994	19.616	17.020

¹⁷ Predpisani podatki in kazalniki so izračunani v skladu z Navodilom za izdelavo izkaza finančnega položaja, izkaza poslovnega izida in izkaza vseobsegajočega donosa ter izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic, ki ga je predpisala Banka Slovenije na podlagi Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 69/17, 73/19 in 164/20).

V.1. OBSEG AKTIVNOSTI SID BANKE

Celoten obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka oziroma država preko SID banke v 2020 izvedla oziroma upravljala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo, je znašal 3,6 mrd EUR in se je glede na leto 2019 (2,8 mrd EUR) občutno povečal.

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007–2010, in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki finančnih storitev, **je SID banka**, upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, **s svojimi storitvami v 2020 omogočila za:**

- **2,9 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij,**
- **1,1 mrd EUR BDP,**
- **1,3 mrd izvoza ter**
- **7.000 novih delovnih mest.**

SPodbujanje izvoza kot strateška usmeritev SID banke

Izvoz je ključni dejavnik gospodarskega razvoja vsakega malega odprtega gospodarstva. Izvoz omogoča izkoriščanje ekonomij obsega, kar je tudi bistvo t.i. »pametne specializacije«, in s tem večjo učinkovitost proizvodnje. Hkrati so podjetja podvržena mednarodni konkurenci in so zato spodbujena k tehnološkemu napredku – to deluje kot pospeševalnik rasti BDP. Mednarodna menjava je tudi spodbujevalni dejavnik uvajanja dobrih praks in tehnologij ter poslovnih modelov, zlasti na področjih, kjer domače gospodarstvo zaostaja.

SID banka sodeluje pri izdelavi sklopa analiz in raziskav o strukturi slovenskega izvoza v sodelovanju s CMSR in Ekonomskim inštitutom pri pravni fakulteti. Rezultati teh analiz in raziskav omogočajo boljše razumevanje nekaterih specifičnih lastnosti slovenskega izvoza v zadnjem obdobju in potrjujejo ustreznost pristopa k podpori izvozu, ki ga je uvedla SID banka.

Z obsegom aktivnosti v obliki 3,2 mrd EUR različnih finančnih instrumentov,¹⁸ ki so bili v 2020 neposredno usmerjeni (izvedeni ali upravljani) v spodbujanje internacionalizacije slovenskega gospodarstva, je SID banka v 2020 dosegla **8,7 % pokritost izvoza**.

SID BANKA JE Z EVROPSKO UNIJO PODPISALA ADMINISTRATIVNI SPORAZUM O KOMBINIRANEM FINANCIRANJU

Gre za področje Instrumenta za povezovanje Evrope v prometnem sektorju. S podpisom sporazuma je SID – slovenska izvozna in razvojna banka postala izvajalski partner Evropske komisije pri izvajanju Instrumenta za povezovanje Evrope v okviru razpisa "IPE 2019 Blending", ki je bil objavljen 15. novembra 2019.

Objavljeni razpis predstavlja nov pristop k spodbujanju sodelovanja med vlagatelji zasebnega sektorja ter finančnimi institucijami, v projektih, ki prispevajo k okoljski trajnosti in učinkovitosti prometnega sektorja v Evropi.

SID banka bo, kot izvajalski partner, pregledala prijavljene projekte in presodila njihovo skladnost in upravičenost, zagotovila ustrezno financiranje, ter projekte predložila v končno odobritev Evropski komisiji.

SID banka je z enim od svojih finančnih instrumentov posredno **podpirala slovenske izvoznike v 104 državah**. Izvzete so predvsem eksotične države, kjer so slovenski izvozniki marginalno prisotni. Glede na primerjalno zelo odprto politiko zavarovanja SID banke je držav, kjer zaradi njihove tveganosti zavarovanje načeloma ni možno, zelo malo, pa še tukaj SID banka izvaja politiko »od primera do primera«, kar pomeni, da se ne glede na tveganost države za vsak posel posebej lahko preveri njegova zavarovaljivost.

PRIMERJAVA OBSEGA DELOVANJA SID BANKE Z IZBRANIMI EU RAZVOJNIMI BANKAMI

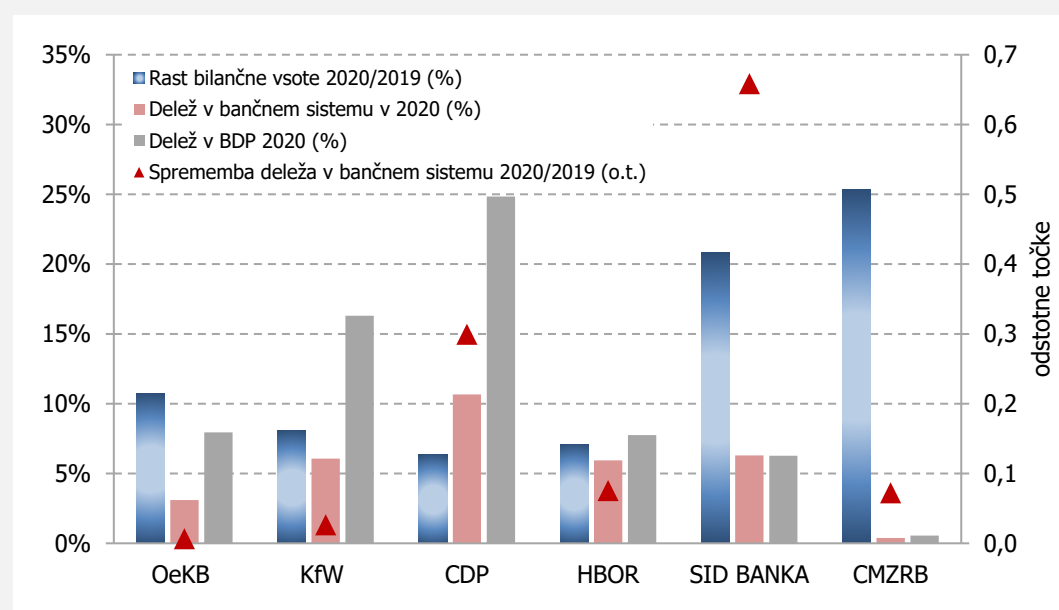
Leto 2020 je bilo zaznamovano z izbruhom epidemije COVID-19, kar se je odražalo v krizni makroekonomski situaciji in spremenjenih potrebah gospodarstva. Razvojne banke so v okviru svojih poslanstev in mandatov pričele izvajati svojo proticiklično vlogo, kar se je

¹⁸ Zavarovanje pred netržnimi tveganji, CMSR, 78,7 % (delež izvoza v BDP, 2020) kreditnega portfelja.

odrazilo v obliki prilagoditev njihovega delovanja, tako v smislu sprememb in razvoja novih programov, kot tudi s povečanjem obsega aktivnosti.

V tem kontekstu je zanimivo primerjati kako zelo so določene EU razvojne banke v letu 2020 povečale obseg svojega delovanja. Primerjava vključuje rast bilančne vsote, delež v bančnem sistemu in njegovo spremembo v zadnjem letu, ter delež v BDP. V času izvedbe primerjalne analize (maj 2021) nekatere razvojne banke podatkov za leto 2020 še vedno niso objavile, zato je le ta nekoliko okrnjena, vendar še vedno reprezentativna. V analizo so poleg SID banke vključene avstrijska OeKB (Oesterreichische Kontrollbank), nemška KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau), italijanska CDP (Cassa depositi e prestiti), hrvaška HBOR (Hrvatska banka za obnovu i razvitak) in češka CMZRB (Českomoravska zaručni a razvojova banka).

Slika 41: Primerjava obsega delovanja EU razvojnih bank v 2020

Vir: lastna analiza; podatki ECB, Eurostat in letna poročila razvojnih bank

Podatki iz zgornje slike prikazujejo občutno povečanje bilančnih vsot pri vseh primerjanih razvojnih bankah. Banka z najvišjo rastjo slednje je CMZRB, ki beleži 25 % povečanje, sledi pa ji SID banka z 21 %. Rasti bilančnih vsot ostalih bank v analizi so nekoliko nižje, v vrednostih med 6 in 11 %. Podatki o deležih v bančnih sistemih posameznih držav kažejo na relativno velik delež CDP v višini slabih 11 %. Sledi SID banka z dobrimi 6 %, kar je primerljivo z deleži KfW in HBOR. Najnižji delež v bančnem sistemu, nižji od 0,4 % ima češka CMZRB, kar deloma pojasni visoko vrednost povečanja bilančne vsote (bilančna vsota CMZRB je konec 2020 znašala 1,18 mrd EUR). Delež v bančnem sistemu je v letu 2020 najbolj povečala SID banka, za slabe 0,7 odstotne točke. Sledi ji CDP s povečanjem deleža v višini 0,3 odstotne točke. Vse ostale primerjane razvojne banke so deleže v domačih bančnih sistemih sicer povečale, vendar vrednosti niso presegle 0,1 odstotne točke. Deleži

primerjanih razvojnih bank se zelo razlikujejo. Najvišjega beleži CDP v višini 25 %, sledi KfW s 16 %, OeKB in HBOR z 8 %, ter SID banka s 6 % BDP. Delež CMZRB je med primerjanimi bankami najnižji in je znašal 0,6 % BDP.

Glede na izsledke analize je moč povzeti da so vse primerjane EU razvojne banke, v skladu s svojim poslanstvom, v letu 2020 delovale v povečanem obsegu. SID banka je v tem smislu v evropskem ospredju, saj podatki kažejo na visoko povečanje rasti bilančne vsote in deleža v bančnem sistemu. Analiza odraža protikrizno intenziviranje aktivnosti SID banke v letu 2020, ter njen velik vpliv v domačem gospodarskem okolju.

Na tej osnovi lahko ugotovimo, da je SID banka tudi v letu 2020 poslovala uspešno in prispevala visoko dodano vrednost za slovensko gospodarstvo.

V.2. POSLOVANJE OSTALIH DRUŽB V SKUPINI SID BANKA

V.1.2. Skupina Prvi faktor

V Skupini Prvi faktor so se tudi v letu 2020 nadaljevale aktivnosti nadzorovane likvidacije s poudarkom na unovčevanju portfelja, nižanju stroškov in omejevanju poslovanja skladno s pripravljenimi načrti.

Vzporedno je potekala nadaljnja optimizacija in hkrati proučevanje možnosti za še hitrejši in učinkovitejši zaključek likvidacijskih postopkov. Na podlagi zaključevanja odprtih razmerij in unovčenega portfelja ter ob upoštevanju planiranih stroškov za obdobje 2017–2021 in stanja na računih je družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji v letu 2020 lastnikom vrnila za 0,5 mio EUR kreditov.

Bilančna vsota na konsolidirani ravni je 31. 12. 2020 znašala 7.175 tisoč EUR in je bila za 13 % nižja kot konec predhodnega leta. Po bilančni vsoti je največja družba Skupine družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji s 3.662 tisoč EUR. Sledi ji Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji z bilančno vsoto 3.163 tisoč EUR, Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji s 1.583 tisoč EUR in Prvi faktor, Sarajevo – v likvidaciji z bilančno vsoto 2 tisoč EUR.

Skupina Prvi faktor je leto 2020 zaključila z izgubo v višini -485 tisoč EUR, predvsem na račun nizkih prihodkov na eni strani in ustvarjenih stroškov na drugi strani. Medtem

ko je družba Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji poslovala pozitivno s 135 tisoč EUR dobička (zlasti na račun prejetih obresti za predhodno odpisane terjatve, vrnjenega sodnega depozita ter prejetih obresti na depozit), so ostale družbe skupine poslovale z izgubo, in sicer Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji (-241 tisoč EUR), Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji (-338 tisoč EUR) in Prvi faktor, Sarajevo – v likvidaciji (-42 tisoč EUR). K tej so na strani stroškov v največji meri, sicer pa različno po posameznih družbah, prispevali stroški dela, administrativni (odvetniški, IT, svetovalni, računovodski) in ostali stroški, ki jih prihodki od zamudnih obresti in drugi izterjani prihodki in sodni stroški od različnih dolžnikov, prihodki od odprave oslabitev in plačane oz. izterjane obresti od dolžnikov niso v celoti pokrili.

Na ravni Skupine Prvi faktor je kapital pozitiven v višini 4.688 tisoč EUR. Razen družbe Prvi faktor, Sarajevo – v likvidaciji, ki je imela konec leta negativni kapital (-60 tisoč EUR), je kapital ostalih družb v skupini pozitiven.

V.2.4. Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)

CMSR je v letu 2020 zaradi posledic izbruha pandemije COVID-19 in neskljenjene pogodbe o financiranju projektov iz sprejetega programa za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja za leti 2020 in 2021 realiziral nižje prihodke od načrtovanih, tako da so realizirani odhodki za 19 tisoč EUR preseгли realizirane prihodke.

CMSR je s SID banko sodeloval na področju priprave ocen državnih tveganj, izvajanja anket med podjetji, obdelave podatkov in priprave analiz tržnih vrzeli.

Po sklenjenih pogodbah o sofinanciranju projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja je CMSR realiziral vsa razpoložljiva sredstva odobrenih donacij Republike Slovenije. CMSR je sofinancerje projektov obveščal o stroškovno učinkovitih in kakovostnih izvedbah projektov ter njihovih rezultatih. V skladu s svojimi zmožnostmi je promoviral tudi širši pomen zagotavljanja bilateralne razvojne pomoči, ki dokazano spodbuja internacionalizacijo slovenskih podjetij in prispeva k trajnostnemu razvoju partnerskih držav. CMSR se je v letu 2020 posvetil intenziviranju izvedbe in zaključevanja obstoječih projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja ter za RS, skladno s Strategijo mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS, uspešno izvedel prvi projekt mednarodnega razvojnega sodelovanja v Podsaharski Afriki (Kenija).

V okviru publicistične dejavnosti je CMSR tudi v letu 2020 izdajal delno prenovljeno revijo Mednarodno poslovno pravo. Poleg te je CMSR v letu 2020 izdal tudi vsebinsko in oblikovno prenovljeno promocijsko poslovno publikacijo Doing Business in Slovenia

2020, katere elektronska različica se je redno posodabljala na Slovenskem poslovnem portalu (Slovenian Business Portal; www.poslovniportal.si), za potrebe Ministrstva za zunanje zadeve pa je bila ekskluzivno izdana na USB nosilcih z aktivno vsebino.

CMSR je v letu 2020 nadaljeval tudi sodelovanje z javno agencijo SPIRIT na področju priprave informacij o pravnem režimu v Sloveniji. CMSR je v letu 2020 v okviru sprejete Strategije CMSR za obdobje 2020 – 2024 veliko pozornost namenjal nadgradnji pravil v skladu z usmeritvami Ministrstva za zunanje zadeve ter prenovi notranjih procesov, povečanju učinkovitosti in transparentnosti projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja in hkratnem zagotavljanju skladnosti s pravnim redom RS.

V letu 2020 je CMSR za Ministrstvo za zunanje zadeve izdelal predlog izboljšanja metodologije obračunavanja plač javnih uslužbencev za delo v tujini, ob upoštevanju življenjskih stroškov, vključno z metodologijo izračuna življenjskih stroškov za lokacije, za katere OZN ne objavlja indeksov. Uredba Vlade RS, ki je povzela predlagano spremembo metodologije, je bila uveljavljena s 1. oktobrom 2020.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

VI.1. ZSIRB

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot sistemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljnih Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla gospodarske aktivnosti.

Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla, pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi.

Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegiranost). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in

dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Zagotavljanje dolgoročnih sredstev, njihova množitev tudi z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi vzvodi, kakor tudi v smislu uvajanja produktov t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem produktu), je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni.

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, neupoštevajoč negativnih posledic za širšo družbo.

c) Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:

Obstoječi sistem razvojnega financiranja se zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih. Kot ugotavlja pričujoče poročilo, razdrobljenost in navedene šibkosti še vedno preprečujejo polno učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikacijske učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe po sistemu »vse na enem mestu«,¹⁹ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

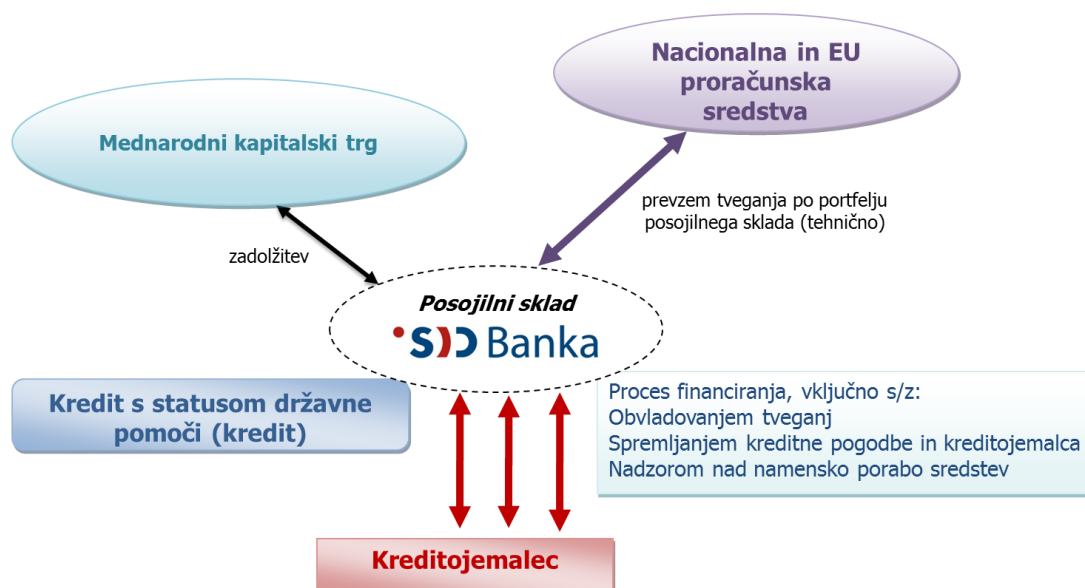
Poleg omenjenih ključnih razlogov je bil posredni cilj ZSIRB tudi učinkovitejše upravljanje javno finančnih sredstev, učinkovita in cenejša organizacija spodbujevalnega dela institucij javne uprave, ki se ukvarja s financiranjem in posledično cenejša in učinkovitejša država ter možnost boljšega izvajanja njenih finančnih, gospodarskih, industrijskih, trgovinskih, okoljskih in drugih politik. Bistven namen te učinkovitosti in možnih racionalizacij pa je izboljšanje finančnih storitev na področju razvojnega financiranja in s tem pogojev poslovanja ter dviga kakovosti poslovnega okolja za vsa slovenska podjetja, zlasti mala in srednje velika podjetja (MSP), vključno z njihovo večjo konkurenčnostjo na globalnem trgu.

¹⁹ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

Tudi v 2020 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. SID banka je v letu 2020 zaradi epidemije COVID-19 prevzela predvsem **interventno vlogo** in delovala na področju protikriznega financiranja in zavarovanja. Ponudbo obstoječih programov financiranja v okviru ukrepov finančnega inženiringa je banka razširila ter prilagodila pogoje in namene financiranja potrebam podjetij, katerih poslovanje je prizadela epidemija COVID-19. Prav tako je z namenom ublažitve posledic COVID-19 na slovensko gospodarstvo okrepila neposredno in posredno financiranje iz lastnih virov sredstev.

Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka **sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank**.

Slika 42: Model izvajanja ukrepa finančnega inženiringa

Financiranje SID banke se izvaja z že uveljavljenimi, aktualnim potrebam prilagojenimi in novimi instrumenti. Temelji na namenskih kreditih poslovnim bankam (global loan), neposrednih kreditih podjetjem s statusom državne pomoči oz. pomoči de minimis (predvsem v okviru instrumentov finančnega inženiringa) ali brez tega, sindiciranih kreditih, na kreditih občinam in širšemu javnemu sektorju, izvoznih kreditih, projektnem financiranju, odkupih terjatev, vstopih v dolg in drugih oblikah prevzema tveganj ter finančnih instrumentih preko Skladov skladov SID banke, ki se izvajajo posredno preko finančnih posrednikov ali neposredno preko SID banke (Sklad skladov FI 2014–2020, Sklad skladov COVID-19). Obseg in način financiranja izvaja SID banka

glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen **nadzor porabe sredstev** danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji ter poglobila monitoring tako finančnih institucij kot gospodarskih družb.

VI.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

SID banka kontinuirano ponuja produkte na naslednjih področjih: »zeleno«, raziskave, razvoj, inovacije, digitalizacija, krepitev konkurenčnosti, rast gospodarstva, na področju javne infrastrukture, razvoja lokalnih skupnosti in zagotavljanje potrebne likvidnosti v času krize (investicije, obratni kapital, ipd).

Leto 2020 je bilo zaradi pandemije COVID-19 polno izzivov na katere se je SID banka odzvala hitro tako z razširitvijo in prilagoditvijo obstoječih produktov kot tudi uvedbo novih:

- prilagojeni so bili programi za namenske oziroma razvojne vire SID banke bankam posrednicam, da se lahko uporabijo za financiranje odprave posledic COVID-19 pri podjetjih (danih kreditov bankam 600 mio EUR),
- širitev financiranja na s COVID-19 najbolj prizadete dejavnosti (širitev programa Turizem tudi na gostinsko dejavnost, dejavnost turističnih agencij in organizatorjev prireditev),
- širitev iz financiranja investicij na financiranje likvidnostnih potreb oziroma obratnih sredstev tako podjetij v lesno-predelovalni dejavnosti – program Les1, podjetij v dejavnosti turizma in gostinstva - program Turizem 1, podjetij v drugih dejavnostih – program MSP9 in po porabi sredstev za te namene financiranje izven programov po shemi SDMKV.
- Poslovanje za račun Republike Slovenije (zavarovanja, pozavarovanja), omogočeno je bilo zavarovanje avansov za nakup nujne medicinske opreme, prilagojeni so bili pogoji zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz in pogoji zavarovanja bančnih garancij, prenova pogojev za zavarovanje dobaviteljskega kredita in pogojev za zavarovanje rizikov pred dobavo in politike slovenske komponente.

Med nove produkte oziroma ukrepe SID banke pa lahko štejemo:

- Posojilni sklad RRI3, ki namenja 100 mio EUR za financiranje investicij v raziskave, razvoj, inovacije in širitev na financiranje obratnih sredstev na COVID-19 namene financiranja (financiranje investicij MSP v proizvodne in storitvene zmogljivosti za potrebe izvajanja zdravstvenih storitev na področju COVID-19)
- Portfeljske garancije za MSP iz kohezijskega sklada skladov, v obsegu 100 mio EUR posojil MSP.
- Vzpostavitev novega sklada skladov COVID-19, v obsegu 65 mio EUR sredstev, ki z vzvodom omogoča odobritev 87,6 mio EUR mikroposojil mikro, malim in srednjim podjetjem, ter odobritev 7,5 mio EUR posojil za raziskave, razvoj, inovacije za COVID-19 namene.
- Dodatno je Republika Slovenija SID banko pooblastila, da v njenem imenu in za njen račun, v okviru poroštvene sheme ZDPLGPE opravlja vse posle v zvezi z izvajanjem in unovčevanjem poroštev Republike Slovenije ter podobno za shemo ZIUZEOP, na podlagi katere lahko banke in hranilnice prejmejo državno poroštvo za odobritev odlogov plačil kreditov po ZIUOPOK.
- SID banka je uspešno priglasila shemo državnih pomoči po začasnem okvirju (ZO), kar je omogočilo prilagoditve obstoječih programov tako, da je bilo mogoče podjetjem odobriti višje stopnje intenzivnosti državnih pomoči.
- SID banka je v letu 2020 prav tako med prvimi v EU uvedla posebno top-up shemo pozavarovanja kratkoročnih trgovinskih terjatev do kupcev iz držav EU in OECD ter pripravila shemo pozavarovanja domačih terjatev.

VI.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2020

Izbruh epidemije COVID-19 je pomembno vplival na vsa področja delovanja SID banke, ki je izvedla hiter prehod iz razvojnega v interventno in proti-ciklično delovanje banke.

Popolno zaprtje nekaterih sektorjev gospodarstva je povzročilo izredno povpraševanje po likvidnostnem financiranju podjetij in zavarovanju izvoznih poslov na katerega je SID banka odgovorila tako z novimi kot s prilagoditvami obstoječih programov neposrednega in posrednega financiranja, namenjenimi pokrivanju potreb gospodarstva.

V letu 2020 je bilo aktivnih 19 programov, od tega osem razvojnih programov ter enajst razvojno-spodbujevalnih programov. Od tega je bilo deset razvojno-spodbujevalnih programov aktivnih v okviru štirih ukrepov finančnega inženiringa. Banke so iz naslova spodaj navedenih programov odobravale kredite končnim prejemnikom, medtem ko je bilo financiranje bank možno v okviru razvojnega programa RP-1901 in podrejenega posojila.

Programi SID banke so prilagojeni načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Razvojni programi SID banke so oblikovani za posredno financiranje končnih prejemnikov preko kreditnih institucij, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšni programi pa se praviloma izvajajo na podlagi shem državnih pomoči in mešanja sredstev proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke ter so zato nekoliko zahtevnejši. Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikacijskih in revolving učinkov na sredstva državnega proračuna.

Tabela 6: Razvojni programi SID banke v letu 2020

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Financiranje bank iz splošnega vira SID banke (SP-1901)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz splošnega vira SID banke (RP1901-COVID)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Program Financiranje MSP in MID Cap iz splošnega vira SID banke z zagotavljanjem podrejenosti (podrejeno posojilo)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz vira KfW v podporo MSP in MID-Cap (RP-KfW1704)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, 	Podjetja z največ 50 mio EUR prometa (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)

	<p>internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	
Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (RP-EIB1510)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)
Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (RP1505)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (EIB2020)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)
Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (EIB2020 COVID-19)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetji, 	Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)

	internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni	
--	--	--

Tabela 7: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2020

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP6)	Spodbujanje naložb in kapitalsko utrjevanje mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP7)	Spodbujanje poslovanja in kapitalskega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje občin (OBČINE1)	Spodbujanje naložb v lokalno javno infrastrukturo, lokalnih ukrepov učinkovite rabe energije ter lokalne stanovanjske oskrbe za ranljive skupine prebivalstva	Občine
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (RRI2)	Spodbujanje kapitalskih družb vseh velikosti k razvijanju in uvajanju tehnoloških inovacij.	Gospodarske družbe, ki poslujejo najmanj 2 leti
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gozdno-lesno predelovalno verigo (LES1)	Spodbujanje naložbenih projektov gozdno-lesne predelovalne verige	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb za trajnostno rast slovenskega turizma (TURIZEM1)	Spodbujanje naložbenih projektov za trajnostno rast slovenskega turizma	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje MSP (MSP8)	Spodbujanje poslovanja mikro, malih in srednje velikih podjetij.	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi s statusom MSP in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gospodarstvu (NALOŽBE1)	Spodbujanje naložbenih projektov v gospodarstvu	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje MSP (MSP 9)	Financiranje malih in srednje velikih podjetij, ki se soočajo z likvidnostnimi posledicami	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi s statusom MSP

	izbruha epidemije COVID-19 in tista, ki proizvajajo proizvode ali opravljajo storitve, ki prispevajo k zdravljenju in preprečevanju širjenja nalezljive bolezni COVID-19 pri izvajanju javnih zdravstvenih storitev.	in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gospodarstvu (NALOŽBE2)	Spodbujanje naložbenih projektov v gospodarstvu	Malo ali srednje veliko podjetje, veliko podjetje oziroma tuje podjetje s sedežem v EU s podružnico v Sloveniji.
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko-razvojnih projektov (RRI3)	Financiranje tehnološko razvojnih projektov, s ciljem tehnoloških, procesnih ali organizacijskih inovacij.	Samostojni podjetniki, mala in srednja podjetja, velika podjetja in zadruga.

Opomba: v letu 2020 je bilo v okviru sprejetih paketov ukrepov za omilitev posledic epidemije (PKP) predvidena tudi ustanovitev posojilnega sklada za prevoznitvo (PROMET1, namenjen gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom in zadrugam, vseh velikosti, s sedežem v RS). Razvoj je zaključen, po dodelitvi proračunskih sredstev v sklad se bo ta začel izvajati, predvidoma do 31. 05. 2021.

VII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščenca institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 –ZBan-2 in 61/20 - ZDLGPE, »ZSIRB«),²⁰ zavaruje izvoz in investicije slovenskega gospodarstva in tako znižuje tveganja, še posebej na področju srednje in dolgoročnih tveganj, saj zaradi velikosti poslov in njihove relativne tveganosti ostaja pooblaščenca institucija tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščenca institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP, in tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščenca institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (netržna - nemarketabilna tveganja²¹), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni

²⁰ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščenca institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

²¹ Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz leta 2012 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD.

sektor na splošno ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (market failure), ki jih zapolnjuje pooblaščen institucija ter na ta način dopolnjuje finančni trg (komplementarnost).

V 2020 s pojavom pandemije COVID-19 je Evropska komisija sprejela začasni okvir za ukrepe države v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19. Skladno z ukrepi začasnega okvirja so bile vse izvozne terjatve prepoznane za nemarketabilne, ne glede na ročnost terjatve in državo kupca. Posledično se je razširilo področje delovanja SID banke kot pooblaščen institucije, ki je v 2020 (po)zavarovala vse izvozne terjatve, tudi tiste kratke ročnosti do kupcev iz držav EU in OECD, katerih zavarovanje pri državnih institucijah pred sprejetjem začasnega okvira regulativa Evropske unije ni dovoljevala.

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti za bolj tvegane trge, brez zavarovanja pooblaščen institucije tako ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je vloga države tukaj ključna. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja in s tem ustvarjajo gospodarsko varnost. To se je še posebej pokazalo v razmerah pandemije COVID-19, ko je SID banka s hitrimi in ustreznimi ukrepi zagotovila, da so tudi v kriznih razmerah slovenski izvozniki dobili kritje za svoje terjatve in lahko normalno nadaljevali z internacionalizacijo svojega poslovanja.

VII.1 ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV

VII.1.1. Uvod

Leto 2020 je leto pandemije COVID-19, ki je povzročila velike ekonomske posledice s katerimi se globalna skupnost še vedno sooča. V zvezi z izhodom iz zdravstvene in ekonomske krize, ki jo je povzročila omenjena pandemija, prisegajo države na cepiva, ki so bila razvita proti koncu leta 2020 in s katerimi se prebivalci držav že množično cepijo, za ekonomsko rešitev pa stavijo na veliko fiskalno ter monetarno podporo gospodarstvu.

Pandemija COVID-19 je zajela ves svet, nobena geografska regija ni ostala imuna. Vplivala je na posel, družbo in vsakodnevno življenje. Vseh posledic na globalno ekonomijo na dolgi rok še ni mogoče oceniti, bodo pa v veliki meri odvisne tudi od aktivnosti centralnih bank in ukrepov vlad za povečevanje potrošnje, kot tudi od trajanja te pandemije in resnosti težav s katerimi se zaradi tega soočajo zdravstveni sistemi.

Okrevanje držav poteka z različno hitrostjo, tudi znotraj posamičnih držav so razlike, nevarnost trajne škode zaradi pandemije pa ni odpravljena. Države v razvoju so izgubile povprečno 20 % svojega dohodka na prebivalca pred krizo, razvite države pa okrog 11 %. Dodatnih 95 mio ljudi je lani padlo v ekstremno revščino, število podhranjenih pa je naraslo za 80 mio.

Znotraj posameznih držav so bolj prizadeti mlajši, nizko usposobljeni delavci in ženske. Pandemija pa je pospešila digitalizacijo in avtomatizacijo, številna delovna mesta so se spremenila, uvajalo se je delo od doma. Hujše posledice pandemije se je preprečilo s skoraj 16.000 mrd dolarjev fiskalne podpore držav sveta. Mednarodni denarni sklad (v nadaljevanju IMF) ocenjuje, da bi bil položaj brez teh intervencij mnogo hujši.

Po mnenju IMF bodo morale države še naprej podpirati okrevanje gospodarstev, pri čemer se bodo soočale z višjo stopnjo dolga. Trenutna prioriteta mora biti zdravstvena kriza, monetarne politike pa morajo ostati po mnenju IMF ekspanzivne, kjer to omogoča nizka inflacija. Ko bo krize konec, se morajo države osredotočiti na gradnjo odpornih, vključujočih in bolj zelenih gospodarstev.

Nedvomno je pandemija močno prizadela svetovno trgovino. Nekateri gospodarski sektorji so se popolnoma ustavili, drugi so delali z nižjo intenzivnostjo, kar je

kumuliralo v težavah dobaviteljskih verig tako na strani ponudbe, kasneje je nastal šok še na strani povpraševanja. Omenjene motnje v kombinaciji z negotovostjo in padcem likvidnosti v gospodarstvu lahko predstavljajo velik pritisk na denarni tok posameznega podjetja, povečujejo se kreditna tveganja, kar se bo verjetno po umiku državnih interventnih ukrepov odrazilo tudi v večjem številu stečajev oziroma insolventnih postopkov.

Zadnje ocene WTO so napovedovale upočasnitev svetovne trgovine za 4 %, pri čemer bodo učinki pandemije prisotni še naprej.

Tabela 8: Globalni makro trendi 2020/2019

	GDP	Export	Import	FDI ¹	Public debt	NPL ¹	Bankruptcies
WORLD	-4.4	-10.1	-10.7	-29.4	19.1	0.9	5.6% (-16.9%) ²
East APAC	-1.1	-4.8	-5.8	3.5%	13.1	5.2	47.6% (-17.6%)
Europe	-7.7	-13.8	-12.6	-49.7%	21.3	-17.3	-24.5%
LATAM & Caribbean	-8.0	-8.3	-12.9	-41.0%	15.7	-2.1	-19.7%
MENA ³	-6.4	-5.2	-7.8	20.1%	24.5	14.6	8.7%
North America	-4.5	-12.7	-12.5	-43.2%	21.3	10.0	-8.3%
Russia & CIS ⁴	-3.7	-9.1	-11.5	-96.6%	31.2	-4.8	-18.8%
South Asia ⁵	-8.7	-11.5	15.7	18.7%	21.5	-8.7	61.7%
Sub-Saharan Africa ⁶	-3.5	-6.1	-8.1	-51.7%	13.8	-3.8	-0.3%

¹ First 9 months of 2020 compared to first 9 months of 2019.

² Excluding China

³ Only Morocco and Turkey for Bankruptcies

⁴ Only Russia for FDI, Bankruptcies

⁵ Only India for FDI, Bankruptcies

⁶ Only South Africa for FDI, Bankruptcies

Sources: IMF forecasts (December 2020), OECD stat, IMF data, national sources on insolvency.

Po mnenju IMF je pomembno, da se v obdobju pandemije vzdržuje zdrava struktura podjetij in se zagotavlja ustrezne kapacitete za podporo izvozu in mednarodni trgovini z namenom, hitrejšega okrevanja gospodarstva zatem, ko bo zdravstvena kriza mimo. To pomeni podpora izvoznikom, njihovim vrednostnim verigam, predvsem pa zagotovitev takšnih aktivnosti, da se jim zagotovi dostop do financiranja.

Evropska komisija se je na razmere pandemije COVID-19 odzvala na način, da je sprejela Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19. Zavarovanja s kratko ročnostjo (do 2 let) do dolžnikov iz držav EU in OECD je razglasila za tržne vrzeli, s čemer je dala pomemben poudarek izvozno kreditnim agencijam, da so zagotovile dodatne kapacitete za realizacijo izvoznih transakcij.

Razmere pandemije so še pospešile spremembe, ki se že dogajajo na področju tehnologije, okolja ter ideologije in ki so bile že v preteklosti prepoznane kot ključne z vidika kompleksnosti in vpliva na mednarodne finance, predvsem z zornega kota trgovinskega financiranja in kreditnega zavarovanja. Verjetno je neizogibno, da se bo v prihodnosti razvijala digitalizacija, ki bo vplivala tudi na trgovino, kar se je potrdilo tudi v času pandemije COVID-19. V času pandemije bo na tem področju prišlo do nove regulative, ki se bo uveljavila v letu 2021 in v 2022 in poudarja zeleno tehnologijo, ničelni ogljični odtis, izpostavlja se socialna politika in učinkovitost politik upravljanja.

Na podlagi navedenih trendov se je realiziran obseg zavarovanih poslov SID banke v letu 2020 v primerjavi z letom prej povečal kar za 41,2 %. Rast je bila zabeležena predvsem pri kratkoročnih poslih, ki so se v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 povečali za skoraj 50 %, medtem ko se je obseg srednjeročnih poslov in investicij povečal za približno 6 %.

Kratkoročna zavarovanja so se v letu 2020 izkazala kot najbolj propulziven del zavarovalniškega poslovanja. Najboljši rezultati so bili na področju pozavarovanj kratkoročnih poslovnih terjatev, velika rast je bila zabeležena tudi na segmentu kratkoročnih kreditov in kreditov za pripravo na izvoz, medtem, ko je bilo zavarovanja kratkoročnih garancij v primerjavi z letom prej manj.

Večina izvoznega prometa slovenskih podjetij je po strukturi kratke ročnosti, zato je za slovensko gospodarstvo zelo pomembno, da imajo podjetja na voljo ustrezne instrumente, s katerimi lahko upravljajo kreditna tveganja, ki so jim podvržena v poslovanju.

Skladno s komunikacijo Evropske komisije, ki je vse izvozne kredite razglasila za začasno nemarketabilne, ne glede na državo kupca in ročnost terjatve, je SID banka v letu 2020 podpisala dodatek k pozavarovalni pogodbi s komercialno kreditno zavarovalnico Coface PKZ, z Zavarovalnico Triglav pa novo pozavarovalno pogodbo. V novih dokumentih je aplicirana možnost, da obe kreditni zavarovalnici po t.i. shemi »top up« dodatno pozavarujeta kratkoročne terjatve do dolžnikov iz držav EU in OECD, kar pred pandemijo COVID-19 ni bilo mogoče.

Na ta način je SID banka zagotovila primarnim komercialnim zavarovalnicam, ki zavarujeta izvozne kredite, dodatne pozavarovalne kapacitete in s tem posredno izboljšala dostop slovenskim podjetjem do zavarovalnega kritja in s tem do večje varnosti. Rast obsega pozavarovanj kratkoročnih terjatev je bistveno preseгла splošno rast izvoznega prometa slovenskih podjetij.

Na področju zavarovanj srednjeročnih kreditov beleži pooblaščen institucija zmerno rast, medtem ko je na globalni ravni prevladoval trend zmanjšanja povpraševanj po tej zavarovalni vrsti. Investicije v letu 2020 so bile blizu zavarovalnim obsegom, ki so bili realizirani leto prej.

Število sklenjenih poslov v 2020 je bilo za 12,9 % manjše kot leto prej, pri čemer ni bilo upoštevanih poslov iz naslova pozavarovanj, kjer je pooblaščen institucija, kot navedeno zgoraj, beležila največje rasti. V 2020 je bilo izdanih 88 novih zavarovalnih polic, v 2019 pa 101. V 2020 je število pozavarovalnih limitov dodatno naraslo, zaradi njihove številčnosti, ki povzroča dodatna administrativna bremena, jih primarni zavarovatelji več ne poročajo (preko 4.000 limitov).

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je bila konec leta 2020 v primerjavi s stanjem konec leta 2019 višja za 21,3 %. Razlogi za višjo izpostavljenost izhajajo iz rasti zavarovalnega obsega, predvsem na račun pozavarovanih kratkoročnih terjatev.

Plačane škode v letu 2020 so bile nekoliko višje kot leto prej, a so glede na celotni zavarovani portfelj še vedno zelo nizke.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2020 je bilo za 12,5 % višje kot v letu prej, potencialne škode pa so se v primerjavi s stanjem konec lanskega leta več kot prepolovile. Znesek prejetih regresov v letu 2020 je bil v primerjavi s predhodnim letom višji za 6,9-krat.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2020 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 5,7 mio EUR (v 2019: 6,3 mio EUR). Kumulativni rezultat za obdobje od začetka poslovanja pooblaščen institucije naprej je bil prav tako pozitiven in je dosegel 30,3 mio EUR.

Pooblaščen institucija je dosledno izvajala strategijo sledenja slovenskemu gospodarstvu in zagotavljala vsa potrebna zavarovalna kritja za kreditna tveganja na trgih, kjer so prisotni slovenski izvozniki. Dodatno se je vključevala tudi na trgih, ki so za slovenska podjetja novi, in sicer z namenom, da jim omogoči pridobivanje novih poslov in posledično ustrežnejšo geografsko disperzijo kupcev. Dobre rezultate je dosegala tudi z vidika interventne pozicije, ki je implicirala predvsem hitro sprejemanje ukrepov za zmanjševanje škode zaradi izbruha pandemije COVID-19. Upoštevaje vsa navedena dejstva je pooblaščen institucija svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

Več informacij o zavarovanju izvoznih poslov v svetu in zlasti informacij o izvajanju zavarovalnih poslov pooblaščen institucije sledi v nadaljevanju poročila.

VII.1.2. Zavarovanje izvoznih poslov na svetovnem trgu

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in zavarovanj investicij za leto 2020 je po poročanju članic Bernske unije²² dosegel 276,1 mrd EUR. Najvišji delež so v letu 2020 predstavljala zavarovanja kredita za pripravo na izvoz ter garancije v skupni višini 92,3 mrd EUR, sledili so srednjeročni izvozni posli, ki so znašali skoraj 71 mrd EUR. Kratkoročna kreditna zavarovanja (individualni posli), ki so jih sklenile izvozno kreditne agencije, so dosegla 55,3 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 57,5 mrd EUR.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2020 znašala 1.021,4 mrd EUR, kar je 26,4 % manj kot konec leta 2019. Znižanje je izhajalo iz naslova vseh zavarovanih produktov.

Plačane škode so v letu 2020 znašale 3,6 mrd EUR, kar je za 28,4 % manj kot v 2019. Pretežni del škod je pripisati zavarovanju srednjeročnih kreditov in kratkoročnih terjatev, škode iz naslova zavarovanja investicij predstavljajo manjši del.

Regresi za leto 2020 so bili v obdobju zadnjih pet let najnižji. Vrednostno so se v primerjavi z letom 2019 znižali za 34,2 %. Pretežni del izterjanih zneskov pripada zavarovanju srednjeročnih kreditov, le manjši del kratkoročnim terjatvam, regresi za investicije so minimalni.

Tabela 9: Podatki o zavarovanih poslih (vir: spletna stran BU)

	2016	2017	2018	2019	2020
SKUPAJ SREDNJEROČNI, KRATKOROČNI POSLI, INVESTICIJE TER KREDIT ZA PRIPRAVO NA IZVOZ IN GARANCJE v mrd EUR					
OBSEG	271.868,59	231.600,41	210.806,27	419.266,30	276.139,27
IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	1.296.351,13	1.080.205,17	1.022.535,11	1.387.052,87	1.021.363,21
ŠKODE	3.717,10	3.296,40	3.562,78	5.037,85	3.606,13
REGRESI	5.306,90	1.887,55	1.798,80	2.175,31	1.431,57

²² Bernska unija je bila ustanovljena leta 1934 kot mednarodna neprofitna organizacija. Članice so tako javne kot zasebne finančne inštitucije, med najbolj znanimi pa so britanski ECGD, EXIM Banka ZDA, nemški EulerHermes, francoska COFACE, nizozemsko-nemški Atradius, japonska NEXI, avstrijska OeKB, italijanska SACE, MIGA idr. S podporo izvozu in izhodnim investicijam članice Bernske unije spodbujajo mednarodno trgovino in investicije tako na visoko razvitih kot razvijajočih se trgih. V tem okviru nudijo zavarovanje in/ali financiranje izvoznikom oziroma njihovim bankam pred političnimi in komercialnimi riziki.

Tabela 10: Zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih poslov ter investicij (vir: Bernske Unije)

	2016	2017	2018	2019	2020	
Srednjeročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	121.474,41	107.022,85	114.489,61	87.558,14	70.954,24
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	561.104,99	527.757,40	544.252,05	499.189,78	507.476,33
	ŠKODE	2.813,90	2.347,98	2.784,59	2.181,91	2.718,67
	REGRESI	5.202,02	1.831,88	1.761,08	1.687,22	1.208,03
Kratkoročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	14.799,73	16.681,29	7.923,29	72.915,74	55.325,07
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	9.615,85	11.123,42	3.743,25	48.459,85	40.190,95
	ŠKODE	56,41	31,15	13,47	334,41	251,50
	REGRESI	5,61	6,03	2,96	97,65	72,11
Investicije v mio V EUR	OBSEG	135.594,45	107.896,27	88.393,37	84.011,84	57.520,45
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	725.630,29	541.324,35	474.539,80	394.455,53	250.608,40
	ŠKODE	846,80	917,27	764,72	498,11	201,18
	REGRESI	99,28	49,64	34,77	65,40	29,42
KREDIT ZA PRIPRAVO NA IZVOZ + GARANCIJE v mio EUR	OBSEG	0,00	0,00	0,00	174.780,59	92.339,51
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	0,00	0,00	0,00	444.947,72	223.087,53
	ŠKODE	0,00	0,00	0,00	2.023,42	434,78
	REGRESI	0,00	0,00	0,00	325,05	122,01

Podatki o poslovanju članic BU so predstavljeni v EUR, razen v uvodnem poglavju, kjer so nekateri podatkovni agregati tudi v USD. Zaradi nihanj tečaja USD pri preračunu v EUR lahko prihaja tudi do določenih vrednostnih odstopanj med podatki, ki so vrednostno precejšnje, zato določene podatkovne dimenzije z vidika izraženosti v eni valuti lahko podajajo drugačne zaključke, kot če bi bile izražene v drugi valuti.

Poročanje članic Bernske unije je od leta 2019 bistveno spremenjeno in razdelano po drugačnih segmentih kot v preteklosti. Iz tega razloga je prikazana časovna vrsta poslovanja BU le za zadnjih pet let, ker kasnejši podatki niso vsebinsko primerljivi.

VII.1.2.1. Kratkoročni izvozni posli

Kratkoročne izvozne posle predstavljajo posli z ročnostjo plačil krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Po vsebini gre večinoma za dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin.

Na področju zavarovanj kratkoročnih terjatev je v letu 2020 zaradi pandemije COVID-19 precejšen padec obsega zavarovanih poslov, za ca. 24,1 % .

V velikem delu leta 2020 so bile različne ocene o tem, kako močno bo svetovna trgovina prizadel COVID-19. Med najpomembnejšimi so bile posodobljene napovedi Svetovne trgovinske organizacije (WTO) o pričakovanem obsegu svetovne trgovine z blagom leta 2020.

Po oceni WTO se je svetovna trgovina v 2020 znižala za 5,3 %. Podobne ocene o znižanju svetovne trgovine je podalo tudi več drugih mednarodnih organizacij (IMF, Svetovna banka, OECD).

Največ kratkoročnih zavarovanj je bilo sklenjenih v Evropi, in sicer skoraj polovica vseh, sledita Vzhodna Azija z Oceanijo ter Severna Amerika. Ostale regije nastopajo z nižjimi deleži zavarovanja. Med državami po realiziranih obsegih prednjačijo ZDA, Nemčija, Francija in Velika Britanija. Če se za 2020 upošteva le individualne kratkoročne posle, jih je bilo največ realiziranih v Aziji, sledi Evropa.

Privatne kreditne zavarovalnice so na področju kratkoročnih zavarovanj ustvarile približno 70 % zavarovalnega prometa, razlika pripada zavarovalnicam v državni lasti.

Plačane škode v 2020 so znašale 251,5 mio EUR, kar je bilo 24,8 % manj kot leto prej. Največ škod je bilo plačanih iz naslova neplačil dolžnikov v ZDA, na Kitajskem, Združenih Arabskih Emiratih in Kubi, pri čemer pa nobena država drastično ne izstopa. Dobro polovico škod so plačale izvozno kreditne agencije, privatne zavarovalnice pa le 40 %, kar ni skladno z razmerjem zavarovanega prometa, ki je bistveno v korist privatnih zavarovalnic. Na osnovi predstavljenih podatkov je sklepati, da je riziko apetit državnih izvozno kreditnih agencij bistveno višji od privatnih kreditnih zavarovalnic.

Izplačane škode v 2020 so se v primerjavi z letom prej bistveno znižale v Evropi in v državah CIS, v ostalih regijah pa so se povsod povečale.

Prejeti regresi so se v letu 2020 glede na predhodno leto znižali za skoraj 20,0 %, kar je mogoče prav tako povezati z razmerami pandemije COVID-19.

Na globalni ravni prevladujejo v strukturi poslov izvozno kreditnih agencij kratkoročni posli, ki predstavljajo preko 80 % zavarovalnega prometa, zavarovanje srednjeročnih kreditov predstavlja 8 %, zavarovanje domačih poslov 7 %, preostalo je zavarovanje investicij in druge oblike zavarovanj ter pomoči.

PRISTOP K PODPORI IZVOZU

Izvoz je lahko gonilo gospodarstva, ne samo zaradi neposredno generirane proizvodnje izvoznikov, temveč tudi zaradi standardnih makroekonomskih multiplikativnih učinkov te proizvodnje na prihodke, potrošnjo in s tem dodatno proizvodnjo. Hkrati krepi celotno gospodarstvo, močne učinke ima tudi na domače dobavitelje, t.i. posredne izvoznike. Večjo konkurenčnost in rast proizvodnje je torej možno dosegati tudi s stopnjevanjem integracije nemenjalnega sektorja v izvozne verige vrednosti, kot nadomestitev tujih členov v verigi.

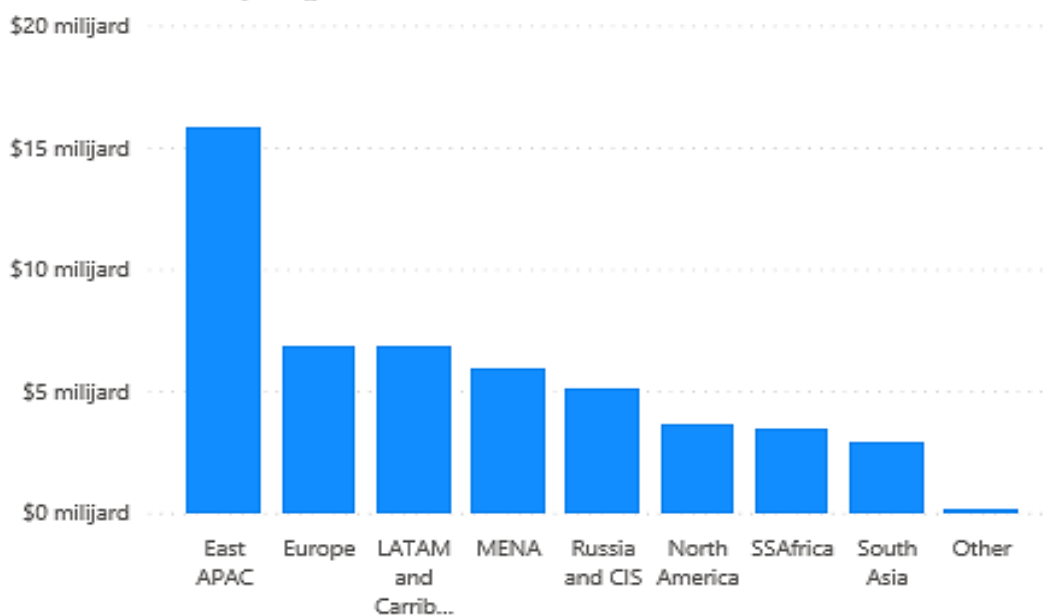
Izvoz je zato smiselno podpirati tudi posredno preko podpore v verigi vrednosti, ki podpira izvoz. To pomeni zagotavljanje ustreznih dobaviteljev in storitev za končne izvoznike. Konkurenčni izvoz je torej težko zagotavljati, če skrb za konkurenčnost ni prisotna tudi v nemenjalnem sektorju gospodarstva.

Pri podpori izvozu, tudi pri podpori financiranja izvoza, je nujno razmišljati dolgoročno in se ne osredotočati zgolj na točko posameznega izvoznega posla.

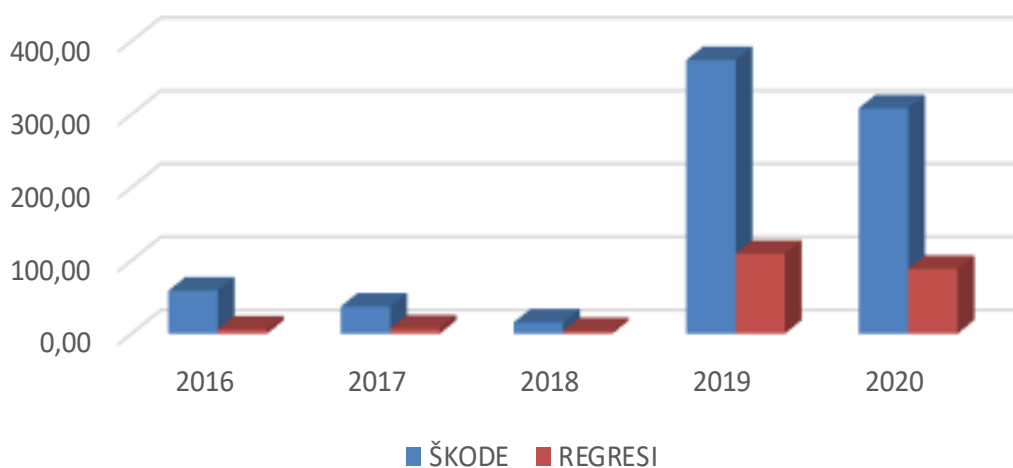
Podpora izvozu mora biti tudi posredna, z zagotavljanjem možnosti izvoznim podjetjem, da premagujejo prebojne faze pri razvoju podjetja, da pridobijo ustrezno podporo za financiranje investicij in programov razvoja, raziskav in inovacij. Le podjetja s tehnološko dovršenostjo, visoko dodano vrednostjo in prožnostjo v odzivanju na tržne razmere lahko dolgoročno računajo na svoj izvozni potencial. Enako velja tudi za podporo drugim podjetjem, ki so vpeta v izvozne verige vrednosti.

Slika 43: Obseg zavarovanih poslov, višina škod in regresov globalno

Commitments by Region

Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova kratkoročnih individualnih poslov obdobju 2016-2020 v mio USD

VII.1.2.2. Srednjeročni izvozni posli

Izvozno kreditne agencije so v letu 2020 zavarovale približno 71 mrd USD novih poslov, kar je 19 % manj kot v letu 2019. Znižanje srednjeročnih zavarovanj je bilo zabeleženo v vseh regijah, razen v državah Severne Amerike in Rusije oz. CIS državah. Precejšnji padec je bil evidentiran v Latinski Ameriki (Čile -88 %, Brazilija -72 %, Argentina -70 %). Precejšnji padec zavarovanj je pripisati predvsem pandemiji COVID-19.

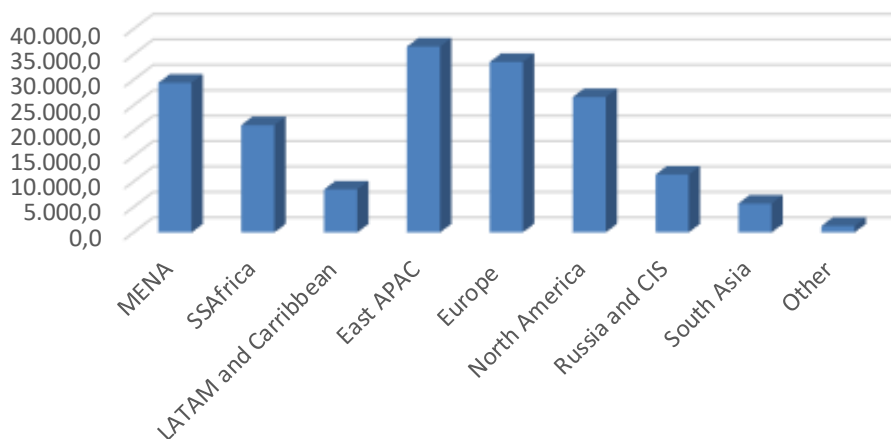
Največ novih zavarovanj je bilo sklenjenih v regiji Vzhodna Azija in Pacifik, sledi Evropa, zatem države Bližnjega vzhoda in Severne Afrike ter Severna Amerika. Po državah je bilo največ poslov sklenjenih v ZDA (posle sta zavarovali italijanska in japonska izvozno kreditna agencija), v Egiptu (kitajska in britanska izvozno kreditna agencija) in Veliki Britaniji (poleg domače še francoska in norveška izvozno kreditna agencija). V primerjavi z letom prej se je bistveno povečal obseg srednjeročnih zavarovanj v državah Tanzanije (transport, danska izvozna kreditna agencija), BiH (energetski sektor, kitajska izvozno kreditna agencija), Trinidad in Tobago (transport, avstralska kreditna agencija), Maroko (različni posli, francoska izvozno kreditna agencija), Zimbabve (transport, južno afriška izvozno kreditna agencija) in Nigerija (naravni viri, italijanska izvozno kreditna agencija).

V strukturi zavarovalnih poslov se je največ namenilo za infrastrukturo (ZDA v višini 12,3 mrd USD), sledile so storitve prevoza (Egipt s 6,7 mrd USD) ter obnovljiva energija (Velika Britanija s 4,1 mrd EUR). Trend zniževanja zavarovanj srednjeročnih izvoznih poslov so izvozno kreditne agencije nadomeščale z rastjo zavarovanj na področju obratnega kapitala in domačih rizikov. Nekatere so prevzele dodatne mandate v zvezi z zagotavljanjem potrebne likvidnosti domačemu gospodarstvu v razmerah pandemije COVID-19.

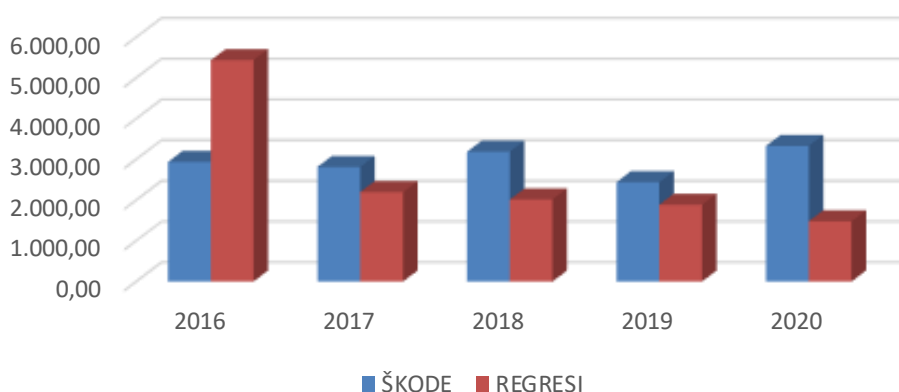
Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih kreditov se nanašajo pretežno na zavarovanja izvoza kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije imajo daljše odplačilne roke, najpogosteje od pet do sedem let, za nekatere projekte npr. izraba obnovljivih virov energije ali izgradnje infrastrukturnih objektov, pa tudi do deset oziroma petnajst let. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle. Običajno so zavarovani komercialni in politični riziki. Posli, ki jih zavarujejo izvozno kreditne agencije vsebujejo običajno določen delež nacionalne komponente ali nacionalni interes.

Slika 44: Obseg sklenjenih srednjeročnih izvoznih poslov in izplačane škode globalno

Obseg zavarovanih srednjeročnih poslov po skupinah držav v letu 2020 v mio USD

Višina plačanih škod in prejetih regresov iz naslova srednjeročnih poslov v obdobju 2016-2020 v mio USD

Največje transakcije so bile povezane z investicijami v transport, energijo in infrastrukturo. Ostali sektorji vrednostno po sklenjenih poslih precej zaostajajo. V transport se je največ investiralo v Severni Ameriki, Evropi in v Egiptu. Največji energetski posli so bili sklenjeni v Vietnamu, Indoneziji in BiH. Izmed obnovljivih virov so vrednostno izstopali posli v Veliki Britaniji, Turčiji, Tajvanu in na Norveškem.

Izpostavljenost iz naslova srednjeročnih zavarovanj se je konec leta 2020 v primerjavi s stanjem konec leta 2019 rahlo povečala, kar je najverjetneje posledica večjega

števila poslov, katerih terjatve so bile podaljšane oziroma restrukturirane z vidika pogojev odplačila. Izpostavljenost se je povečala predvsem do dolžnikov v Severni Ameriki in Južni Aziji, do drugih dolžnikov iz ostalih regij se izpostavljenost ni spreminjala. Sektorsko izstopa izpostavljenost izvozno kreditnih agencij iz naslova transporta do Evrope in Severne Amerike.

Plačane škode iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov so se v letu 2020 glede na predhodno leto skupaj povečale za približno 24,6 %, medtem, ko so se prejeti regresi iz naslova plačanih škod znižali za 28,4 %.

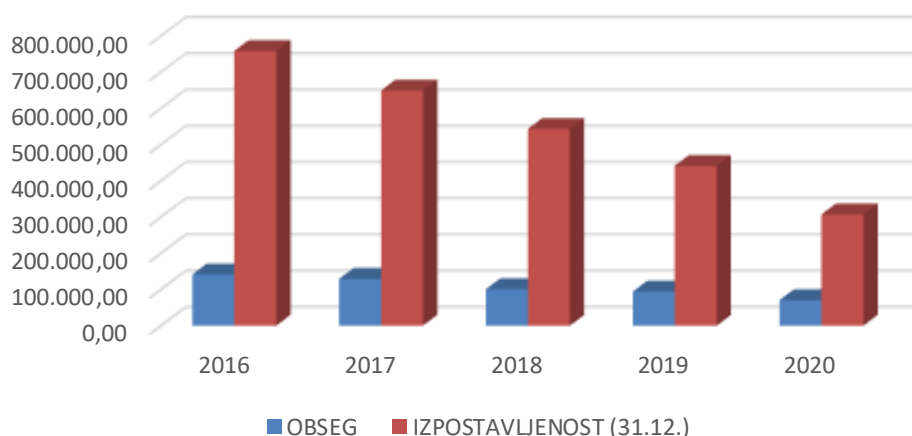
Analiza plačanih škod izkazuje, da so se le-te povečale iz komercialnih razlogov kar za 50 %, iz političnih pa za 31 %. V 2020 nobena od škod vrednostno ne izstopa, šlo je za večje število vrednostno nižjih poslov. Večino škod so plačale izvozno kreditne agencije ZDA, Kitajske in Norveške. Le manjše število škod je bilo povezanih z razmerami COVID-19.

VII.1.2.3. Zavarovanje investicij

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih tveganj, v določenih produktnih inačicah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj. Nekatere zavarovalnice v okviru tega produkta zavarujejo tudi razne oblike finančnih naložb in vrednostnih papirjev.

V letu 2020 je bil sicer zabeležen 25-odstotni padec obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom, merjeno v USD, oziroma skoraj 31,5-odstotni padec, merjeno v EUR. Največ novih poslov investicijskega zavarovanja v 2020 se nanaša na naravne vire in proizvodnjo, deloma tudi na energijo. Večina poslov je bila zavarovana zoper rizike ekspropriacije. Največ zavarovanih investicij je bilo namenjeno v države Kazahstan, Pakistan, Vietnam, Indonezija in Turčija.

Slika 45: Zavarovanje lastniških deležev in nedelničarskih posojil v obdobju 2016-2020 v mio USD

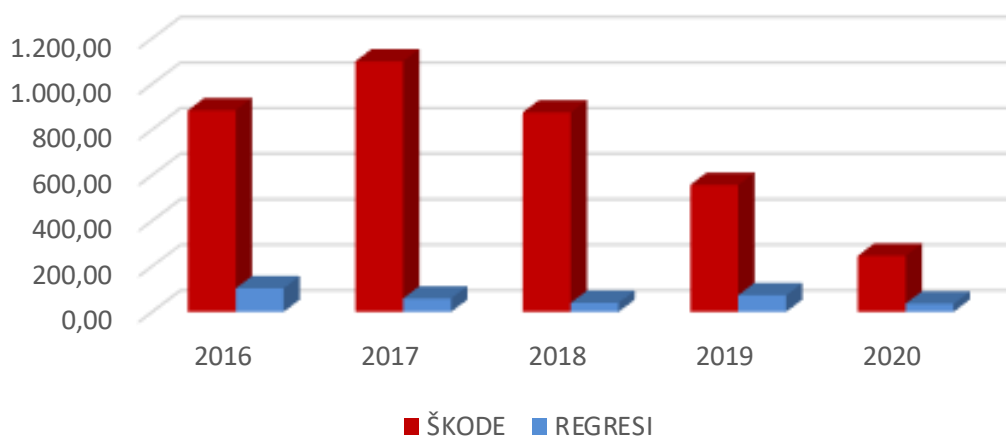

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij se je konec leta 2020 v primerjavi s stanjem konec 2019 znižala za približno 30,4 % (merjeno v USD). Nižji rezultat je posledica nižjega obsega novih poslov, kot tudi izteka veljavnosti nekaterih poslov, kakor tudi vpliv COVID-19.

Plačila škod so se v letu 2020 v primerjavi z 2019 znižala za 55,7 %. Večja škoda je bila plačana v Libiji, sledili so škode zaradi obveznosti v Keniji in Kongu.

V letu 2020 je bilo v primerjavi z 2019 izterjanih bistveno manj regresov iz naslova zavarovanih investicij, in sicer znižanje za 50,7 %.

Slika 46: Plačane škode in prejeti regresi iz naslova zavarovanih lastniških deležev in nedelničarskih posojil v obdobju 2016-2020 v mio USD

VII.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

VII.2.1. Splošno

VII.2.1.1. Slovensko poslovno okolje in slovenski izvoz v letu 2020/2021

Po začasnih podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2020 slovenski izvoz blaga znašal 32,9 mrd EUR, vrednost uvoza pa 32 mrd EUR. Obe vrednosti sta bili nižji kot v istem obdobju preteklega leta: vrednost izvoza za 2,0 %, vrednost uvoza pa za 6,0 %, kar je bilo predvsem posledica uvedbe ukrepov za zaščito in zavezitev širjenja virusa COVID-19.

V letu 2020 je bil pri trgovanju s tujino ustvarjen presežek v vrednosti 0,9 mrd EUR in je bil drugi največji v zadnjih desetih letih. Pokritost uvoza z izvozom je bila 102,7 odstotna.

Tabela 11: Slovenski izvoz in uvoz blaga v letu 2020

	XII 2020	I-XII 2020	<u>XII 2020</u> XII 2019	<u>I-XII 2020</u> I-XII 2019
	1.000 EUR		indeks	
Izvoz	2.518.286	32.875.893	106,9	98,0
EU-27	1.732.799	21.995.235	106,2	91,2
države nečlanice EU	785.487	10.880.658	108,5	115,3
Uvoz	2.783.484	32.025.619	101,1	94,0
EU-27	1.791.904	21.605.758	96,8	88,4
države nečlanice EU	991.580	10.419.860	110,1	108,1
Trgovinska bilanca	-265.198	850.274	-1)	-1)
Pokritost uvoza z izvozom v %	90,5	102,7	-1)	-1)

1) Izračun ni smiseln.
Vir: SURS

Slika 47: Slovenski izvoz in uvoz blaga v letu 2020

Vir: SURS

Za blagovno menjavo v letu 2020 je bilo značilno, da je izvoz glede na leto 2019 upadel manj kot uvoz. Izvoz se je zmanjšal predvsem zaradi upada trgovanja z nekaterimi državami članicami EU, medtem ko se je vrednost trgovanja z državami nečlanicami celo okrepila. Med glavnimi trgovinskimi partnericami se je najbolj povečal izvoz v Nemčijo in Švico, medtem ko se je v Italijo in Francijo zmanjšal glede na leto 2019. Vrednostno se je najbolj povečal izvoz blaga iz skupine proizvodov medicinski in farmacevtski proizvodi, ki je tudi sicer največ prispeval k skupni vrednosti izvoza. Največji delež k celotnemu izvozu v letu 2020 so poleg njih prispevali še proizvodi iz skupine cestna vozila.

Uvoz se je prav tako zmanjšal zaradi upada trgovanja z državami članicami EU, medtem ko se je, podobno kot pri izvozu, trgovanje z državami nečlanicami okrepilo. Med glavnimi trgovinskimi partnericami se je najbolj okrepil uvoz iz Švice in Kitajske, medtem ko se je uvoz iz Avstrije, Italije in Hrvaške zmanjšal glede na leto 2019. K skupnemu uvozu je tudi tu vrednostno največ prispeval uvoz proizvodov iz skupine medicinski in farmacevtski proizvodi, katerim, podobno kot pri izvozu, sledijo proizvodi iz skupine cestna vozila.

Po globokem lanskem upadu se letos predvideva 4,6-odstotna rast BDP, na podobni ravni se bo ohranila tudi naslednje leto. Leta 2023 bo nekoliko nižja. V povprečju obdobja napovedi (2021–2023) naj bi rast znašala 2,6 %, kar je sicer v povprečju več kot v obdobju zadnjih desetih let, ko so nanjo vplivali učinki zadnje krize, vendar manj

kot pred letom 2009, ko je Slovenija še hitreje dohitevala razvitejše države EU. K potencialni rasti naj bi v obdobju napovedi še vedno največ prispevala skupna faktorska produktivnosti (1,3 o. t.), katere rast bo predvidoma podobna kot v obdobju pred prejšnjo gospodarsko-finančno krizo (vir: SURS).

VII.2.1.2. Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji

S pojavom COVID-19 so se razmere na področju zavarovanja, ki se izvaja v imenu in za račun države, bistveno spremenile. Evropska komisija je v Začasnem okviru za ukrepe državne pomoči v pomoč gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 prepoznala začasno nemarketabilne tudi terjatve krajših ročnosti do dolžnikov iz držav EU in OECD. Posledično so postale nemarketabilne vse terjatve do tujih dolžnikov, ne glede na njihovo ročnost, kar je bistveno vplivalo na višino, strukturo in ročnost (po)zavarovanih poslov. Novim razmeram se je prilagodil celotni produktni portfelj zavarovanja. Za ta namen je bila razvita širša paleta programov in proizvodov za pomoč podjetjem, ki jih je prizadela pandemija COVID-19, in sicer:

- Program COVID-19 za zavarovanje bančnih garancij, ki je omogočal zavarovanje poleg storitvenih tudi plačilne garancije ter
- Program COVID-19 za zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz, ki je omogočal podjetjem pridobiti kredite z bistveno daljšo ročnostjo, lažji so bili pogoji za status pretežnega izvoznika, kredit pa je omogočal odplačilo tudi obstoječih obveznosti.
- Dodatno je bil za namen uvoza medicinske opreme razvit produkt za zavarovanje avansov.
- Na osnovi začasnega okvirja Evropske komisije pa je bil razvit tudi program »top up«, ki je omogočil pozavarovanje vseh kratkoročnih terjatev do dolžnikov iz držav EU in OECD.

VII.2.1.2.1. Obseg zavarovanih poslov

Obseg poslov je v letu 2020 znašal 1.789.147 tisoč EUR, kar je 41,2-odstotno povečanje v primerjavi z letom prej in do sedaj največji doseženi obseg pooblašene institucije v svoji zgodovini. Večji zavarovalni obsegi so bili realizirani predvsem pri kratkoročnih poslih, še posebej pri pozavarovanju kratkoročnih terjatev. Po številu izdanih zavarovalnih polic prednjači zavarovanje bančnih garancij, kjer je bilo zavarovanih večje število transakcij manjših vrednosti.

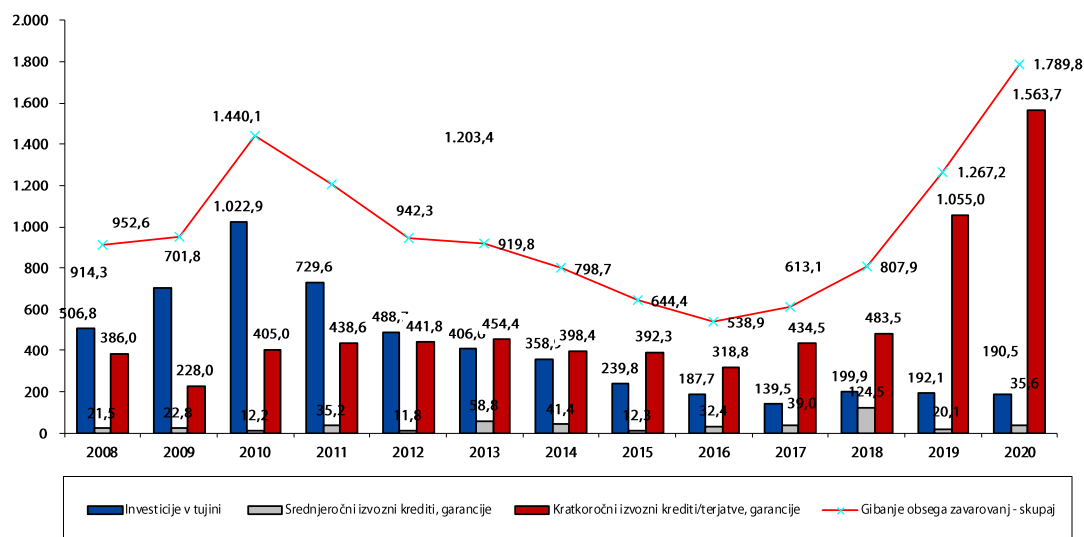
Realiziran obseg v letu 2020 predstavlja 15,2 % največjega mogočega zneska na novo prevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP. V strukturi realiziranega obsega zavarovanih poslov ima največji 85,3-odstotni delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), sledi zavarovanje izhodnih investicij (10,6-odstotni delež), preostalo se nanaša na druga kratkoročna in srednjeročna zavarovanja (zavarovanje kratkoročnih kreditov, srednjeročnih garancij, zavarovanje srednjeročnih kreditov za pripravo na izvoz, zavarovanje srednjeročnih kreditov in zavarovanje kratkoročnih garancij ter zavarovanje kratkoročnih kreditov za pripravo na izvoz).

Tabela 12: Zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki v imenu in za račun države v obdobju 2008–2020

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9	613,1	807,9	1.267,2	1.789,1
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0	586,8	600,3	763,5	926,1
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3	3,4	8,6	5,7	5,4
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5	2,5	0,7	0,3	0,1
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3	2,2	1,5	1,5	1,7
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5	15,3	1,0	0,0	0,1
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6	1,1	0,2	0,2	1,0
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2	-10,0	8,4	6,3	5,7

*Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

Slika 48: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja v obdobju 2008-2020 v mio EUR

Struktura zavarovanj po državah se po letih bistveno ne spreminja. V letu 2020 se največji delež nanaša na zavarovalne posle v Rusiji (29,7 %), sledijo Srbija (10,9 %), Ukrajina (8,0 %), Bosna in Hercegovina (6,1 %), Hrvaška (5,7 %), ZDA (3,8 %), Severna Makedonija (2,7 %), Turčija (2,6 %) in Italija (2,3 %).

Največ zavarovanj izvoznega financiranja je bilo sklenjeno za posle v Vzhodni Evropi, kjer je glede na dosežene zavarovalne obsege izstopala Ukrajina, deloma tudi Belorusija. V Rusiji je bilo sklenjenih veliko pozavarovanj kratkoročnih poslov, pri čemer v izvoznih transakcijah prevladujejo farmacevtski proizvodi in proizvodi bele tehnike. Precejšnji (po)zavarovalni obsegi so bili generirani tudi za terjatve do dolžnikov iz držav bivše Jugoslavije, kjer so prav tako prevladovale izvozne transakcije s kratko ročnostjo.

V bližnji prihodnosti poleg omenjenih tradicionalnih trgov (Vzhodna Evropa in države bivše Jugoslavije) kažejo dobre izglede za posle slovenskih izvoznikov trgi centralne Azije in Zahodne Podсахarske Afrike. Večinoma so predmet izvoza moderni tehnološko dovršeni izdelki, pri katerih ob kitajski cenovni konkurenci zmaguje slovenska kvaliteta. V Afriki imajo slovenska podjetja najboljšo pozicijo v Gani, še posebej zaradi dobrih odnosov med SID banko in Gansko izvozno banko (GEXIM). Ugodno se je razvijala tudi situacija v Ruandi in Ugandi, vendar je prišlo zaradi razmer COVID-19 do zamika realizacije projektov. Priložnosti se kažejo tudi v Nigeriji, kjer so v igri projekti, ki po velikosti presegajo kreditne potenciale slovenskega bančnega sistema.

S pojavom COVID-19 se je pri bankah povečalo zanimanje za zavarovanje kreditov in investicij. Banke so se v večji meri odločale za zavarovanje izvoznih instrumentov, predvsem bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz. Večinoma je šlo za posle manjših vrednosti. Za večje posle, predvsem pri strukturiranju projektov izvoznega financiranja, potrebujejo poslovne banke strokovno podporo SID banke ali pa drugih tujih izvoznih bank.

SID banka je zaradi izbruha krize COVID-19 svoje aktivnosti prednostno usmerila v zagotavljanje interventnega in proticikličnega delovanja banke. Prilagodila je nekatere obstoječe programe zavarovanja ter jih nekaj na novo oblikovala, kar se je odrazilo v povečanju obsega novih zavarovanj z namenom čim hitrejše pomoči gospodarstvu. V okviru realizacije poslov pri novih produktih, ki so bili v 2020 razviti zoper razmere pandemije Covid -19, je bil pomemben produkt zavarovanja avansov za dobavo blaga. Za učinkovito izvajanje pozavarovalnih poslov v razmerah COVID-19 je bila podpisana nova pozavarovalna pogodba z Zavarovalnico Triglav in sklenjen dodatek h kvotni pogodbi o pozavarovanju s Coface PKZ, ki za čas veljavnosti ukrepov EU o razvrstitvi držav EU in OECD med nemarketabilne države, pozavarujeta pri SID banki tudi nekatere limite do dolžnikov iz držav EU in OECD. Zaradi razmer COVID-19 sta bila razvita še posebna programa, in sicer (i) zavarovanje bančnih garancij, ki je dodatno ponudilo možnost zavarovanja plačilne garancije in (ii) zavarovanje kredita za pripravo

na izvoz, ki je omogočalo predvsem daljšo ročnost v primerjavi z obstoječim programom.

SID banka bo nadaljevala z razvojem na področju zavarovanja obratnega kapitala (priprava na izvoz, bančne garancije). V razmerah COVID-19 in veljavnosti ukrepa nemarketabilnosti vseh tujih rizikov bo namenjena še posebna pozornost temu, da bodo na področju (po)zavarovanj slovenska podjetja deležna enakih državnih ukrepov kot konkurenčna tuja podjetja. Istočasno bo SID banka pripravila vse mehanizme za uspešno implementacijo (po)zavarovanj domačih rizikov, če bo sprejeta ocena, da je omenjeni ukrep koristen za slovensko gospodarstvo. Dolgoročno ostaja SID banka osredotočena na srednjeročne posle, kjer se načrtuje, poleg poslov na trgih Vzhodne Evrope in bivše Jugoslavije, zavarovati tudi posle v Aziji in Afriki. Se pa zaveda, da so postopki zavarovanja in financiranja poslov na omenjenih trgih še zahtevnejši zaradi razmer COVID-19.

Tabela 13: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih poslov Skupine SID banka in pokritost v letu 2020 (v EUR)

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2020	Obseg zavarovanih poslov SID banka I-XII/2020	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banka v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2020	Obseg zavarovanih poslov SID banka I-XII/2020	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banka v %
Nemčija	5.919.691.738	30.506.338	0,52	Latvija	39.950.351	2.853.844	7,14
Švica	4.016.617.329	2.754.502	0,07	Vietnam	37.653.729	384.287	1,02
Italija	3.066.332.445	41.047.823	1,34	Tajska	28.234.891	966.255	3,42
Hrvaška	2.636.717.699	25.764.715	0,98	Malezija	26.502.072	1.807.990	6,82
Avstrija	2.110.058.887	7.509.294	0,36	Tajvan	25.600.865	2.180.630	8,52
Francija	1.694.044.772	15.629.107	0,92	Singapur	25.382.102	3.982.593	15,69
Poljska	992.805.036	20.173.617	2,03	Iran	25.085.364	903.112	3,60
Srbija	981.552.355	165.987.523	16,91	Moldavija	23.282.862	5.741.523	24,66
Ruska federacija	866.166.624	530.670.360	61,27	Libanon	23.186.398	112.369	0,48
Madžarska	849.748.906	2.673.057	0,31	Gruzija	19.725.473	8.361.863	42,39
Bosna in Hercegovina	712.348.934	97.021.438	13,62	Indonezija	17.665.556	443.203	2,51
Češka republika	673.792.059	16.729.218	2,48	Azerbajdžan	17.087.748	7.034.653	41,17
Nizozemska	623.149.557	5.170.468	0,83	Tunizija	16.919.399	2.423.816	14,33
Združene države	559.423.404	9.561.119	1,71	Maroko	16.509.377	2.672.623	16,19
Slovaška	521.443.938	7.442.184	1,43	Kuvajt	16.280.792	690.820	4,24
Združeno kraljestvo	521.361.096	5.354.426	1,03	Luksemburg	16.075.322	100.830	0,63
Romunija	492.288.407	34.368.222	6,98	Jordanija	14.444.677	320.076	2,22
Španija	475.711.819	20.775.968	4,37	Mongolija	13.843.997	9.060.342	65,45
Belgija	381.368.520	1.495.410	0,39	Čile	12.909.645	6.082.438	47,12
Danska	367.777.577	10.399.546	2,83	Katar	12.888.849	409.084	3,17
Švedska	336.069.061	3.304.764	0,98	Nigerija	10.944.229	301.685	2,76
Turčija	298.473.884	46.625.255	15,62	Filipini	10.146.148	241.903	2,38
Kitajska	280.970.327	24.972.903	8,89	Kolumbija	9.708.077	3.043.551	31,25
Bolgarija	246.409.456	1.423.788	0,58	Kirgistan	9.476.667	528.405	5,58
Ukrajina	214.416.547	143.505.215	66,93	Argentina	8.945.926	1.601.368	17,90
S. Makedonija	194.071.536	44.143.193	22,75	Irak	8.841.462	262	0,00
Kanada	133.039.304	3.242.824	2,44	Panama	8.770.531	2.292.533	26,14
Saudova Arabija	128.741.958	2.544.399	1,98	Armenija	8.483.294	2.981.705	35,15
Indija	117.123.527	6.456.316	5,51	Lihtenštajn	8.001.278	655.629	8,19
Kosovo	114.738.295	7.131.198	6,22	San Marino	7.427.432	5.569.029	74,98
Portugalska	104.865.244	1.345.236	1,28	Bahrajn	5.411.694	18.986	0,35
Finska	103.295.317	109.933	0,11	Tadžikistan	5.405.151	1.182.816	21,88
Litva	102.920.705	60.294	0,06	Šrilanka	3.481.492	46.700	1,34
Grčija	101.584.180	14.167.928	13,95	Ekvador	3.476.431	130.876	3,76
Alžirija	82.920.162	548.176	0,66	Pakistan	3.181.543	59.024	1,86
Črna gora	81.270.169	19.809.355	24,37	Peru	3.163.972	16.198	0,51
ZAE	80.281.346	8.164.569	10,17	Bangladeš	2.986.494	130	0,00
Norveška	76.147.698	2.783.842	3,66	Etiopija	2.264.543	190.526	8,41
Izrael	68.925.074	18.822.868	27,31	Mauritius	2.142.360	891.726	41,62
Belorusija	66.167.663	22.477.728	33,97	Palestinsko ozemlje	2.086.578	107.997	5,18
Mehika	60.783.368	7.979.690	13,13	Kostarika	1.737.721	95.945	5,52
Koreja, Republika	60.069.551	5.381.321	8,96	Paragvaj	1.646.535	123.788	7,52
Kazahstan	57.831.670	16.130.589	27,89	Uganda	1.403.059	11.341	0,81
Irski	54.729.027	156.070	0,29	Dominikanska rep.	1.090.286	83.530	7,66
Egipt	54.070.617	4.370.865	8,08	Tanzanija	569.154	134.475	23,63
Uzbekistan	53.084.003	19.424.406	36,59	Ferski otoki	565.663	175.043	30,94
Albanija	49.829.326	6.067.203	12,18	Urugvaj	533.467	35.511	6,66
Brazilija	47.296.059	8.843.051	18,70	Bolivija	379.852	26.771	7,05
Hongkong	44.480.597	3.995.665	8,98	Gvatemala	308.840	25.148	8,14
Estonija	44.214.940	929.342	2,10	Sejšeli	61.606	45.830	74,39
Južna Afrika	43.840.905	13.786.920	31,45	Andora	51.371	33.144	64,52
				Bermudi	45.330	26.869	59,27
				Skupaj po zavarovanih državah	32.527.030.273	1.586.950.035	4,88
				Ostale države*	368.362.137	11.727.951	3,18
				Skupaj	32.892.233.237	1.598.677.986	4,86

*Op: podatek SURS Slovenski izvoz blaga zajema podatke v obdobju od 1.1.doi 31.12.2020, medtem, ko prijava prometa iz naslova pozavarovanih poslov skladno s pozavarovalnima pogodbama zajema prijave prometa za zadnji kvartal leta 2019 in prve tri kvartale leta 2020. Zaradi zamika podatkov smo pri pokritosti držav Macao, Namibija in Salvador zabeležili pokritost preko 100 %, zaradi česar smo vse tri uvrstili pod rubriko ostale države (11.727.951 EUR). Slovenski izvoz v višini 368.362.137 EUR vključuje vse tri prej omenjene države in države v katere slovenski izvozniki terjatev v letu 2020 niso zavarovali.

V 2020 je SID banka (po)zavarovala za 1.598,7 mio EUR izvoznih poslov (zavarovanje srednjeročnih in kratkoročnih izvoznih kreditov ter pozavarovanje kratkoročnih terjatev pred nemarketabilnimi riziki). Kot je predstavljeno v Tabeli 13, znaša pokritost izvoza blaga z zavarovanji SID banke za zavarovane države 4,88 % (leto 2019: 5,55 %), medtem ko pokritost z zavarovanji SID banke v primeru vseh izvoznih držav znaša 4,86 % (leto 2019: 3,21 %).

Na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij beleži SID banka nižje vrednosti pokritja kot pri terjatvah. Konec leta 2020 je le-to po ocenah znašalo 2,6 %. Razlogi za nižje pokritje v 2020 so zmanjšani investicijski ciklusi slovenskih podjetij, približevanje ciljnih investicijskih držav Evropski uniji in s tem zniževanje njihove rizičnosti ter predčasne odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih polic.

Napovedi o gibanju bodočih zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov so v razmerah COVID-19 negotove. Upošteva se prejeta povpraševanja podjetij bi bilo mogoče pričakovati, da so največje poslovne priložnosti na področju zavarovanja izvoznega financiranja, vendar se uspešno realizira le majhno število poslov. Ti posli so zahtevni z vidika strukturiranja, riziki so kompleksni, vključujejo veliko deležnikov, zato terjajo veliko časa in znanja. Hkrati je vstopanje na tretje trge za slovenske izvoznike vse večja ekonomska nuja, ki pa je praviloma brez izvoznega financiranja neuspešno. Tega se izvozniki vse bolj zavedajo, z njimi pa tudi poslovne banke, ki vse bolj krepijo oddelke za zunanjetrgovinsko financiranje, zato je mogoče pričakovati, da bo teh poslov v prihodnosti vseeno več.

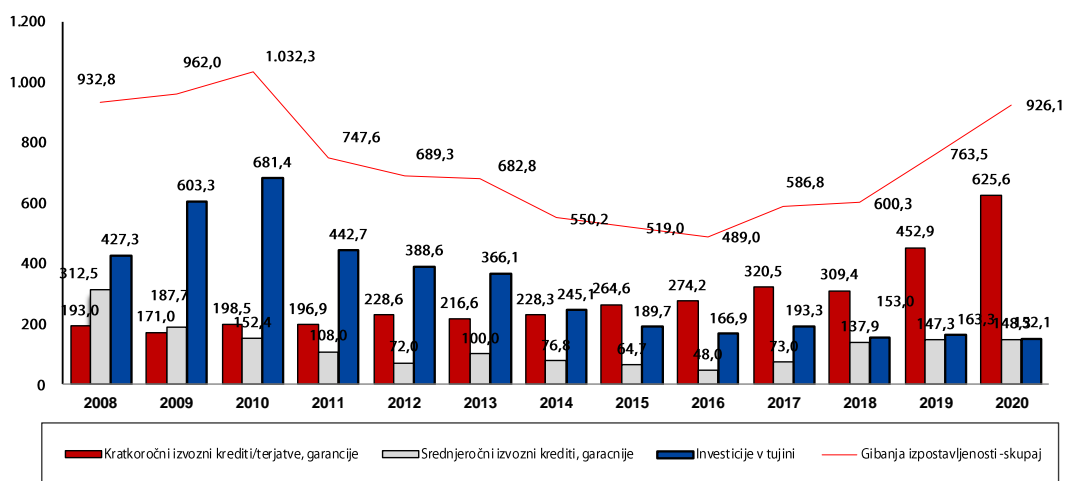
Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih poslih med seboj povezujejo, da tako skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

V prihodnjih letih sicer ni pričakovati takšnega obsega povpraševanj po zavarovanju investicij kot smo ga beležili v obdobju pred globalno krizo oziroma v obdobju od 2007 do 2012. Vseeno pa je v prihodnje pričakovati nekoliko intenzivnejšo dinamiko povpraševanja po zavarovanju investicij, predvsem na področju držav bivše Jugoslavije, predvsem na hrvaškem, priložnosti pa so tudi v Rusiji in Mehiki.

VII.2.1.2.2. Izpostavljenost

Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu 2020 znašala 898.778 tisoč EUR, iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki se v skladu z ZZFMGP prav tako prišteva k skupni neto izpostavljenosti, pa 27.297 tisoč EUR. Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je tako dosegla 926.075 tisoč EUR ter se je v primerjavi s stanjem konec leta 2019 povečala za 21,3 %. Razlog za višjo izpostavljenost je predvsem v večjem obsegu sklenjenih (po)zavarovalnih poslov.

Slika 49: Skupna izpostavljenost po vrstah zavarovanja v obdobju 2008–2020 v mio EUR

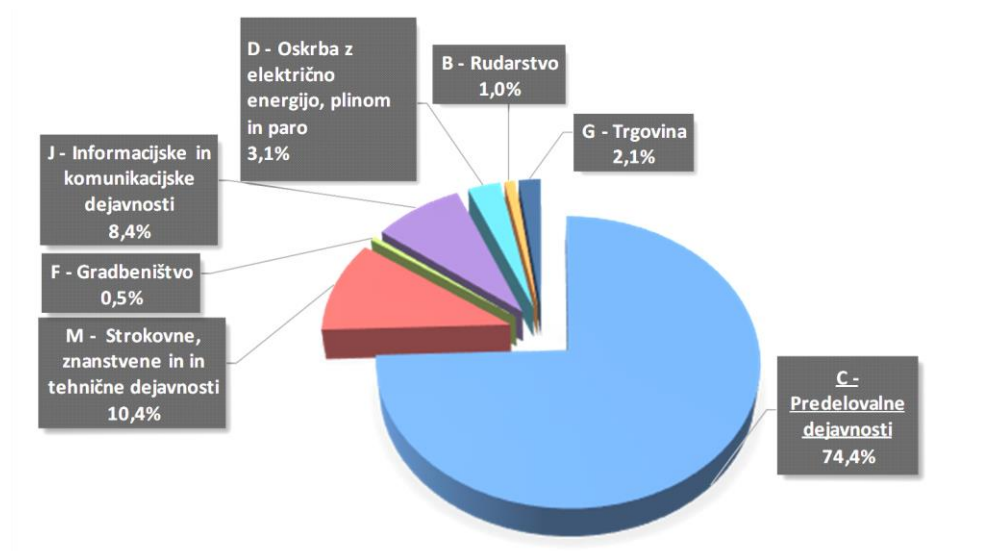

Znesek izpostavljenosti predstavlja 44,1 % limita, opredeljenega Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 (Uradni list RS, št. 75/19, 61/20 – ZDLGPE, 133/20 in 174/20 – ZIPRS2122) in 2,6 % limita, ki ga opredeljuje ZZFMGP.

V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2020 najvišja izpostavljenost izkazana do Rusije, Belorusije, Hrvaške, Srbije, Ukrajine, ZDA, Bosne in Hercegovine, Italije, Romunije in Nemčije.

Iz slike desno je razvidno, da je bilo konec 2020 v zavarovalnem portfelju največ poslov s sektorja predelovalne dejavnosti (74,4 %), kar je odraz pomembne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu. Sledi dejavnost strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (10,4 %), informacijske in komunikacijske dejavnosti (8,4 %), oskrba z električno energijo, plinom in paro (3,1 %), trgovina (2,1 %), rudarstvo (1,0 %) in na koncu gradbeništvo, z minimalnimi odstotki (0,5 %).

Slika 50: Izpostavljenost iz veljavnih (po)zavarovanj po dejavnostih na dan 31. 12. 2020

VII.2.1.2.3. Druge zavarovalno-tehnične postavke

Tabela 14: Zavarovalno tehnični rezultat

	31. 12. 2020 oz. 1-12/2020	31. 12. 2019 oz. 1-12/2019	Indeks 2020/2019
zneski v tisoč EUR			
Premije in provizije	5.434	5.744	94,6
Potencialne škode	107	293	36,5
Škode v obravnavi	1.737	1.544	112,5
Plačane škode	(104)	(32)	325,6
Regresi	1.040	151	688,9
Zavarovalno-tehnični rezultat	5.127	5.180	99,0
Prihodki od naložbenja	578	1.091	53,0
Presežek prihodkov nad odhodki	5.705	6.271	91,0

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2020 znašale 5.434 tisoč EUR in so se v primerjavi z letom 2019 znižale za 5,4 %. Nižja zavarovalna premija je posledica spremenjene strukture realiziranih zavarovanj. V letu 2020 je bilo v primerjavi z letom prej realiziranih bistveno več zavarovanj kratkoročnih poslov in manj srednjeročnih. Premijske stopnje iz naslova kratkoročnih zavarovanj so v primerjavi s srednjeročnimi nižje, posledično so iz teh poslov nižje tudi premije.

V strukturi plačane premije pripada največji delež premije iz (po)zavarovanih kratkoročnih izvoznih terjatev, sledijo premije za zavarovanje investicij in premije iz zavarovanja srednjeročnih kreditov.

Prihodki iz obdelovalnih provizij so zanemarljivi, saj jih SID banka skladno s poslovno politiko in veljavnimi ceniki v primeru izvedbe posameznih izvoznih poslov oziroma investicij všteje v premijo.

Plačane škode so v letu 2020 znašale 104 tisoč EUR, kar je več kot leto prej (2019: 32 tisoč EUR). Izplačanih je bilo pet manjših škod iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev, preostanek izhaja iz naslova stroškov izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2020 znaša 1.737 tisoč EUR oziroma 193 tisoč EUR več kot konec leta 2019.

Vrednost potencialnih škod (107 tisoč EUR) se je v letu 2020 glede na leto 2019 zmanjšala za 186 tisoč EUR in izhaja izključno iz pozavarovanih kratkoročnih terjatev.

Zavarovalno-tehnični rezultat za leto 2020 je dosegel 5.127 tisoč EUR (leto 2019: 5.180 tisoč EUR).

Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 5.705 tisoč EUR (v letu 2019: 6.271 tisoč EUR).

Škodni rezultat poslovanja v obdobju od 1993 do 2020

Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do 2020 dosegel 10 mio EUR. Prejete premije in provizije (brez rezultatov naložb) so kljub visokim plačanim škodam predvsem v obdobju od 2012 do 2017 zadostovale za pokritje vseh nastalih škodnih dogodkov.

Tabela 15: Škodni rezultat od leta 1993 do leta 2020

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003	1.1.- 31.12.2004	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006
- premije in provizije	18	140	293	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802	4.716	6.583	6.676
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416	-2.125	-3.243	-994
- regresi								400	200	1.100	44	174	67	81
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)														
- plačane pozavarovalne premije in provizije												-168	-123	-468
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.431	2.597	3.284	5.295

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2018	1.1.- 31.12.2019	1.1.- 31.12.2020
- premije in provizije	4.011	4.269	4.823	8.226	9.129	6.945	9.073	5.371	4.136	3.291	3.560	8.624	5.744	5.434
- škode	-349	-13	-4.897	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044	-6.134	-458	-15.302	-979	-32	-104
- regresi	68	71	6	90	94	490	1.074	266	282	8.568	1.142	207	151	1.040
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)	-1			-1	-122	-5	-230	-217	-44	-2	-3	-23	-2	-8
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577	-821	-514	-625	-539	-681	-1.235
Zavarovalno tehnični rezultat	3.450	3.934	-477	4.288	4.689	-717	-1.264	-35.200	-2.582	10.884	-11.228	7.290	5.180	5.127

VII.2.2. Zavarovanje poslov

VII.2.2.1. Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji po vrstah zavarovanj

V Tabeli 16 so prikazani podatki o rezultatih poslovanja SID banke v imenu in za račun Republike Slovenije iz naslova izvajanja storitev zavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji po posameznih vrstah zavarovanj.

Tabela 16: Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008–2020 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
v mio EUR													
Kratkoročni izvozni krediti/terjatve/garancije													
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8	434,5	483,5	1.055,0	1.563,1
izpostavljenost (31.12)	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2	320,5	309,4	452,9	625,6
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7	2,0	1,9	2,2	2,8
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5	2,3	0,6	0,3	0,1
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3	1,3	0,6	0,6	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0	15,2	1,0	0,0	0,1
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije													
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4	39,0	124,5	20,1	35,6
izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0	73,0	129,0	147,3	148,3
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5	0,4	5,4	2,6	1,5
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0	0,8	0,2	0,1	1,0
Investicije v tujini													
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7	139,5	199,9	192,1	190,5
izpostavljenost (31.12.)	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9	193,3	161,9	163,3	152,1
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1	0,9	1,2	1,0	1,2
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	0,3	0,0	0,0	0,1
v mio EUR													
povečanje VR - vplačilo MF								20,0	0,0	11,9	13,7	0,0	0,0
varnostne rezerve	109,9	120,0	124,2	129,7	131,9	132,5	99,3	118,0	130,2	132,2	154,3	160,6	166,3

* Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

VII.2.2.1.1. Zavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev in garancij

Obseg kratkoročnih zavarovanj na področju (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in priprave na izvoz je leta 2020 znašal 1.563.070 tisoč EUR, kar je za 48,2 % več kot leto prej. Večina kratkoročnih zavarovanj se nanaša na pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev na podlagi pozavarovalnih pogodb oziroma dodatkov k pogodbam v letu 2020, ki jih ima SID banka sklenjene s Coface PKZ in

Zavarovalnico Triglav. Le manjši del se nanaša na zavarovanje individualnih izvoznih poslov.

Realiziran obseg kratkoročnih zavarovanj v letu 2020 je večinoma povezan z izvoznimi posli na področju Rusije, Srbije, Ukrajine, Bosne in Hercegovine, Turčije, Severne Makedonije, Italije in Romunije. Promet zavarovanih izvoznih poslov do dolžnikov iz drugih držav je nižjih vrednosti. Izpostavljenost iz teh poslov, vključujoč obljube, je konec leta 2020 znašala 625.624 tisoč EUR, kar je pomenilo 38,1 odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2019 (452.896 tisoč EUR).

Večjemu obsegu kratkoročnih zavarovanj v letu 2020 je le deloma sledila plačana zavarovalna premija, ki se je povečala za 29,5 % in je znašala 2.790 tisoč EUR. Vzrok je pripisati večjemu deležu bonitetno dobrih dolžnikov iz držav EU in OECD v zavarovalnem portfelju, katerih cena je v primerjavi z zavarovanjem rizikov izven EU in OECD precej nižja.

Kljub večjemu obsegu zavarovanih terjatev se je število izvoznikov zmanjšalo, v zavarovanje pa je bilo prevzetih več tujih dolžnikov, kar pomeni večjo razpršitev prevzetih tveganj z vidika zavarovanja terjatev.

Leto 2021 bo velik izziv za odprto, izvozno gospodarstvo kot je slovensko. Poslovno dogajanje bo v veliki meri določalo stanje v zvezi s COVID-19 in s tem povezano veljavnostjo ukrepov, po katerih veljajo kratkoročne terjatve do dolžnikov iz držav EU in OECD za nemarketabilne. Za leto 2021 načrtuje SID banka podoben obseg poslov kot v letu 2020.

VII.2.2.1.2. Zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov

Največji delež zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz v letu 2020 se je nanašal na izvoz komunikacijskih in drugih električnih naprav, orodij in strojev, storitev iz naslova inženirskega in tehničnega svetovanja ter gradbeništva. Največ srednjeročnih poslov je bilo zavarovanih za terjatve do kupcev iz Združenih držav Amerike, Ukrajine, Nizozemske, Rusije, Švice, Ruande, Madžarske, Nemčije, Singapurja in Združenih arabskih emiratov. Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov je vsako leto podvržen precejšnjemu nihanju zaradi majhnega števila letno izvedenih projektov in njihove velikosti.

V letu 2020 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz) v primerjavi z letom prej povečal in je znašal 35.608 tisoč EUR (2019: 20.061 tisoč EUR).

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je 31.12.2020 znašala 148.315 tisoč EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti s 56,3-odstotnim deležem prevladuje Belorusija. V letu 2020 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 1.451 tisoč EUR. Plačane škode iz zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so v letu 2020 znašale 18 tisoč EUR.

Do konca leta 2021 se bosta po pričakovanjih obseg in izpostavljenost iz zavarovanja srednjeročnih poslov povečala. Ocena rasti temelji na večjemu številu poslov v povpraševanju in njihovi boljši realizaciji. V razmerah COVID-19 je bilo izvoznikom izredno težko pridobivati nove kupce in nove trge. Posledično je razveseljivo, da se poleg povpraševanj s tradicionalnih trgov (Vzhodna in Jugovzhodna Evropa) najdejo tudi posli iz držav kot so Uzbekistan, Turkmenistan, Nigerija in Ruanda. Izvozniki pa bodo dejavni tudi na trgih v državah EU in OECD (Nizozemska, Nemčija, Italija in druge države).

VII.2.2.1.3. Zavarovanje investicij v tujini

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2020 dosegel vrednost 190.469 tisoč EUR, kar pomeni v primerjavi s predhodnim letom 0,9-odstotno znižanje. V obseg zavarovanj so vključene na novo zavarovane izhodne investicije in tudi obnove obstoječih zavarovanj investicij iz prejšnjih let, ki vsebinsko pomenijo na novo zavarovane investicije.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij je konec leta 2020 znašala 152.136 tisoč EUR in je bila za 1,5 % nižja kot ob koncu predhodnega leta. Po strukturi pripada največji del izpostavljenosti zavarovanju nedelničarskih posojil. Obstoječi zavarovalni aranžmaji zapadajo v skladu s podpisanimi kreditnimi pogodbami in sklenjenimi zavarovalnimi policami.

V strukturi zavarovanih investicij imajo največji delež investicije na Hrvaškem, sledijo ZDA in Srbija. Premije iz naslova zavarovanja investicij so se v letu 2020 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 14,8 % in dosegle vrednost 1.165 tisoč EUR.

Razmere COVID-19 pomenijo za poslovne subjekte veliko nejasnost, zato so previdni v poslovnih odločitvah in investirajo le tisto, kar je nujno, še posebej to velja za investicije v tujini. Posledično je razumljivo, da se je obseg zavarovanja investicij v 2020 zmanjšal. V prihodnosti bo poslovno okolje še naprej v veliki meri odvisno od dogajanja v zvezi s COVID-19, kar pa bo lahko poleg previdnosti v poslovnih

odločitvah generiralo tudi nove priložnosti v prevzemih trga oziroma konkurenčnih podjetij. Pomembno bo, da bo SID banka oblikovala vse potrebne finančne instrumente, ki bodo na voljo za slovenske investitorje, da bodo lahko učinkovito izkoristili takšne priložnosti.

SID banka v letu 2021 pričakuje realizacijo nekaj investicijskih poslov slovenskih podjetij na področju držav nekdanje Jugoslavije, predvsem v Srbiji ter v Bosni in Hercegovini, priložnosti pa so tudi v Rusiji in Mehiki.

VII.2.3. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve pomenijo za SID banko oziroma Republiko Slovenijo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden plačila zavarovalnin bremenijo državni proračun.

Varnostne rezerve so se v letu 2020 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 5.704 tisoč EUR kot posledica pozitivnega rezultata poslovanja.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)²³, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

²³ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi tveganji. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščen institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za plačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi plačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset %, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanih zavarovalnin zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma vsaj 20 % vseh naložb sredstev varnostnih rezerv. Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 mio EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 mio EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 mio EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih tveganj. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 mio EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih tveganj sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015, 2017 in 2018, ko je skupaj zagotovila dodatnih 55,6 mio EUR z namenom (po letu 2009) podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov, kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 108,6 mio EUR, preostali del (preko 52 mio EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki realizirala SID banka v obdobju 1993 – 2020. SID banka je tako v celotnem obdobju zavarovala za 16,4 mrd EUR poslov.

Tabela 17: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996–2020

v 000 EUR

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.384	0	206	1.589
1997	12.690	0	876	15.156
1998	15.529	3.289	2.567	36.540
1999	8.031	206	1.478	46.256
2000	5.237	316	5.536	57.345
2001	2.675	329	6.584	66.933
2002	2.077	317	6.411	75.737
2003	4.962	206	6.809	87.714
2004	413	13	1.589	89.729
2005	0	0	2.726	92.455
2006	0	0	5.393	97.848
2007	0	0	5.117	102.965
2008	0	0	6.931	109.896
2009	10.000	0	143	120.039
2010	0	0	4.180	124.219
2011	0	0	5.529	129.749
2012	0	0	2.122	131.871
2013	0	0	640	132.511
2014	0	0	-33.214	99.297
2015	20.000	0	-1.254	118.043
2016	0	0	12.206	130.249
2017	11.899	0	-9.982	132.166
2018	13.737	0	8.378	154.281
2019	0	0	6.271	160.553
2020	0	0	5.705	166.257
SKUPAJ	108.634	4.676	52.947	

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, provizij, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 52,9 mio EUR, s čemer so rezerve konec leta 2020 dosegle višino 166,3 mio EUR.²⁴

²⁴ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilna tveganja), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v proračun iz tega naslova, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

VII.2.3.1. Upravljanje z varnostnimi rezervami

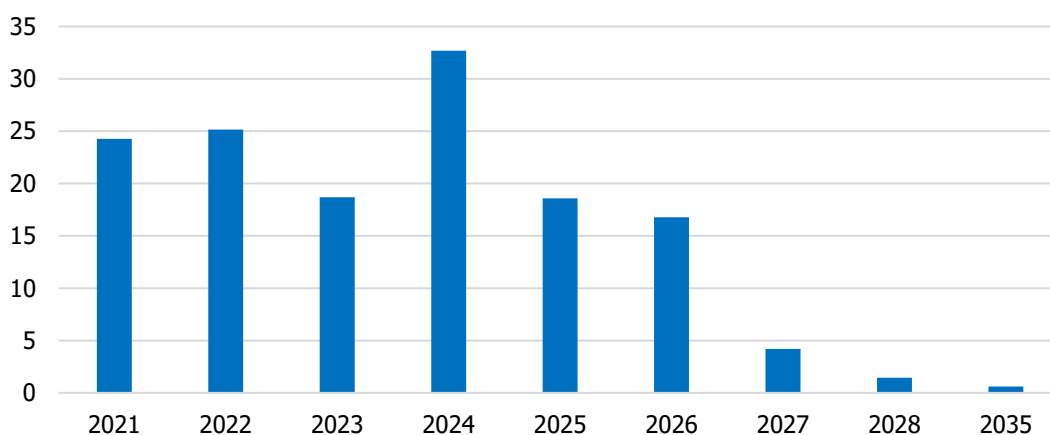
Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2020 je bila naslednja: finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa (DVD), 82,2 %, vloge pri bankah 15,9 %, naložbe v kapital družb 1,6 %, druga sredstva 0,2 % in vpogledne vloge pri bankah 0,05 %. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 18: Struktura naložb na dan 31. 12. 2019 in 31. 12. 2020

tisoč EUR	31.12.2019		31.12.2020		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	167.532	100,0 %	173.244	100,0 %	5.712
Vpogledne vloge pri bankah	179	0,1 %	78	0,05 %	-101
Finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek DVD	145.546	86,9 %	142.449	82,2 %	-3.097
Kreditni (kreditni, vloge bankam)	18.589	11,1 %	27.508	15,9 %	8.919
Naložbe v kapital družb	2.698	1,6 %	2.820	1,6 %	122
Druga sredstva	520	0,3 %	389	0,2 %	-131

Obseg naložb se je v letu 2020 povečal za 5,7 mio EUR. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer se je zmanjšal obseg vrednostnih papirjev za 3,1 mio EUR, vloge bankam pa so se povečale za 8,9 mio EUR. Rahlo se je povečal tudi obseg naložb v kapital družb, vpogledne vloge pri bankah in druga sredstva so se malenkost zmanjšala. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih plačil škod ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalstkih trgih.

Slika 51: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje in depozite glede na zapadlost na dan 31. 12. 2020 (v mio EUR)

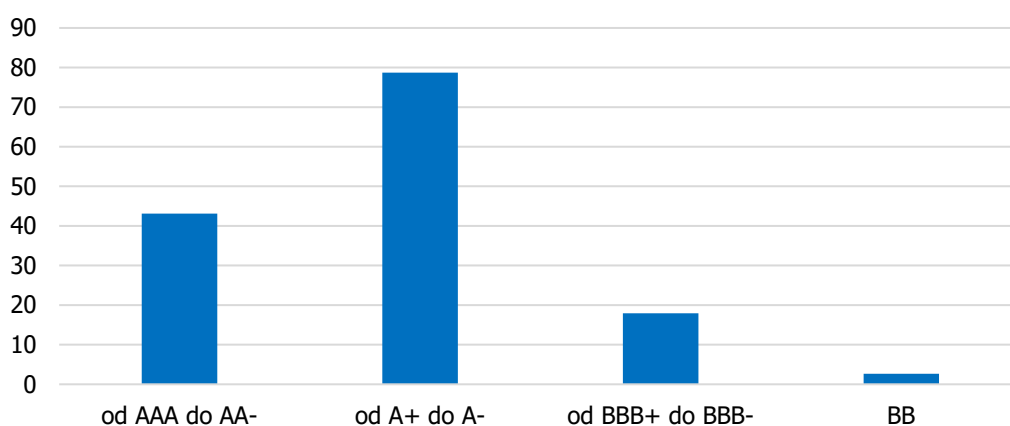

Porazdelitev naložb v vrednostne papirje z vidika ročnosti je razvidna iz zgornje slike. Glavnina naložb zapade v naslednjih petih letih. Vloge pri bankah v višini 27,5 mio EUR imajo povprečno preostalo ročnost malenkost višjo od polovice leta in imajo z izjemo dveh vlog zapadlost v letu 2021.

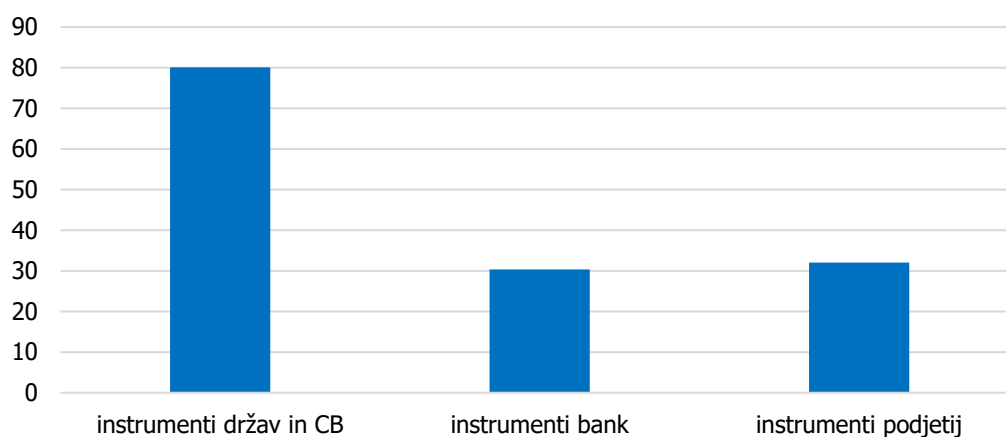
Obrestne mere za vloge pri bankah so tudi v letu 2020 ostale na nizkih nivojih. Struktura naložb se je gibala v smeri poviševanja izpostavljenosti do naložb v varne in likvidne dolžniške vrednostne papirje in v vloge pri bankah.

Med dolžniškimi vrednostnimi papirji konec leta 2020 največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno po metodologiji SID banke od A+ do vključno A- (dobrih 55 % vseh vrednostnih papirjev). Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav (več kot 55 % vseh vrednostnih papirjev). Podrobnejšo porazdelitev glede na bonitetno oceno po metodologiji SID banke in strukturo izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta spodnji sliki.

Slika 52: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31. 12. 2020

Slika 53: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2020

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, akumulirani drugi vseobsegajoči donos (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 19: Struktura obveznosti in drugih obveznosti na dan 31. 12. 2019 in 31. 12. 2020

tisoč EUR	31.12.2019		31.12.2020		Letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	167.532	100,0 %	173.244	100%	5.712
Varnostne rezerve	160.553	95,8%	166.257	96,0%	5.704
Akumulirani drugi vseobsegajoči donosi	3.747	2,2%	3.773	2,2%	26
Druge finančne obveznosti	14	0,0%	5	0,0%	-9
Druge obveznosti	3.218	1,9%	3.209	1,9%	-9

Obveznosti iz naslova varnostnih rezerv so se v letu 2020 povišale za 5,7 mio EUR. Ostale spremembe postavk niso bile materialne.

SID banka mora naložbe varnostnih rezerv, zaradi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, uskladiti najmanj do 80 % z obveznostmi, ki izhajajo iz zavarovalnih polic in pogodb in katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih tveganj.

V spodnji tabeli je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2020 znašal 9,5 mio EUR, kar je bilo znotraj v okviru dovoljene meje 34,6 mio EUR (20 % vrednosti naložb varnostnih rezerv).

Tabela 20: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za državni račun na dan 31. 12. 2020 (v EUR)

V EUR	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic	Neto izpostavljenost iz naslova pozavarovanja	Skupaj neto izpostavljenost		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjkljaj naložb po valutah
			Znesek	Struktura			
EUR	259.461.119,15	599.765.069,00	859.226.188,15	94,507%	163.727.157,37	173.243.746,43	0,00
CHF	0,00		0,00	0,000%	0,00	0,00	0,00
USD	44.269.467,85		44.269.467,85	4,869%	8.435.629,91	0,00	8.435.629,91
DZD	45.886,20		45.886,20	0,005%	8.743,70	0,00	8.743,70
HRK	5.626.895,45		5.626.895,45	0,619%	1.072.215,45	0,00	1.072.215,45
Skupaj	309.403.368,65		909.168.437,65	100,000%	173.243.746,43	173.243.746,43	9.516.589,06

VII.2.3.2. VaR model

V imenu Republike Slovenije in za njen račun se v SID banki izvajajo tudi posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja pred nemarketabilnimi

nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji. Prihodki iz tega poslovanja se evidentirajo na račun varnostnih rezerv, iz katerih se plačajo škode zavarovancem.

Posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja izvoznih terjatev se zaradi preprečevanja konflikta interesov in čim večje učinkovitosti izvajajo v posebnem oddelku, ki je organizacijsko do ravni izvršnega direktorja oziroma uprave ločen od bančnega poslovanja, o poslih pa odloča in jih obravnava poseben odbor za posle za državni račun. Ta odloča tudi o limitih izpostavljenosti do posameznega komitenta ter o plačilih škod zavarovancem, obravnava zahteve za unovčitev zavarovanja Republike Slovenije ter redno spremlja in nadzira izvajanje vseh poslov za državni račun. Pomembno vlogo ima tudi pri sprejemanju poslovnih načrtov in programsko-strateških dokumentov, povezanih z vzpostavitvijo finančnih instrumentov, financiranih s sredstvi evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

Pooblastila za sklepanje poslov so opredeljena z internimi akti na podoben način kot v bančnem delu, pri čemer o vseh poslih, ki presegajo pet mio EUR, odloča Komisija za pospeševanje mednarodne menjave. Komisija ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k politiki zavarovanj v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastale škode.

SID banka z uporabo modela za upravljanje tveganj (tehniko tvegane vrednosti, VaR) ter na podlagi podatkov o sklenjenih zavarovanjih v imenu Republike Slovenije in za njen račun, izračunava višino potencialne škode in ocenjuje ustreznost višine sredstev varnostnih rezerv za pokrivanje teh škod,. Z uporabo omenjenega modela SID banka izračunava tudi maksimalno potencialno škodo in vpliv novih zavarovanih transakcij na višino potencialnih škod. Za izračun ocene potencialnih škod iz naslova portfelja zavarovanj se uporablja metodologija, ki temelji na verjetnosti nastanka škodnega dogodka, tako za države kot za posamezne dolžnike. Izračun verjetnosti neplačila za posamezno državo temelji na priznanih mednarodnih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila. Izračun verjetnosti neplačila za posameznega komitenta pa temelji na mednarodnih ter internih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila.

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 926.076 tisoč EUR na dan 31. 12. 2020 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se s 95 % verjetnostjo ocenjuje, da višina varnostnih rezerv ni zadostna za pokrivanje škod v naslednjem letu (več v zadnjem odstavku te točke). Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je

bilo v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model VaR. Potencialne škode so potencialne obveznosti plačila škod, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Iz spodnje tabele je razvidno, da je celotna bruto²⁵ izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2020 znašala 2.141 mio EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je bilo poslov v povpraševanju za 684,4 mio EUR.

Slika 54: VaR model

mio EUR	3 leta	% od celotne izpostavljenosti	2 leti	% od celotne izpostavljenosti	1 leto	% od celotne izpostavljenosti
Skupna izpostavljenost portfelja	2.141	100%	2.141	100%	2.141	100%
Minimum	34	1,6%	16	0,7%	2	0,1%
Kvartil 1	149	7,0%	77	3,6%	24	1,1%
Mediana	204	9,5%	115	5,4%	37	1,7%
Povprečje	218	10,2%	137	6,4%	56	2,6%
Kvartil 3	281	13,1%	175	8,2%	62	2,9%
Maksimum	562	26,2%	529	24,7%	460	21,5%
Razpon	528	24,7%	513	24,0%	457	21,4%
Kvartilni razmik	132	6,2%	98	4,6%	38	1,8%
Standardni odklon	89	4,2%	79	3,7%	57	2,7%
Koeficient variacije	41%	0,0%	58%	0,0%	101%	0,0%
Tvegana vrednost (90.0%, x let)	345	16,1%	262	12,3%	124	5,8%
Tvegana vrednost (95.0%, x let)	379	17,7%	307	14,4%	166	7,7%
Tvegana vrednost (99.0%, x let)	446	20,8%	364	17,0%	287	13,4%
Tvegana vrednost (99.5%, x let)	469	21,9%	388	18,1%	304	14,2%
Pogojna mera tveganja (5.0%, x let)	418	19,5%	344	16,1%	251	11,7%
Pogojna mera tveganja (1.0%, x let)	475	22,2%	401	18,7%	319	14,9%
Pogojna mera tveganja (0.5%, x let)	494	23,1%	428	20,0%	344	16,1%
Verjetnost nepreseganja višine VR	31,40%		71,16%		96,20%	

²⁵ Bruto izpostavljenost je celotna vrednost izpostavljenosti, brez upoštevanja lastnega deleža in deleža pozavarovanja.

Najpomembnejši podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95.0 %, 1 leto), ki znaša 166. Omenjena postavka pomeni, da lahko s 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo presegla ca 166 mio EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki znašajo skupaj 1,8 mio EUR, kar znaša skupaj 167,8 mio EUR.

Stanje varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2020, je znašalo 166,3 mio EUR (31. 12. 2019: 160,6 mio EUR). Na osnovi neposredne primerjave z izračunom tvegane vrednosti je sklepati, da višina varnostnih rezerv na 31.12.2020 ni zadoščala v celoti za kritje izračunane višine škod, povečanih za škode v obravnavi in potencialne škode. Vplačilo v varnostne rezerve v letu 2020 ni bilo potrebno, kajti Pravilnik o sredstvih varnostnih rezerv (Uradni list RS, št. 44/16) v 8. členu določa, da SID banka na ministrstvo poda vlogo za vplačilo v varnostne rezerve v primeru, da ocena potrebnih varnostnih rezerv dvakrat zaporedoma presega stanje obstoječih varnostnih rezerv za več kot 10 % vendar ne za manj kot 10.000.000 EUR. Manjkajoči znesek varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2020 je znašal približno 1,2 mio EUR.

VII.3. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

VII.3.1. Mednarodno okolje in ocena slovenskega izvoza v letu 2020

Po izbruhu epidemije je bila sprejeta vrsta ukrepov za omejitev negativnih posledic za prebivalstvo in gospodarstvo ter za njegovo hitrejše okrevanje, tako na nacionalni ravni kot v okviru ECB in Evropske komisije. Obsežni paketi ukrepov so občutno ublažili izpad prihodkov gospodarstva in prebivalstva zaradi pandemije ter podjetjem nudili likvidnost in podporo pri soočanju z negativnimi posledicami. S tem se je znatno ublažilo krčenje gospodarske aktivnosti in tudi preprečilo propad nekaterih najbolj izpostavljenih dejavnosti. Vpliv protikoronskih ukrepov bo ključen tudi v 2021, sprva za ohranjanje, kasneje pa vedno bolj tudi za ponovni zagon zlasti storitvenih dejavnosti oziroma okrevanje celotne gospodarske aktivnosti.

Po makroekonomskih napovedih bo v evrskem območju gospodarska aktivnost v 2021 okrevala. V 2020 je močno upadla (-6,6 %), a manj od predhodnih pričakovanj, predvsem zaradi manjšega padca v zadnjem četrtnem letu leta 2020. To je deloma odraz postopnih prilagoditev podjetij in potrošnikov novim razmeram, nad pričakovanji pa je bila, podobno kot v Sloveniji, predvsem proizvodnja predelovalnih dejavnosti. Podobna dinamika aktivnosti se je ohranila tudi v prvem četrtnem letošnjega leta. Ob hitrem razvoju cepiv in boljših obetih glede začetka množičnega cepljenja je to vplivalo na izboljšanje gospodarskih napovedi mednarodnih institucij za evrsko območje. Te predpostavljajo, da naj bi gospodarska aktivnost ob postopnem sproščanju zaježitvenih ukrepov v drugem četrtnem letu 2021 začela okrevati, kar se bo v drugi polovici leta 2021 še pospešilo ob predvideni precepljenosti najranljivejših oseb in vedno večjega deleža odraslega prebivalstva (Vir: Umar).

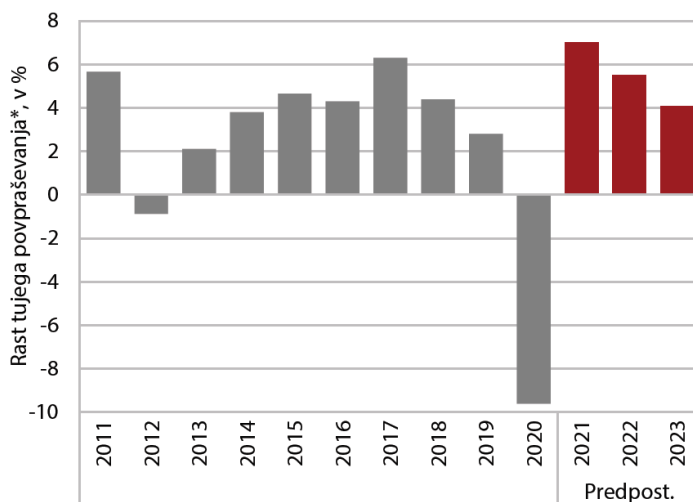
BDP evrskega območja naj bi letos in naslednje leto ob podpori zlasti zasebne potrošnje in svetovne trgovine okrevale s 3,8-odstotno rastjo, s čimer naj bi se na raven pred epidemijo vrnil leta 2022.

Globina lanskega upada in hitrost okrevanja se v državah EU zelo razlikujeta in sta odvisni od poteka epidemije in strogosti zaježitvenih ukrepov ter razlik v strukturi gospodarstev (zlasti deleža turizma) in odzivov nacionalnih politik. Okrevanje evrskega območja bodo verjetno še naprej podpirali obsežni finančni paketi

posameznih držav in tudi tisti, dogovorjeni na ravni EU, povečane javne naložbe ter spodbujevalne denarne politike.

Gospodarsko rast evrskega območja naj bi poganjala zlasti zasebna potrošnja, ki naj bi se letos okrepila, saj naj bi gospodinjstva ob zmanjšanju negotovosti postopoma sproščala nakopičene prihranke. Okrevanje naj bi ob povečanju svetovnega povpraševanja spodbujal tudi izvoz (Vir: Umar).

Tabela 21: Rast povpraševanja po slovenskem izvozu

Vir: SURS, predpostavka UMAR, ki temelji na virih navedenih pri Tabeli 1. Opomba: *Realni uvoz trgovinskih partneric, tehtan s slovenskim deležem izvoza v te države.

VII.3.2. Trend gibanja zavarovanj

VII.3.2.1. Slovensko zavarovalno okolje

Slovensko gospodarstvo je izvozno usmerjena ekonomija, za proizvodnjo in realizacijo izvoza pa v precejšnji meri vezana tudi na globalne dobaviteljske verige. Kot odprto gospodarstvo je močno izpostavljeno večjim negativnim zunanjim šokom tako na strani dobaviteljskih verig kot tudi na prodajni strani.

Slovensko gospodarstvo se bo po napovedih IMF na predkoronsko raven vrnilo šele sredi leta 2022, pri čemer bi se lahko okrevanje zavleklo, če bi se realizirala določena tveganja (vnovičen razmah epidemije Covida-19 zaradi novih različic virusa, zamude ali težave pri kampanji cepljenja in pretresi na mednarodnih finančnih trgih). Slovenija naj bi v letu 2021 dosegla 3,7 % rast, v 2020 4,5 % gospodarsko rast (Vir: Umar).

Prvotna pričakovanja kreditnih zavarovalnic o razvoju velikih škod povezanih z razmerami pandemije COVID-19 se niso uresničila, posledično so kreditne zavarovalnice za leto 2020 dosegale dobre škodne rezultate. Prevladuje ocena, da se je situacija glede nastanka škod le zamaknila na obdobje, ko bodo države prenehale z ukrepi pomoči gospodarstvu oziroma ko ne bo več veljala prepoved insolventnih postopkov za podjetja. Upošteva se navedeno so slovenske kreditne zavarovalnice zelo zainteresirane za nadaljevanje sodelovanja s SID banko preko storitev pozavarovanja, prav tako so zadovoljne z instrumentom »top up« za zavarovanje kratkoročnih terjatev do dolžnikov iz držav EU in OECD. Na privatnem pozavarovalnem trgu so na voljo še vedno le omejene pozavarovalne kapacitete, zato slovenski kreditni zavarovalnici (Coface PKZ in Zavarovalnica Triglav) ocenjujeta, da so dodatne kapacitete SID banke ključne za ustrezno servisiranje potreb slovenskih izvoznikov.

Po mnenju primarnih kreditnih zavarovateljev, ki sodelujejo s SID banko, se preko orodja »top up« najustrežneje servisira gospodarstvo. Slovenija je za razliko od večjega števila drugih evropskih držav, ki so uvedle zavarovalne sheme, sklenila s privatnimi kreditnimi zavarovalnicami shemo po principu »top up« in ne portfeljskega zavarovanja po principu whole turnover.

Po ocenah slovenskih kreditnih zavarovalnic in Gospodarske zbornice Slovenije bi v Sloveniji potrebovali še posebno shemo za zavarovanje domačih terjatev. SID banka je v letu 2020 že pripravila potrebno dokumentacijo za prijavo ukrepa pri Evropski komisiji, vendar ukrep ni bil vključen v protikoronske programe države.

VII.3.2.2. Zavarovanje – globalni trg

IMF napoveduje za 2021 delno okrevanje svetovnega gospodarstva, vendar bo večina nacionalnih gospodarstev ostalo pod trendom iz časa pred pandemijo. Moč samega okrevanja je ob tem še zelo negotova, saj je v zvezi z njo veliko neznank, od tega kako dolgo bo trajalo, da države zajeziro širjenje virusa, do tega kako resne so težave, s katerimi se soočajo zdravstveni sistemi posameznih držav oziroma kakšni bodo ukrepi centralnih bank in vlad za pospeševanje potrošnje. Iz tega razloga IMF svetuje, da ostane fiskalna politika podporna, dokler ne pride do okrevanja ekonomije. Podporni ukrepi za banke in podjetja pa morajo biti postopni in ciljani pri izhodu.

V okviru združenja Bernske unije se ocenjuje, da takšnim dogodkom kot je pandemija COVID-19, ko se je najprej pojavil šok na strani ponudbe, pa zatem na strani povpraševanja, obenem pa vladajo razmere negotovosti, zelo verjetno sledi večje

število insolventnih postopkov in postopkov prestrukturiranja podjetij. Takšno situacijo je pričakovati po izteku pomoči, ki jo države nudijo svojim ekonomijam.

Po pandemiji COVID-19 se bo verjetno v globalni ekonomiji veliko spremenilo. Trenutno svetovne tendence kažejo, da se bodo države začele v večji meri obnašati protekcionistično, kar bo prizadelo načela prostega trga. Upošteva je bipolarizacijo sveta med ZDA in Kitajsko je pred Evropo priložnost, da nastopi z ustrezno globalno strategijo s katero bo uravnotežila oba svetovna rivala, ki se nevarno zapletata. V podobne zanke se zapletajo tudi nekatere druge države in regije, ki igrajo pomembno vlogo v svetovni geopolitiki: Brexit, Indija proti Kitajski, Brazilija, Kitajska. Ekonomska dinamika in trgovinski tokovi se bodo prilagodili takšnim polarizacijskim blokom, kar se bo verjetno odražalo v krajših dobaviteljskih verigah. Svet bo postajal manj globalen, posledično bi lahko prišlo do nove industrializacije, korporacije in države se ne bodo zanašale na nezanesljive dobaviteljske verige. Vedno pomembnejša bo samozadostnost oziroma energetska neodvisnost, kar bo zahtevalo od vsakega podjetja, velikega ali majhnega, da izkoristi vse potencialne obnovljivih virov oziroma krožnega gospodarstva. Finančne institucije bodo vedno manj pripravljene sodelovati s podjetji, ki ne bodo uveljavila ustreznih ukrepov v relaciji do naravnega in socialnega okolja ter učinkovitih politik upravljanja s tem v zvezi (ESG factors). Svetovna trgovina se bo tem razmeram prilagodila, bo bolj digitalizirana in tudi lažje jo bo nadzorovati.

Novim razmeram se bodo prilagodile tudi kreditne zavarovalnice, banke in druge finančne institucije, za katere bo bistveno, da si bodo zagotovile dostope do ustreznih podatkov, na osnovi česar bodo lahko poslovale. Za podajanje ustreznih ocen kreditnih tveganj bodo bistveno spremenila način gledanja na tveganja. Pri oceni izvoznih kreditov postaja ponovno pomembna metoda petih parametrov - »5 Cs« - Character, Capacity, Condition, Capital, Collateral, pri čemer je poudariti, da bo poznavanje stranke in njenega poslovanja ter dobra preteklost skupnega sodelovanja bistvena za dobro odločitev. Faktorji E (naravno okolje), S (socialno okolje) in G (upravljalne kompetence) bodo vključeni v bonitetne ocene podjetij in držav in bodo vse pomembnejši dejavniki pri odločanju o zavarovanju izvoznih poslov. Ničelni ogljični odtis bo vedno pomembnejši cilj, zeleno in trajnostno bodo prevladujoče usmeritve pri presojanju sprejemljivosti za zavarovanje oziroma kreditiranje.

VII.3.2.3. Zavarovanje SID banke

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja (v imenu in za račun države) je kvalitetno in strokovno

izvajanje pooblastil pooblaščne institucije skladno z ZZFMGP ter po ostalih sprejetih zakonih ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem v strateške politike:

- Upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja; ohraniti sedanji status varnostnih rezerv.
- Opravljati posle pooblaščne institucije po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh resursov).
- Spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslabitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje).
- Slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju delovanja državnih izvozno kreditnih agencij.
- Aktivno sodelovati pri kreiranju politik zavarovanja izvoznih kreditov v okviru mednarodnih delovnih skupin, ki delujejo v okviru Sveta EU in OECD ter IWG (ang. International Working Group for Export Credits) za izvozne kredite.
- Prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oziroma konkretnim izvoznim poslom (customization).
- Spodbujati tuje in domače banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (krediti nerezidentom).
- Nadaljevati z aktivnim vključevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov.
- Voditi aktivno politiko zavarovanja na obstoječih ključnih trgih.
- Organizirati zavarovanje pred obnovljivimi kratkoročnimi netržnimi tveganji v SID banki v primeru prenehanja ali neustreznosti sklenjenih pozavarovalnih pogodb.
- Preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja prevzetih tveganj.
- Aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju in implementirati relevantne vsebine medresorskega akcijskega načrta za internacionalizacijo.
- Dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred netržnimi tveganji (break even).

V razmerah COVID-19 je SID banka organizirala ustrezne sheme v smislu dopolnjevanja pozavarovalnih kapacitet za primarne zavarovatelje, ki zavarujejo izvozne terjatve podjetij, ki imajo sedež v Sloveniji.

SID banka bo nadaljevala s procesom prenove informacijskega sistema. V tem okviru se bo srečevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala svoje delovanje čimbolj približati izvoznemu gospodarstvu. V 2021 in 2022 so za ta namen načrtovana velika vlaganja. Prenova se nanaša na vse korake zavarovalnega procesa: od komunikacije z deležniki, avtomatizacije poročanja, možnosti vpogledov v analitike, do obravnave poslov in njihovega odobravanja ter končno beleženja v računovodske evidence.

VIII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE SLOVENSКИH PODJETIJ

SID banka je novembra 2017 z EIF, ki velja za največjega upravljavca skladov v EU, podpisala sporazum o vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian Equity Growth Investment Program), katerega cilj je lastniško financiranje MSP-jev in mid-cap podjetij v Sloveniji, ki se bo izvajalo in se izvaja preko skladov zasebnega kapitala. Slednje upravljajo upravljavci alternativnih investicijskih skladov, ki so sposobni mobilizirati tudi sredstva zasebnega domačega in tujega kapitala. SID banka si je več let prizadevala za vzpostavitev mehanizma/platforme, ki bi v Sloveniji vzpostavila instrumentarij financiranja zasebnega kapitala, po katerem bi se sredstva zagotovila slovenskim podjetjem tako, da se maksimalno zaščiti in spodbudi slovensko gospodarstvo. Končno je uspela prepričati EIF k vzpostavitvi programa SEGIP, s katerim se pravno zagotavlja, da bodo vsa vložena sredstva SID banke, skupaj z vzvodom EIF, prišla do slovenskih podjetij in tako krepila slovensko gospodarstvo. Vsi drugi programi in vse druge rešitve, ki se pojavljajo v EU, namreč takšne zaveze nimajo. V najboljšem primeru gre za »best effort«, ki pa samo po sebi pomeni, da ni nobenega zagotovila.

Po naložbenem programu je na voljo najmanj 100 mio EUR (50 mio EUR SID banka, 50 mio EIF iz EFSI Naloženega načrta za Evropo - od tega je najmanj 88 mio EUR namenjenih slovenskim podjetjem, skupaj z zasebnimi vlagatelji pa predvidoma še več) in se izvaja preko treh aktivnosti:

- naložbe v nove investicijske sklade zasebnega kapitala (t.i. »Primary Fund Investment«):
 - odprt razpis (t.i. »Open Call«) namenjen slovenskim in tujim upravljalcem investicijskih skladov,
 - zaprt razpis (t.i. »Closed Call«) namenjen samo slovenskim upravljalcem investicijskih skladov.
- so-investiranje (t.i. »Co-Investment«).

Do 31. 12. 2020 (tri leta po vzpostavitvi sicer 15-letnega programa SEGIP) sta bili v obliki trdnih zavez za investiranje dani že dobri dve tretjini sredstev programa SEGIP (približno 68 mio EUR od 100 mio EUR, ki so na razpolago). Zaveze so dane bodisi skladom zasebnega kapitala, ki v 4- do 5-letnem obdobju nato ta sredstva investirajo v podjetja, bodisi neposredno slovenskim podjetjem preko aktivnosti so-investiranja.

Za sklade zasebnega kapitala, ki jih upravljata slovenska upravljalca ALFI PE d.o.o. Ljubljana in Generali Investments d.o.o. Ljubljana je namenjeno 50 mio EUR teh sredstev.

V tretjem oziroma četrtem kvartalu leta 2019 sta bila ustanovljena dva slovenska sklada zasebnega kapitala. Tako EIF kot SID banka sta se skupaj zavezala v sklad zasebnega kapitala ALFI PE SIS vplačati 25 mio EUR (oba po 12,5 mio EUR), kar je sprožilo interes zasebnih vlagateljev, ki so dali za 45 mio EUR dodatnih zavez za vplačilo v sklad, tako da se je obseg zavez za vplačilo v sklad v mesecu novembru 2020 povečal na 70 mio EUR. Od tega bo vsaj 75 % sredstev sklada namenjenih slovenskim podjetjem v obliki lastniškega financiranja (4-kratnik sredstev SID Banke).

Prav tako sta se EIF in SID Banka zavezala plačati, oba po 12,5 mio EUR, v drugi slovenski sklad, Generali Growth SIS, kar je prav tako sprožilo interes zasebnih vlagateljev, ki so dali za 40 mio EUR dodatnih zavez za vplačilo v sklad. Sklad je v poletnih mesecih leta 2020 dosegel maksimalni predvideni obseg v višini 65 mio EUR. Od tega je najmanj 70 % sredstev predvidenih za slovenska podjetja (4-kratnik sredstev SID Banke).

Upoštevajoč njuni naložbeni politiki bosta samo ta dva sklada zagotovila za vsaj 85 mio EUR svežega lastniškega kapitala za slovenska podjetja (MSP in mid-cap) v naslednjih treh do štirih letih.

Finančni vzvod se zagotavlja tudi preko drugih naložb programa SEGIP. V okviru aktivnosti so-investiranja je bilo v letu 2020 za približno 1,5 mio EUR dodatnih vplačil v slovenska podjetja, kar pomeni da sta bili do 31. 12. 2020 dokapitalizirani dve slovenski podjetji v višini približno 12,5 mio EUR (od tega SID Banka in EIF skupaj približno 7,5 mio EUR).

V okviru aktivnosti investiranja v tuje sklade zasebnega kapitala pa je SID Banka v letu 2020 podpisala zavezo za vplačilo v sklad zasebnega kapitala s fokusom lastniških vlaganj v CEE regijo, za namene lastniškega financiranja slovenskih podjetij najmanj v višini 10 mio EUR.

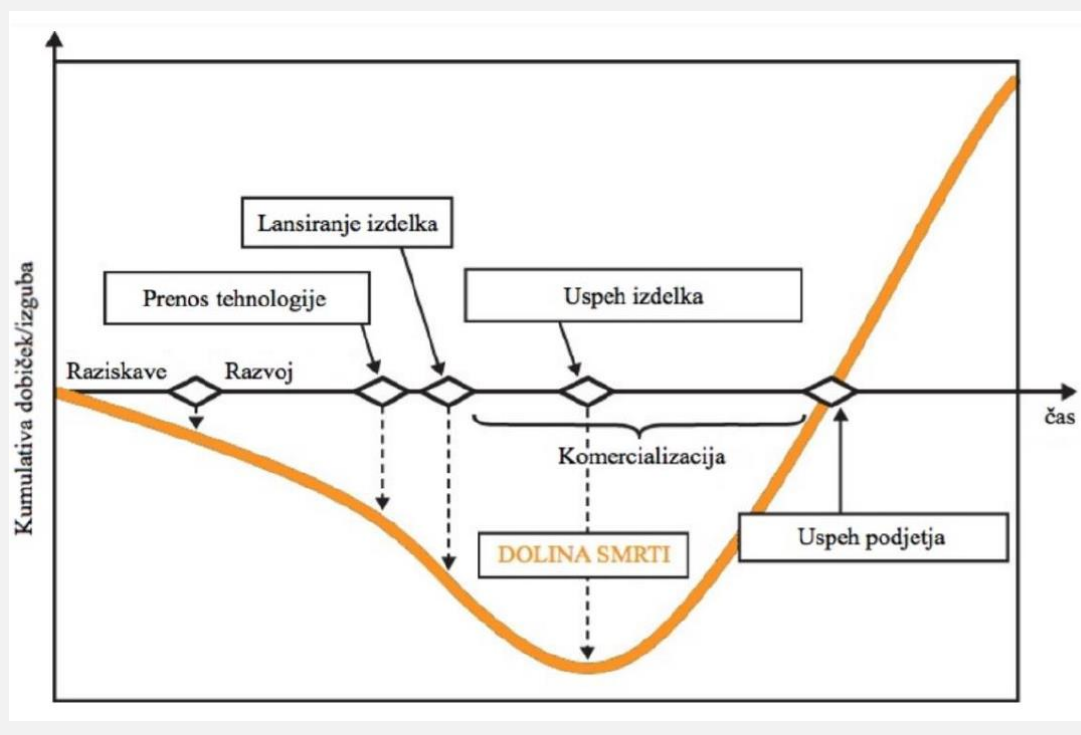
Po podatkih domačih in tujih upravljavcev alternativnih investicijskih skladov je interes podjetij v Sloveniji po lastniškem kapitalu v zadnjih dveh letih narasel, zlasti po zaslugi programa SEGIP. Slovenskim podjetjem dostopnost do slovenskega kapitala (dva novoustanovljena sklada zasebnega kapitala s sedežem v Sloveniji) omogoča kapitalsko krepitev in s tem ustrezne podlage za nadaljnji razvoj in vstopanje na tuje trge, pri čemer takšno lastniško financiranje ne zahteva selitve podjetja v tujino, kot je to pogosto pri lastniških financiranjih s strani tujih investorjev.

SID banka skupaj z EIF načrtuje, da bodo vsa še razpoložljiva sredstva po programu SEGIP dodeljena upravljalcem investicijskih skladov oziroma neposredno slovenskim podjetjem preko aktivnosti so-financiranja do konca leta 2022. Prav tako se želi preko izvajanja programa SEGIP še dodatno spodbuditi investiranje zasebnega kapitala v podjetja. Pozitivni signali prihajajo tudi iz lokalnega trga s strani institucionalnih vlagateljev, ki bodo kot vlagatelji v izbrana sklada zasebnega kapitala zagotovili dodatni finančni vzvod in s tem še več sredstev, namenjenih predvsem naložbam v slovenska podjetja v fazi rasti.

TRŽNA VRZEL FINANCIRANJA NA PODROČJU TVEGANEGA KAPITALA

Slovenija na področju inovacijskega ekosistema v primerjavi z večino drugih držav EU v zadnjem času močno nazadovala, ugotavljata dr. Marko Jaklič in dr. Aleš Pustovrh v svojem delu *Študija ekosistema zagonskih podjetij v Sloveniji in vloga SID banke*. Po sistemu evropskih inovacijskih kazalnikov je Slovenija namreč v letu 2019 nazadovala v tretjo skupino, skupino zmernih inovatorok, ob znižanju vrednosti indeksa s 97 v letu 2017 na 87,6 v letu 2018. Slovenija je s tem poleg Romunije zabeležila največje nazadovanje v EU, medtem ko so države, kot so Litva, Latvija in Estonija, močno napredovale, slednja nas je tudi prehitela.

Slika 55: »Dolina smrti« v razvoju visokotehnoloških podjetij (vir: Jaklič & Pustovrh, 2020 po Osawa & Miyazaki, 2006)

Slovensko inovacijsko podporno okolje ima pomanjkljivosti zlasti na področju inovacijske učinkovitosti: trenutni sistem financiranja RRI Slovenijo uvršča med najboljše uvrščene glede na vlaganja v RRI, a med slabo uvrščene glede na učinkovitost RRI (nedavna lestvica konkurenčnosti pri IMD je Slovenijo po učinkovitosti RRI umestila na 58. mesto med 61. državami), javna sredstva za RRI so se znižala, primanjkuje alternativnih oblik financiranja (npr. Venture Capital, Private Equity, Business Angels...), kar kaže na opazno tržno vrzel financiranja.

Največji zaostanek za povprečjem EU ima Slovenija na področju podpore kapitalskim investitorjem v zagonska in predvsem hitro rastoča podjetja. Slovenija je na tem področju bila že v preteklosti na zgolj 11,8 % povprečne vrednosti EU, v letu 2018 je nazadovala na 5 % povprečja, v letu 2019 pa na zgolj 2,7 % povprečja EU-27. Razlika med razpoložljivostjo teh investicij v Sloveniji in v povprečju EU pa predstavlja veliko tržno vrzel.

Pri investicijah v zagonska podjetja od petih kazalnikov, ki sestavljajo EIS inovacijski indeks, Sloveniji posebej slabo stanje kaže kazalnik »Financiranje in podpora«. Na izrazito nazadovanje na navedenem področju merjenja je vplivalo predvsem dodatno poslabšanje kazalnikov investicij skladov tveganega kapitala. Slovenija je na tem področju že v preteklosti bila na zgolj 11,8 % povprečne vrednosti EU, v letu 2018 pa je še dodatno nazadovala in pristala na 5 % povprečja. Kazalnik posredno meri dinamiko in neuspeh Slovenije v primerjavi s povprečjem EU pri ustanavljanju novih podjetij ali realizaciji poslov, predvsem tistih, ki se zaradi tržne specifikke in same tveganosti tehnologije/produkta, ki ga podjetje razvija, brez možnosti takšnega financiranja ne bi uresničili. Slovenija je nazadovala tudi pri kazalniku, ki meri javne izdatke za R&R, saj je z 85,1 % povprečja EU v letu 2011 nazadovala na zgolj 53,3 % povprečja EU v letu 2018.

Primanjkuje različnih možnosti financiranja; v Sloveniji ni niti enega sklada tveganega kapitala, ki bi bil orientiran v področje zgodnjih naložb ali prenosa tehnologij. Na področju vlaganja tveganega kapitala Slovenija zaostaja ne samo za razvitim zahodom, temveč ima zelo slabe kazalnike tudi v primerjavi z drugimi državami v regiji centralne in vzhodne Evrope. Letno povprečje vlaganj tveganega kapitala v regiji namreč znaša skoraj 20 mio EUR, medtem ko je povprečje v Sloveniji zgolj 3 mio EUR letno. Povprečje severno evropskih držav denimo presega 1,25 mrd EUR.

IX. VZPOSTAVITEV IN IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IZ SREDSTEV ESIF IN SKLAD SKLADOV COVID-19

SID Banka v okviru Sklada skladov, skladno s cilji operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, za katerega je bil v letu 2017 sklenjen sporazum o financiranju v višini 253 mio EUR med Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo in SID banko, izvaja finančne produkte, ki so posredno prek finančnih posrednikov (predvsem poslovnih bank, hranilnic in javnih skladov) in neposredno preko SID banke, na razpolago slovenskim podjetjem in občinam.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike morajo izvajalci finančnih produktov zaradi zahteve po finančnem vzvodu zagotoviti še dodatna sredstva iz drugih virov. Skupaj z zahtevo po ponovni uporabi vrnjenih sredstev evropske kohezijske politike bodo tako zagotovljena še dodatna sredstva v okvirni višini 150 mio EUR, kar pomeni, da bo podjetjem in drugim končnim prejemnikom skupaj na voljo več kot 400 mio EUR.

Z oblikovanjem Sklada skladov je bil tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks narejen pomemben premik v smeri prehoda iz nepovratnih na povratne oblike financiranja. Vzpostavila se je ustrezna infrastruktura ter okrepilo znanje deležnikov za koriščenje evropskih kohezijskih sredstev v še večjem obsegu v naslednji finančni perspektivi. Povratna sredstva imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda, multiplikativnih učinkov ter revolving učinka na sredstva državnega proračuna.

Namen tako oblikovanega Sklada skladov je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja.

Finančni instrumenti so oblikovani na štirih področjih, kjer obstaja tržna vrzel financiranja, in sicer:

- raziskave, razvoj in inovacije;
- konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij;
- energetska učinkovitost in
- urbani razvoj.

Glavne prednosti finančnih instrumentov Sklada skladov so predvsem:

- oblikovanje instrumentov na področju ugotovljenih tržnih vrzeli;
- pritegnitev zasebnega kapitala (zahtevan vzvod);
- multiplikativni učinki;
- tržna presoja projektov, vgrajena v sam proces;
- boljša finančna disciplina ter večji učinki podprtih projektov;
- trajnostni oziroma revolving značaj sredstev (ponovna uporaba sredstev);
- bolj učinkovita razporeditev razvojnih sredstev države;
- zmanjšana možnost zlorabe sredstev in vpliv na izkrivljanje konkurence.

Finančni instrumenti Sklada skladov končnim prejemnikom omogočajo vrsto prednosti tako z vidika kapitala in nižjih obrestnih mer kot tudi z vidika daljših ročnosti, manjših zahtev in/ali brez zahtev glede zavarovanj ter daljših moratorijev. V fazi implementacije SID banka finančnim posrednikom zagotavlja tudi ustrezno pravno in administrativno-tehnično podporo.

Poleg izbranih finančnih posrednikov se je v neposredno izvajanje finančnih instrumentov, kjer je bilo to potrebno za uspešno črpanje in plasiranje sredstev evropske kohezijske politike končnim prejemnikom vključila tudi SID banka (v marcu 2019 podpisani aneks k Sporazumu o financiranju), in sicer za EKP Posojila za celovito energetske prenovne javnih stavb (razpoložljivih sredstev EKP je 25 milijonov EUR), EKP Posojila za urbani razvoj (razpoložljivih sredstev EKP je 5 milijonov EUR) ter za EKP Posojila za raziskave, razvoj in inovacije (RRI; razpoložljivih je 11 milijonov sredstev EKP). Z izvajanjem finančnega instrumenta RRI iz novo vzpostavljenega sklada COVID-19 je SID banka pričela v letu 2020 (na voljo 5 milijonov EUR EKP sredstev), z namenom učinkovitega odziva na posledice epidemije COVID-19.

SID banka je tako aktivnosti v okviru Sklada skladov v letu 2020 izvajala pospešeno. V letu 2020 je bil med drugim zaključen razvoj in pričetno izvajanje finančnega instrumenta EKP Portfeljske garancije, ki malim in srednje velikim podjetjem izboljšuje dostop do virov financiranja pri poslovnih bankah in hranilnicah. Na podlagi javnega poziva so bili izbrani trije finančni posredniki, ki malim in srednje velikim podjetjem zagotavljajo kredite z brezplačnim jamstvom SID banke v skupni višini skoraj 100 milijonov EUR.

Za področje energetske prenovne stavb javnega sektorja so preko SID banke na voljo posojila v vrednosti od 100 tisoč EUR do 15 milijonov EUR, z ročnostjo od 5 do 25 let,

z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita in z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Do leta 2023 bo za izvajanje tega finančnega instrumenta na voljo skupaj približno 25 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike.

Za področje urbanega razvoja so na voljo posojila v vrednosti od 500 tisoč EUR do 7 milijonov EUR, z ročnostjo od 3 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Do leta 2023 bo na voljo skupaj približno 5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike za izvajanje tega finančnega instrumenta. Končni upravičenci za financiranje so zlasti mestne občine.

Za področje lastniškega in kvazi lastniškega financiranja so na voljo konvertibilna posojila in neposredne naložbe v lastniški kapital v obliki sofinanciranja z zasebnimi investitorji, ki se izvaja prek finančnega posrednika Slovenskega podjetniškega sklada. Konvertibilna posojila so na voljo v znesku do 75 tisoč EUR, z ročnostjo 5 let, z možnostjo podaljšanja za največ 2 leti ter z moratorijem 3 let. Višina naložb v lastniški kapital znaša od 100 tisoč EUR do 600 tisoč EUR, v primeru inovativnega podjetja pa do 1,2 milijona EUR. Naložba traja do 10 let. Končni upravičenci so mikro in mala podjetja. Do leta 2023 bo za izvajanje tega finančnega instrumenta skupaj na voljo približno 10 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike.

V letu 2020 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbranih finančnih posrednic (dveh poslovnih bank) in SID banke v obsegu 56 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 10 mio EUR, z ročnostjo do devet let, z daljšim, do triletnim moratorijem na odplačilo glavnice ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja.

Za področje mikroposojil so bila zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem prek finančnih posrednikov (hranilnice in javnega sklada) v obsegu 55,6 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 25.000 EUR, z ročnostjo do pet let, z daljšim, do 2,5-letnim moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanja.

Inovativnim podjetjem v začetnih fazah razvoja (semenski fazi, fazi oblikovanja oziroma fazi zagona) so bila preko javnega sklada v obsegu 9,6 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike, na voljo konvertibilna posojila v višini 75.000 EUR, z ročnostjo do 5 let (z možnostjo podaljšanja za 2 leti), s triletnim moratorijem (z možnostjo podaljšanja za 2 leti), brez zavarovanja, ter naložbe v lastniški kapital, do

največ 1.200.000 EUR, ki praviloma ne trajajo dlje kot 10 let. Do naložbe v lastniški kapital so upravičeni le končni prejemniki, ki imajo ob oddaji vloge za financiranje najmanj v obliki pisma o nameri že zagotovljen/-e dodatni/-e kapitalski/-e vložek/-e s strani zasebnega investitorja. Namen FI je, da se izboljša struktura virov financiranja teh inovativnih podjetij in da se jim omogoči financiranje poslovanja s konvertibilnimi posojili in naložbo v lastniški kapital do točke, ko postane njihovo poslovanje dobičkonosno in tako tudi dostopno za bančno financiranje.

Kot odziv na pandemijo COVID-19 je SID banka v sodelovanju z MGRT v letu 2020 vzpostavila nov Sklad skladov FI COVID-19 v višini 65 mio EUR evropske kohezijske politike, namenjen financiranju obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti ter investicij, raziskav, razvoja in inovacij za lažje okrevanje gospodarstva prizadetega zaradi epidemije COVID-19. Tako so se iz Sklada z mikroposojili, preko finančnih posrednikov, ter s posojili za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) neposredno preko SID Banke, financirala slovenska podjetja z namenom omilitve posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19.

Z mikroposojili COVID-19 je mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom, zadrugam ter socialnim podjetjem na razpolago 60 milijonov EUR EKP sredstev. Višina kreditov je od 5.000 € do 25.000 €, z ročnostjo od 2 do 5 let, možnostjo moratorija na 1/2 ročnosti kredita ter financiranjem 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1.2.2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

SID banka je konec septembra 2020 s podpisom Sporazuma o financiranju za operacijo »FI COVID-19« imenovana za izvajanje finančnega instrumenta EKP Posojila za RRI2 (2014-2020)/COVID-19. S posojili za raziskave, razvoj in inovacije (RRI), ki se izvajajo neposredno preko SID banke pa je podjetjem vseh velikosti in samostojnim podjetnikom na razpolago predvidoma 7,5 milijonov EUR sredstev, od tega 5 milijonov EUR sredstev EKP in 2,5 milijona EUR sredstev SID banke, za financiranje upravičenih stroškov naložb v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva povezana z RRI. Višina kredita je od 10.000 EUR do 2,5 mio EUR, z ročnostjo od 3 do 9 let, možnostjo moratorija na 1/3 ročnosti kredita ter financiranje 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1.2.2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

SID banka uspešno upravlja Sklad skladov in Sklad Skladov COVID-19 in je skupaj s sodelujočimi finančnimi posredniki ter v okviru neposrednega izvajanja (SID banka) od konca decembra 2018 do konca decembra 2020 sklenila že 3.774 poslov v skupni višini 161,5 mio EUR (od tega 101 mio EUR EKP sredstev). Samo v letu 2020 je bilo

vse skupaj v okviru obeh Skladov skladov sklenjenih 1.854 poslov v skupni višini 79,4 mio EUR (od tega 49,7 mio EUR EKP sredstev).

Upravljanje sredstev ESIF skladov preko strukture Sklada skladov zagotavlja učinkovit način upravljanja in porabe EU sredstev preko različnih finančnih instrumentov različnih naložbenih področij, vzpostavitev mreže finančnih posrednikov, ki omogočajo plasiranje oz. optimalno distribucijo ESIF sredstev preko finančnih instrumentov, uresničuje zaveze EK-ju po prehajanju s koriščenja nepovratnih sredstev na koriščenje povratnih oblik financiranja, zlasti z vključevanjem zasebnih virov (proračunska sredstva se nadomesti z zasebnimi sredstvi bank in hranilnic) in zagotavlja večjo učinkovitost javnih sredstev (revolving, multiplikativni učinek). Sklad skladov tudi povezuje institucije javnega spodbujevalnega sistema (Slovenski podjetniški sklad, SID banka, ipd.) v enovit okvir spodbujevalnih ukrepov, kar povečuje njihovo komplementarnost za doseganje večjih povezovalnih pozitivnih učinkov na gospodarstvo, urbani razvoj in na drugih naložbenih področjih.

SID banka, pri kateri je že vzpostavljena ustrezna platforma za nadaljevanje izvajanja finančnih instrumentov za uspešno upravljanje in izvajanje Sklad skladov in Sklad skladov FI COVID-19, si bo zato aktivno prizadevala za nadaljevanje izvajanja v še večjem obsegu tudi v okviru naslednjega finančnega okvirja EU (MFF 2021-2027), hkrati pa se pripravlja na izvedbo stebrne ocene s ciljem postati izvajalski partner Evropske komisije za izvajanje centraliziranih EU instrumentov v okviru InvestEU.

Tabela 22: Alokacija sredstev do finančnih posrednikov in končnih prejemnikov v okviru Slada sklada in Sklada skladov COVID-19

Finančni instrument	Višina sklenjenih finančnih sporazumov s finančnimi posredniki do 31. 12. 2020	Črpana sredstva s strani finančnih posrednikov do 31. 12. 2020	Št. sklenjenih poslov s KP do 31. 12. 2020	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP (EKP in vzvod) do 31. 12. 2020	Št. sklenjenih poslov s KP v letu 2020	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP v letu 2020 (EKP in vzvod)
RRI – Posojila in PG RRI VP	70.994.167,00	42.813.501,00	84	43.763.887,06	26	10.920.835,00
Mikroposojila in PG MSP	168.298.501,00	74.462.500,76	3.658	107.795.299,53	1805	61.958.953,00
Lastniško in kvazi lastniško financiranje	9.600.000	4.800.000	27	2.775.000	20	2.250.000,00
Energetska učinkovitost - Posojila	24.750.000	10.425.925	3	1.206.058,51	2	1.006.058,51
Urbani razvoj – Posojila	4.900.000	4.001.000	2	6.000.000,00	1	3.300.000,00
SKUPAJ	278.542.668,00	136.502.926,76	3.774	161.540.245,10	1.854	79.435.846,51

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09, v nadaljevanju ZJShemRS). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da **je pridobivanje poroštev bilo omejeno na 31. 12. 2010** in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, SID banka poroča o izvajanju le-tega, saj **se aktivnosti s tem v zvezi** (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravdni postopki, itd.) **še vedno izvajajo**, tekoče pa se spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotavljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic - predvsem zmanjšano dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. **V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poroštva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda** (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilu o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, **shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C**, "ker ravno ta najbolj potrebujejo pomoč", poleg tega pa shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd EUR, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio EUR jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio EUR, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike

Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih takrat trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

V letu 2020 je bila pri kreditih, odobrenih po ZJShemRS, obravnavana ena sprememba kreditnih pogojev v skladu z določbami preventivnega prestrukturiranja po Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr., 27/16, 31/16 – odl. US, 38/16 – odl. US, 63/16 – ZD-C, 54/18 – odl. US, 69/19 – odl. US, 74/20 – odl. US in 85/20 – odl. US), ki je bil zaključen s podpisom sporazuma o prestrukturiranju in njegovo pravnomočnostjo.

Na dan 31. 12. 2020 je bila pri poslovni banki aktivna še ena kreditna pogodba, s stanjem glavnice v višini 5,4 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 2,4 mio EUR.

V letu 2020 je SID banka prejela v obravnavo štiri zahtevke za unovčenje izdanih jamstev Republike Slovenije (skupaj je banka v obdobju 2009-2020 prejela 346 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poroštEV zaradi določb ZJShemRS in uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji poroštva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS je **v obdobju 2009-2020 Ministrstvo za finance izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,42 mio EUR** na podlagi 298 zahtevkov za unovčenje. V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, 35/09, 43/09, 4/10, 42/10 in 105/11) opravi in vodi Državno odvetništvo Republike Slovenije.

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09, v nadaljevanju ZJShemFO). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditorejmalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditorejmalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditorejmalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od leta septembra 2009 do 31. 12. 2010, je znašala 350 mio EUR, od tega je bilo **50 mio EUR kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditorejmalcev**. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljene za 84,9 mio EUR jamstvene kvote.

Tabela 23: Podatki o jamstvih izdanih fizičnim osebam po ZJShemFO

Št. avkcije	Datum avkcije	Znesek razpisane jamstvene kvote v EUR	Znesek dodeljene jamstvene kvote v EUR	% jamstva RS	Porabljena kvota (Znesek kreditov zavarovanih z jamstvom RS) v EUR	Znesek kreditov v EUR	Št. kreditov
1	2.10.2009	50.000.000,0	30.800.000,0	50 %	6.513.097,9	13.026.195,8	244
2	2.10.2009	10.000.000,0	7.600.000,0	100 %	1.646.355,0	1.646.355,0	239
3	3.2.2010	50.000.000,0	27.300.000,0	50 %	8.438.468,0	16.876.936,0	293
4	3.2.2010	20.000.000,0	6.600.000,0	100 %	1.290.701,0	1.290.701,0	186
5	6.10.2010	20.000.000,0	10.300.000,0	50 %	1.201.005,0	2.402.010,0	39
6	6.10.2010	5.000.000,0	2.300.000,0	100 %	174.667,0	174.667,0	27
Skupaj		155.000.000,0	84.900.000,0		19.264.293,9	35.416.864,8	1.028
Zakonska kvota					350.000.000,0		

Na dan 31. 12. 2020 je bilo odprtih še 65 kreditov s stanjem v višini 2,5 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 1,3 EUR.

SID banka je v letu 2020 prejela v obravnavo en zahtevek za unovčenje (v letih 2010-2020 skupaj 112 zahtevkov).

V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditojemalec v roku osmih dni od prejema poziva ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na Finančno upravo Republike Slovenije.

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOPDVE, v nadaljevanju: ZIUZEOP). Republika Slovenija v petem odstavku 65. člena ZIUZEOP pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po plačilu porošstva preveri izpolnjevanje pogojev po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (Uradni list RS, št. 36/20, 49/20, 175/20 - ZIUOPDVE in 203/20 – ZIUPOPDVE, v nadaljevanju: ZIUOPOK), na podlagi katerih je banka oziroma hranilnica (v nadaljevanju banka) odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe.

V skladu s 13. členom Uredbe o izvajanju 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 67/20), SID banki za izvajanje vseh poslov v zvezi s poroštveno shemo pripada mesečno nadomestilo v višini, ki se podrobneje uredi v pogodbi med Republiko Slovenijo in SID banko. Republika Slovenije s SID banko še ni sklenila zadevne pogodbe, posledično stroški, ki so nastali pri vzpostavitvi in izvajanju poroštvene sheme v letu 2020 SID banki še niso bili pokriti.

Namen 65. člena ZIUZEOP, kot interventnega ukrepa, ki ureja odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, je **bankam zagotoviti poroštvo Republike Slovenije za odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK**, odobrene **pravnim in fizičnim osebam**. Skupni **znesek poroštev** Republike Slovenije za odložene obveznosti po ZIUOPOK znaša največ **200 mio EUR**.

Zakon je bil kot začasni ukrep sprejet na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (2020/C 91 I/01) z dne 19. marca 2020 (**Začasni okvir**) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

Kasnejše spremembe Začasnega okvira so vplivale na izvajanje poroštvene sheme ob pogoju sprejetja sprememb zakonodaje. Na 65. člen ZIUZEOP sta tako vplivala protikoronska paketa PKP6 oziroma ZIUOPDVE in PKP7 oziroma ZIUPOPDVE.

SID banka je za namen izvajanja pooblastila Republike Slovenije v letu 2020:

- vzpostavila organizacijske in kadrovske pogoje ter informacijsko podporo za prejem, spremljavo in hrambo poročil bank in spremljavo kvote oziroma izpostavljenosti Republike Slovenije iz naslova obveznosti za plačilo poročstva,
- pripravila podlage in navodila za poročanje bank in interna navodila za sodelujoče organizacijske enote SID banke,
- zagotovila vsebinsko in tehnično pomoč bankam.

SID banka je z izboljšavami procesa izvajanja poroštvene sheme in odpravo pomanjkljivosti nadaljevala tudi po njegovi uvedbi. Skladno s priporočili Banke Slovenije iz pregleda poslovanja SID banke pri izvajanju poroštvenih shem v avgustu in septembru 2020, je SID banka uvedla kontrolo nad porabo poroštvene kvote na ravni celotne sheme in kontrolo vrednostnih omejitev odloženih obveznosti na ravni posameznega kreditojemalca, dogradila programsko rešitev za proces unovčevanj porošttev, uvedla varnostno zaščito pred kibernetskimi napadi in s tem zmanjšala izpostavljenost SID banke do kibernetskih tveganj ter v načrt neprekinjenega poslovanja za primer delne ali popolne odpovedi informacijskih rešitev vključila tudi postopke izvajanja agentskih storitev iz naslova poroštvenih shem v imenu Republike Slovenije.

Vse aktivnosti za realizacijo priporočil Banke Slovenije je SID banka v postavljenih rokih za realizacijo tudi že izvedla, Banka Slovenije pa potrdila, da so ugotovljene pomanjkljivosti v celoti odpravljene.

Glavne aktivnosti v 2020 so se izvajale na področju spremljave in poročanja bank o odlogih plačil kreditnih obveznosti, prijavljenih v poroštveno shemo.

Banke so **odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK**, iz razlogov, povezanih s posledicami prve epidemije virusa, odobrile za obdobje **največ 12 mesecev**, pridobivanje porošttev pa je bilo sprva omejeno do decembra 2020. Po razglasitvi drugega vala epidemije, je Vlada Republike Slovenije s sprejetjem **ZIUOPDVE** od 28. novembra 2020 omogočila **odloge plačil kreditnih obveznosti do 31. januarja 2021**, nato pa 30. decembra 2020, s sprejetjem **ZIUPOPdve** za **obdobje do 9 mesecev**, ki vključuje tudi morebitne prejšnje odloge, odobrene na podlagi ZIUOPOK. Pridobivanje porošttev Republike Slovenije za te odloge je bilo podaljšano do 31. marca 2021, za vloge, ki so jih banke prejele do 26. februarja 2021.

Republika Slovenija kot porok jamči banki v višini **25 %** ali **50 % zneska odloženih obveznosti iz kreditnih pogodb** – slednje velja v primeru kreditojemalcev, ki

opravljajo dejavnost, za katero je bilo z vladnim ali občinskim odlokom določeno, da se opravljanje storitve oziroma prodaja blaga zaradi epidemije začasno prepove, in v primeru kreditojemalcev, ki so fizične osebe.

V letu 2020 je bilo, skladno s 65. členom ZIUZEOP v poroštveno shemo **prijavljenih 10.443** odlogov plačil kreditnih obveznosti pravnih in fizičnih oseb, **v skupnem znesku 171,84 mio EUR**.

Na dan 31. decembra 2020 je znašalo **stanje porabljenе poroštvene kvote 68,68 mio EUR oziroma 34,34 % razpoložljive kvote**.

Slika 56: Mesečno gibanje prijavljenih odlogov po ZIUZEOP v letu 2020 – kumulativa

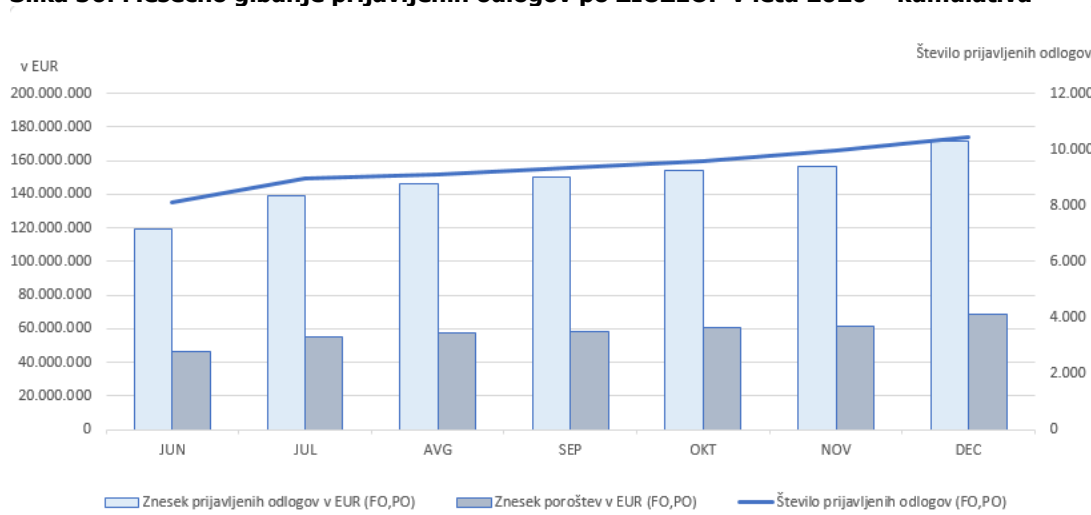

Tabela 24: Prijavljeni odlogi v poroštveno shemo po 65. členu ZIUZEOP v letu 2020, razdeljeno na pravne in fizične osebe

	Število prijavljenih odlogov	Znesek prijavljenih odlogov (v EUR)	Znesek poroštev (v EUR)
Fizične osebe*	8.317	25.208.281	12.537.755
Pravne osebe	2.126	146.626.739	56.140.687
SKUPAJ	10.443	171.835.020	68.678.442

*vključene so fizične osebe in nosilci kmetijske dejavnosti

Število odlogov po neodplačanem **stanju** odloženih kreditnih obveznosti na dan **31. decembra 2020** je bilo 2.092 za kreditojemalce, ki so pravne osebe, in 7.946 za fizične osebe in nosilce kmetijskih dejavnosti. **Stanje** neodplačanih **odloženih plačil** kreditov v poroštveni shemi je za pravne osebe konec leta 2020 znašalo 140,28 mio EUR (stanje poroštvа 54,17 mio EUR), za fizične osebe in nosilce kmetijskih dejavnosti pa 23,22 mio EUR (stanje poroštvа 11,55 mio EUR). Skupaj za vse skupine

kreditojemalcev v shemi ZIUZEOP je **stanje neodplačanih odlogov** konec leta 2020 znašalo 163,50 mio EUR, stanje potencialne **poroštvne obveznosti skupaj pa 65,72 mio EUR**.

Izkoriščenost ukrepa poroštev Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP ocenjujemo kot uspešno. Glede na to, da je bila poroštvna kvota konec 2020 za odloge kreditojemalcev pravnih in fizičnih oseb izkoriščena 33-odstotno, ocenjujemo kot **dobro sprejeto in koriščeno** s strani bank. Odločitev o vključitvi odloga v poroštvno shemo je bila sprejeta izključno na strani banke in kreditojemalci na to niso imeli vpliva. V primeru kreditojemalcev, ki niso fizične osebe, se premija za porošstvo obračunava, vendar se ne plačuje, razen v primeru presežanja zneska prejetih javnih sredstev, določenega v Uredbi o izvajanju 65. člena ZIUZEOP (v nadaljevanju: uredba). Znesek neplačane premije predstavlja državno pomoč. Dodeljeno državno pomoč za posamezno podjetje je SID banka mesečno poročala ministrstvu, pristojnemu za finance.

Ukrep odloga plačil kreditnih obveznosti je bil primeren za reševanje začasnih likvidnostnih težav in ni dolgoročna rešitev, ki bi odpravljala solventnostne težave podjetij. Če bi ukrep trajal predolgo, bi lahko ob kopičenju slabih terjatev v bankah ogrozil stabilnost celotnega bančnega sistema in tudi kreditojemalcem otežil poplačilo dolgov.

Poroštvo Republike Slovenije velja:

- šest mesecev po izteku obdobja odloga plačila za odloge, dogovorjene v skladu z ZIUOPOK in odobrene do 30. aprila 2020,
- dvanajst mesecev po izteku obdobja odloga plačila za odloge, dogovorjene v skladu z ZIUOPOK in odobrene po 30. aprilu 2020. Najdaljši rok za unovčitev porošstva za odloge plačil kreditnih obveznosti, ki se bodo iztekli konec 2021, bo do konca leta 2022.

V letu 2020 je SID banka prejela en zahtevek za unovčitev porošstva Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP za odlog plačila kreditne obveznosti po ZIUOPOK, odobrenega pravni osebi, za katerega pa porošstvo ni bilo izplačano iz razloga nepravočasnega obvestila SID banke o začetku postopka zaradi insolventnosti kreditojemalca, kar je po enajstem odstavku 65. člena ZIUZEOP razlog za prenehanje porošstva.

SID banka bo preverila izpolnjevanje pogojev za unovčitev porošstva po 65. členu ZIUZEOP in pripadajoči vladni uredbi ter skladnost sklenjenih aneksov in kreditnih pogodb z ZIUOPOK v šestih mesecih po izplačanem poroštvu. Če bo SID banka

ugotovila, da je banka odlog ali kredit odobrila v nasprotju s pogoji ZIUOPOK ali da niso bile izpolnjene vsebinske zahteve iz 65. člena ZIUZEOP in uredbe, bo od banke zahtevala vrnitev zneska izplačanega poročstva Republike Slovenije.

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE, v nadaljevanju: ZDLGPE). Republika Slovenija v četrtem odstavku 7. člena ZDLGPE pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po sklenitvi kreditne pogodbe in prejemu kreditne dokumentacije od bank formalno pregleda seznam za preverjanje pogojev, po plačilu poroštva pa preveri izpolnjevanje pogojev po navedenem zakonu, na podlagi katerih je banka odobrila kredit.

V skladu z 12. členom ZDLGPE, je SID banka za izvajanje vseh poslov v zvezi s poroštveno shemo upravičena do nadomestila v višini, ki se podrobneje uredi v pogodbi med Republiko Slovenijo in SID banko. Republika Slovenije s SID banko še ni sklenila zadevne pogodbe, posledično stroški, ki so nastali pri vzpostavitvi in izvajanju poroštvene sheme v letu 2020 SID banki še niso bili pokriti.

Namen ZDLGPE kot interventnega ukrepa, ki pomeni odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, **je zagotoviti potrebno likvidnost slovenskemu gospodarstvu za omilitev posledic COVID-19 in preprečiti hujšo gospodarsko škodo**, in sicer z bančnimi krediti, zavarovanimi s poroštvom Republike Slovenije, ki z namenom varovanja finančne stabilnosti zagotovi ustrezno pokritje kreditnega tveganja bank.

Skupni **znesek glavnih kreditnih pogodb**, sklenjenih v skladu z ZDLGPE in za katere velja poroštvo Republike Slovenije, je **omejen na 2 mrd EUR**. SID banka je na svoji spletni strani tudi ažurno objavljala podatke o porabi poroštvene kvote.

Zakon je kot začasni ukrep sprejet na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (2020/C 91 I/01) iz 19. marca 2020 (**Začasni okvir**) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

SID banka je v letu 2020 za namen izvajanja pooblastila Republike Slovenije po ZDLGPE:

- vzpostavila organizacijske in kadrovske pogoje ter informacijsko podporo za poizvedbo o prosti poroštveni kvoti, rezervacijo kvote in prijavo kredita v poroštveno kvoto po ZDLGPE (t.i. Web service),
- vzpostavila informacijsko podporo za prejem, spremljavo in hrambo poročil bank, in spremljavo kvote oziroma izpostavljenosti Republike Slovenije iz naslova obveznosti za plačilo poroštva,
- pripravila podlage in navodila za poročanje bank in interna navodila za sodelujoče organizacijske enote SID banke,
- zagotovila vsebinsko in tehnično pomoč bankam.

SID banka je z izboljšavami procesa izvajanja poroštvene sheme in odpravo pomanjkljivosti nadaljevala tudi po njegovi uvedbi. Skladno s priporočili Banke Slovenije iz pregleda poslovanja SID banke pri izvajanju poroštvenih shem v avgustu in septembru 2020, je SID banka uvedla ustrezne aplikativne kontrole nad porabo poroštvene kvote na ravni celotne sheme in kontrolo najvišjih dovoljenih zneskov glavnice na ravni posameznega kreditojemalca, dogradila programsko rešitev za proces unovčevanj poroštvenih shem, uvedla varnostno zaščito pred kibernetскими napadi in s tem zmanjšala izpostavljenost SID banke do kibernetских tveganj ter v načrt neprekinjenega poslovanja za primer delne ali popolne odpovedi informacijskih rešitev vključila tudi postopke izvajanja agentskih storitev iz naslova poroštvenih shem v imenu Republike Slovenije.

Vse aktivnosti za realizacijo priporočil Banke Slovenije je SID banka v postavljenih rokih za realizacijo tudi že izvedla, Banka Slovenije pa potrdila, da so ugotovljene pomanjkljivosti v celoti odpravljene.

Glavne aktivnosti SID banke so obsegale pregled seznama dokumentacije bank za sklenjene kreditne pogodbe, za katere je SID banka v imenu Republike Slovenije bankam izdajala izjave o potrditvi podelitve poroštva Republike Slovenije, ter na področju spremljave in poročanja podatkov bank ter zaračunavanja jamstvene premije. Uredba o izvajanju ukrepa poroštva po ZDLGPE, sprejeta dne 24. junija 2020 na podlagi 17. člena ZDLGPE (v nadaljevanju: uredba), je uvedla prilogo, s katero podrobneje določa seznam dokumentacije, na podlagi katere SID banka formalno preverja, ali so izpolnjeni pogoji za izpolnitev poroštvene obveznosti Republike Slovenije.

V prvotni vsebini zakona je shema predvidevala pridobitev poroštva Republike Slovenije do 31. decembra 2020. Na drugi val epidemije, oktobra 2020, pa se je Vlada Republike Slovenije s sprejetjem Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo

posledic COVID-19 (ZZUOOP, Uradni list RS, št. 152/20), odzvala s **podaljšanjem** tega ukrepa **do 30. junija 2021**, kar je omogočal tudi spremenjen Začasni okvir. S sprejetjem Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUPOPVDVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPTG, v nadaljevanju ZIUOPDVE), 27. novembra 2020, je bila povišana tudi zgornja zakonska omejitev zneska glavnice kredita, ki ne sme presegati 25 % prihodkov od prodaje kreditojemalca v letu 2019 (prvotna omejitev je veljala do 10 % prihodkov od prodaje) ali dvojnega zneska stroškov dela za leto 2019 (prvotno do enkratnika zneska stroškov dela), kar je bilo tudi v skladu z omejitvijo, ki je izhajala iz Začasnega okvira; odpravili pa so se tudi nekateri pogoji za kreditojemalce oziroma administrativne ovire glede predložitve dokazil za izpolnjevanje zakonskih pogojev (kot na primer, umaknjen pogoj obvezne vključitve kreditojemalca v večstranski pobot pri Ajpes).

Republika Slovenija prevzema poroštveno obveznost po ZDLGPE v primeru kreditnih pogodb, ki **izpolnjujejo naslednje pogoje**:

- **sklenjene** so po 12. marcu 2020 in najkasneje **do 30. junija 2021**;
- ročnost kredita **ne presega petih let**;
- kredit je **namenjen izključno financiranju osnovne dejavnosti kreditojemalca**, in sicer financiranju novih ali dokončanju že začelih naložb, financiranju obratnega kapitala ali financiranju poplačila obveznosti iz kreditnih pogodb, ki so bile sklenjene v obdobju po 12. marcu 2020 do uveljavitve tega zakona in izpolnjujejo pogoje po tem zakonu;
- kredit **ni namenjen financiranju povezanih družb ali družb s sedežem v tujini**.

Poleg tega zakon določa pogoje tudi za kreditojemalca:

- po stanju na dan 31. decembra 2019 ni štel za podjetje v težavah,
- po 31. decembru 2019 se sooča s težavami zaradi poslovnih razlogov, povezanih s posledicami epidemije COVID-19,
- na zadnji dan meseca pred oddajo vloge za kredit ima poravnane zapadle obveznosti iz naslova obveznih prispevkov, davkov in drugih dajatev, ali mu je v skladu z določbami zakona odloženo plačilo obveznosti iz naslova obveznih prispevkov, davkov ali drugih dajatev oziroma omogočeno obročno odplačilo le-teh,
- na dan 12. marca 2020 nima statusa neplačnika in pomembnih zamud s plačili.

Višina poroštva znaša 70 % glavnice kredita, odobrenega velikemu podjetju oziroma **80 % glavnice kredita**, odobrenega mikro, majhnemu ali srednjemu podjetju (MSP), pri čemer se velikost podjetja upošteva skladno z Uredbo 651/2014/EU.

V letu 2020 je bilo prijavljenih 73 kreditnih pogodb po ZDLGPE, **v skupnem znesku 62,07 mio EUR**, z zneskom poroštva Republike Slovenije **44,61 mio EUR**.

Slika 57: Mesečno gibanje prijavljenih kreditnih pogodb po ZDLGPE v letu 2020 - kumulativa

Tabela 25: Prijavljeni krediti v poroštveno shemo po ZDLGPE v letu 2020 po velikosti kreditnojemalcev

Velikost kreditnojemalca*	Število kreditnih pogodb	Znesek prijavljenih kreditnih pogodb (v EUR)	Znesek poroštev (v EUR)
MSP	63	11.580.752	9.264.602
Veliko podjetje	10	50.490.000	35.343.000
SKUPAJ	73	62.070.752	44.607.602

*upoštevana je velikost kreditnojemalca skladno z Uredbo 651/2014/EU

Na dan 31. decembra 2020 je bilo **stanje** neodplačanih **glavnic kreditov** v višini 41,89 mio EUR, za katere poroštvo Republike Slovenije znaša 30,21 mio EUR. V stanju neodplačanih glavnic niso vključeni krediti, ki do konca leta 2020 še niso bili črpani.

Poroštvena shema Republike Slovenije po ZDLGPE je naslovila problem likvidnosti v gospodarstvu, ki se je pojavil zaradi gospodarske krize ob izbruhu virusa COVID-19. **Predpostavka** pri oblikovanju poroštvene sheme je bila **visoka likvidnost v bančnem sistemu**. SID banka je od pridobitve javnega pooblastila po ZDLGPE

pospeševala uporabo tega instrumenta v okviru sodelovanja in razgovorov z bankami in drugimi aktivnostmi obveščanja javnosti, vendar kljub temu poroštvena shema ni bila izkoriščena v taki meri, kot bi v začetku krize pričakovali. Razlogi za manjšo izkoriščenost poroštva od pričakovane so različni. Podjetja imajo manjše potrebe po likvidnostnih posojilih, k čemur je prispevalo tudi dejstvo, da je Vlada Republike Slovenije sočasno, v pričakovanju krize sprejela še druge interventne ukrepe za pomoč gospodarstvu, med njimi odloge plačil kreditnih obveznosti, kar je omogočilo prestrukturiranje odplačila dolgov in tudi zamik učinka krize na kasnejše obdobje, odloge plačil davčnih obveznosti, kritje nadomestila za čakanje na delo, sofinanciranje skrajšanega delovnega časa itd., vsi ti ukrepi pa so bistveno ublažili likvidnostne pritiske. Je pa poroštvena shema pomembna z vidika ustvarjanja varnostne mreže za gospodarstvo, če in ko bi to potrebovalo dodatno likvidnost.

Banka SID banki za primer unovčenja poroštva posreduje zahtevek za unovčitev poroštva najpozneje v šestih mesecih od nastopa dogodka neplačila ali neporavnane dospele obveznosti iz kreditne pogodbe, ki je zavarovana s poroštvom Republike Slovenije.

Uredba določa, da je do sprejetja posebne uredbe iz šestega odstavka 9. člena ZDLGPE **izplačilo poroštvene obveznosti** Republike Slovenije **mogoče le v denarju**.

V letu 2020 SID banka še ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje poroštva Republike Slovenije po ZDLGPE. V primeru prejetega zahtevka in izplačanega poroštva, mora poslovna banka začeti izterjavo, SID banka pa v roku enega meseca po izplačanem poroštvu preveri izpolnjevanje zakonskih pogojev za unovčitev poroštva po ZDLGPE in uredbi ter skladnost sklenjenih kreditnih pogodb z določili ZDLGPE. Če bo SID banka ugotovila, da je banka kredit odobrila v nasprotju s pogoji iz ZDLGPE in pripadajoče vladne uredbe, bo od banke zahtevala vrnitev zneska izplačanega poroštva Republike Slovenije.

XIV. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C

SID banka je na podlagi 127. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) **v 2020 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov** v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 z dne 12. novembra 2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL L št. 302 z dne 18. 11. 2010, str. 1), zadnjič spremenjeno z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2019/1868 z dne 28. avgusta 2019 o spremembi Uredbe (EU) št. 1031/2010 zaradi uskladitve prodaje pravic na dražbi s pravili EU ETS za obdobje 2021–2030 in z razvrstitvijo pravic kot finančnih instrumentov v skladu z Direktivo 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 289 z dne 8. 11. 2019, str. 9).

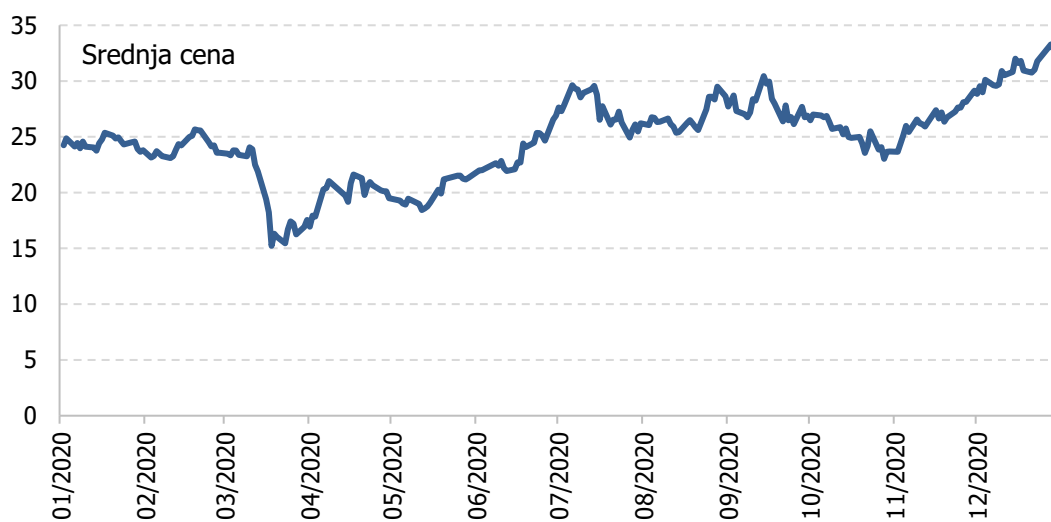
SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov, določene z navedeno uredbo, relevantnimi sklepi Evropske komisije in koledarjem dražb, prejeta kupnino pa prenese na račun Republike Slovenije.

Banka je v letu 2020 kot uradna dražiteljica emisijskih kuponov (European Emission Allowances) sodelovala na 139 dražbah, na katerih je bilo prodano skupaj 2.668 tisoč enot pravic. Znesek kupnine je znašal 64.876 tisoč EUR.

V letu 2020 je bilo izvedenih šest dražb emisijskih kuponov za letalske prevoznike (European Aviation Allowances). Prodanih je bilo 6.500 enot pravic, znesek kupnine je znašal 154 tisoč EUR.

SID banka je v letu 2020 prevzela nalogo uradnega dražitelja, ki je določena v Delegirani uredbi Komisije (EU) 2019/7 z dne 30. oktobra 2018 o spremembi Uredbe (EU) št. 1031/2010 glede dražbe 50 milijonov nedodeljenih pravic iz rezerve za stabilnost trga za sklad za inovacije in o vključitvi dražbenega sistema, ki ga imenuje Nemčija, v seznam dražbenih sistemov (UL L 002, 04.01.2019, str. 1-5).

Slika 58: Gibanja cene EUA (emisijskih kuponov) na avkcijah v letu 2020

Vir: Bloomberg

XV. UČINKI FINANČNIH STORITEV

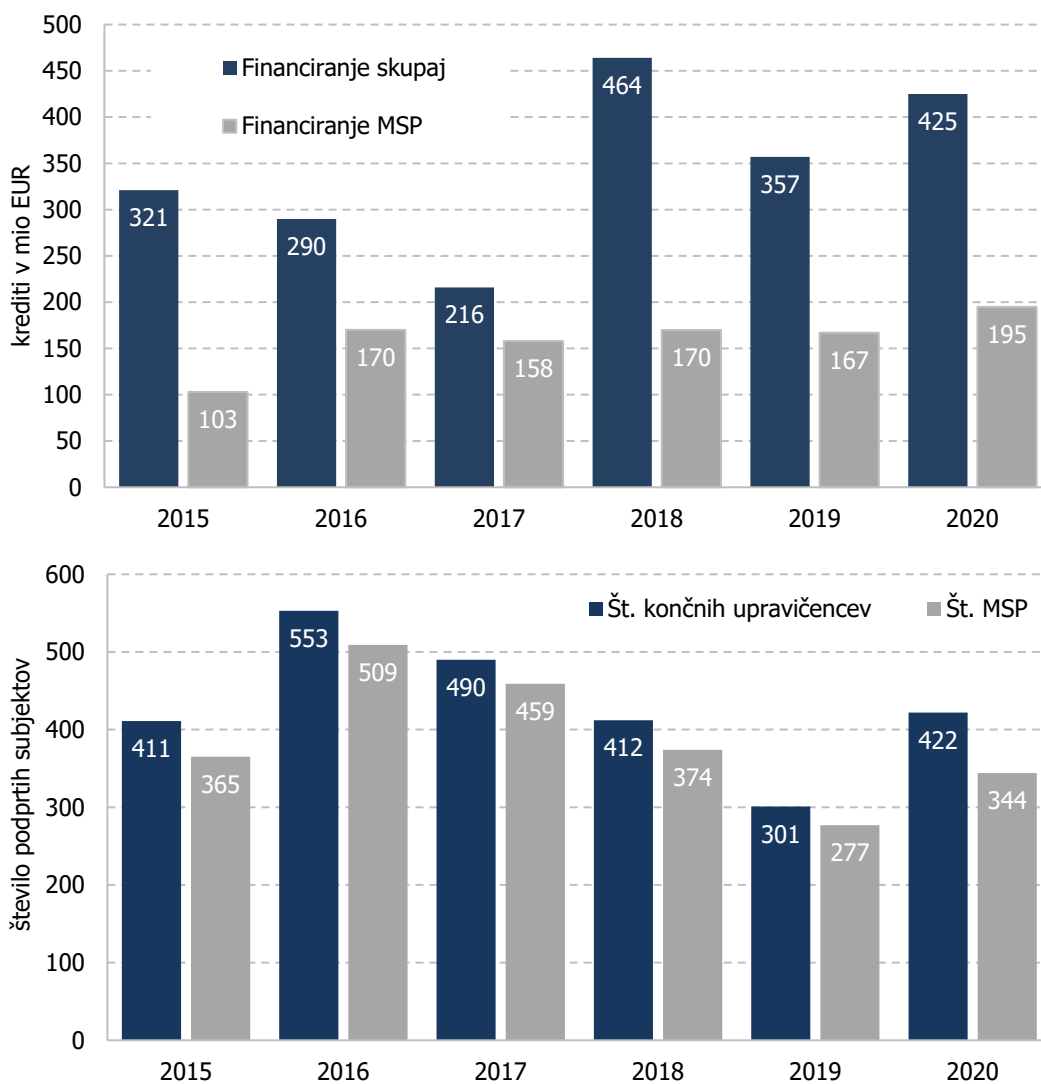
SID banka prispeva k razvoju slovenskega gospodarstva z zagotavljanjem predvsem dolgoročnih sredstev za financiranje razvojno naravnanih projektov in podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli. SID banka je v letu 2020 zaradi epidemije COVID-19 prevzela predvsem interventno vlogo in delovala na področju protikriznega financiranja in zavarovanja. Ponudbo obstoječih programov financiranja v okviru ukrepov finančnega inženiringa je banka razširila ter prilagodila pogoje in namene financiranja potrebam podjetij, katerih poslovanje je prizadela epidemija COVID-19. Prav tako je z namenom ublažitve posledic COVID-19 na slovensko gospodarstvo okrepila neposredno in posredno financiranje iz lastnih virov sredstev. Okrepljeno interventno delovanje se je odrazilo tako v povečanju števila komitentov kot števila in zneska odobritev novih poslov financiranja glede na siceršnje razvojno delovanje, ki ga je banka sicer ohranjala tekom leta. Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2020, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo²⁶ ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2020

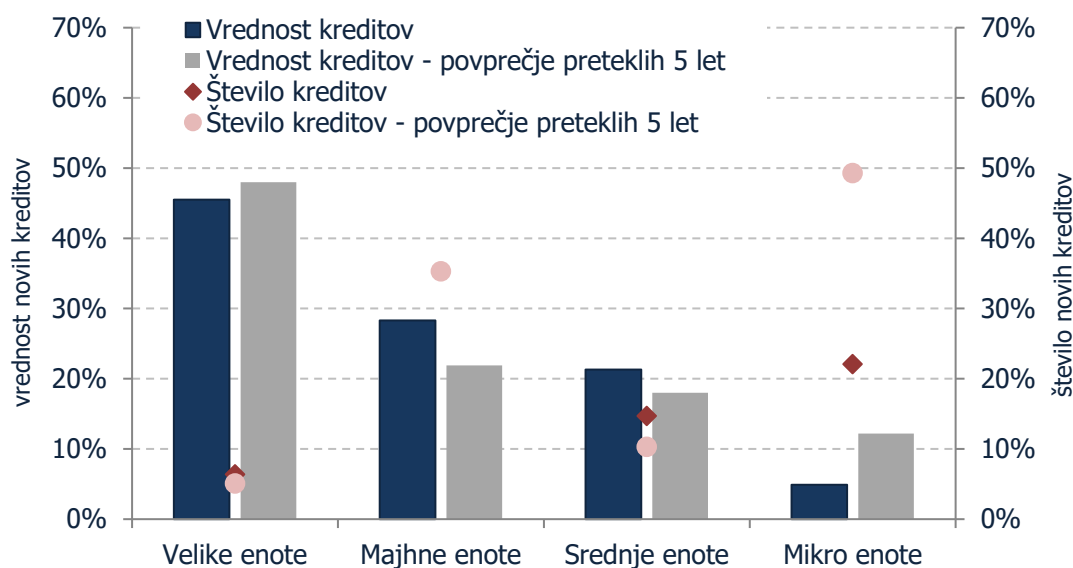
Tudi v letu 2020 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska finančna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). S sredstvi SID banke neposredno in v sofinanciranju s poslovnimi bankami ter prek bank posrednic sklenjenih za 424,6 mio EUR kreditov. Okrepljeno izvajanje financiranja v letu 2020 se je odrazilo tudi v povečanju števila komitentov SID banke za 21 %, od teh je bilo kar 30 % novih. Glede na velikost podjetij je bilo v letu 2020 skupaj financiranih 21 velikih podjetij v višini 168 mio EUR, 344 malih in srednje velikih podjetij v višini 195 mio EUR, 33 samostojnih podjetnikov v višini 6 mio EUR ter 24 drugih subjektov, od tega 15 občin, v skupni višini 55 mio EUR.

²⁶ Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije.

Slika 59: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov v obdobju 2015-2020

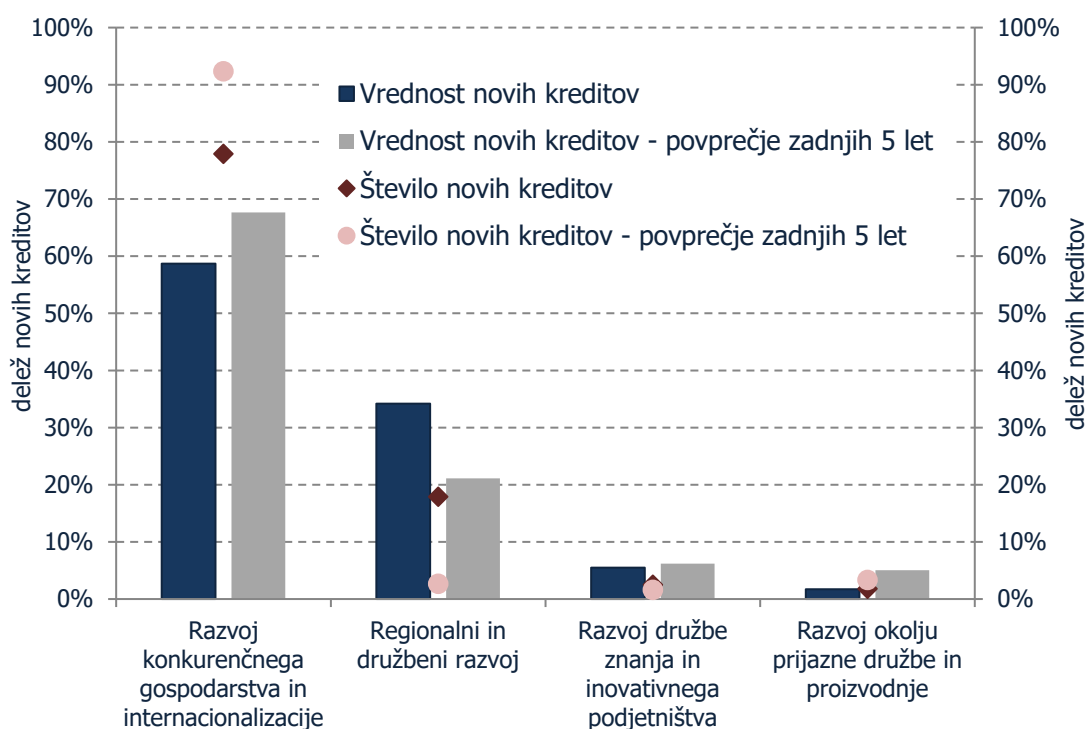

Slika 60: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev za izbrane velikostne enote

Porazdelitev med velikostnimi razredi se je v 2020 v primerjavi s preteklimi 5 leti nekoliko spremenila predvsem pri podpori MSP, medtem ko se delež podprtih velikih enot ni izrazito spremenil. Ta je v letu 2020 dosegel 46 % vrednosti danih kreditov, kar je 2 odstotni točki pod povprečjem primerjalnega obdobja. Delež danih kreditov srednjim, majhnim in mikro podjetjem se je v 2020 glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let povišal v segmentu majhnih in srednjih enot, in sicer na 28 in 21 %. Najmanjši delež vrednosti (5 %) novih kreditov je bil dan mikro enotam, kljub temu da gre za 22 % vseh poslov. Po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, 57 %, namenjen majhnim podjetjem, kar je visoko nad povprečjem primerjalnega obdobja (35 %). Po številu novih kreditov je najmanjši delež, 5 %, pripadal velikim enotam. Financiranje mikro podjetij se je glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let, po deležu števila kreditov znižalo za 27 odstotnih točk.

Slika 61: Razpršitev novih kreditov po glavnih namenih SID banke kot delež vrednosti vseh novih kreditov; kot delež števila vseh novih kreditov

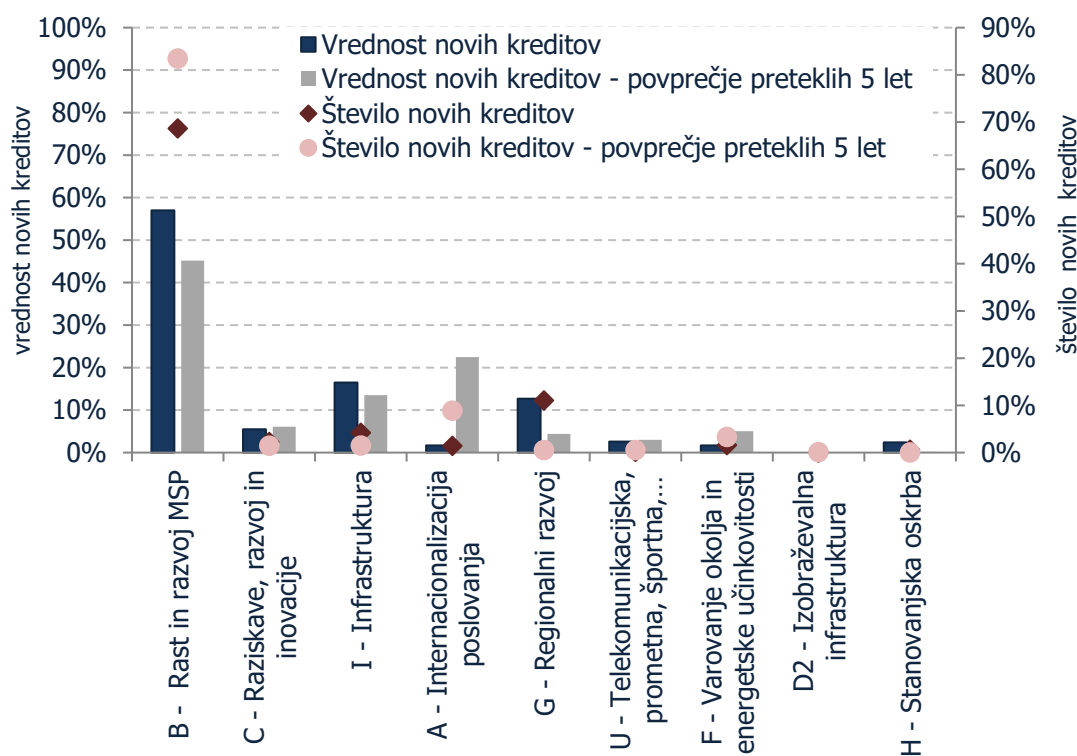
Z namenom zasledovanja dolgoročnih razvojnih usmeritev Republike Slovenije in EU so storitve SID banke razdeljene na štiri glavne namene:

- Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje,
- Razvoj konkurenčnega gospodarstva ter
- Regionalni in družbeni razvoj.

Glede na glavne namene SID banke je bila, tako kot v preteklih letih, večina novih kreditov danih za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Za ta namen je bilo danih 59 % vrednosti vseh novih kreditov oz. 78 % števila vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let se je delež vrednosti novih kreditov znižal za 9 odstotnih točk. Glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let, se je za 13 odstotnih točk zvišal delež vrednosti danih kreditov za namen Regionalni in družbeni razvoj, ki je znašal 34 %. Po številu novih kreditov je bil največji porast za ta namen, in sicer za 15 odstotnih točk. Delež kreditov za namen Razvoj okolju prijazne družbe je v 2020 znašal okoli tretjino deleža primerjalnega obdobja, saj se je

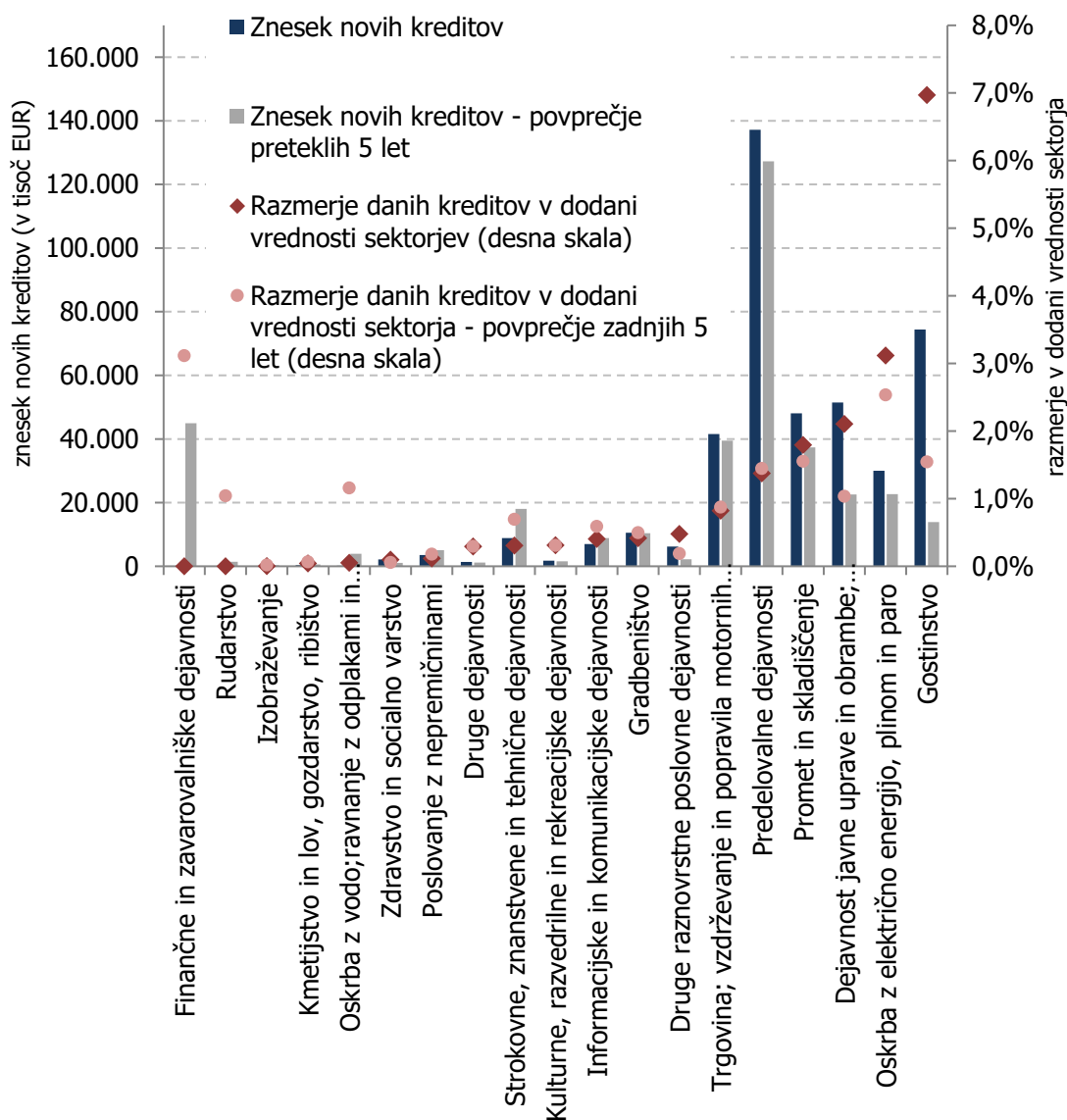
znižal iz že predhodno nizkih 5 % na 1,7 %. SID banka si sicer prizadeva, da pri vsakem posojilu dosega več namenov hkrati – tudi ko je primarni namen na primer razvoj konkurenčnega gospodarstva, presoja po dodelitvi kredita upošteva inovativnost podjetja in njegov potencial, da prispeva k izvozu. S tega vidika postaja podpora SID banke internacionalizaciji bolj posredna, vendar nič manj zavezana temu končnemu cilju.

Slika 62: Razpršitev novih kreditov po namenih naložbe končnega upravičenca

Analiza po namenih naložb končnih upravičencev kaže, da je bil največji delež novih kreditov odobren za financiranje rasti in razvoja MSP in infrastrukture. Delež vrednosti novih kreditov za rast in razvoj MSP se je glede na primerjalno obdobje še dodatno zvišal, s 45 % na 57 %. Najbolj občutno se je glede na primerjalno obdobje znižal delež vrednosti danih kreditov za internacionalizacijo poslovanja, in sicer s 23 % na slaba 2 %. SID banka sicer stremi k podpori internacionalizacije podjetij tudi, oziroma predvsem, z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam glede na regulative EU.

Slika 63: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih in razmerje v dodani vrednosti sektorjev²⁷

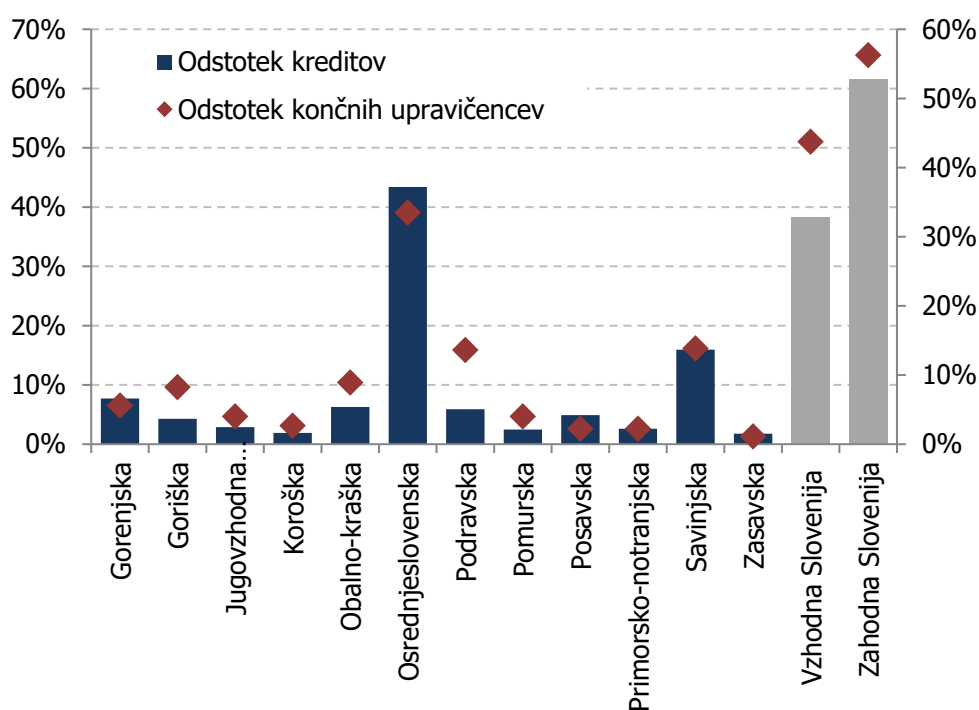
Med kreditorejmalci so, tako kot v preteklih letih, prevladovala podjetja iz predelovalnih dejavnosti, ki predstavljajo tretjino vrednosti vseh kreditov. Sledijo financiranje gostinstva, javne uprave, prometa in skladiščenja, trgovine ter oskrbe z električno

²⁷ Dodana vrednost sektorjev: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2019.

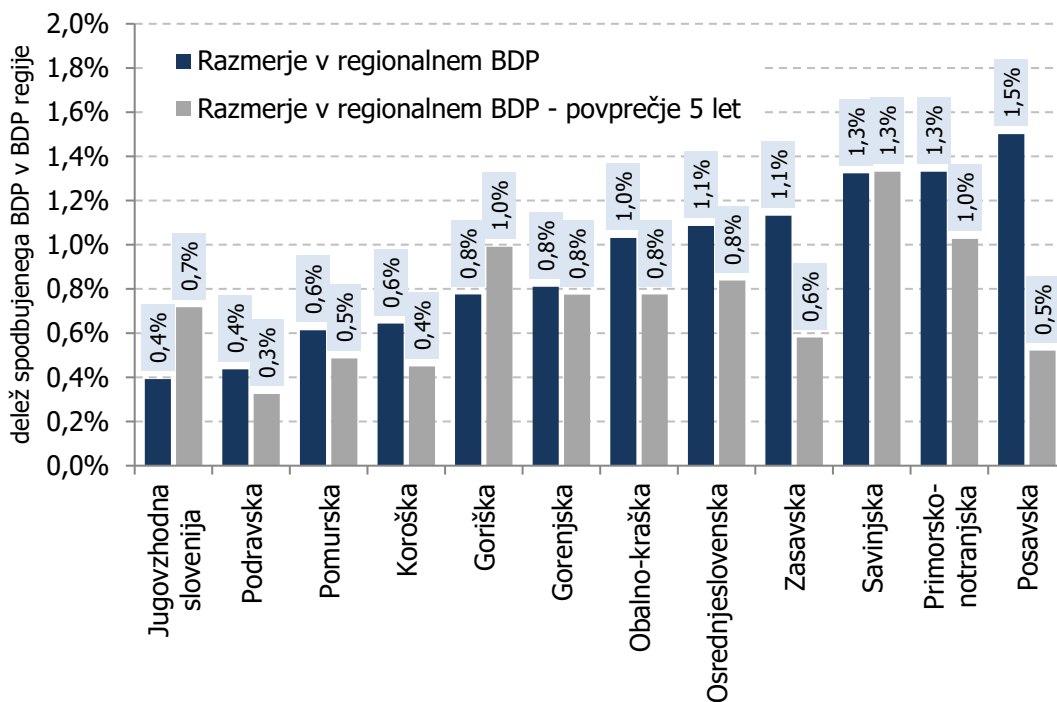
energijo, plinom in paro. Razmerje danih kreditov v dodani vrednosti sektorja je bilo najvišje v gostinski dejavnosti, kjer se je glede na primerjalno obdobje povišalo za dobrih 5 odstotnih točk na 7 %. Razmerje v dodani vrednosti je glede na preteklo obdobje, ko je to znašalo 3,1 %, najbolj padlo v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, kjer v letu 2020 ni bilo danih kreditov. Povprečno razmerje danih novih kreditov v dodani vrednosti sektorja je v 2020 znašalo 1 %.

Glede na razpršenost novih kreditov po regijah, je največji delež kreditov prejela Osrednjeslovenska regija, kjer je bilo danih 43 % vrednosti kreditov. Najmanj kreditov je bilo glede na znesek in število danih v Zasavski, Primorsko-notranjski, Pomurski in Koroški regiji, povsod okoli 2 % vrednosti vseh novih kreditov. Glede na kohezijske regije je bil večji delež kreditov namenjen Zahodni Sloveniji, kamor je bilo danih 62 % vrednosti kreditov oz. podprtih 56 % končnih upravičencev.

Slika 64: Regionalna razpršenost novih kreditov

Slika 65: Razmerje danih kreditov v regionalnem BDP²⁸

SID banka sicer skuša ohranjati ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS, kar se najbolje kaže v razmerju povprečnega obsega novih posojil v zadnjih petih letih glede na BDP regijo. Po tem kazalniku po intenzivnosti kreditiranja prednjačijo Posavska, Primorsko-notranjska, Zasavska in Savinjska regija. Primerjava z obdobjem preteklih 5 let kaže da se je najbolj povečalo razmerje danih kreditov v BDP prav v Posavski regiji. Razmerje v regionalnem BDP se je glede na preteklo obdobje znižalo le v Jugovzhodni Sloveniji in v Goriški regiji. Povprečno razmerje kreditov v regionalnem BDP je v 2020 znašalo 0,9 %, kar je za 0,2 odstotne točke višje kot v letu 2019.

²⁸ Bruto domači proizvod: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2019.

XV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST

Sami učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskav Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 1,1 mrd EUR dodatnega BDP, 2,9 mrd EUR dodatne prodaje, 1,3 mrd EUR dodatnega izvoza in ustvarjenih okoli 7.000 novih delovnih mest.

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE – OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandатов v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

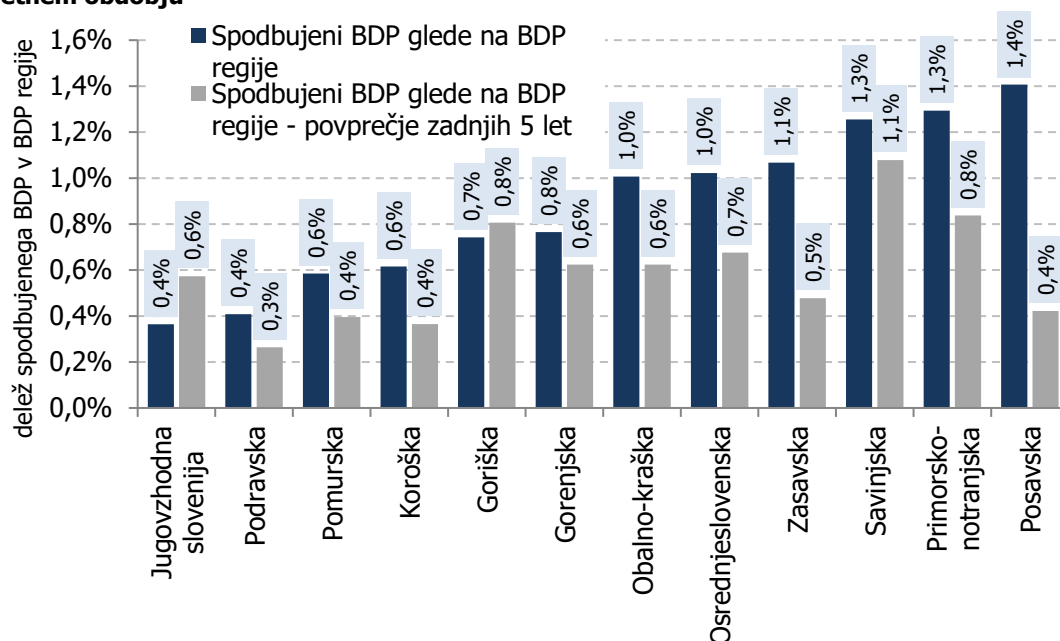
Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo. Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer za obdobje 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod. Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke: skupni multiplikator prodaje za financiranje (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) znaša 4,29 – to pomeni, da je **vsak evro izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, 4,29 EUR dodatne prodaje v Sloveniji**. Skupni multiplikator BDP znaša 1,67, kar pomeni, da je **vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,67 EUR k skupnemu BDP Slovenije**. Skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51, kar pomeni, da je **vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,51 EUR izvoza**.

Tabela 26: Multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke v 2020

	Učinki finančnih storitev SID banke		
	Financiranje	Zavarovanje	SKUPAJ
Dodaten BDP	0,34 mrd EUR	0,81 mrd EUR	1,15 mrd EUR
Dodatna prodaja	0,88 mrd EUR	1,98 mrd EUR	2,86 mrd EUR
Dodaten izvoz	0,31 mrd EUR	0,97 mrd EUR	1,28 mrd EUR
Nova delovna mesta	2.350	4.600	6.950

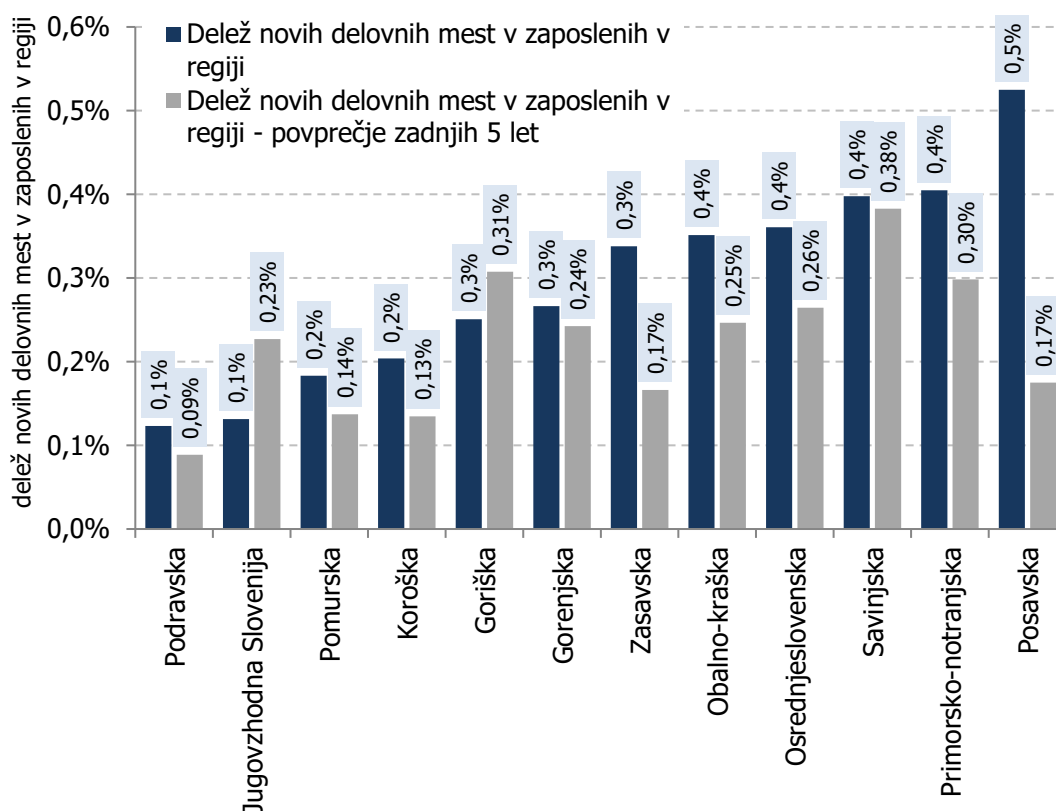
Skladno z obsegom financiranja analiza regionalne razpršenosti obsega učinkov finančnih storitev SID banke kaže, da so bili v letu 2020 največji učinki doseženi v Osrednjeslovenski regiji. Po višini spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2020 prednjači Posavska regija, kjer je delež znašal 1,4 % BDP regije. V Jugovzhodni Sloveniji je bil delež spodbujenega BDP v BDP regije najnižji. V povprečju 2020 je bilo v regijah spodbujenega 0,9 % BDP, kar kaže na manjše povečanje glede na predhodno leto.

Slika 66: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2020 in preteklem 5 letnem obdobju²⁹

²⁹ Bruto domači proizvod: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2019.

Slika 67: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah v 2020 in preteklem 5 letnem obdobju

Skladno z obsegom kreditiranja je bil tudi prispevek finančnih storitev h kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, podoben kot v povprečju preteklih petih let. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem 5-letnem obdobju na ravni 0,22 %, v 2020 pa se je zvišal na 0,29 %. Najbolj se je povišal v Posavski regiji, za 0,3 odstotne točke, najbolj, za več kot odstotno točko, pa se je znižal v Jugovzhodni Sloveniji.

NADGRADNJA VREDNOTENJA MAKROEKONOMSKIH UČINKOV SID BANKE

Za SID banko kot razvojno banko finančni učinki pomenijo zgoj skrb za ohranjanje trajne vzdržnosti poslovanja in optimiziranje virov za doseganje čim večjega dolgoročnega učinka v gospodarstvu, osrednji cilj pa je doseganje širših makroekonomskih učinkov v slovenskem gospodarstvu. Z namenom njihovega ugotavljanja je bila izdelana Evalvacija aktivnosti SID banke v obdobju 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli (Škerlavaj in drugi, 2012), ki je s pomočjo input-output analize na podlagi matrik družbenega

računovodstva (SAM – Social Accounting Matrix) ocenila multiplikatorje delovanja SID banke.

V letu 2020 je bilo vrednotenje teh učinkov dodatno nadgrajeno s podrobnejšo opredelitvijo nekaterih vhodnih podatkov. Dosedanja metodologija, pripravljena s strani ekspertne skupine EF v letu 2012, je temeljila na njihovi oceni multiplikatorja na BDP spodbujenega dodatnim financiranjem investicij. »Dodatnost« delovanja SID banke je bila ovrednotena na osnovi ankete pri podjetjih, ki so prejela financiranje SID banke, z oceno ali bi se financiranje izvedlo tudi brez intervencije SID banke. Nadgradnja metodologije multiplikativne učinke razvojne banke podrobneje opredeli glede na tipične kategorije, določajo aktivnost razvojnih bank: ročnost posojil, dostopnost financiranja za podjetja, ki prejmejo financiranje s strani razvojne banke glede na njihove bonitetne ocene in zavarovanja, ter splošne razmere gospodarskega cikle. S tem je omogočena tudi primerjalna analiza učinkovitosti na ravni programov financiranja in ocena postopnega prehajanja učinkov v gospodarstvo.

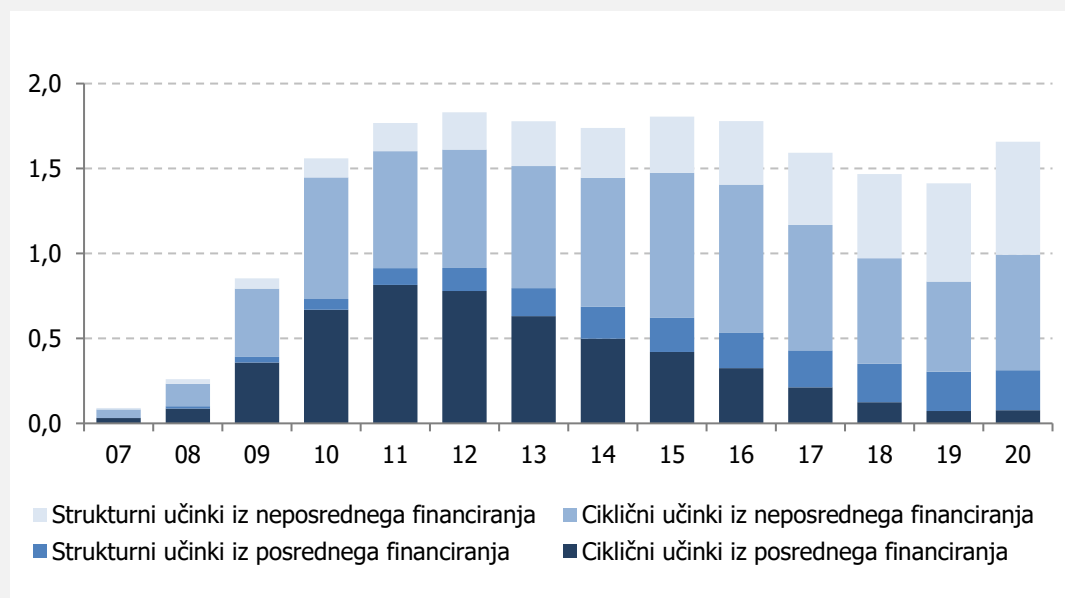
Namesto uporabe konstantnega multiplikatorja nadgradnja metodologije predvideva ocenjevanje učinkov z upoštevanjem vsakokratnih lastnosti posameznega financiranja in vsakokratnega stanja bančnega sistema, hkrati pa je uvedena tudi dinamična dimenzija ocenjevanja ekonomskih učinkov. Kot osnovo za dinamično analizo so privzete in prilagojene ocene učinkov dinamičnega modela splošnega ravnovesja (Computable General Equilibrium, CGE) RHOMOLO-EIB, ki ga za ovrednotenje makroekonomskih učinkov svoje aktivnosti uporablja EIB. Z dodatno vpeljanim konceptom dodatnosti tako pridobljene ocene odražajo spodbujeno aktivnost, ki je brez razvojne in interventne vloge SID banke ne bi bilo.

Rezultati aplikacije prenovljenega metodološkega okvirja navajajo glavne značilnosti učinkov delovanja SID banke po lčetu 2007 (pri tem je SID banka v obdobju 2007-20 financirala za dobrih 15 % BDP oz. izvedla 6,2 mrd EUR poslov financiranja):

- Po ocenah apliciranega metodološkega okvirja ti učinki pomenijo dvig ravni BDP v povprečju med 1 in 2 %, od tega strukturni učinki (trajni) presegajo že presegajo vsakoletne ravni 1 % BDP. S cikličnimi učinki (prehodnimi) SID banka lahko prispeva do 2 % cikličnega gibanja BDP, kar lahko znatno prispeva k izvajanju proti-ciklične politike, vsaj v normalnih gibanjih gospodarskega cikla.
- S tem je dosegla za slabih 20 % BDP dodatnega BDP, kar predstavlja tudi za okoli 9 % BDP javnofinančnih prihodkov iz naslove spodbujene aktivnosti. Slabih 14 % BDP je bilo cikličnih učinkov in preostalih 6 % BDP strukturnih.
- Ocena učinkov brez upoštevanja strogega kriterija dodatnosti, torej z upoštevanjem vseh spodbujenih poslov, tudi tistih ki bi se izvedli tudi brez intervencije SID banke (po sicer manj ugodnih pogojih) se več kot podvojijo do 6 % BDP na letni ravni.

- V začetnih letih je bil večji del delovanja SID vezan na posredne posle, ki od leta 2011 dalje postopno zastanejo. Na posredne posle je bilo do leta 2011 vezanih 60 % novih poslov, delež se je od leta 2016 dalje znižal pod petino.
- Med programi z makroekonomsko relevantnim učinkom imajo največje učinke na enoto financiranja skladi finančnega inženiringa.

Slika 68: Ciklični in strukturni učinki iz posrednih in neposrednih poslov (v % BDP)

XVI. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Družbeno odgovorno podjetje gleda na svoje poslovanje celovito in ravna v skladu z dolgoročnimi koristmi širše družbe, zaposlenih in ostalih partnerjev, okolja ter deležnikov v svojem poslovanju. S svojim delovanjem ne zasleduje zgolj interesa svojih lastnikov, pač pa se zaveda odgovornosti za svoje vplive na družbo; tako na ljudi kot okolje in oboje skrbno varuje. Resnično družbeno odgovorno podjetje te cilje upošteva in integrira v vse svoje odločitve. Išče poti, kako najbolje zasledovati svoje poslovne cilje, ne da bi pri tem prezrlo pričakovanja, potrebe in interese vseh deležnikov. Z družbeno odgovornim ravnanjem podjetja krenejo na pot trajnostnega razvoja.

SID banka, kot razvojna banka, že v svojem osnovnem poslanstvu zasleduje cilje širše družbene odgovornosti in je usmerjena v dolgoročne koristi slovenskega gospodarstva in družbe ter lokalnega okolja. Razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli, torej tam, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu, ali pa sploh ne, pa naj bodo to dolgoročni razvojni projekti ali pa množica malih in srednjih podjetij.

S svojim delovanjem ima SID banka tudi izjemno pomembno proticiklično vlogo, kar je vidno tudi iz njenega poslovanja v letu 2020. Makroekonomske razmere, kjer gospodarstvo deluje pod ravnijo polnega potenciala in zaposlenosti, so namreč ena od oblik tržnih vrzeli in v letu 2020 je bila na nekaterih segmentih ta vrzel financiranja zelo velika.

Aktivnosti SID banke so osnovane v smeri preprečevanja izkrivljanja trga in konkuriranja drugim finančnim institucijam. SID banka lahko deluje preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako SID banka prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije. Banka se zaveda svojega posebnega položaja tudi z vidika potencialnega izkrivljanja proste konkurence, zato pri izvajanju svojih dejavnosti izvaja ukrepe, ki preprečujejo konkuriranje poslovnim finančnim institucijam na trgu. Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Njeno delovanje temelji na dolgoročnih razvojnih politikah Republike Slovenije in Evropske unije.

Vloga SID banke je posredovanje na področjih tržnih vrzeli in s tem ustvarjanje širših družbenih koristi, kot so:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije;
- raziskave in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije;
- sonaraven razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja ter energetska in snovna učinkovitost;
- razvita javna in gospodarska infrastruktura;
- socialni napredek, zagotavljanje enakih možnosti, izobraževanje in zaposlovanje;
- druge ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

S svojim delovanjem v okviru poslanstva in danih pooblastil SID banka prispeva k uresničevanju širših družbenih ciljev, skladnih s ključnimi elementi trajnostnega razvoja Slovenije: uspešno gospodarstvo, socialna varnost in skrb za okolje.

S spremljanjem podjetij skozi različne razvojne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev SID banka omogoča ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem spodbuja uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva, tako doma kot v tujini. Posebna pozornost se posveča zlasti malim in srednjim podjetjem z visokim razvojnim potencialom. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja sistemske rešitve, svojo ponudbo pa vsebinsko in tehnično prilagaja spreminjajočim se potrebam končnih upravičencev in poslovnih bank, ko te nastopajo kot posredniki namenskih virov SID banke.

Financiranje družbeno koristnih infrastrukturnih projektov in ciljnih skupin v gospodarstvu je osnovni način, prek katerega lahko SID banka zagotavlja osnovno v financiranju politikam trajnostnega razvoja Slovenije. Spremenjene okoliščine, povzročene z izbruhom pandemije COVID-19, so v ospredje postavile interventno in proticiklično vlogo banke. Proticiklično delovanje banke se izkazuje v bistveno večjem obsegu novih posojil v letu 2020 glede na obseg posojil, ki ga SID banka praviloma dosega v ravnovesnih pogojih gospodarskega cikla. Ob tem je treba poudariti, da namen poslovanja SID banke ni samo doseganje navedenih ekonomskih učinkov, temveč tudi drugih, socialnih in okoljskih učinkov, ki nastajajo kot rezultat podprtih projektov oziroma izvedenih razvojno-spodbujevalnih in interventnih programov.

XVI.1. ODGOVORNOST DO STRANK

XVI.1.1. Odgovorno posojanje in izposojanje

SID banka je bila kot članica Združenja bank Slovenije med pobudniki oblikovanja načel odgovornega kreditiranja za banke, ki delujejo v Sloveniji. Ta načela predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. SID banka je koncept odgovornega posojanja in izposojanja v praksi vgradila v notranje postopke odločanja.

Načela odgovornega posojanja, kot jih je oblikovalo Združenje bank Slovenije, so:

- etični standardi in odgovornost do strank;
- poznavanje strank;
- politika financiranja;
- financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov;
- primerni nameni in pogoji financiranja.

Kot razvojna banka mora SID banka zagotavljati dolgoročno finančno vzdržnost svojega poslovnega modela. Ker ne deluje s ciljem maksimiranja dobičkonosnosti, lahko zagotavlja ugodne finančne pogoje svojih spodbujevalnih programov. Morebitni dobiček se skladno z ZSIRB v celoti reinvestira kot kapital banke in tako namenja dodatnemu financiranju gospodarstva. Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh podjetij, ki povprašujejo po kreditiranju, temveč le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja. Pri poslovanju s strankami oziroma na konkretnih projektih je posebna pozornost namenjena preprečevanju korupcije in preprečevanju pranja denarja.

XVI.1.2. Dostopnost storitev

V letu 2020 je zaradi covidne krize v kratkem času prišlo do izjemnega povečanja števila povpraševanj po kreditih s strani gospodarstva, kar je začasno povzročilo zamik pri obravnavi vlog. SID banka je s potrebnimi ukrepi zagotovila, da se je čas obravnave vlog nato ponovno začel zmanjševati, pri ponudbi svojih produktov oziroma programov pa je tudi v letu 2020 sledila konceptu pokritja ključnih faz proizvodne verige, kjer nastajajo tržne vrzeli. SID banka prispeva k dostopnosti

finančnih storitev tudi z razvojem novih produktov in prilagajanjem obstoječe ponudbe.

Zaradi svojih javnih funkcij SID banka uresničuje načelo enakega dostopa in enake obravnave vseh uporabnikov njenih storitev. Pri tem zasleduje načelo nediskriminatornosti, kar pomeni enake storitve pod enakimi pogoji vsem enako upravičenim subjektom, vključno z ustrezno regionalno razpršenostjo razvojnih sredstev, s katerimi spodbuja gospodarski in trajnostni razvoj. Za zagotavljanje teh načel tudi v času povečanega obsega povpraševanj pa je po začasnem zamiku SID banka z različnimi ukrepi poskrbela, da je ostala odličen servis slovenskemu gospodarstvu, za lažjo komunikacijo pa je v letu 2020 vzpostavila tudi digitalnega pomočnika.

DIGITALNI POMOČNIK SID BANKE

SID banka je vzpostavila novega digitalnega pomočnika, oziroma t.i. Chatbot s katerim lahko obiskovalci klepetajo, hkrati pa novi pomočnik olajša iskanje informacij in produktivnih podstrani.

Z digitalnim pomočnikom je iskanje ob obilici informacij na naši spletni strani sedaj mnogo lažje in hitrejše. Chatbot je novi asistent, ki je bo na voljo 24/7 in na čigar obiskovalcem spletne strani ni potrebno čakati, saj odgovori takoj.

Chatbot omogoča postavljanje vprašanj oz. ključnih besed glede na vsebino, lahko pa sledi tudi vnaprej ponujenim možnostim vodenega pogovora.

XVI.1.3. Dodana vrednost storitev

SID banka dodano vrednost storitev banke udejanja preko naslednjih vzvodov:

- raznovrstnost in ugodnost lastnih finančnih virov;
- učinkovitejša namembnost finančnih sredstev;
- programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj;
- nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji, skladni z dodeljevanjem dovoljenih državnih pomoči za spodbujanje gospodarstva;
- spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti;

- prenos finančnih ugodnosti na končne uporabnike namesto maksimiranja lastnega dobička;
- razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva;
- doseganje pozitivnih razvojnih, družbenih in okoljskih vplivov;
- povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev;
- svetovanje.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2020 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi. Izbruh epidemije COVID-19 je pomembno vplival tudi na to področje delovanja SID banke, ki je na potrebe podjetij odgovorila z ustreznimi prilagoditvami obstoječih programov finančnega inženiringa.

ANKETA ZADOVOLJSTVA STRANK SID BANKE

V juniju 2020 je SID banka izvedla anonimno anketo zadovoljstva, za 80 strank (76 podjetij, 4 občine), ki so s SID banko podpisale kreditno pogodbo v obdobju med 1.1.2020 in 10.6.2020. Anketo je izpolnilo 53 komitentov.

Rezultati ankete so nadvse spodbudni, saj so anketiranci v 98 % pohvalili razumljivost komuniciranja in ustreznost obveščanja o statusu vloge s strani SID banke. Komunikacija s skrbnikom vloge je bila ocenjena s povprečno oceno 4,8/5.

Izsledki ankete kažejo na:

- visok odstotek zadovoljnih strank z načinom obravnave vloge (98 %),
- visoko skupno povprečje zadovoljstva pri komunikaciji s skrbnikom vloge (4,8),
- visoko zadovoljstvo s časovnim terminom v katerem je bil kredit odobren (94 % zadovoljnih predstavnikov podjetij/občin),
- ustreznost obveščeniosti o statusu vlog (98 % vprašanih je bilo zadovoljnih),
- kredite v skladu s pričakovanji (za 96 % anketirancev),
- kredite, ki so bili ustrezno in razumljivo komunicirani s strani SID banke (za 98 % predstavnikov podjetij/občin),
- visoko povprečno oceno ugleda SID banke – 4,7.

- zelo visok delež tistih, ki bi SID banko priporočili drugim - povprečna ocena 4,9.

Iz ankete zadovoljstva je SID banka pridobila uporabne podatke za nadaljnjo izboljšavo poslovanja banke (poenostavitev birokratskih postopkov, hitrejše zavrnitve vlog, prezahtevna dokumentacija, prilagoditve dokumentacije, jasnejše definiranje ponderjev zavarovanj) ter zavedanje tistih lastnosti, ki so jih stranke izpostavile kot največje prednosti (obrestne mere, dolga ročnost kreditov, strokovnost itd.). Pri tem se SID banka zaveda, da je anketa opravljena na omejen vzorcu in v času izjemne negotovosti, ko so stranke morda bolj osredotočene na odobritev kredite in manj na sam proces.

XVI.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA

XVI.2.1. Spodbujanje krožnega in zelenega gospodarstva

SID banka je med prvimi pobudniki uveljavljanja koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji, v letu 2020 pa je z uvedbo celovite Zelene strategije naredila nov, še odločnejši korak k spodbujanju slovenskega gospodarstva k zeleni transformaciji in večji vlogi družbene odgovornosti v njihovem poslovanju. V skladu z Zeleno strategijo SID banka deluje proaktivno in se sistematično pripravlja na novosti, povezane z integracijo podnebnih in ESG dejavnikov v poslovne procese, pri čemer želi ohraniti vodilno vlogo na tem področju v slovenskem bančnem okolju, zato močno povečuje kapital znanja na področju trajnostnega financiranja.

V letu 2020 je SID banka začela z intenzivno prenovo presojanja (potencialnih) komitentov preko okoljskih, družbenih in upravljavskih dejavnikov (t.i. ESG dejavniki), na osnovi ugotavljamo, kako družbeno odgovorno in trajnostno poslujejo. Podatki o ESG dejavnikih bodo v prenovljenih procesih postali tako osnova za ugotavljanje s tem povezanih tveganj, kot vir informacij o stanju in spremembah v gospodarstvu na tem področju. Dejavnike in tveganja, povezana s podnebjem in okoljem, ter ESG dejavnike bo možno vključiti v posamezne faze sklepanja naložbenih poslov, od izdelave (posebne) bonitetne ocene do presoje upravičenosti in primernosti posla. Prav tako bo SID banka podnebna tveganja integrirala v vrednotenje zavarovanj. Za vse potrebne procesne prilagoditve bodo uvedene tudi nekatere prilagoditve IT sistemov in podpor ter nove digitalne rešitve.

Spodbude krožnemu in zelenemu gospodarstvu že sicer SID banka izvaja neposredno preko obstoječih finančnih programov in z vrednotenjem poslovnih modelov svojih

komitentov. Poleg finančne trdnosti podjetij SID banka v okviru kreditne ocene presoja tudi elemente dolgoročne vzdržnosti in trajnosti poslovnih modelov podjetij ter njihove skladnosti z nameni, ki jih mora v okviru svojih mandatov SID banka zasledovati.

Z razvojno spodbujevalnimi programi SID banka naslavlja razvoj konkurenčnega gospodarstva, s poudarkom na malih in srednjih podjetjih, na razvoju družbe znanja in inovativnega podjetništva, razvoju okolju prijazne družbe ter regionalnem in družbenem razvoju. Prek programov SID banke je možno neposredno financiranje podjetij in njihovih naložb v projekte učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije, prenove stavb, trajnostnega prometa, trajnostnega/krožnega ravnanja z vodami, odpadki in drugimi naravnimi viri.

Trajnost poslovnega modela podjetja SID banka presoja z vidika petih bilanc:

- odpornost poslovnega modela na dolgi rok;
- snovna učinkovitost;
- skrb za naravno okolje;
- energetska učinkovitost podjetja ter
- inovacijsko/tehnološka prebojnost.

IZMERILI SMO OKOLJSKE UČINKE ZELENE OBVEZNICE SID BANKE

SID banka je s pomočjo Instituta »Jožef Stefan« - Centra za energetska učinkovitost izdelala strokovno oceno pričakovanih okoljskih učinkov zelene obveznice, iz naslova katere je od konca leta 2019 financirala 10 projektov v skupni višini 74,7 mio €.

Študija je pokazala, da so z enim milijonom evrov vloženih sredstev v zelene obveznice na letni ravni doseženi naslednji ocenjeni okoljski učinki iz zelenih projektov:

- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 615 ton CO₂,
- proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije v višini 353 MWh,
- proizvodnja toplotne energije iz obnovljivih virov energije v višini 916 GJ,
- prihranek energije, razen električne, v višini 725 GJ,
- proizvodnja dodatne količine recikliranih izdelkov in goriva v višini 188 ton,
- povečanje potniških kilometrov iz naslova čistega transporta v višini 1.473 potniških km.

S tovrstnimi projekti uresničujemo svojo strategijo t. i. zelene banke ter spodbujamo trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva.

SID banka znotraj omenjene Zelene strategije razvija nov koncept nefinančnega vrednotenja podjetij z vidika ESG dejavnikov. Gre za panožno prilagojeno presojo podjetij z vidika okoljskih (E), socialnih (S) in upravljalških (G) vplivov. Vrednotenje okoljskih dejavnikov in presoja prilagoditvenih strategij podjetij je osnova za vzpostavitev prepoznavanja in vrednotenja fizičnih podnebnih tveganj ter tveganj, povezanih s preoblikovanjem poslovnih modelov v smeri brez ogljičnega delovanja.

PET BILANC ZA KORAK K BOLJ TRAJNOSTNEMU GOSPODARSTVU

SID banka ima pomembno dolgoročno družbeno vlogo pri prehodu slovenskega gospodarstva v bolj trajnostno naravnan model, zato je koncept spodbujanja transformacije podjetij v trajnostno in krožno gospodarstvo vgradila v svoje postopke odločanja in poslovanja.

S skrbno dodelanim modelom petih bilanc kreditojemalcev s pomočjo podrobnega in natančno usmerjenega vprašalnika ugotavlja trajnostno naravnost podjetij na petih področjih:

- **Odpornost poslovnega modela na dolgi rok:** preverja robustnost organizacije, potencialne nevarnosti za prihodnjo poslovno uspešnost, ugotavlja odpornost podjetja na šoke in odkriva potencialne vodstvene težave ali negativne vplive na družbo; ocenjuje krožno naravnost poslovnega modela in načrtovanih sprememb ter stopnjo naravnosti managementa v smer krožnega gospodarstva.
- **Snovna učinkovitost:** preučuje uporabo surovin v podjetju, izbiro dobaviteljev, posameznih surovin v proizvodnji, ravnanje z odpadki ter prakso recikliranja in ponovne uporabe izdelkov.
- **Skrb podjetja za naravno okolje in družbeno odgovornost:** ocenjuje okoljsko in družbeno odgovornost podjetja.
- **Učinkovitost rabe energije:** ugotavlja, koliko energije podjetje potrebuje za svoje delovanje, kako učinkovito z njo ravna in koliko vključuje v svoj delovni proces trajnostne vire energije.
- **Tehnološko inovacijska prebojnost: ocenjuje,** kako uspešno je podjetje pri prenosu znanj, njegov tehnološke dosežke in inovativni potencial, vključno z skrbnostjo ravnanja in negovanja človeškega kapitala

Z letom 2019 je SID banka začela nadgrajevati sistem, da ne bo šlo zgolj za statično oceno, pač pa se bo na vzorcu periodično izvajalo ocenjevanje, iz katerega bo mogoče ugotoviti morebiten napredek krožne/trajnostne naravnosti kreditojemalcev.

Slika 69: Rast dodane vrednosti skozi prehod v krožno gospodarstvo

SID BANKA JE EDEN OD POBUDNIKOV UVEDBE KONCEPTA KROŽNEGA GOSPODARSTVA V SLOVENIJI

Aktivno promoviramo krožno gospodarstvo od leta 2010, ko smo bili eden od pobudnikov koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji. Podali smo več pobud za vpeljevanje krožnega poslovanja v pomembne strateške dokumente (osnovna strategija razvoja Slovenije in Strategija pametne specializacije) ter predlagali nekatere konkretne ukrepe na področju ekologije in krožnega gospodarstva. Vsako leto, od leta 2010 dalje, izdelamo poročilo o družbeni odgovornosti z vidika prispevka SID banke h krožnemu gospodarstvu.

SID banka je iniciator naložb v trajnostno gospodarstvo, promocija krožnega gospodarstva poteka od leta 2012:

- V letu 2015 je SID banka organizirala dogodek „Stičišče znanja“, namenjen tematiki krožnega gospodarstva (udeležba več kot 100 slovenskih podjetij).
- Podpis deklaracije „COP21 – Paris Climate Summit 2015“ pod okriljem European long-term investors association (ELTI) – zaveza SID banke k spodbujanju naložb v nizkoogljično in okolju prijazno ekonomijo.
- Financiranje zelenih naložb in naložb s ciljem zmanjševanja odpadkov, izboljševanja snovne učinkovitosti, reciklaže in ponovne uporabe in podaljševanje življenjske dobe proizvodov ter energetske učinkovitosti ...

SID banka od leta 2012 v okviru procesa kreditne presoje podjetja ocenjuje tudi z vidika 5-ih bilanc. 5 bilanc je inovativno orodje v obliki vprašalnika, s katerim se ocenjuje odpornost poslovnega modela podjetja na dolgi rok, snovna učinkovitost podjetja, skrb podjetja za naravno okolje in družbeno odgovornost, učinkovitost rabe energije v podjetju, tehnološko prebojnost in vlaganje v človeške vire. Ocena podjetja z vidika 5-ih bilanc se kot »mehki dejavnik« upošteva v okviru cenovne politike SID banke.

Organiziramo in sodelujemo na dogodkih namenjenih izobraževanju in spodbujanju krožnih poslovnih praks.

Financiramo tehnološke inovacije in projekte krožnega gospodarstva:

- S financiranjem zelenih investicij in investicij s ciljem zmanjšanja odpadkov.
- S financiranjem povečevanja snovne učinkovitosti, recikliranja in ponovne uporabe.
- S financiranjem povečevanja uporabne dobe produktov ter energetske učinkovitosti.

V okviru neposrednega financiranja malih in srednje velikih podjetij omogočamo financiranje nakupa sekundarnih surovin ali odpadkov in stroškov dela v proizvodnji sekundarnih surovin (kot obratni kapital), razvoja in proizvodnje novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoja in proizvodnje ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod, ipd.

Oblikujemo programe, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva in ga pri financiranju prenašajo v gospodarstvo. Na ta način spodbujamo podjetja v Sloveniji, da svoje poslovne modele prilagodijo smernicam krožnega poslovanja.

Z našimi programi je odločitev za krožno gospodarstvo lažja. Krožno gospodarstvo ekonomsko-finančno prinaša visoke stroške, ki jih je pogosto mogoče upravičiti le s proizvodi ustrezne ekonomsko-družbene vrednosti. Da se zasebni sektor ustrezno aktivira na tem področju in prilagodi novim trendom, je potrebno poskrbeti za ustrezne finančne spodbude. Z nizkimi obrestnimi merami, številnimi programi, prilagojenimi potrebam posameznega podjetja in različnimi oblikami posrednega, neposrednega ali kombiniranega financiranja za to poskrbi SID banka.

Z našimi programi financiranja poskrbimo za vse vrste podjetij in vse vrste projektov. Okoljska odgovornost danes ni zgolj trend in nuja. Je mnogo več. Je način, ki podjetjem zagotavlja stroškovne prihranke, konkurenčno prednost ter ugled in boljšo prepoznavnost. Pri tem pa zelena naravnost ne pomeni zgolj produciranje novih materialno in okoljsko bolj učinkovitih proizvodov, temveč in predvsem nenehne izboljšave obstoječih procesov in produktov skozi celoten življenjski krog.

Usmeritve SID banke v smeri krožnega gospodarstva:

- Financiranje tehnoloških inovacij ostaja glavni steber spodbud pri prehodu v krožno gospodarstvo.

- Financiranje MSP kot temelj razvojnega financiranja SID banke. Dostopnost financiranja in poudarek na selektivnosti SID banke – usmerjenost v najprodnnejši del MSP, zlasti na področja, kot so recikliranje, popravila in inovacije.
- Podpora krožnemu gospodarstvu je posredno integrirana v vse finančne instrumente. Pri oblikovanju finančnih instrumentov in razvojnih ukrepov se naslavljajo vrzeli predvsem na področju naprednih in nizkoogljičnih tehnologij ter energetske učinkovitosti.
- Prihodnji razvoj produktov gre v smeri standardizacije produktov za financiranje trajnostnih naložb.
- Iskanje poti do institucionalnih vlagateljev, ki iščejo te produkte (npr. izdaja zelene obveznice).

XVI.2.2. Medinstitucionalno sodelovanje

SID banka ima intenzivne stike in dobre odnose s številnimi različnimi mednarodnimi finančnimi institucijami, razvojnimi in komercialnimi bankami, zavarovalnicami in pozavarovalnicami. Z izmenjavo informacij in drugimi oblikami sodelovanja finančne institucije zmanjšujejo tveganja, ki so jim vsakodnevno izpostavljene. Poleg tega medbančni dogovori in priporočila, ki krepijo dobre prakse, pravila in načela bančne stroke prispevajo k dolgoročno vzdržnemu poslovanju, odgovornemu posojanju, varnosti in likvidnosti v bančnem sektorju in tudi širše.

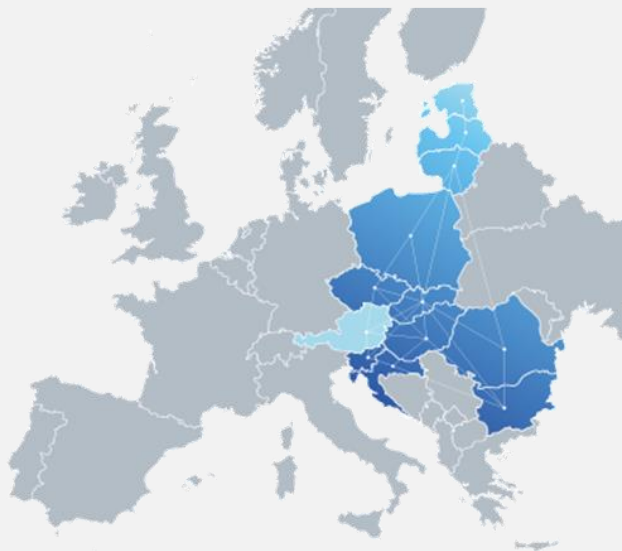
Za SID banko so zlasti pomembni dogovori Združenja bank Slovenije ter drugih domačih in tujih bančnih združenj, katerih članica je. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) in Bernske unije. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter svoje aktivnosti izvajala strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Prav tako je v okviru Bernske unije aktivno delovala in opravljala svoje obveznosti kot članica, hkrati pa z njeno pomočjo nadaljevala s prenosom najboljših praks v slovensko finančno in razvojno okolje ter izmenjavo kriznih izkušenj in storitev. Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF). V okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, predvsem iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI).

SID banka je tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami. Banka organizira že tradicionalna srečanja Stičišče znanja, ki so namenjena dvigu strokovnega znanja na gospodarskem oziroma finančnem področju.

MINI KONFERENCA INVESTICIJSKEGA SKLADA POBUDE 3 MORIJ

V SID banki je bila 6. novembra 2020 organizirana mednarodna digitalna mini konferenca Investicijskega sklada pobude 3 morij, ki deluje z namenom spodbujanja razvojnih infrastrukturnih projektov v regiji 3 morja.

Spletni dogodek je bil namenjen vsem investitorjem, podjetnikom, predstavnikom vladnih služb in drugim zainteresiranim deležnikom, ki vidijo infrastrukturni potencial v regiji 3 morja. Sklad tudi slovenskim podjetjem omogoča sodelovanje pri največjih infrastrukturnih projektih na omenjenem območju s ciljem razvoja boljše transportne, energetske in digitalne infrastrukture na območju med Črnim, Baltskim in Jadranskim morjem.

Ciljna velikost sklada znaša približno 5 mrd EUR, kar bi pomenilo možnost financiranja za več kot 100 mrd EUR investicij na omenjenih projektih.

Gre za projekte večjih razsežnosti, kjer bo sklad financiral predvsem individualne projekte v skupnem znesku več kot 10 mio EUR.

Na dogodku so obiskovalce nagovorili predsednik uprave SID banke, mag. Sibil Svilan, predstavniki Investicijskega sklada pobude 3 morij (3SIIF), Mednarodnega denarnega sklada (IMF) in drugi udeleženci.

SID BANKA JE S COFACE PKZ IN ZAVAROVALNICO TRIGLAV PODPISALA POZAVAROVALNO POGODBO

Zaradi epidemije COVID-19 se je na trgu kreditnih zavarovanj pojavilo veliko pomanjkanje zavarovalnih kritij. V ta namen je Evropska komisija dne, 27.3.2020 omogočila, da to tržno vrzel zapolnijo države članice z različnimi inštrumenti državne podpore. SID banka je s Coface PKZ in Zavarovalnico Triglav podpisala pozavarovalno pogodbo, ki zagotavlja dodatne kapacitete za odobravanje limitov za zavarovalno kritje, ki bodo omogočali slovenskim izvoznikom lažjo premostitev kriznih razmer.

SID banka je s tem namenom oblikovala državno zavarovalno shemo, ki se bo izvajala preko različnih zavarovalnic (Coface PKZ in Zavarovalnica Triglav) v obliki produkta Top Up. Gre za produkt, ki zavarovalnicam omogoča dodatne kapacitete za odobravanje limitov zavarovalnega kritja slovenskih izvoznikov za kupce iz držav EU in OECD. V primeru, da je bilo podjetju zavarovalno kritje znižano ali ukinjeno, bo sedaj omogočeno alternativno dodatno kritje ob pozavarovanju SID banke, veljavno pod določenimi pogoji. Shema je bila veljavna od 1.4.2020 do 31.12.2020.

Kreditno zavarovanje ima ključno vlogo za gospodarsko aktivnost in premagovanje krize, saj podjetja, zlasti mala in srednje velika, ščiti pred tveganjem neplačila kupcev po vsem svetu. Nov produkt bo zato slovenskim podjetjem omogočil, da ohranijo poslovanje v razmerah, v katerih se finančni položaj njihovih kupcev slabša, in si tako zagotovijo tudi svoj denarni tok.

Predsednik uprave SID banke, mag. Sibil Svilan je o novi zavarovalni shemi povedal: »Top Up shema, ki bo izvajana preko SID banke bo omogočala dodatne kapacitete za odobravanje limitov zavarovalnega kritja, ki so v tem času še posebej pomembni in nujni za nadaljnje poslovanje slovenskega izvoznega gospodarstva. Podjetja bodo s temi zavarovalnimi kritji, ki jih bodo lahko dobila neposredno preko različnih zavarovalnic, pridobila najvišjo varnost za poslovanje na izvoznih trgih EU in OECD, s čimer bo njihovo poslovanje tudi uspešnejše, lažje in hitrejše. Le s čimprejšnjo oživitvijo gospodarstva, ki v teh negotovih razmerah poleg likvidnostnega financiranja, potrebuje tudi državno zavarovalno kritje, lahko omogoči nove izvozne posle pa tudi ponovni trajnostni razvoj.«

XVI.2.3. Poudarek na trajnostnem razvoju

Pod okriljem Združenih narodov so bili v širokem soglasju 191 držav sprejeti skupni cilji trajnostnega razvoja. Med državami podpisnicami je tudi Slovenija in SID banka

kot razvojna institucija s pogledom, usmerjenim v čistejšo in bolj vključujočo prihodnost. S svojimi programi stremi k doseganju teh ciljev, ki predstavljajo zaščito okolja, izkoreninjene revščine in zagotovitev miru in napredka za vso družbo. Da je delovanje SID banke usklajeno s cilji trajnostnega razvoja, je ugotovila tudi priznana Morningstarjeva družba Sustainalytics, ki je v času izdaje zelene obveznice SID banke preučevala njene aktivnosti. Skupina mednarodnih strokovnjakov je takrat poudarila velik pomen SID banke pri doseganju napredka predvsem pri okoljskih ciljih kot so cenovno dostopna in čista energija, trajnostna mesta in skupnosti, čista voda in sanitarna ureditev, odgovorna poraba in proizvodnja ter življenje na kopnem.

SID BANKA STOPNJUJE SVOJE AKTIVNOSTI NA PODROČJU TRAJNOSTNE PREOBRAZBE GOSPODARSTVA

EU si je v boju proti podnebnim spremembam postavila strateški cilj, da do leta 2050 postane prva podnebno nevtralna celina na svetu. Bistven pogoj za uspeh je, da k temu z usmerjanjem finančnih tokov pripomore tudi finančni sistem, pri čemer bodo največji del odgovornosti prevzele banke. SID banka kot razvojna banka z jasno usmeritvijo v podporo trajnostnim poslovnim modelom in v tem okviru krožnemu gospodarstvu, si bo zato prizadevala k temu cilju prispevati tako preko kakovosti in obsega ustreznih finančnih storitev, kot tudi z vidika razvoja metodologij in podpornih analiz.

Za zagotovitev celovitega in dovolj strukturirano pristopa k tej zahtevni nalogi, smo v SID banki na letni strateški konferenci oktobra 2020 oblikovali novo strateško aktivnost: Zelena strategija SID banke. Z njo skuša banka – tudi v skladu z novimi priporočili ECB in EBA smernicami ter novo regulativo EU – ne le slediti zakonodaji, pač pa okrepiti svojo vlogo pri spodbujanju in financiranju prehoda v trajnostno gospodarstvo. Čeprav gre za večletni proces, je pretežni del prilagoditev načrtovan že v letošnjem letu, na različnih področjih in procesih SID banke. S tem SID banka stopnjuje aktivnosti, ki jih je začela kot prva v Sloveniji vzpostavljati že pred leti in v zadnjih letih dopolnila z uveljavitvijo metodologije petih bilanc in vrednotenja krožne naravnosti poslovnih modelov podjetij. Že v letu 2020 je začela z aktivnostmi za nadgradnjo tovrstnega vrednotenja podjetij in sicer po razširjenem modelu ESG dejavnikov, kar bo omogočilo celostno oceno posameznega subjekta glede na njegovo okoljsko in družbeno ozaveščenost ter glede na dorečenost upravljalvske organiziranosti in vključenost potrebnih kontrol .

Toda delo na tem segmentu ne pomeni zgolj osredotočenost na posamezne subjekte, pač pa tudi na družbo kot celoto. Podnebne spremembe namreč prinašajo tudi tveganja, tako zaradi svojih fizičnih učinkov, kot zaradi tranzicijska tveganja, ki jih prinaša prehod družbe na nove energetske vire in manj in za okolje manj obremenjujoče in bolj trajnostne prakse. Vsa omenjena dodatna tveganja, ki se pojavljajo v procesu financiranja zaradi prilagoditev

na podnebne spremembe, bo SID banka integrirala v ostale procese upravljanja s tveganji. S proaktivnim pristopom k integraciji podnebnih tveganj v svoje delovanje se SID banka pridružuje širši evropski usmeritvi v zeleno poslovanje.

XVI.2.4. Komuniciranje z javnostmi

Komuniciranje SID banke s poslovnimi partnerji in javnostjo se izvaja skladno z njeno vlogo spodbujevalne, izvozne in razvojne banke, ki svoje aktivnosti izvaja posredno prek oziroma v sodelovanju s finančnimi institucijami in neposredno. Zaradi specifične ponudbe, namenjene pravnim osebam, je v strategiji komuniciranja SID banke poudarjen neposreden stik z zunanjimi deležniki – podjetji, finančnimi posredniki, strokovno in širšo javnostjo.

Vzdrževanje tovrstnega neposrednega stika je zaradi epidemije COVID-19 v letu 2020 narekovalo dodatne prilagoditve komuniciranja novim razmeram, med drugim preko okrepitve klicnega centra SID banke ter spletne strani kot osrednjega komunikacijskega kanala za obveščanje javnosti o ponudbi in interventni vlogi SID banke v času epidemije. V klicnem centru so štirje zaposleni strankam posredovali relevantne informacije o ponudbi in pogojih programov neposrednega in posrednega financiranja ter zavarovanja. Spletna stran je bila prilagojena za večjo izpostavitve aktualne ponudbe, pri tem pa je bila komunikacija ob velikem povečanju povpraševanja po programih neposrednega financiranja nadgrajena še z digitalnim pomočnikom (Chatbot), kar je omogočilo hitrejšo izmenjavo informacij in dopolnitev telefonske komunikacije klicnega centra ter skrbnikov strank.

Stik z zunanjimi javnostmi je SID banka, enako kot v preteklosti, krepila prek široke mreže interesnih združenj (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Klub slovenskih podjetnikov, idr.) ter dejavne udeležbe predstavnikov banke na številnih dogodkih doma in v tujini, ki so letos večinoma potekali v digitalni obliki. V imenu banke so se tako sodelavke in sodelavci v letu 2020 udeležili 43 konferenc, omizij in podobnih dogodkov, ki so po tematiki ustrezali poslanstvu, aktivnostim SID banke in priporočilom SDH.

SID banka je ob vstopu v Investicijski sklad Pobude treh morij organizirala srečanje na visoki ravni izvršnih in upravljaljskih organov sklada ter virtualno konferenco, namenjeno predstavitvi vloge, ciljev in predvidenih aktivnosti sklada. Konference so se udeležili predstavniki razvojnih bank držav Pobude treh morij, ministrstev ter večjih

slovenskih podjetij, glavne ugotovitve so bile širši javnosti posredovane tudi v obliki virtualne novinarske konference.

Tudi sicer je SID banka javnost o svojih aktivnostih in ponudbi obveščala prek sporočil za medije, newsletterjev, intervjujev, PR člankov, oglasov in tudi sicer aktivnega sodelovanja z novinarji preko skoraj 60 sklopov prejetih novinarskih vprašanj. Navedene aktivnosti so pojavnost banke v medijih, merjeno s številčnostjo člankov na temo SID banke, povečale za 34 % v primerjavi z letom 2019.

XVI.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH

XVI.3.1. Notranje komuniciranje

Za uspešno in usklajeno delovanje organizacije kot celote je izredno pomembno učinkovito notranje komuniciranje. V primeru tako specializirane dejavnosti, kot jo opravlja SID banka, sta notranja komunikacija in učinkovit pretok informacij ključna za ohranjanje visoke ravni strokovnosti in kakovosti storitev.

V banki so tako uveljavljene različne oblike obveščanja in komunikacije z zaposlenimi ter neposrednega komuniciranja med vodstvom in zaposlenimi. Interna komunikacija med zaposlenimi poteka dnevno na različnih ravneh s sodobnimi načini komuniciranja, hkrati pa je vzpostavljen tudi redni dialog vodstva banke s sindikatom. Vsi akti in pravilniki so dostopni prek interne aplikacije, mogoča je tudi izposoja strokovnih gradiv med oddelki. V obliki spletne oglasne deske se zaposlenim posredujejo novice ter možnosti internih in eksternih izobraževanj. Periodično izhaja interno glasilo Cekin, ki povzema pomembnejše informacije, novice in dogodke za preteklo obdobje.

XVI.3.2. Skrb za zaposlene

Banka zaposlenim omogoča gibljiv delovni čas, kar omogoča lažje usklajevanje službenega in zasebnega življenja, pri čemer predvsem staršem z mlajšimi otroki daje možnost ureditve drugačnega delovnega časa, kot velja za druge zaposlene. Uprava

zaposlenim, kadar narava njihovega dela to dopušča in njihova odsotnost ne ovira organizacije dela, omogoča občasno delo od doma.

V letu 2020 je banka zaradi razmer v zvezi z epidemijo COVID-19 in z namenom zmanjševanja izpostavljenosti zaposlenih okužbi na najmanjšo možno raven, v celoti sledila in dosledno izvajala vse ukrepe, na katere so napotovale pristojne institucije in skladno z bančno zakonodajo tudi sprejeti interni akt Načrt neprekinjenega poslovanja, ki določa ravnanje in ukrepe v primerih epidemije.

Posebna pozornost je namenjena tudi pravicam zaposlenih, njihovi varnosti in zdravju, pogojem dela, socialni varnosti, osebnemu in strokovnemu razvoju, socialnemu dialogu in medsebojnim odnosom. Banka je v luči izrednih razmer odredila opravljanje dela na domu tistim zaposlenim, katerim je glede na naravo njihovega dela to bilo možno odrediti oz. je delo na domu bilo mogoče opravljati, tako da prenos okužb med zaposlenimi niso bili evidentirani.

Na področju varnosti in zdravja zaposlenih SID banka redno izvaja predhodno usmerjene in obdobjne zdravniške preglede ter strokovno usposabljanje za varnost in zdravje pri delu ter požarno varnost, na izvedbo katerih so delno v letu 2020 vplivale razmere v povezavi s COVID-19. Banka z rednim spremljanjem potreb zaposlenih, izvajanjem priporočil pooblaščenice medicine dela in ukrepi v okviru promocije zdravja na delovnem mestu izvaja aktivnosti, namenjene zagotovitvi čim bolj zdravih delovnih pogojev in ustreznega delovnega okolja.

Pri določanju višine plač in drugih stroškov dela zaposlenim se upoštevata veljavna zakonodaja in bančna kolektivna pogodba. Nagrajevanje uspešnosti in napredovanja ureja podjetniška kolektivna pogodba, v kateri so opredeljeni tudi pogoji in merila za dodatno motiviranje ključnih kadrov. V letu 2020 je banka nadaljevala prakso plačila premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in dodatnega pokojninskega zavarovanja za zaposlene.

XVI.3.3. Razvoj kadrov

V SID banki je posebna pozornost namenjena področju razvoja zaposlenih. Z dopolnitvijo sistema razvoja zaposlenih banka ohranja izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo, primerno razvitosti in strateškimi ciljem banke. S tem se zagotavlja, da ima vsak zaposleni v banki znanja, spretnosti in sposobnosti za učinkovito opravljanje svojega dela, zato da bi se izboljšala kakovost dela posameznikov in timov. Stimulativni sistem nagrajevanja dodatno prispeva k učinkovitemu prilagajanju

zaposlenih spremembam in izzivom v organizaciji in okolju, ki jim bo tudi v prihodnje ponujalo dovolj strokovnih izzivov. Sistem kompetenc za posamezna delovna mesta zagotavlja kakovostno strukturo v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke.

Z zaposlenimi nadrejeni opravljajo letne razvojne razgovore, ki so podlaga za oceno razvojnega potenciala posameznika, opredelitev ključnih kadrov in izdelavo letnega načrta izobraževanja. Banka lahko s tem pravočasno zazna potrebe po novih znanjih ter lažje načrtuje ciljno usposabljanje in izobraževanje za posameznike in tudi skupine zaposlenih. V letu 2020 je bila izvedba nekoliko omejena zaradi objektivnih okoliščin, vendar banka s to razvojno aktivnostjo nadaljuje v 2021.

Ena od usmeritev akcijske strategije SID banke je tudi spodbujanje pridobivanja potrebnih znanj in veščin ter njihov prenos v prakso. V letu 2020 se je različnih oblik izobraževanja udeležilo 78 % zaposlenih. Glede na specifičnost leta zaradi razmer v zvezi z epidemijo COVID-19 se je del izobraževanj realiziral preko spleta.

V kontekstu notranje družbene odgovornosti banka vzpodbuja različne aktivnosti, ki gradijo vrednote banke v vsakdanjem življenju in delu zaposlenih. Hkrati se zaposleni udeležujejo različnih srečanj in okroglih miz, na katerih promovirajo vrednote trajnostnega razvoja in etičnega delovanja kot osnove za družbeno odgovorno in trajnostno bančništvo.

Banka spodbuja zaposlene k posredovanju predlogov za izboljšave postopkov in procesov prek sistema spodbujanja ustvarjalnosti in upravljanja predlogov izboljšav, ki obsega zlasti informiranje zaposlenih o pomenu ustvarjalnosti za obstoj in razvoj banke, redno spremljavo dosežkov na tem področju ter nagrajevanje predlogov in uvedbo izboljšav v prakso.

XVI.3.4. Zaposlovanje

Banka že vrsto let ustvarja nova delovna mesta v skladu z vedno bolj kompleksnimi potrebami svojega poslovnega modela in s svojim razvojem odpira možnosti za zaposlovanje. Pri izbiri kandidatov za zaposlitev se je banka posebej zavezala, da bodo postopki brezpogojno nediskriminatorni glede na osebne okoliščine kandidatov.

V letu 2020 je zaposlovanje potekalo skladno z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami akcijske strategije, ki temeljijo na novem poslovnem modelu in prilagajanju zaposlovanja rasti poslovanja ter razvoju novih produktov, zaposlovanju

strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju sposobnih in perspektivnih kadrov v banki.

V SID banki se je v letu 2020 na novo zaposlilo 29 sodelavcev, bodisi kot nadomestitev sodelavcev, ki so našli nove izzive zunaj banke, ali zaradi začasnih odsotnosti, bodisi kot odgovor na potrebe in izzive, ki jih narekujejo nove naloge in povečan obseg dela zaradi uvajanja novih produktov (tudi kot posledica epidemije COVID-19) in obsežnejših projektov. Konec leta je bilo v banki zaposlenih 223 oseb, med zaposlenimi je bilo 146 žensk in 77 moških. Povprečno število zaposlenih v letu 2020 je bilo 214.

Tabela 27: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe na dan 31. 12. 2020

Stopnja izobrazbe	2020		2019	
	število	delež v %	število	delež v %
5 in manj	17	7,6	18	9,0
6/1	14	6,3	11	5,5
6/2	49	22,0	43	21,4
7	105	47,1	96	47,8
8/1	32	14,3	27	13,4
8/2	6	2,7	6	3,0
Skupaj	223	100,0	201	100,0

XVI.3.5. Notranje komuniciranje

SID banka izvaja visoko specializirano dejavnost, zato je za njeno uspešno delovanje ključno, da zaposleni razumejo in podpirajo njeno delovanje, k čemur prispeva tudi učinkovita in odprta komunikacija.

V banki so uveljavljene različne oblike obveščanja in komunikacije z zaposlenimi, od neposrednega komuniciranja med vodstvom in zaposlenimi (npr. redni interni sestanki in srečanja zaposlenih z upravo, sestanki s sindikatom), do dostopa do elektronskih zbirk podatkov, obveščanja preko interne elektronske pošte in izhajanja internega glasila Cekin.

ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Leto 2020 je bilo za SID banko leto hitrega, obsežnega in uspešnega odziva na nove nastale krizne razmere. SID banka je morala delovati je v izredno zaostrenih razmerah, kjer je še enkrat dokazala svojo odpornost poslovnega modela ter sposobnost obvladovanja tveganj. V močnem porastu njenega financiranja se dokazuje zmožnost hitrega in ustrezno usmerjenega odziva, v dovolj velikem obsegu, da je njeno delovanje makroekonomsko relevantno. Pri tem se njena zmožnost obvladovanja tveganj kaže v solidnih poslovnih rezultatih, tudi po upoštevanju nekaterih pozitivnih enkratnih učinkov iz naslova dejavnikov vezanih na vrednotenje portfelja, kljub močno povečanemu obsegu poslovanja v zelo tveganem makrofinančnem okolju. S tem se je poslovni model SID banke kot spodbujevalne, razvojne banke, izkazal kot zelo prožen, s sposobnostjo hitre prilagoditve finančnih instrumentov in aktiviranja večjega poslovanja banke v primeru zaostrenih razmer.

Najpomembnejši vidik povečanja aktivnosti SID banke je doseganje makroekonomskih učinkov. Po metodologiji makroekonomskih multiplikatorjev je možno ovrednotiti učinke njenega financiranja v zadnjih letih na več kot 1 % prispevek k letnem BDP. V lanskem letu je zaradi zdravstvene in posledično ekonomske krize ob okrepljenem financiranju SID banke prispevek SID banke še višji, po tovrstnih ocenah blizu 2 % BDP v srednjeročnem obdobju, ko bo to financiranje povzročalo pozitivne učinke na gospodarsko aktivnost. Že samo neposredno financiranje gospodarstva, ki ga je SID banka izvedla v letu 2020, bo po tovrstnih ocenah preko cikličnih in razvojnih učinkov v prihodnjih petih letih skupno prineslo za 600 mio EUR dodanega BDP. Razvoj dogodkov v letu 2021 terja od SID banke še naprej ciljano posredovanje na področjih, kjer je gospodarstvo zaradi posledic pandemije COVID-19 najbolj prizadeto.

Z izboljševanjem razmer na trgu se bo SID banka umikala s segmentov financiranja, ki jih bodo spet v zadostni meri lahko pokrivala komercialne banke, vendar bo potrebno s programi financiranja še naprej zagotavljati možnosti za zagon gospodarstva po krizi na vseh področjih. Izhod iz krize bo namreč izrazito asimetričen tako na nivoju panog kot na nivoju posameznih subjektov in pravilno naslavljanje tržnih vrzeli financiranja bo v takih razmerah izjemno pomembno. Za tovrstne ciljne programe so glede pretekle izkušnje SID banke in izkušnje drugih institucij v tujini najbolj učinkoviti programi finančnega inženiringa. Ta omogoča fleksibilnost in učinkovitost usmerjenega plasiranja sredstev ter hkrati zagotavlja vzdržno javno financiranje razvoja.

Pri tem bodo še naprej ostajala ključna obvladovanja tveganj. Delovanje tako na strukturnih, kot cikličnih tržnih vrzelih financiranja s seboj prinaša dodatna tveganja, ki jih komercialne banke pogosto niso pripravljene sprejemati, ali pa zgolj po pogojih, ki so za gospodarstvo izrazito neugodni. SID banka bo zato morala nadaljevati krepitev tako na ravni kompetenc kot orodij za obvladovanje tveganj – zgolj dovoljšna poslovna uspešnost banke, ki zagotavlja samozadostnost, omogoča zmožnost financiranja gospodarstva v zadostni meri.

Eno od temeljnih vodil, ki že desetletje narekuje delovanje SID banke, je tudi usmeritev v spodbujanje k bolj zelenemu, trajnejšemu gospodarstvu, s poudarkom na podpori krožnemu gospodarstvu, zato bo ohranila dolgoročen pogled in krepila robustnost svojega poslovnega modela ter z dobrim sodelovanjem med vsemi zaposlenimi skrbela, da bo sposobna zagotavljati gospodarstvu primerne instrumente tudi v oteženih gospodarskih razmerah, torej v ključnih trenutkih, ko je lahko ponudba ostalih subjektov na finančnem trgu okrnjena, ter bo še nadgrajevala svojo ponudbo finančnih storitev doma in zavarovanja izvoznih poslov in investicij v tujini.

V skladu z novo Zeleno strategijo SID banke bodo v proces obvladovanja tveganj vedno bolj vgrajeno vrednotenje trajnosti poslovnih modelov komitentov in odpornost na dolgoročna podnebna tveganja. Zelena strategija SID banke namreč upošteva družbene spremembe na področju zelene preobrazbe (predvsem prehod gospodarstva v neto brezogljičnost do leta 2050), nove zakonodajne zahteve EU na področju trajnostnega financiranja, nove regulatorne zahteve pri vključevanju ESG dejavnikov v presojo podjetij in ocene podnebnih tveganj ter nadzorniška pričakovanja pri upravljanju podnebnih tveganj. Z namenom učinkovitega financiranja gospodarstva, s poudarkom na financiranju projektov usmerjenih v doseganje okoljskih (predvsem podnebno energetskih) in družbenih ciljev, SID banka prilagaja svoje procese na vseh nivojih delovanja.

EVALVACIJA AKTIVNOSTI SID BANKE V OBDOBJU 2011–2016 IN STRATEŠKI IZZIVI DELOVANJA V PRIHODNOSTI

V letu 2018 je skupina zunanjih strokovnjakov z Ekonomske fakultete v Ljubljani na povabilo SID banke izvedla tretjo evalvacijo aktivnosti, tokrat za petletno obdobje 2011–16. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

Poročilo skupine strokovnjakov lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

- Delovanje SID banke kot razvojno-spodbujevalne institucije ustrezno utemeljujejo nepravilnosti trga, ki jih banka oz. država lahko naslavlja z ustreznimi orodji ekonomske politike in seveda regulacije. Te nepravilnosti trga nastajajo v pogojih asimetričnih informacij ali pozitivnih eksternalij, oziroma družbeno koristnih učinkov, ki jih subjekti, ki se odločajo na tržni osnovi ne upoštevajo pri svojih odločitvah o financiranju.
- Temeljni izziv delovanja SID banke v obdobju 2011–16 so predstavljale ciklične vrzeli, ki so nastale v izjemno neugodnih razmerah makro-finančne krize. Proticiklične oziroma protikrizne ukrepe je SID banka začela izvajati praktično takoj po razširitvi svojega mandata. Naslavljanje teh vrzeli je bilo glede na razmere nujno, asimetrična dinamika dislokacij pa je upravičevala začasno delovanje tudi na nestandardnih tržnih segmentih, kot so kratkoročna posojila in posojila večjim podjetjem.
- SID banka je od leta 2011 razvila celo vrsto finančnih instrumentov na osnovi lastnih sredstev in namenskih sredstev države, iz katerih je že bilo plasiranih v gospodarstvo preko pol mrd EUR. Finančni inženiring tako zavzema vedno bolj pomemben delež med vsemi programi razvojnega financiranja SID banke, na podobnih osnovah pa delujejo tudi finančni instrumenti evropske kohezijske politike.
- Evalvatorji predlagajo, da naj bi bila, bolj aktivno in pravočasno kot v preteklosti, SID banka vključena v programiranje kohezijskih sredstev za obdobje 2021–27. Poleg tega bi veljalo proučiti možnost vključitve SID banke v zapiranje velike vrzeli razvojnega financiranja med »vzhodom« in »zahodom«, ki bo predvidoma nastala v novi evropski perspektivi. Tu obstaja možnost predvsem v programih, ki temeljijo na finančnem inženiringu s proračunskimi sredstvi, saj ti s svojo povratno osnovo predstavljajo največjo možno multiplikacijo teh sredstev.
- Obstoječ zakonski okvir in mandat SID banke sta, po mnenju evalvacije, ustrezna in ji omogočata dovolj široko področje delovanja. Bi pa bilo smiselno osrednjo vlogo SID banke nadgraditi v smeri tudi formalnega povezovanja ali celo združevanja razvojno-spodbujevalnega sistema v državi.

Evalvacija je pokazala, da je SID banka v letih 2011-16 utrdila svoj položaj osrednje javno-spodbujevalne institucije v državi. Deluje v spremenjenih makroekonomskih okoliščinah, tako v okviru politike Evropske komisije do delovanja razvojnih bank, usmerjene v večje koriščenje finančnih instrumentov ter instrumentarija pod okriljem Evropske investicijske banke (EIB). Evalvacija vidi SID banko kot temeljni finančni steber izvajanja dolgoročne razvojne politike ter se jo skladno s tem primerno in pravočasno vključuje v procese razvojnega planiranja.

Tako razvojna, kot tudi proti-ciklična vloga SID banke sta ključni za izkoriščanje razvojnih potencialov Slovenije v obdobju, ki je pred nami. Evalvacija v prihodnje predvideva odpiranje novih razvojnih vrzeli, ki bodo izvirale zlasti iz procesov četrte industrijske revolucije in ukrepanja proti podnebnim spremembam. V tem kontekstu naj bi bilo za SID

banko strateškega pomena, da si prizadeva odigrati ključno vlogo katalizatorja tehnološke transformacije slovenskega gospodarstva v luči prihajajočih sprememb.

Po mnenju evalvacijske skupine je SID banka v luči sistema ekonomskega upravljanja v EMU praktično edini resen instrument države, s pomočjo katerega se lahko na nacionalni ravni izvaja proticiklična politika. Zato je za Slovenijo strateškega pomena, da bi SID banka sistemsko nadalje gradila kot institucijo, ki bi lahko v primeru ponovne krize igrala pomembno proticiklično vlogo.

SID banka bo tako tudi v prihodnje sredstva usmerjala na področja, ki omogočajo dolgoročno doseganje višje konkurenčnosti in višjo dodano vrednost ter tako omogočajo tudi nastanek kakovostnih delovnih mest. Prociklično delovanje finančnega sistema vpliva tudi na omejeno financiranje razvojno-raziskovalne dejavnosti in drugih dejavnosti s pozitivnimi okoljskimi in socialnimi eksternalijami v obdobjih zaostrenih gospodarskih razmer, zato bo SID banka še naprej stremela k usmerjanju sredstev tudi v te namene.

SID banka si bo še naprej prizadevala biti osrednji finančni steber dolgoročnega razvoja slovenskega gospodarstva, posebej v luči dejstva, da že več kot tri četrtine bančnega kapitala na slovenskem trgu v tuji lasti, kar se v času zaostrenih razmer lahko pokaže kot nevarnost – v krizi po letu 2008 so prav tuje banke bolj omejile dostop do kreditov. V tej viziji imajo svoje mesto zagotovo elementi kot je celovitost razvojnih in izvoznih podpornih instrumentov, dosegljivih na enem mestu, koncept odgovornega in trajnostnega, tudi samovzdržnega posojanja, združevanje različnih oblik in virov (v kriznem in po-kriznem obdobju še posebej) redkih sredstev, povečanje učinkovitosti nepovratnih fiskalnih sredstev, financiranje gospodarstva z nadpovprečnimi razvojnimi potenciali, enako pa velja tudi za okoljske in socialne komponente trajnostnega razvoja države.

SID banka bo v prihajajočem obdobju tako močno osredotočena na delovanje, ki bo slovenskemu gospodarstvu pomagalo iziti iz krize. Nekatera podjetja bodo namreč potrebovala financiranje za ponoven zagon in uspešno delovanje, a bo pri tem ključnega pomena, da bodo predvsem banke znale financiranje strukturirati tako, da bodo kreditirale podjetja z uspešnimi poslovnimi modeli in ne tistih, ki poslovnih modelov nimajo prilagojenih novim razmeram. Pri tem bodo velike sektorske razlike, ki jih je potrebno prepoznati in smiselno upoštevati. Prav zato bo pri zagonu gospodarstva pomembno osredotočenje na povratna sredstva. Pri tem bo nujno upoštevati širše usmeritve EU, kar za mnogo podjetij pomeni prestrukturiranje poslovnih modelov prihodnjih letih, da bodo lahko sledila ciljem zelenega prehoda na bolj trajnostno naravnano poslovanje in pri tem ostala konkurenčna na dolgi rok.

Mnoga prestrukturiranja ne bodo mogoča brez bančnih storitev, zato bodo banke nosile velik del bremena pri hkratni spodbudi gospodarstvu za izhod iz krize in prehod v bolj trajnostne oblike poslovanja. Za slovensko gospodarstvo bodo pri tem pomembna tudi sredstva iz načrta za okrevanje in odpornost, pri katerih si Evropska komisija močno prizadeva, da bodo pripomogla k trajnostnemu in digitalnemu prehodu. Pri tem bi lahko SID banka s svojimi finančnimi instrumenti pripomogla k multipliciranju teh sredstev. Če bo slovensko gospodarstvo pri izhodu iz krize in trajnostnemu prehodu zamujalo, bo zamudilo ključen trenutek, kar bi imelo vpliv na zaostanek za ostalimi evropskimi gospodarstvi. Pravočasna vzpostavitev ustreznih finančnih mehanizmov namreč omogoča, da Slovenija ohranja stik z najbolj razvitimi gospodarstvi.

SID banka bo tako v spremenjenih razmerah s prilagojeno strategijo in vedno bolj digitaliziranimi postopki ostala osredotočena na delovanje z največjimi dolgoročnimi makroekonomskimi učinki na slovensko gospodarstvo in celotno družbo. Kor razvojno-spodbujevalna institucija bo še naprej naslavljala finančne tržne vrzeli, vključno s cikličnimi, in si prizadevala pospešiti prehod gospodarstva k bolj trajnostnim oblikam poslovanja.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2020 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP (besedilo poročila je enako točki VII. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBLAŠČENE INSTITUCIJE V LETU 2020 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

1. Pristojnosti Komisije

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija), s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom, Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblašene institucije in daje mnenje k poročilom o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2020 je Komisija imela sedem rednih in kar dvaintrideset dopisnih sej.

2. Pregled aktivnosti Komisije

Leto 2020 je bilo bistveno drugačno od preteklih let, zaznamovano je bilo s krizo Covid-19, ki je zahtevala od SID banke kot pooblašene institucije, da je v razmerju do gospodarstva zavzela interventno pozicijo, ki je implicirala predvsem hitro ukrepanje v smislu sprejemanja ukrepov za zmanjševanje škode zaradi izbruha pandemije Covid-19. Posledice takšnega delovanja so se odrazile tudi v načinu dela Komisije, tudi preko velikega števila korespondenčnih sej.

Največkrat je Komisija na svojih sejah obravnavala izvozne posle slovenskih podjetij, kar je tudi njeno osnovno poslanstvo. Običajno je šlo za posle pozavarovanja kratkoročnih terjatev, še posebej veliko jih je bilo v odobravanju po sprejetju ukrepa »top up¹«, ki ga je prav tako obravnavala in potrdila Komisija in je bil pripravljen na osnovi komunikacije Evropske komisije za pomoč gospodarstvu v razmerah Covid-19, ki je opredelil vse izvozne terjatve za nemarketabilne. Posledično v 2020 pri SID banki niso bile zavarovane le kratkoročne terjatve do dolžnikov iz držav izven EU in OECD, temveč lahko tudi vse druge tuje terjatve. Temu primerno se je gibal obseg kratkoročnih zavarovanih terjatev, ki se je v primerjavi z letom prej povečal za več kot 40 %.

Ukrep »top up« sprejet zoper razmere pandemije Covid-19, je bil eden najpomembnejših instrumentov SID banke s katerim se je zagotovilo normalno delovanje izvoznega gospodarstva. Navedeno je veljalo predvsem za segment podjetij, ki funkcionirajo na principih ponavljajočih dobav na osnovah letnih pogodb s kupci in kratkoročnih terjatev, ki izhajajo iz tega. Takšna podjetja predstavljajo v strukturi slovenskega gospodarstva največji delež. Institucionalno je bil ukrep uveden z dodatkom k obstoječi pozavarovalni pogodbi s Coface PKZ, z Zavarovalnico Triglav pa je bila podpisana nova pozavarovalna pogodba, ki je vključevala tudi določila omenjenega ukrepa. Druge kreditne komercialne zavarovalnice, ki zavarujejo izvozne terjatve slovenskih podjetij, niso pristopile k ukrepu in posledično niso koristile storitev pozavarovanja SID banke.

¹ T. i. Top up je ukrep pozavarovanja izvoznih terjatev, skladno s katerim so lahko zavarovalnice pozavarovale terjatve do tistih dolžnikov za katere pozavarovalne kapacitete zasebnega trga zavarovanja niso omogočale, bodisi delno bodisi v celoti.

V okviru poslov pozavarovanja je Komisija obravnavala limite do dolžnikov v Rusiji, Ukrajini, Srbiji, Črni gori, BiH, Veliki Britaniji, Poljski, Nemčiji, Romuniji, Italiji, Belgiji, Švedski, Danski in Severni Makedoniji. Komisija je o večini pozavarovalnih poslov odločala korespondenčno zaradi kratkih rokov, ki so bili na voljo za odločitve in niso dopuščali dovolj časa za sklic rednih sej.

V zvezi s pozavarovanji je Komisija obravnavala tudi pobudo za pripravo pozavarovalne sheme za domače terjatve in soglašala da se le-ta pripravi in tudi prijavi pri Evropski komisiji. Zatem je tudi obravnavala za ta namen pripravljeno dokumentacijo in jo potrdila. Istočasno je zaprosila, da se jo z morebitnimi spremembami, ki bi nastale v komunikaciji z Ministrstvom za finance oziroma z Evropsko komisijo, tekoče obvešča.

Srednjeročni posli slovenskih izvoznikov so se večinoma obravnavali na rednih sejah, le manjši del le-teh je bil uvrščen na korespondenčne seje. Komisija je potrdila povečanje investicije slovenskega podjetja na Nizozemskem, potrdila izdajo obljube za zavarovanje izvoznega kredita v Belorusiji za namen prenove beloruskih železnic, soglašala z zavarovanjem bančnih garancij za slovenska gradbena in inženiring podjetja, ki gradijo komunalna omrežja na Hrvaškem. Prav tako je soglašala z zavarovanjem investicij slovenskih podjetij v Ukrajini in v Srbiji, odločala je o zavarovanju odkupljenih terjatev do dolžnikov iz Nemčije, pa o zavarovanju kreditov slovenskim podjetjem za realizacijo izvoznih poslov, in sicer za proizvodnjo in dobavo informacijskih zaslonov za Saudsko Arabijo ter postavitvi varnostnih sistemov v Singapurju. Dodatno je soglašala tudi z zavarovanjem izvoznih kreditov za izgradnjo optičnega omrežja v Ukrajini, kot tudi kasneje s spremembami tega posla.

Komisija se je odločala tudi o poslih v Gani, ki so bili z vidika rizikov zahtevnejši od drugih, saj so se dogajali v afriškem poslovnem okolju, ki je drugačno od tistega v državah, ki jih je SID banka zavarovala do sedaj. V tem okviru je soglašala z izdajo obljube za zavarovanje kredita za financiranje merilne tehnologije za tehtanje kakava, prav tako je potrdila sporazum o sodelovanju z gansko izvozno in razvojno banko (GEXIM) in zavarovalno linijo v višini 10 mio EUR do te institucije. Prav tako je podaljšala veljavnost zavarovanja za prvi posel v Gani, ki je bil prvič odobren lansko leto.

Komisija je bila aktivna tudi na področju zavarovanja bančnih garancij, kjer je odločala o novih poslih in podaljševanju veljavnosti zavarovanja za obstoječe garancijske limite. Pri tem je šlo za zavarovanje instrumentov, katerih naročniki so bila mala ali srednja podjetja, z vrhunskimi proizvodi na nižnjih področjih. Na takšen način jim je izražala podporo pri utrjevanju njihovih poslovnih poti v Rusiji, Belorusiji in državah EU.

Ukrajina je bila v letu 2020 pogosto poslovna destinacija slovenskih podjetij in temu posledično predmet obravnave Komisije. V teh okvirih so bili zavarovani nekomercialni riziki za posle velikega slovenskega podjetja, ki je v tej državi skladiščilo zaloge plina za prodajo tujim kupcem.

Razmere Covid-19 so povzročile, da je imelo kar nekaj zavarovancev težave z zagotavljanjem ustrezne likvidnosti za servisiranje obveznosti po zavarovanih kreditnih pogodbah. V tem okviru se je Komisija ukvarjala z obravnavo sprememb kreditnih pogojev in refinanciranj obstoječih aranžmajev kot tudi z zavarovanjem za dodatno financiranje, s katerim so se zavarovanci ustrezno kratkoročno prestrukturirali in zatem sanirali odprte obveznosti do slovenskih finančnih institucij. V zvezi s tem je Komisija soglašala s sprostitevjo poročstva matične družbe ter omogočila dodatno financiranje slovenskega izvoznika za investicijo na Hrvaškem, istočasno pa odobrila odloge tudi za obveznosti iz naslova zavarovanih investicij v Srbiji. Slovenskemu izvozniku in investitorju v ZDA je omogočila ustrezno prestrukturiranje obveznosti za obdobje do vstopa finančno trdnega tujega investitorja, ki je prevzel vse obveznosti zavarovanca. Prav tako je soglašala z dolgoročnim podaljšanjem zavarovane kreditne pogodbe slovenske banke z velikim slovenskim investitorjem za namen financiranja njegove investicije na Hrvaškem. Na takšen način se je slovenskemu izvozniku zagotovilo, da nadaljuje zastavljeno strategijo internacionalizacije.

Ukrepi povezani s Covid-19 so botrovali tudi določenim zavarovalnim aktivnostim, ki jih je SID banka izvajala v okviru svoje interventne vloge in jih je obravnavala Komisija. Gre za posle zavarovanja avansov za nabavo medicinske opreme, ki jo je v obdobju pandemije Covid-19 kronično primanjkovalo. Komisija je obravnavala dva takšna posla, pri prvem je šlo za nemškega, pri drugem pa za kitajskega dobavitelja.

Za namen zagotovitve primernih zavarovalnih mehanizmov za izvoznike v razmerah pandemije Covid-19 je Komisija obravnavala in potrdila tudi posebne programe v okviru zavarovanja kredita za pripravo na izvoz in zavarovanja bančnih garancij, obenem pa potrdila še odločitev o uvrstitvi držav EU in OECD med začasno nemarketabilne.

Komisija se je zanimala tudi za potencialne posle in povpraševanja slovenskih izvoznikov po zavarovanjih poslov, pri čemer je vedno spodbujala utemeljene podjetniške pobude in poenostavitve administrativnih postopkov. S tem v zvezi je soglašala z velikimi spremembami na področju politike slovenske komponente in se tudi tekoče seznanjala z rezultati in izkušnjami iz uporabe le-te. Soglašala je tudi s spremembami cenika za zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz in cenikom zavarovanja bančnih garancij.

Komisija je na svojih sejah pogosto obravnavala tudi tveganja posameznih držav, še zlasti Belorusije in Ukrajine, kjer je bilo več dogodkov, ki so vplivali na oceno državnih rizikov, ob tem da veljata obe državi za pomembna trga večjemu številu slovenskih izvoznikov. Temu posledično je bila pripisana tudi velika pomembnost informacij o političnem in diplomatskem dogajanju, ki jih je posredovala Komisija pooblaščenim institucijam ter ji obenem podala še ustrezne usmeritve za ravnanje. V tem okviru so se obravnavala tudi poročila interventne skupine vezano na posamezne države, pri čemer so se politike zavarovanj ter rizični razredi držav prilagajali usmeritvam OECD.

V okviru politik zavarovanja je Komisija obravnavala tudi prenovljene zavarovalne pogoje za posamezne produkte zavarovanj. V tem okviru je soglašala s sprejemom splošnih pogojev za zavarovanje kredita tujemu kupcu, splošnih pogojev za zavarovanje kredita tuji banki, splošnih pogojev za zavarovanje odkupa terjatev, splošnih pogojev za zavarovanje postfinanciranja confirmiranega akreditiva, splošnih pogojev za zavarovanje kredita dobavitelja in splošnih pogojev zavarovanja rizikov pred dobavo.

Na rednih sejah se je Komisija preko poročil o poslovanju tekoče seznanjala tudi z obsegom škod. Spremljala in dajala je tudi aktivne pobude v zvezi z dogajanjem s tistimi posli in tistimi slovenskimi izvozniki, ki so pomembni za ustvarjanje dodane vrednosti in širjenje internacionalizacije v regiji, vendar so zaradi deležniške strukture vse bolj vključeni v udejanjanje interesov tujih gospodarstev.

Komisija je redno spremljala poslovanje pooblaščenih institucij ter po potrebi dajala ustrezne usmeritve. Skrbno je nadzirala izvajanje vseh sprejetih sklepov. Tekoče se je seznanjala tudi s poročili o pokritosti izvoznih tokov z zavarovanji, stanjem varnostnih rezerv in zadostnostjo njihove višine ter s predvideno izpostavljenostjo.

3. Pregled poslovanja pooblaščenih institucij

Poročilo o poslovanju pooblaščenih institucij v letu 2020 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP - (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji - prikazuje, da se skupni obseg zavarovanja poslov že četrto leto zapored zvišuje, še posebej na področju zavarovanja kratkoročnih poslov, kar je skladno z izvozno strukturo slovenskega gospodarstva in rastjo izvoza v preteklih letih, medtem ko so v 2020 k rasti obsega zavarovanj prispevale predvsem okoliščine pandemije Covid-19.

Največjo rast beleži pooblaščen institucija na pozavarovanju kratkoročnih poslovnih terjatev. V primerjavi z 2019 je pooblaščen institucija v 2020 realizirala za 41,2 odstotka večji zavarovalni obseg. Ob pojavu pandemije Covid-19 je SID banka pripravila posebne programe in ukrepe za pomoč izvoznikom, ki so se zaradi razmer pandemije soočali s težavami v poslovanju. Pri tem si je prizadevala, da so bili programi za podjetja, banke in kreditne zavarovalnice lansirani na trg čim hitreje in da niso bili prezahtevni z vidika transakcijske obdelave zahtevkov, torej da so se odločitve o zavarovanjih sprejemale relativno hitro. Zavarovanci so ukrepe SID banke sprejeli pozitivno, kar se je odrazilo tudi v doseženem obsegu zavarovalnega prometa za 2020, ki je bil najvišji v zgodovini SID banke.

Ob pojavu pandemije Covid-19 je Evropska komisija sprejela začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19, po katerem so postale vse izvozne terjatve nemarketabilne, ne glede na ročnost in državo iz katere je kupec. Skladno s tem ukrepom je SID banka pripravila poseben program »top up« za zavarovanje kratkoročnih terjatev do kupcev iz držav EU in OECD, ki jih pooblaščen institucija pred tem ukrepom Evropske komisije ni smela (po)zavarovati.

Doseženi rezultat poslovanja je v pomembni meri posledica poslov, ki so bili pozavarovani na osnovi omenjenega programa »top up«. Dodatno k temu so pripomogla tudi pozavarovanja novih poslov s Coface PKZ, predvsem pa z Zavarovalnico Triglav, ki je začela v 2020 pozavarovati pri SID banki bistveno višje obsege terjatev kot prejšnja leta. Z Zavarovalnico Triglav je bila sklenjena nova pozavarovalna pogodba, po kateri je kreditna zavarovalnica cedirala bistveno večji obseg terjatev na pooblaščen institucijo.

Na področju zavarovanja srednjeročnih poslov se je zavarovani promet 2020 v primerjavi z letom prej povečal za 77,5 %, kar je pozitiven trend. Vseeno pa rast ni bila takšna kot je bila planirana. K povečanju obsega srednjeročnih poslov so prispevale predvsem zavarovane bančne garancije in krediti za pripravo na izvoz dolge ročnosti. Veliki srednjeročni posli v slovenskem gospodarstvu so redki, večinoma gre za majhne posle. Kadar so posli veliki, so večja tudi tveganja, tudi z izvedbenega vidika, saj v slovenskem gospodarstvu prevladujejo mala in srednja podjetja.

Zavarovanje investicij beleži v 2020 podobne obsege kot so bili leto prej. Pri tem je pomembno upoštevati, da so se investicijska pričakovanja zaradi kriznih razmer Covid-19 bistveno zmanjšala, investicijski projekti pa zamaknili v naslednja obdobja.

Število izdanih polic v 2020 je bilo v primerjavi z letom prej manjše za 12,9 %, pri čemer v evidencah niso upoštevane police iz poslov pozavarovanja. Je pa potrebno upoštevati, da je bila povprečna vrednost posla za zavarovanje v 2020 precej večja kot je to veljalo v 2019. Po številu polic vzbujajo optimizem srednjeročni posli, za katere je bilo v 2020 izdanih 35 polic, leto prej pa le 14.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je konec leta 2020 znašala 926,1 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2019 povečala za 26,9 odstotka. Razlog za višjo izpostavljenost je predvsem v večjem obsegu sklenjenih pozavarovalnih poslov.

Plačane škode so v letu 2020 znašale 0,1 mio EUR, kar je sicer več kot leto prej (2019: 0,03 mio EUR), vseeno pa so v absolutnem znesku precej nizke. Izplačanih je bilo več škod manjših vrednosti iz naslova pozavarovanja za kratkoročne terjatve, preostanek izhaja iz naslova stroškov izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2020 znaša 1,7 mio EUR, kar je 12,5 % več kot konec preteklega leta (2019: 1,5 mio EUR). Polovica zneska se nanaša na preostanek zavarovanega nedelničarskega posojila, preostala pa na več vrednostno manjših kreditov za pripravo na izvoz.

Stanje potencialnih škod konec leta 2020 znaša 0,1 mio EUR in se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 63,4 odstotka. Izhaja izključno iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Znesek regresov v 2020 je znašal 1,0 mio EUR, kar je bilo skoraj 6-5 krat več kot leto prej (2019: 0,2 mio EUR). Večino zneska se nanaša na zavarovanje srednjeročne bančne garancije, preostalo je iz naslova zavarovanja odkupa terjatev in zavarovanja nedelničarskega posojila.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2020 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 5,7 mio EUR (2019: 6,3 mio EUR).

Dolgoročni cilj poslovanja institucije je, da zneski zaračunanih zavarovalnih premij in provizij v daljšem časovnem obdobju zadoščajo za kritje vseh nastalih škod, kar se izkazuje s kumulativnim rezultatom poslovanja, ki je pozitiven in znaša 30,3 mio EUR.

Pričakuje se, da se bodo v gospodarstvu v obdobju proti koncu leta 2021 in dokončno v letu 2022 izkazale posledice pandemije Covid-19, in sicer predvsem v obliki bistvenega povečanja insolventnih postopkov podjetij, zaradi česar je v tem obdobju pričakovati bistveno povečanje škod.

Ocenjuje se, da bi bilo precejšnje število podjetij že v stečajnih in drugih insolventnih postopkih v kolikor ne bi države sprejele ustreznih ukrepov zoper posledice pandemije Covid-19. Eden od takšnih institucionalnih ukrepov je prepoved insolventnih postopkov v obdobju Covid-19. Drugi ukrepi so povezani z denarnimi nadomestili držav poslovnim subjektom zaradi razmer Covid-19. Po prenehanju državnih pomoči je utemeljeno pričakovati, da se bo število insolventnih postopkov drastično povečalo. Škode se plačujejo iz varnostnih rezerv, zato je zelo pomembno, da varnostne rezerve ostanejo na višini, ki zagotavlja slovenskim izvoznikom pridobitev zavarovanja tudi za bodoče posle.

Po strukturi povpraševanj slovenskih izvoznikov in po izpostavljenosti pooblaščenice še vedno prednjačijo posli s kupci iz držav Vzhodne Evrope, predvsem iz Rusije, Belorusije in Ukrajine ter s področja držav bivše Jugoslavije. Vzhodni del Evrope ostaja nestabilen, izkušnje kažejo, da med omenjenimi državami še vedno obstajajo nasprotja, ki lahko hitro eskalirajo v nove vojaške spopade, še posebej, ker je v igri geostrateška pozicija med svetovnimi velesilami.

V portfelju zavarovanih poslov se počasi povečuje število poslov s komitenti iz Afrike, kar je posledica tega, da se vedno več izvoznikov odloča, da bodo poslovno dejavni na tem kontinentu sveta in kar se odraža tudi v povečanem povpraševanju za zavarovanje novih poslov. Za afriške posle je značilno, da so višje vrednosti, posledično so še bolj tvegani, še posebej upošteva, da so bile afriške države s pojavom Covid-19 še posebej prizadete. Navedeno velja tako za njihove zdravstvene sisteme, ki so nerazviti za pandemije takšnih razsežnosti, kot tudi z vidika ekonomskih posledic, ki jih prinaša Covid-19. Zaradi pandemije so se v začetku leta 2020 drastično znižale borzne cene energentov in drugih kovin, posledično so se za afriške države s tem drastično znižali prihodki, saj njihove ekonomije večinoma temelje na izvozu le-teh. Ena od afriških držav je tako že razglasila bankrot, več drugih je temu blizu, pa se jih rešuje z ukrepi Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke. S povečevanjem obsega zavarovanja afriških poslov se bodo povečevala tudi tveganja v zavarovalnem portfelju pooblaščenice.

Potrebno je izpostaviti, da se je sicer stanje varnostnih rezerv v 2020 povečalo, vendar se je zaradi povečanega zavarovanega obsega do konca leta 2020 bistveno povečala tudi izpostavljenost. Delež varnostnih rezerv v celotni izpostavljenosti pooblaščenice je konec 2020 dosegel 18 %, medtem ko je znašal le-ta konec 2019 21 %.

V obsegu realiziranih poslov pooblaščenice prevladujejo kratkoročni posli, kar je normalno upošteva strukturo slovenske industrije in globalne trende v mednarodni trgovini. Kot je bilo pričakovati, so spremenjene razmere Covid-19 razmerje zavarovanj v korist kratkoročnih poslov še povečale.

Komisija ocenjuje, da je SID banka pri poslovanju za državni račun v letu 2020 in v razmerah epidemije Covid-19 s svojimi zavarovalnimi instrumenti in ustreznim odzivom na vplive epidemije uspešno prispevala k obvladovanju tveganj pri poslovanju slovenskega gospodarstva.

4. Geografska koncentracija

Število slovenskih podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte v tujini se v zadnjih letih povečuje, vseeno pa je še vedno omejeno. Večinoma so konkurenčna na ozkem nišnem področju, zaradi česar so močno specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti, posledično v tržnem smislu niso globalna, temveč so omejena na manjše število trgov, kar velja še posebej za srednjeročne posle. To se odraža v geografski izpostavljenosti, ki se zaradi navedenega ne spreminja, temveč ostaja praktično nespremenjena.

Zaradi ukrepov SID banke, ki so bili skladni z usmeritvami Evropske komisije v podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19, se je izpostavljenost pooblaščenice institucije v 2020 deloma diverzificirala na države članice EU in OECD, vendar ne bistveno, tako da je bila večina poslov še vedno koncentriranih v državah Rusije, Belorusije, Hrvaške, Srbije in Ukrajine.

Upošteva se dosedanje izkušnje in gospodarske trende ni pričakovati, da bi se izpostavljenost v naslednjem letu bistveno spremenila, ne glede na to, da SID banka spodbuja podjetja, da osvajajo nove trge ter tako diverzificirajo svoje poslovanje, posredno pa tudi izpostavljenost Republike Slovenije. Na kratkoročnih poslih bo zaradi ukrepov Covid-19 vsaj v manjši meri dosežena diverzifikacija, za srednjeročne posle se odpirajo pozitivni izgledi v Afriki, kjer so bili do sedaj najboljši rezultati doseženi v Gani, pozitivni izgledi pa veljajo tudi za naprej. Priložnosti so tudi v Ruandi in Ugandi. Možnosti širjenja se na novo odpirajo v Latinski Ameriki, kamor si prizadevajo širiti proizvodnjo nekaterih slovenskih podjetij v avtomobilski panogi. S tega vidika bo potrebno tudi v bodoče nadaljevati s prizadevanji za razpršitev tveganj, ne glede na dejstvo, da je drugačne rezultate pričakovati le na dolgi rok.

Ocenjuje se, da je potrebno nadaljevati z zavarovanjem izvoznih poslov slovenskih podjetij na vseh trgih (novih in tradicionalnih), ne glede na veliko izpostavljenost do nekaterih držav oziroma negotove razmere v njih, pri čemer je izvoznim poslom in njihovi sprejemljivosti zavarovanja potrebno nameniti posebno pozornost s stališča trajnostnih elementov poslovanja. Tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti po obstoječih in novih poslih bo pooblaščenica institucija pokrivala iz varnostnih rezerv.

5. Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je še posebej izrazita v razmerah zmanjšanja globalnega povpraševanja oziroma ponudbe, kar se posebej odraža sedaj v času krize, ki je povezana z izbruhom pandemije Covid-19, ko se izpostavlja njena interventna vloga. Brez pooblaščenice institucije bi bila kritja za kreditna tveganja bistveno zmanjšana, posledično izvozniki ne bi dobili ustreznih zavarovalnih limitov za svoje posle. Prav tako poslovne banke ne bi financirale izvoznih poslov, če ne bi bilo kritja pooblaščenice institucije.

V času razmer Covid-19 se pričakuje, da bo pooblaščenica institucija še intenzivirala svoje aktivnosti in kapacitete v podporo izvozu in mednarodni trgovini z namenom hitrejšega okrevanja gospodarstva potem, ko bo zdravstvena kriza omejena. To pomeni pomoč izvoznikom, njihovim

vrednostnim verigam, predvsem pa takšne aktivnosti, da se jim zagotovi dostop do ustreznih zavarovalnih kritij.

6. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve so znašale konec 2020 166,3 mio EUR in so se v primerjavi s stanjem konec preteklega leta povišale za 3,6 %. Izračuni za 2020 so pokazali, da le-te niso zadoščale za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih zavarovanih poslov. Izračunana potrebna višina le-teh na dan 31. 12. 2020 je znašala 167,5 mio EUR.

Ob realizaciji pričakovanj deležnikov, da se še nadalje poveča obseg zavarovanih poslov pooblaščenice v razmerah povečanih tveganj, se ocenjuje, da bodo za namen zagotavljanja ustreznih zavarovalnih kritij v prihodnosti potrebne dodatne varnostne rezerve.

7. Zaključek

V skladu s Poročilom pooblaščenice in obrazložitvijo Komisija ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenice na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo sklenjeno med SID banko in Ministrstvom za finance RS, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave